

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

1227
ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΕΣΒ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

Εφ' όψει
1947
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ
Συμπέθερος

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΚΑΙ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΕΚΠΟΘΗ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΕΚΛΟΓΑΙ
ΕΚ ΤΗΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΕΠΙΟΦΟΝΤΟΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΕΠΙΟΦΟΝΤΟΣ

07/10

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ 1991

1991

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Ξενοφώντος.

Ὁ Ξενοφῶν, υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τὸ 434 π.Χ. Κατήγετο ἐξ εὐγενοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας. Ὅτε ἦτο νέος, ὑπῆρξε πιστὸς μαθητῆς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους, ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁποίου πλεῖστον ὠφελήθη.

Τὸ 401 π.Χ. ἀφῆκε τὰς Ἀθήνας καὶ ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς τὰς Σάρδεεις τῆς Ἀνδίας πρὸς τὸν νεώτερον Κῦρον, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου, βασιλέως τότε τοῦ περσικοῦ κράτους. Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφῶν ὡς ἰδιώτης. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Κύρου ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ καὶ τὴν δολοφονίαν τῶν Ἑλλήνων στρατηγῶν ἐξελέχθη στρατηγὸς καὶ κατώρθωσε μὲ μεγίστους κόπους καὶ κινδύνους νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάθους τῆς Ἀσίας εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ εἰς τὴν Θράκην. Ἐν Θράκῃ ἐβοήθησε τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Σεύθην καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες τὸν ἔπεισαν νὰ προσέλθῃ μὲ τὸν στρατὸν του εἰς τὸν σπαρτιατικὸν στρατὸν, ὁ ὁποῖος τότε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Θίβρωνος ἐπολέμει ἐν Μ. Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὅτε δὲ τῷ 396 π.Χ. ἦλθεν εἰς τὴν Ἀσίαν ἄλλος στρατηγός, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀγησίλαος, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Περσῶν, ὁ Ξενοφῶν ἐτάχθη εἰς τὸ ἐπιτελεῖν του καὶ ἔγινε στενὸς τοῦ Ἀγησιλάου φίλος.

Ἀποῦ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐλληνικῶν πόλεων, ἐπανήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνείᾳ

(394 π.Χ.) κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἱ ὅποιοι τότε ἦσαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ξενοφῶν συνεμάχησε μὲ τοὺς Σπαρτιάτας, τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τὸν ἐξώρισαν, οἱ δὲ Σπαρτιάται τοῦ ἔδωκαν ὥς δῶρον ἓν κτῆμα παρὰ τὸν Σκιλλοῦντα τῆς Ἡλίδος πλησίον τῆς Ὀλυμπίας. Ἐκεῖ ἔζησεν ὁ Ξενοφῶν ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη μὲ τὴν σύζυγόν του Φιλησίαν καὶ τοὺς δύο υἱοὺς του, τὸν Γρύλλον καὶ τὸν Διόδωρον, ἀσχολούμενος εἰς τὸ κυνήγιον, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφὴν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐξεδιώχθη ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος (370 π.Χ.) καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν Κόρινθον. Ὅτε διέμεγεν ἐν Κορίνθῳ, οἱ Ἀθηναῖοι τὸν ἀνεκάλεσαν ἐκ τῆς ἐξορίας· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν δὲν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀπέθανε δ' ἐν Κορίνθῳ τὸ 355 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 80 περίπου ἐτῶν.

2. Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις.

Ὁ Ξενοφῶν συνέγραψε πολλὰ συγγράμματα· ἐν ἐκ τούτων εἶναι ἡ **Κύρου Ἀνάβασις** διηρημένη εἰς 7 βιβλία. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐξιστορεῖται ἡ ἐκστρατεία τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀρταξέρξου καὶ κυρίως ἡ **κάθοδος** (ἡ ἐπιστροφή) τῶν **Μυρίων**.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΣΑΡΔΕΙΣ ΕΩΣ ΤΑ ΚΟΥΝΑΞΑ

(ΜΑΡΤΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ ΤΟΥ 401 π.Χ.)

Διευθυνση
Σχολ. Υπ.

✓

Α'. Αιτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρτα-
ξέρξου καὶ προπαρασκευαί δι' αὐτήν.

(1, 1-11)

Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο, πρεσβύτε- § 1-2
ρος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κύρος· ἐπεὶ δὲ ἡσθένει Δα-
ρεῖος καὶ ὑπώπτενε τελευτὴν τοῦ βίου ἐβούλετο τῷ παιδί ἀμφο-
τέρῳ παρῆναι. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγγανε· Κύρον
δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἣς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε καὶ
στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πε-
δῖον ἀθροίζονται. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κύρος λαβὼν Τισσαφέρην
ὥς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους, ἄρχοντα
δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παροδάσιον.

Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν § 3
Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρης διαβάλλει τὸν Κύρον πρὸς τὸν ἀ-
δελφόν, ὥς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. Ὁ δὲ πείθεται καὶ συλλαμβάνει
Κύρον ὥς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ ἐξαίτησαμένη αὐτὸν ἀποπέμπει
πάλιν εἰς τὴν ἀρχήν.

Ὁ δ' ὥς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται, § 4-5
ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ, ἣν δύνηται, βασι-
λεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δι' ἡ μήτηρ ὑπῆρχε τῷ Κύ-
ρῳ φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην.
Ὅστις δὲ τῶν παρὰ βασιλεῖ ἀφικνοῖτο πρὸς αὐτόν, πάντας οὗ-
τω διατιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βα-
σιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο, ὥς πολε-
μεῖν τε ἱκανοὶ εἶεν καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ.

Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἡθροίζεν, ὥς μάλιστα ἐδύνατο § 6-7
ἐπικρουπτόμενος, ὅπως ὅτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. Ὡς

οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν· ὅποσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὥς ἐπιβουλευόντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλείως δεδομένα, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλην Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθανόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευόμενος, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στρατεύμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειράτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. Καὶ αὕτη αὖ ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροΐζειν στρατεύμα.

§ 8 Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἡξίου, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, δοθῆναι οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν, καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλήν οὐκ ἠσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμοῦντων. Καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμψε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὧν Τισσαφέρνης ἐτύγχανεν ἔχων.

§ 9 Ἄλλο δὲ στρατεύμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τῇ καταντιπέραν Ἀβύδου τόνδε τὸν τρόπον· Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στρατεύμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει, ἐκ Χερρονήσου ὁρμώμενος, τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἑλληνας· ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφήν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στρατεύμα.

§ 10 Ἀρίστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ξένος ὢν ἐτύγχανεν αὐτῷ, καὶ

πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθὸν νομίζων οὕτως ἂν περιγενέσθαι τῶν ἀντιστασιωτῶν. Ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἑξ μηνῶν μισθὸν καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευσῇται. Οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. ⚔

Πρόξενον δὲ τὸν Βοιώτιον ξένον ὄντα ἐκέλευσε λαβόντα § 11
ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὥς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὥς πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνεται δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὥς πολεμήσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τοῖς Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

Β'. Συγκέντρωσις τῶν Ἑλλήνων μισθόφορων εἰς τὰς Σάρδεας. — Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας.

(2. 1. 18.)

Ἐπεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρόφα- § 1
σιν ἐποιεῖτο, ὥς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπασι ἐκ τῆς χώρας καὶ ἀθροίζει ὥς ἐπὶ τούτους τό τε βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. Καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἥκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα, καὶ τῷ Ἀριστίπῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτόν, ὃ εἶχε στράτευμα καὶ Ξενία τῷ Ἀρχάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι Ξενικοῦ,

ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὅποσοι ἱκανοὶ ἦσαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν.

§ 2-3 Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκκοῦντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ᾧ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. Οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο· ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὄπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρῆν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνήτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὀπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιοὺς ὀπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὀπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. Οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο.

§ 4 Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μεῖζονα ἡγησάμενος εἶναι ἢ ὥς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν, πορεύεται ὡς βασιλέα, ἢ ἐδύνατο τάχιστα, ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ, ἐπεὶ ἦκουσε, Τισσαφέρνης τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρασκευάζετο.

§ 5-8 Κῦρος δὲ ἔχων, οὓς εἶρηκα, ὠρμάτο ἀπὸ Σάρδεων καὶ ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαϊάνδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖρος δύο πλῆθρα· γέφυρα δὲ ἐπὶν ἐπτὰ ἔξευγμένη πλοίοις. Τοῦτον διαβάς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἓνα παρασάγγας ὀκτὼ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἐπτὰ· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους.

§ 7-8 Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἴκοσιν

εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐ-
δαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρος βασιλεία ἦν καὶ παράδεισος μέγας
ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευνεν ἀπὸ ἵππου, ὅποτε
γυμνάσαι βούλοιτο ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ
παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσιν
ἐκ τῶν βασιλείων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. Ἔστι
δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ
ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσίου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ
καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ
δὲ Μαρσίου τὸ εὐρὸς ἐστὶν εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν.

Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέαρ- § 9-10
χος ἔχων ὀπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θοῤῃκας ὀκτακοσίους
καὶ τοξότας Κοῤῃτας διακοσίους. Ἄμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ
Συρακόσιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους, καὶ Ἀγίας ὁ Ἀρχὰς
ἔχων ὀπλίτας χιλίους. Καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμῶν
τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῇ παραδείσῳ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμ-
παντες ὀπλίται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς
δισχιλίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα
εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινε ἡμέρας τρεῖς·
ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἀρχὰς τὰ Λύκαια ἔθυσσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ
δὲ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ
Κῦρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδε-
κα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τῇ
Μυσιάᾳ χώρᾳ.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας τριάκον- § 11-13
τα εἰς Καῦστρου πεδῖον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινε ἡ-
μέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλεόν ἢ
τριῶν μηνῶν, καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπήτουν. Ὁ δὲ
ἐλπίδας λέγων διῆγε καὶ δηλὸς ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸ τοῦ
Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται

Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασιλέως παρὰ Κῦρον καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δούναι χρήματα πολλά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. Εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτήν, Κίλικας καὶ Ἀσπενδίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη, τοῦ Φρυγῶν βασιλέως.

§ 14--16

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. Καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδειξαι τὸ στρατεύμα αὐτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδειξαι ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας ὥς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὕτω ταχθῆναι καὶ στήναι. συντάξαι δ' ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαννον τε ταγμένοι κατὰ ἵλας καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελάνων ἐφ' ἄρματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἄρμαμάξης. Εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημίδας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας.

§ 17--18

Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἄρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης, πέμψας Πίγρητα τὸν ἐρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιξε, προβαλόμενοι τὰ ὅπλα ἐπῆσαν. Ἐκ δὲ τούτου, τῶν στρατιωτῶν θᾶπτον προϊόντων σὺν κραυγῇ, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο αὐτοῖς ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολὺς, καὶ ἥ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἄρμαμάξης καὶ οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ καταλιπόντες τὰ ὄντια

ἔφυγον. Οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλῳτι ἐπὶ τὰς σκιηὰς ἦλθον. Ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κύρος δὲ ἥσθη τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

Ἀπὸ τὸ Τουρσίειον ὁ Κύρος φθάνει εἰς τὸ Ἰζόνιον, τελευταίαν πόλιν τῆς Φρυγίας· ἀπὸ αὐτὴν προχωρεῖ διὰ μέσον τῆς Λυκαονίας, τὴν ὁποίαν ὡς ἐχθρὰν τῆς σατραπείας του ἐπιτρέπει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ διαρπάσῃ. Ἀπὸ τὴν Λυκαονίαν ὁ Κύρος ἀποστέλλει μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Μένωνος τὴν Ἐπύαξαν εἰς τὴν πατρίδα της, αὐτὸς δὲ μὲ τὸ ἐπόλοιπον στράτευμα προχωρεῖ διὰ μέσον τῆς Καππαδοκίας εἰς τοὺς Ταρσούς, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Κιλικίας.

Ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Σνέννεσις ἀκούσας, ὅτι ὁ περικλὺς καὶ ναυτικός στρατὸς τοῦ Κύρου ἐπλησίαζεν, ἐγκαταλείπει τὴν πρωτεύουσάν του καὶ καταφεύγει εἰς μέρους ὀχυρὸν ἐπάνω εἰς τὰ ὄρη. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον πεισθεὶς ἀπὸ τὴν σύζυγόν του Ἐπύαξαν προσέρχεται πρὸς τὸν Κύρον, γίνεται φίλος του καὶ τοῦ δίδει χρήματα πολλὰ διὰ τὸ στράτευμα· εἰς ἀνταμοιβὴν δὲ καὶ ὁ Κύρος τὸν τιμᾷ μὲ πολὺτιμα δῶρα.

Εἰς τὴν Κιλικίαν μένει ὁ Κύρος εἴκοσιν ἡμέρας, διότι οἱ Ἕλληνες ὑπώπτευον πλέον, ὅτι βαδίζον ἐναντίον τοῦ μεγάλου βασιλέως· διὰ τοῦτο καὶ ἀρνοῦνται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν. Ὁ Κλέαρχος τότε καταφεύγει εἰς πανουργίαν. Προσκαλεῖ εἰς συνέλευσιν τοὺς στρατιώτας καὶ ἐκφράζει μὲ δάκρυα τὴν λύπην του, διότι, ἐνῶ ἐνηργετήθη ὑπὸ τοῦ Κύρου διὰ πολλῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἐδαπανήθησαν εἰς τὸ στράτευμα καὶ ἐνῶ ὑπεσχέθη νὰ τοῦ φανῇ χρήσιμος, ἀναγκάζεται τώρα νὰ φανῇ πρὸς αὐτὸν ἀχάριστος καὶ ψεύστης· διαβεβαιώνει ὅμως, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐγκαταλείψῃ τοὺς Ἕλληνας χάριν ξένου ἡγεμόνος, ἀλλὰ θ' ἀκολουθήσῃ αὐτούς, ὅπου καὶ ἂν πορευθοῦν.

Μετὰ ταῦτα προσκαλεῖ πάλιν τοὺς στρατιώτας εἰς συνέλευσιν καὶ καταδεικνύει τὴν δύσκολον καὶ ἐπικίνδυνον θέσιν τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ φανερώς πλέον ἠρηγήθησαν νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Κύρου. Ἀφοῦ εἶπον πολλοὶ τὰς γνώμας των, ἀποφασίζεται τέλος νὰ σταλῇ πρεσβεία πρὸς τὸν Κύρον, ἥ ὁποία νὰ ἐρωτήσῃ αὐτὸν εἰς τί σκέπτεται νὰ χρησιμοποίησῃ τοὺς Ἕλληνας. Ὁ Κύρος ἀποκρίνεται, ὅτι

ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ τιμωρήσῃ πλησίον τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ τὸν ἐχθρόν του Ἀβροκόμαν, σατραπὴν τῆς Φοινίκης, καὶ ὑπόσχεται αὐξήσιν μισθοῦ.

Οἱ στρατιῶται δέχονται ταῦτα καὶ ἀποφασίζουσιν νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Κῦρον, ἂν καὶ ὑπόπτευν, ὅτι οὗτος σκοπεύει νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ κατὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως.

Ἀπὸ τοὺς Ταρσοὺς ὁ Κῦρος, ἀφοῦ διέβη τὴν πεδιάδα τῆς Κιλικίας καὶ τοὺς ποταμοὺς Ψάρον καὶ Πύραμον, φθάνει εἰς Ἴσσοὺς, τελευταίαν πόλιν τῆς Κιλικίας, ὅπου καταπλέει ὁ στόλος τοῦ Κύρου καὶ ὁ συμμαχικὸς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁ Χειρίσσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος μὲ 700 ὀπλίτας. Ἀπὸ τοὺς Ἴσσοὺς, ἀφοῦ διῆλθε τὰς πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας, φθάνει εἰς Μυριάδον, πόλιν παράλιον καὶ ἐμπορικὴν.

Μετὰ πορείαν δώδεκα ἡμερῶν φθάνουσιν εἰς τὴν Θάψακον, πόλιν κειμένην πλησίον τοῦ Εὐφράτου. Ἐδῶ ὁ Κῦρος φανερώνει εἰς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῆς ἐκστρατείας καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ πείσουν τοὺς στρατιώτας μὲ κάθε τρόπον νὰ τὸν ἀκολουθήσουν. Οἱ στρατιῶται δυσαρεστοῦνται κατὰ τῶν στρατηγῶν, διότι ἐνόμιζον, ὅτι οὗτοι τοὺς ἀπέκρουτον πρὸ πολλοῦ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους δέχονται νὰ ἀκολουθήσουν τὸν Κῦρον, ἑπὶ τὸν ὅρον νὰ αὐξήθῃ ὁ μισθὸς των. Ὁ Κῦρος ὑπόσχεται αὐξήσιν τοῦ μισθοῦ καὶ μεγάλας ἀμοιβάς, ἐὰν εἰσέλθουν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Καὶ οὕτω διαβαίνουν περὶ τὸν Εὐφράτην καὶ ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν διὰ τῆς Συρίας φθάνουσιν εἰς τὸν ποταμὸν Ἀράξην.

Ἀπὸ τὸν Ἀράξην εἰσέρχονται εἰς τὴν Ἀραβίαν καὶ πορευθέντες διὰ μέσου μεγάλης, ὁμαλῆς καὶ ἐρήμου πεδιάδος φθάνουσιν εἰς τὸν Μάσκαν ποταμὸν καὶ τὴν πόλιν Κορσωτήν, ὅπου μένουσιν ἡμέρας τρεῖς, διὰ νὰ προμηθευθοῦν τροφάς. Ἐπειτα δὲ πάλιν πορεύονται διὰ μέσου ἐρήμου πεδιάδος δεκατρεῖς ἡμέρας καὶ φθάνουσιν εἰς τὰς Βαβυλωνίας πύλας, ἀφοῦ ὑπέμειναν πολλὰς κακονυχίας δι' ἑλλειψιν τροφίμων ταῦτα τέλος προμηθεύονται ἀπὸ τὴν Χαριάνην, πόλιν κειμένην πέραν τοῦ Εὐφράτου, διαβαίνοντες τὸν ποταμὸν μὲ σχεδίας δεσματίνας.

Μετὰ πορείαν τριῶν ἡμερῶν διὰ μέσου τῆς Βαβυλωνίας ὁ Κῦρος, ἐπειδὴ ἤλπιζε μάχην, ἐπιθεωρεῖ περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸν στρα-

τόν του. Κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν ἀριθμηθέντες εὐρίσκονται ὀπλίται μὲν Ἕλληνες 10,400 καὶ πελτασταὶ 2,500, βάρβαροι δὲ ὑπὸ τὰς διατακὰς τοῦ Κύρου 100.000 καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα 20. Ὁ δὲ στρατὸς τοῦ βασιλέως—κατὰ τὰς εἰδήσεις αὐτομόλων—ἀνῆρχετο εἰς 1.200.000 ἐπὶ τέσσαρας στρατηγούς, τὸν Ἀβροκόμαν, τὸν Τισσαφέρην, τὸν Κωβρόαν καὶ τὸν Ἀρβάκην, εἰς δρεπανηφόρα ἄρματα 200 καὶ εἰς 6.000 ἱππεῖς ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην· ἐκ τῶν στρατευμάτων τούτων τοῦ βασιλέως παρενρέθησαν εἰς τὴν μάχην 900.000 ἄνδρες καὶ δρεπανηφόρα ἄρματα 150.

Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν πρωτὴν ὁ Κύρος συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ λοχαγούς τῶν Ἑλλήνων ἐνθαρρύνει αὐτοὺς καὶ προτρέπει νὰ φανοῦν ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν ἔχουν· ἐξαίρων δὲ τὸ ἀγαθὸν αὐτῆς λέγει: «τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἂν ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλὰ πλάσιον».

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πορεύεται ἔχων ὅλον τὸν στρατὸν του συνεταγμένον, διότι ἐνόμιζεν ἐπικειμένην τὴν ἐπίθεσιν τοῦ βασιλέως· ἀλλ' οὗτος ἀπεσύρθη νοτιώτερον ἀφήσας ἀφύλακτον μίαν μακρὰν καὶ εὐρείαν καὶ βαθεῖαν τάφρον, τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάσει ἀντὶ ὀχυρώματος. Ὁ Κύρος, ἀφ' οὗ παρῆλθε τὴν τάφρον αὐτήν, μάτην ἀγαμέρει τὸν ἀδελφόν· διὰ τοῦτο τὴν ἐπομένην, ἐπειδὴ ἐπίστευεν, ὅτι ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὴ πολεμήσῃ, ἐπορεύετο μὲ ἀταξίαν καὶ ὀλιγωτέραν προσοχήν.]

Γ'. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη. — Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου.

(8, 1-27)

Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν καὶ πλησίον ἦν ὁ σταθμός, ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἥνικα Πατηγύας ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κύρον πιστῶν προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἰδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἑλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολ-

λῶ προσέρχεται ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένους. Ἐνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι. Κῦρος τε καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἅρματος τὸν θώρακα ἐνέδυ καὶ ἀναβάς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγειλεν ἐξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον.

§ 4-7

Ἐνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρῶξενος δὲ ἐχόμενος, οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἵππεις μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐώνυμῳ Ἀρϊαῖός τε ὁ Κῦρου ὑπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κῦρος δὲ καὶ οἱ ἵππεις τούτου ὅσον ἑξακόσιοι κατὰ τὸ μέσον, ὣπλισμένοι θώραξι μὲν αὐτοὶ καὶ παραμηριδίοις καὶ κράνεσι πάντες πλὴν Κῦρου. Κῦρος δὲ ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο. Οἱ δ' ἵπποι πάντες εἶχον προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἵππεις Ἑλληνικάς.

§ 8-11

Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὐπω καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμοι· ἡνίκα δὲ δείλη ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. Ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἦστραπτε καὶ αἱ λόγχοι καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. Καὶ ἦσαν ἵππεις μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐώνυμον τῶν πολεμίων. Τισσαφέρους ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενος δὲ γερροφόροι, ἐχόμενοι δὲ ὀπλίται σὺν ποδῆρσι ξυλίναις ἀσπίσιν. Αἰγύπτιοι δ' οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἵππεις, ἄλλοι τοξόται. Πάντες δ' οὗτοι κατὰ ἔθνη ἐπορεύοντο, ἕκαστον δ' ἔθνος ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων. Πρὸ δὲ αὐτῶν ἅρματα, διαλείποντα

συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δὲ δρεπανηφόρα καλούμενα: εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφοροις εἰς γῆν βλέποντας, ὥς διακόπτειν, ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν.

Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πιρίγρητι τῷ § 12-13
ἐριμνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὴ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη: «κάν τοῦτ'», ἔφη, «νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν πεποίηται». Ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στίφος καὶ ἀκούων Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ εὐωνύμου βασιλέα—τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεὺς, ὥστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν—ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἠθέλει ἀποσπᾶσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθεῖ ἑκατέρωθεν. τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμα- § 14-16
λῶς προΐει, τὸ δὲ Ἑλληνικόν, ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον, συνετά- 14-16
τετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. Καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο ἐκατέρωσε ἀποβλέπων εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὑπελάσας, ὥς συναντῆσαι ἤρετο, εἴ τι παραγγέλλοι. Ὁ δὲ ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλὰ. Ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος καὶ ἤρετο, τίς ὁ θόρυβος εἶη. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. Καὶ ὅς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει, καὶ ἤρετο, ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ζεὺς σωτὴρ καὶ νίκη». Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας· «Ἀλλὰ δέχομαι τε», ἔφη, «καὶ τοῦτο ἔστω». Ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἀπήλυνε.

Καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὸν φάλαγγα § 17-20
ἀπ' ἀλλήλων, ἥνικα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίοις. Ὡς δὲ πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι τῆς

φάλαγγος τὸ ὑπολειπόμενον ἤροξατο δροόμεν θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγγαντο πάντες, οἷον τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες ἔθεον. Πρὶν δὲ τόξευμα ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. Καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δροόμεν, ἀλλ' ἐν τάξει ἔπεσθαι. Τὰ δ' ἄρματα ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων κενὰ ἡνιόχων. Οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, διίσταντο· ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη ὥσπερ ἐν ἵπποδρομῳ ἐκπλαγεῖς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔβασαν, οὐδ' ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδέν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις ἐλέγετο.

§ 21-24

Κῦρος δ' ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ διώκοντας, ἠδόμενος καὶ προσκινούμενος ἦδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἄμφ' αὐτόν, οὐδ' ὥς ἐξήχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἐξακοσίων ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο, ὅτι ποιήσει βασιλεὺς. Καὶ γὰρ ἦδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Καὶ πάντες δ' οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον ἔχοντες τὸ αὐτῶν ἡγοῦνται, νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἣν ἢ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἐκατέρωθεν, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χορήζοιεν, ἐν ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. Καὶ βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἐμπροσθεν, ἐπέκαμπεν ὡς εἰς κύκλωσιν. Ἐνθα δὴ Κῦρος δείσας, μὴ ὀπισθεν γενόμενος κατακόπη τὸ Ἑλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἐξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἐξακισχιλίους καὶ ἀποκτείνει λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

§ 25-27

Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἐξακόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὁρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἄμφ' αὐτόν

κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. Σὺν τούτοις δὲ ὢν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκείνον στίφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν «Τὸν ἄνδρα ὁρῶ» ἔτετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὥς φησι Κτησίας ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμα φησι Παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ ἐνταῦθα ἐμάχοντο καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ' αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου· καὶ ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθνησκον, Κτησίας λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν· Κῦρος δὲ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ ὁκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ' αὐτῷ.

[Χαρακτηρισμὸς τοῦ Κύρου: Ὁ Κῦρος κατὰ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν ἦτο σεμνὸς μεταξὺ τῶν συνομηλίκων του, εὐπειθὴς πρὸς τοὺς μεγαλυτέρους του, φιλομαθὴς καὶ μελετηρὸς· ἠγάπα τὴν ἰππασίαν, τὴν θήραν, τὰς πολεμικὰς ἀσκήσεις καὶ ἦτο πολὺν ριψοκίνδυνος.

Ὅτε ἐνηλικιώθη καὶ ἔγινε σατράπης, ὑπῆρξε φιλαλήθης καὶ πιστὸς εἰς τὰς συναλλαγάς, τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰς φιλίας. Ἠγάπα τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην, κατεδίωκε τοὺς κακοὺς καὶ περιεποιεῖτο τοὺς δικαίως πλουτοῦντας καὶ οὐχὶ τοὺς αἰσχροκερδεῖς. Ἦτο εὐγνώμων εἰς τοὺς εὐεργέτας του καὶ μεγαλόδωρος εἰς τὰς εὐεργεσίας του. Δι' ὅλα αὐτὰ τόσον ἐίλκυσε τὴν ἀγάπην τῶν γνωρίμων του, ὥστε πάντες ἦσαν πρόθυμοι νὰ κινδυνεύουν ὑπὲρ αὐτοῦ.]

Δ'. Συνέχεια τῆς μάχης.—Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων.

(10, 1 - 19)

Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμενεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἴστανται,

ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμόν, ἔνθεν ὥριμντο. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διαοπάζουσι πολλά. Ἐνταῦθα διέδχον ἀλλήλων βασιλεὺς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὥς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτούς, οἱ δ' ἀρπάζοντες ὥς ἤδη πάντα νικῶντες.

§ 5 Ἐπεὶ δ' ἦσθοντο οἱ μὲν Ἕλληνες, ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἶη, βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Ἕλληνες νικῶν, τὸ καθ' αὐτούς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἶχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συντάττεται, ὃ δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλησιαιτάτος γὰρ ἦν, εἰ πέμπειν τινὰς ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀοήξοντες.

§ 6-8 Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δηλὸς ἦν προσίων πάλιν, ὥς ἐδόκει, ὀπισθεν. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ὥς δεξόμενοι αὐτὸν ταύτῃ προσιόντα· ὃ δὲ βασιλεὺς ταύτῃ μὲν οὐκ ἦγεν, ἥ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτῃ καὶ ἀπῆγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πρὸς τοὺς Ἕλληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δ' οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς· Ἐπισθένης δὲ Ἀμφιπολίτης ἦρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. Ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης, ὥς μείων ἔχων ἀπηλλάγη, πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο.

§ 9-10 Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες, μὴ προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας καὶ περιπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας καὶ ποιήσασθαι ὀπισθεν τὸν ποταμόν. Ἐν ᾧ

δὲ ταῦτα ἐβουλευόντο, καὶ δὴ βασιλεὺς παρελθὼν εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα κατέστησεν ἀντίαν τὴν φάλαγγα, ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχούμενος ἦει.

Ἦς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγὺς τε ὄντας καὶ παρατετα- § 11-15
γμένους, αὐθις παιανίσαντες ἐπῆσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. Οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλὰ ἐκ πλείονος ἢ τὸ πρόσθεν ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κόμης τινός· ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κόμης γήλοφος ἦν. ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη, ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γινώσκειν. Καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὁρᾶν ἔφασαν αἰτόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης ἀνατεταμένον. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ' ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἱππεῖς· οὐ μὴν ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν· ἐπιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. Ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα πέμπει Λύκιον τὸν Συρακόσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ κελεύει κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἐστιν, ἀπαγγεῖλαι. Καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει, ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. Σχεδὸν δέ, ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο.

Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα § 16-19
ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρήει· οὐ γὰρ ἤδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἵκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· ἅμα δ' ἐβουλευόντο, εἰ αὐτοῦ μέιναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι καὶ ἀφικνουῦνται περὶ δείπνου ὥραν ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν· καὶ τὰς ἀμιάξας μεστὰς

ἀλεύρων καὶ οἶνου, ἃς παρεσκευάσατο Κῦρος, ἵνα εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίῃ τοῖς Ἑλλησιν — ἦσαν δ' αὐται τετρακόσαι ἁμαξαι —, καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. Ὡστε ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΥΝΑΞΑ ΕΩΣ ΤΟΝ ΖΑΠΑΤΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ

(ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΤΟΥ 401 Π. Χ.)

Pa

2011/12

Α'. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀριαίου
καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου.

(1, 2 - 23)

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, § 2-3
ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον πέμπει σημαίνοντα, ὅτι χορὴ ποιεῖν, οὔτε
αὐτὸς φαίνοιτο. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασμένοις, ἃ εἶχον,
καὶ ἐξοπλισμένοις προΐεναι εἰς τὸ πρόσθεν, ἕως Κύρου συμμει-
ξείαν. Ἦδη δὲ ἐν ὁρμῇ ὄντων, ἅμα ἡλίῳ ἀνέχοντι ἦλθε Προ-
κλῆς ὁ Τευθρανίας ἄρχων καὶ Γλοῦς ὁ Ταμῶ. Οὗτοι ἔλεγον,
ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ
εἶη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων, ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὥρμηντο, καὶ
λέγοι, ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν περιμενοῖεν αὐτούς, εἰ μέλ-
λοιεν ἦκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι φαίη ἐπὶ Ἰωνίᾳς, ὅθεν περ ἦλθε.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες § 4-5
πενθανόμενοι βαρέως ἔφερον. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· «Ἄλλ’
ὄφελε μὲν Κῦρος ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε
Ἀριαίῳ, ὅτι ἡμεῖς νικῶμέν τε βασιλέα καί, ὥς ὁρᾶτε, οὐδεὶς
ἐπὶ ἡμῖν μάχεται, καί, εἰ μὴ ὑμεῖς ἦλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν ἐπὶ
βασιλέα. Ἐπαγγελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ, εἰς τὸν
θρόνον τὸν βασιλείον καθιεῖν αὐτόν· τῶν γὰρ μάχῃ νικόντων
καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί». Ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ
σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θεττα-
λόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο· ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος
Ἀριαίου.

Οἱ μὲν ὄχοντο, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· τὸ δὲ στράτευμα § 6
ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες
τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ξύλοις δὲ ἐχρῶντο μικρὸν προϊόντες ἀπὸ

τῆς φάλαγγος, οὗ ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέροισι καὶ ταῖς ἀσπίσι ταῖς ξυλίναις ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλὰ δὲ καὶ πέλται καὶ ἅμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι· οἷς πᾶσι χρώμενοι κρέα ἔφοντες ἥσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

§ 7-8

Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ πλήθουσιν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, εἷς δὲ Ἕλλην, Φαλῖνος, ὃς ἐτύγγανε παρὰ Τισσαφέρνει ὦν καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γὰρ προσεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. Οὗτοι δὲ προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν, ὅτι βασιλεὺς κελεύει τοὺς Ἕλληνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας εὐρίσκεισθαι, ἂν τι δύνωνται ἀγαθόν.

§ 9-11

Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως μὲν ἤκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἶπεν, ὅτι οὐ τῶν νικῶντων εἶη τὰ ὅπλα παραδιδόναι. «ἀλλ'», ἔφη, «ὕμεις μὲν, ὧ ἄνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, ὅ,τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἥξω». Ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι τὰ ἱερὰ ἐξηρημένα· ἔτυχε γὰρ θυόμενος. Ἐνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ, ὁ Ἀρκὰς πρεσβύτατος ὦν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν. Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος· «Ἄλλ' ἐγὼ», ἔφη, «ὧ Φαλῖνε, θαυμάζω, πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὅπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα. Εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται». Πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε· «Βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. Τίς γὰρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; νομίζει δὲ καὶ ὕμᾱς ἑαυ-

τοῦ εἶναι, ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρα καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πληθὸς ἀνθρώπων ὑφ' ὑμᾶς δυνάμενος ἀγαγεῖν ὅσον οὐδ' εἰ παρέχοι ὑμῖν δύνασθε ἂν ἀποκτεῖναι».

Μετὰ τοῦτον Θεόπομπος Ἀθηναῖος εἶπεν· «᾽Ω Φαλῖνε, § 12-14
νῦν, ὥς σὺ ὀράς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο εἰ μὴ ὄπλα καὶ ἀρετὴ. Ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στερηθῆναι. Μὴ οὖν οἷου τὰ μόνα ἀγαθὰ ἡμῖν ὄντα ὑμῖν παραδώσειν, ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχοῦμεθα». Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλῖνος ἐγέλασε καὶ εἶπεν· «Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ἴσθι μέντοι ἀνόητος ὢν, εἰ οἶει τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι ἂν τῆς βασιλέως δυνάμεως».

Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἦκε καὶ ἠρώτησεν, εἰ ἤδη ἀποκεκρι- § 15-18
μένοι εἶεν. Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν· «Οὔτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπέ, τί λέγεις». Ὁ δ' εἶπεν· «Ἐγὼ σε, ὦ Φαλῖνε, ἄσμενος ἐόρακα, καὶ οἱ ἄλλοι δέ, οἶμαι, πάντες· σύ τε γὰρ Ἕλληνας εἰ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, ὅσους σὺ ὀράς· ἐν τούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμενά σοι, τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν λέγεις. Σὺ οὖν πρὸς θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν, ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλιστον καὶ ἄριστον εἶναι, καὶ ὃ σοι τιμὴν οἴσεται εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον αἰεὶ λεγόμενον, ὅτι Φαλῖνός ποτε πεμφθεὶς παρὰ βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὄπλα παραδοῦναι συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. Οἴσθαι δέ, ὅτι ἀνάγκη λέγεσθαι ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἃ ἂν συμβουλευῇς». Ὁ δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλευῆσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὄπλα, ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν οἱ Ἕλληνες.

Φαλῖνος δὲ ὑποστρέψας παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν· § 19
«Ἐγὼ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἔστι σωθῆναι

πολεμοῦντας βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δ' ὅμως μηδεμία σωτηρίας ἐστὶν ἐλπίς ἄκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σφῆζεσθαι ὑμῖν, ὅπῃ δυνατόν».

§ 20-23

Κλέαρχος δὲ πρὸς ταῦτα εἶπεν· «Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπαγγέλλε τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἴομεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἶναι· πλείονος ἂν ἄξιοι εἶναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες». Ὁ δὲ Φαλῖνος εἶπε· «Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἀλλὰ καὶ τάδε ὑμῖν εἰπεῖν ἐκέλευσε βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἶεν, προῖοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι πόλεμος. Εἴπατε οὖν καὶ περὶ τούτου· πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἰσιν, ἢ ὥς πόλεμός ἐστι παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ». Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· «Ἀπαγγέλλε τοίνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτά δοκεῖ, ἅπερ καὶ βασιλεῖ». «Τί οὖν ταῦτά ἐστιν;» ἔφη ὁ Φαλῖνος. Ἀπεκρίνατο Κλέαρχος· «Ἦν μὲν μένωμεν, σπονδαὶ εἰσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος». Ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· «Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ;» Κλέαρχος δὲ ταῦτά πάλιν ἀπεκρίνατο· «Σπονδαὶ μὲν μένουσιν, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προῖοῦσι πόλεμος». Ὅτι δὲ ποιήσοι, οὐ διεσήμηνε.

[Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Φαλίνου ἐπιστρέφαντες οἱ ἀποσταλέντες εἰς τὸν Ἀριαῖον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος λέγουν εἰς τοὺς Ἑλληνας, ὅτι ὁ Ἀριαῖος τὴν μὲν βασιλείαν δὲν δέχεται, περιμένει ὅμως αὐτοὺς νὰ ἔλθουν τὴν νύκτα, ἂν θέλουν ν' ἀναχωρήσουν. Ὁ Κλέαρχος ὀριστικὸν οὐδὲν ἀπαντᾷ· ἀλλὰ μετὰ κοινὴν ἀπόφασιν τῶν στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν μετὰ τὸ δεῖπνον προσέρχονται πρὸς τὸν Ἀριαῖον, καὶ ἐδῶ περὶ τὸ μεσονύκτιον συνάπτουν μὲ αὐτὸν φιλιαν καὶ συμμαχίαν καὶ ὀρκίζονται ἀμοιβαίως νὰ μὴ προδώσων ἀλλήλους· οἱ δὲ βάρβαροι ἐπὶ πλέον ὀρκίζονται νὰ τοὺς ὀδηγοῦν χωρὶς δόλον.

Μετὰ τοὺς ὅρκους κατὰ πρότασιν τοῦ Ἀριαίου ἀποφασίζουσιν νὰ μὴ ἐπιστρέψουν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔλειπον αἱ τροφαί, ἀλλὰ νὰ προτιμήσουν ἄλλην ὁδὸν μακροτέραν μὲν, ἀλλ' ἔχουσιν ἀφθονα τροφίμα, τὴν πρὸς βορρᾶν διὰ τῆς Βαβυλωνίας πεδιάδος.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν κατὰ τὴν πορείαν φαίνονται μὲν σημεῖα, ὅτι οἱ πολέμοι δὲν ἀπεῖχον πολὺ, ἀλλὰ περὶ τὴν ἐσπέραν, χωρὶς νὰ γίνῃ συμπλοκή, κατασκηνοῦν μὲ πολὺν θόρυβον εἰς κόμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὁ βασιλικὸς στρατὸς εἶχε διαρπάσει καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ξύλα τῶν οἰκιῶν. Ἀπὸ τὴν θορυβώδη δ' αὐτὴν κατασκήνωσιν τῶν Ἑλλήνων φοβηθέντες οἱ πλησιέστατα αὐτῶν κατασκηνοῦντες πολέμοι ἀφήρουν τὰς σκηνάς των καὶ φεύγουν· ἐτρώμαξε δέ, καθὼς φαίνεται, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς μὲ τὴν προσέλευσιν αὐτὴν τοῦ στρατεύματος].

Β'. Σπονδαὶ μεταξὺ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων.

(3, 1 - 14, 17 - 29)

Ὁ δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ, τῷδε § 1-2
 δῆλον ἦν. Τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμπων τὰ ὅπλα παρα-
 διδόναι ἐκέλευε. τότε δὲ ἅμια ἡλίφ ἀνατέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε
 περὶ σπονδῶν. Οἱ δέ, ἐπεὶ ἦλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτησαν
 τοὺς ἄρχοντας. Ἐπειδὴ δὲ ἀπήγγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρ-
 χος, τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν, εἶπε τοῖς προφύλαξι κε-
 λεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἄχρὶ ἂν σχολάσῃ.

Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὥστε ὁρᾶσθαι πάντῃ § 3-5
 φάλαγγα πυκνήν, τῶν ἀόπλων δὲ μηδένα καταφανῆ εἶναι. ἐκά-
 λεσε τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτὸς τε προῆλθε τοὺς τε εὐοπλοτά-
 τους ἔχων καὶ εὐειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις στρατηγοῖς, ταῦτα ἔφρασεν. Ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέ-
 λοις, ἀνηρώτα, τί βούλονται. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι περὶ σπονδῶν
 ἤκοιεν ἄνδρες, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται τά τε παρὰ βασιλέως τοῖς

Ἑλλῃσιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· «Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ, ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδ' ὁ τολμήσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλῃσι μὴ πορίσας ἄριστον».

§ 6-7

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαινον, καὶ ἤκον ταχύ· ὃ καὶ δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγύς που βασιλεὺς ἦν ἢ ἄλλος τις, ὃ ἐπετέτακτο ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δέ, ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ, καὶ ἤκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἄξουσιν, ἐνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια.

§ 8-9

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο σὺν τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι ταχὺ καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· «Δοκεῖ μὲν καὶ μοι ταῦτα· οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγεῖλαι, ἀλλὰ διατρίψω, ἕως ἄν ὀκνήσωσιν οἱ ἄγγελοι, μὴ ἀποδόξῃ ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἶμαί γε μέντοι», ἔφη, «καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι». Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν, ὅτι σπένδοιτο, καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰ ἐπιτήδεια.

§ 10-14

Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος δ' εἶπετο ἔχων τὸ σπράτευμα ἐν τάξει. Καὶ ἐνετίγγανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν, ὥς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς ἠῦρισκον ἐκπεπτωκότας, ἐνίους δὲ καὶ ἐξέκοπτον. Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κόμας, ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. Ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος ἐψητὸν ἀπὸ τῶν αὐτῶν.

§ 17-20

Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βασιλέως ἦκε Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλείας γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἶποντο. Ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε πρῶτος Τισσα-

φέρνης δι' ἐρμηνέως τοιάδε· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὗρημα ἐποίησάμην, εἴ πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσασθαι δοῦναι ἐμοὶ ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἶμαι γὰρ οὐκ ἂν ἀχαριστίαν μοι εἶναι οὔτε πρὸς ὑμῶν οὔτε πρὸς τῆς πάσης Ἑλλάδος. Ταῦτα δὲ γινούς ἡτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ, ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἡγγεῖλα καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμεν, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα καὶ συνέμειξα βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ. Καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύσεσθαι· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος ἔνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. Καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾖ, ἐάν τι δύνωμαι ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπραξάσθαι».

Μετὰ ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ § 21-23
ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· «Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτε ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος ἡύρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι. Ἐπεὶ μέντοι ἤδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ ὄντα, ἡσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες αὐτῷ ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς οὐτ' ἔστιν, ὅτου ἔνεκα βουλοίμεθα ἂν τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν, οὐδ' αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' ἂν οἴκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίῃ· ἀδικοῦντα μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς καὶ εὖ ποιῶν ὑπάρχη, καὶ τούτου εἰς γε δύνωμεν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες».

Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης, «Ταῦτα», § 24-27

ἔφη, «ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἐκείνου μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἦκω, αἱ σπονδαὶ μενόντων· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρῆξομεν». Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἡκων ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος ἦκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σφίξιν τοὺς Ἕλληνας, καί περ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἐαυτὸν στρατευσαμένους. Τέλος δὲ εἶπε· «Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἢ μὴν φιλίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ ἐξῇ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἐάσομεν τὰ ἐπιτήδεια. Ὑμᾶς δὲ αὖ ἡμῖν δεήσει ὁμόσαι ἢ μὴν πορεύεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὁπόταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἦν δὲ παρέχωμεν ἀγορὰν, ὠνούμενους ἔξειν τὰ ἐπιτήδεια».

§ 28—29

Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὥμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· «Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς βασιλέα· ἐπειδὴν δὲ διαπράξωμαι, ἃ δέομαι, ἥξω ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτοὺς ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἐμαντοῦ ἀρχήν».

[Οἱ Ἕλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος περιμένουν τὸν Τισσαφέρνην ἐστρατοπεδευμένοι πλησίον ἀλλήλων ἐπὶ 20 καὶ πλέον ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔρχονται εἰς τὸν Ἀριαῖον οἱ ἀδελφοὶ του καὶ ἄλλοι συγγενεῖς καὶ φέρουσιν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ἄλλους διαβεβαίωσιν ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως, ὅτι οὗτος δὲν θὰ φανῇ μνηστικός πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν ἐκστρατείαν των μετὰ τοῦ Κύρου.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἀνθρώποι του φέρονται ψυχρῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας· ἐνεκα τούτου καὶ οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἦσαν μαζί των δυσηρεστημένοι καὶ προσερχόμενοι εἰς τὸν Κλέαρχον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους στρατηγούς ἔλεγον, ὅτι εὐθὺς πρέπει

ν' ἀναχωρήσουν, διότι εἶναι βέβαιοι, ὅτι ὁ βασιλεὺς μὲ κάθε τρόπον θὰ προσπαθήσῃ νὰ τοὺς καταστρέψῃ. Ὁ Κλέαρχος εἰς αὐτοὺς, ποὺ ἔλεγον αὐτὰ, ἀποκρίνεται, ὅτι δὲν εἶναι συμφέρον των νὰ διαλύσουν τὴν συνθήκην.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται ὁ Τισσαφέρνης καὶ ὁ Ὁρόντας, ὁ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, μαζὶ μὲ τοὺς στρατοὺς των καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ πορεία. Ὁ Ἀριαῖος ἐπορεύετο μὲ τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα τοῦ Κόρου μαζὶ μὲ τὸν Τισσαφέρνην καὶ τὸν Ὁρόνταν καὶ ἐστρατοπέδευε μαζὶ μὲ ἐκείνους· οἱ Ἕλληνες ὅμως, ἐπειδὴ ὑπώπτεον αὐτοὺς, ἐπορεύοντο μόνοι των καὶ ἐστρατοπέδευον μακρὰν των. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασαν εἰς τὸ τεῖχος τῆς Μηδίας καὶ διῆλθον αὐτὸ καὶ δύο διώρυγας, ἔρχονται εἰς τὴν Σιττάκην, πόλιν μεγάλην πλησίον τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, παρὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἐστρατοπέδευσαν, ἐνῶ οἱ βάρβαροι προηγηθέντες εἶχον διαβῆ τὸν ποταμόν. Ἀφοῦ δὲ διέβησαν ἔπειτα τοῦτον καὶ οἱ Ἕλληνες, φθάνουν εἰς τὴν πόλιν ὦπιν.

Ἀπὸ τὴν ὦπιν πορεύονται εἰς τὰς πλουσίας κώμας τῆς Παρυσάτιδος, τὰς ὁποίας ἐπέτρεψεν ὁ Τισσαφέρνης νὰ διαρπάσουν οἱ Ἕλληνες. Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς τὰς Καινάς, πόλιν πλουσίαν καὶ μεγάλην παρὰ τὸν Τίγρητα.]

Γ' - α'. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνους.

(5, 1 - 21, 24 - 26)

Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὖ- § 1-2
ρος τεττάρων πλέρων. Καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαί μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλῇ. Ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέρνει, εἴ πως δύναίτο παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι· καὶ ἔπεμψε τινα ἐροῦντα, ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χεῖρ. Ὁ δὲ ἐτοίμως ἐκέλευεν ἤκειν.

Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε· «Ἐγώ, ὦ § 3-6

Τισσαφέρην, οἶδα μὲν ἡμῖν ὄρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσῃν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε ὄρω ὡς πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς ὀρῶντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα. Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σέ αἰσθῆσθαι πειρώμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν, ἐγὼ τε σαφῶς οἶδα, ὅτι ἡμεῖς γε οὐδὲ ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἔλθειν, ὅπως, εἰ δυναίμεθα, ἐξέλοιμεν ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. Καὶ γὰρ οἶδα ἤδη ἀνθρώπους, οἱ φοβηθέντες ἀλλήλους οἱ μὲν ἐκ διαβολῆς, οἱ δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας, φθάσαι βουλόμενοι πρὶν παθεῖν ἐποίησαν ἀνήκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἂν βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν παύεσθαι ἤκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς.

§ 7 »Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν ἡμᾶς ὄρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αὐτῷ παρημεληκῶς, τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι· τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίῃ οὐθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίῃ· πάντῃ γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὑποχέρια καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον οἱ θεοὶ κρατοῦσι.

§ 8-11 »Περὶ μὲν δὴ τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὄρκων οὕτω γινώσκω, παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα· τῶν δ' ἀνθρώπων σέ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. Σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα μὲν ὁδὸς εὐπορος, πᾶς δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν τε ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἢ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερώτατον δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν. Εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄρ' οὐκ ἂν, τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες, πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἑφεδρον ἀγωνιζοίμεθα; Ὅσον δὲ δὴ καὶ

οἷων ἂν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στερήσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. Ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι, νομίζων τῶν τότε ἰκανώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιο· σέ δὲ νῦν ὁρῶ τὴν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ σφάζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ἣ Κῦρος πολεμία ἐχρῆτο, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὖσαν. Τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς οὕτω μαίνεται, ὥστε μὴ βούλεσθαι σοὶ φίλος εἶναι ;

» Ἀλλὰ μὴν ἐρῶ καὶ ταῦτα, ἐξ ὧν ἔχω ἐλπίδας καὶ σέ βου- § 12-14
λήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. Οἶδα μὲν γὰρ ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ οἶμαι ἂν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ. Αἰγυπτίους δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους, οὐχ ὁρῶ, ποία δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν κολάσαισθε ἢ τῇ νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσῃ. Ἀλλὰ μὴν ἔν γε τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιό τῳ φίλος εἶναι, μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δὲ τίς σε λυποίῃ, ὥς δεσπότης ἂν ἀναστρέφοιο, ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἳ σοι οὐκ ἂν τοῦ μισθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως.

» Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θανα- § 15
μαστὸν εἶναι τὸ σέ ἡμῖν ἀπιστεῖν, ὥστε καὶ ἥδιστ' ἂν ἀκούσαιμι, τίς οὕτως ἐστὶ δεινὸς λέγειν, ὥστε σε πείσαι λέγων, ὥς ἡμεῖς σοι ἐπιβουλεύομεν».

Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης δὲ ὧδε ἀπε- § 16-19
κρίνατο· « Ἀλλ' ἥδομαι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους λόγους· ταῦτα γὰρ γινώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλευοῖς, ἅμα ἂν μοι δοκεῖς καὶ σαντῶ κακόνους εἶναι. Ἵνα δὲ μάθῃς, ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὐτ' ἐμοὶ ἀπιστοῖτε, ἀντάκουσον. Εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, ἄρα δοκοῦμέν σοι ἱππέων

πλήθους ἀπορεῖν ἢ πεζῶν ἢ ὀπλίσεως, ἐν οἷς ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἱκανοὶ εἶμεν ἄν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος ; Ἀλλὰ χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἄν σοι δοκοῦμεν ; Οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἃ ὑμεῖς φίλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὄρη ὁράτε, ἃ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἄπορα ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὅποσοις ἄν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι ; Ἐνίους δ' αὐτῶν οὐδ' ἄν παντάπασι διαβαῖτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἡττώμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστίν· ὃν ἡμεῖς δυνάμεθ' ἄν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ὃ ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴτε μάχεσθαι ἄν δύναισθε.

§ 20-21

»Πῶς ἄν οὖν ἔχοντες τοσοῦτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν, καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἄν τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβείας, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχυρός ; Παντάπασι δὲ ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἐχομένων, καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιτοκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. Οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἡλίθιοι ἐσμεν».

§ 24-26

Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν· «Οὐκοῦν οἵτινες, τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων, πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἄξιοι εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν ; » «Καὶ ἐγὼ μὲν γε», ἔφη ὁ Τισσαφέρνης, «εἰ βούλεσθέ μοι οἷ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν, ἐν τῷ ἐμφανεῖ λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας, ὥς σὺ ἐμοὶ ἐπιβουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ». «Ἐγὼ δέ», ἔφη ὁ Κλέαρχος, «ἄξω πάντας, καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, ὅθεν ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω». Ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο.

Γ' - β'. Προσέλευσις εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνους πέντε στρατηγῶν καὶ εἴκοσι λοχαγῶν. — Σύλληψις καὶ θανάτωσις αὐτῶν.

(5, 27 - 42)

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον § 27-30
 δῆλός τ' ἦν πάννυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι αὐτῷ Τισσαφέρ-
 νην, καί, ἃ ἔλεγεν ἐκεῖνος, ἀπήγγελλεν, ἔφη τε χορῆναι ἰέναι
 παρὰ Τισσαφέρνῃν, οὓς ἐκέλευε, καί, οἳ ἂν ἐλεγχθῶσι διαβά-
 λοντες τῶν Ἑλλήνων, ὥς προδότας τούτους καὶ κακόνους τοῖς
 Ἑλλήσιν ὄντας τιμωρηθῆναι. Ὑπώπτευε δὲ εἶναι τὸν διαβάλ-
 λοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ λάθρᾳ συγγεγεννημένον Τισσα-
 φέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύοντα,
 ὅπως τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς αὐτὸν λαβὼν φίλος ἢ Τισσαφέ-
 ρνει. Ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυ-
 τὸν ἔχειν τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδὼν εἶναι.
 Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας
 τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει.
 Ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέτεινεν, ἕως διεπράξατο πέντε μὲν
 στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγοὺς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς
 εἰς ἀγορὰν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἳ μὲν § 31-34
 στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἰσω, Πρόξενος Βοιωτίας, Μένων
 Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀ-
 χαιοῦς· οἳ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. Οὐ πολλῷ δ' ὕστε-
 ρον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἳ τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο καὶ οἳ
 ἔξω κατεκόπησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἱππέων
 διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, ὅτινι ἐντυγχάνοιεν Ἑλληνι ἢ δούλῳ
 ἢ ἑλευθέρῳ, πάντας ἔκτεινον. Οἳ δὲ Ἕλληνες τὴν τε ἱππασίαν

ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὁρῶντες καί, ὅ,τι ἐποίουν, ἡμφε-
γνόουν, πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἦκε φεύγων τετρωμένος εἰς τὴν
γαστέρα, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα. Ἐκ τούτου δὴ οἱ Ἑλ-
ληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες, ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες
αὐτίκα ἥξειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

§ 35-37

Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ καὶ Ἀρτάοχος
καὶ Μιθραδάτης, οἳ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων
ἐρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὁρᾶν
καὶ γινώσκειν· συνηκολούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρα-
κισμένοι εἰς τριακοσίους. Οὗτοι, ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν
ἐκέλευον, εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα
ἀπαγγείλωσι τὰ παρὰ βασιλέως. Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον φυλατ-
τόμενοι τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος
καὶ Σοφαίνετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθη-
ναῖος, ὅπως μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσοφος δὲ ἐτύγγανεν
ἀπὼν ἐν κόμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος.

§ 38

Ἐπειδὴ δὲ ἔστησαν εἰς ἐπῆκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε·
«Κλέαρχος μὲν, ὃ ἄνδρες Ἕλληνες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη
καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Πρόξενος
δὲ καὶ Μένων, ὅτι κατήγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλήν, ἐν μεγάλῃ
τιμῇ εἰσιν. Ὑμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γὰρ
εἶναί φησιν, ἐπεὶ περὶ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου».

§ 39-42

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ
ὁ Ὀρχομένιος· «ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι,
ὅσοι ἦτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς οὔτ' ἀνθρώ-
πους, οἵτινες ὁμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς
νομεῖν, προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ
πανουργοτάτῳ, τοὺς τε ἄνδρας αὐτούς, οἷς ὤμνυτε, ἀπολωλέ-
κατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις
ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε ;» Ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· «Κλέαρχος πρόσθεν

ἐπιβουλευών φανερός ἐγένετο Τισσαφέρνει τε καὶ Ὀρόντα καὶ
 πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις». Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν τάδε εἶπε·
 «Κλέαρχος μὲν τοίνυν, εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυσεν τὰς σπονδάς·
 τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιорκοῦντας·
 Προξένος δὲ καὶ Μένων ἐπεῖπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται,
 ἡμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γάρ, ὅτι
 φίλοι γε ὄντες ἀμφοτέροις πειράσσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ
 βέλτιστα συμβουλευσαί». Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρό-
 νον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

[Χαρακτηρισμός τῶν δολοφονηθέντων στρατηγῶν:

Ὁ Κλέαρχος ὑπῆρξεν ἐμπειροπόλεμος καὶ φιλοπόλεμος. Ἐπει-
ξῆται τοὺς πολέμους, καὶ ὅτε ἀκόμη ἦτο δυνατόν καὶ ὤφειλε νὰ ζῇ ἐν
εἰρήνῃ· ὅχι μόνον δὲν ἀπέφευγε τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ καὶ μετὰ θά-
ρους ἐρρίπτετο εἰς αὐτούς. Ἦτο τραχὺς καὶ αὐστηρὸς εἰς τοὺς στρα-
τιώτας του. Ἐλεγεν, ὅτι ὁ στρατιώτης πρέπει νὰ φοβῆται περισσό-
τερον τὸν ἀρχηγόν του παρὰ τοὺς ἐχθρούς. Δι' αὐτὸ καὶ ὀλίγον τὸν ἡ-
γάπων οἱ στρατιῶται· εἰς τὰς δυσκόλους ὁμως περιστάσεις πάντες ἀ-
πέβλεπον πρὸς αὐτόν. Ἦτο περίπου πεντήκοντα ἐτῶν, ὅτε ἀ-
πέθανεν.

Ὁ Πρόξενος ὁ Βοιωτὸς ἦτο πεπαιδευμένος καὶ φιλόδοξος. Δὲν ἤθελε τὸ κάθε τι ν' ἀποκτήσῃ ἀδίκως, ἀλλ' ἐνόμιζεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο μὲ δικαιοσύνην καὶ τιμότητα. Νὰ ἄρχῃ χρηστῶν καὶ τιμίων ἀνθρώπων εἶχε τὴν δύναμιν· δὲν ἦτο ὁμῶς ἱκανὸς οὔτε σεβασμὸν οὔτε φόβον νὰ ἐμπνεύσῃ. Ἀπειραντίας ἐντρέπετο περισσότερον αὐτὸς οὔτε φόβον νὰ ἐμπνεύσῃ. Ἀπειραντίας ἐντρέπετο περισσότερον αὐτὸς τοὺς στρατιώτας του παρὰ οἱ στρατιῶται του αὐτόν. Οἱ χρηστοὶ καὶ τίμοι τὸν ἠγάπων, ἀλλ' οἱ κακοὶ τὸν ἐξεμεταλλεύοντο. Ἦτο περίπου τριάκοντα ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανεν.

Ὁ Μένων ὁ Θεσσαλὸς ἦτο φίλαρχος καὶ φιλόδοξος. Ἐπεζητέι
τὴν ὑπεροχὴν διὰ τοῦ ψεύδους, τῆς ἐπιτορκίας, τῆς ἀπάτης καὶ τῆς δια-
βολῆς. Συνεκράτει τοὺς στρατιώτας του ἐπιτρέπων εἰς αὐτοὺς νὰ
διαπράττουν κάθε ἀδικίαν. Δὲν ἐθανατώθη ὥπως οἱ ἄλλοι στρατη-

γὰρ δι' ἀποκεφαλισμοῦ, ὃ ὅποῖος θεωρεῖται τάχιστος θάνατος, ἀλλ' ὥς κακὸς ἄνθρωπος ἐβασανίσθη ὀλόκληρον ἔτος καὶ ἔτσι εὔρε τὸ τέλος τῆς ζωῆς του.

Ὁ Ἀγίας ὁ Ἀρκὰς καὶ ὁ Σωκράτης ὁ Ἀχαιὸς ἐπῆρξαν καλοὶ στρατηγοὶ καὶ καλοὶ φίλοι. Ἦσαν καὶ οἱ δύο περίπου 35 ἐτῶν, ὅτε ἀπέθανον.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΖΑΠΑΤΑΝ ΠΟΤΑΜΟΝ ΕΩΣ ΤΑ ΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΔΟΥΧΩΝ

(ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΤΟΥ 401 Π.Χ.)

Α' - α'. Ἀθυμία τῶν Ἑλλήνων. — Ἐνθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος.

(1, 2 - 25)

Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχα- § 2
γῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλώλεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες ἐννοούμενοι, ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιοι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξιν ἔμελλεν, ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μείον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμῶν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἰκάδε ὁδοῦ, προυδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν οὐδὲ ἰπτεὰ οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὐδηλον ἦν, ὅτι νικῶντες μὲν οὐδένα ἂν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθεῖη.

Ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοι μὲν αὐτῶν § 3
εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὄπλα πολλοὶ οὐκ ἤλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δέ, ὅπου ἐτύγγανεν ἕκαστος, οὐ δυνάμενοι καθεῦδεν ὑπὸ λύτης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν, οὓς οὐποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. Οὕτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε § 4-5
στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει, ἀλλὰ Προξένος αὐτὸν μετεπέμψατο οἰκοθεν ξένος ὢν ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν, ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος. Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοὺς τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται Σωκράτει τῷ

Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. Καὶ ὁ Σωκράτης ὑποπτεύσας, μὴ τι πρὸς τῆς πόλεως ὑπαίτιον εἴη τὸ Κύρῳ φίλον γενέσθαι. ὅτι ἐδόκει ὁ Κῦρος προθύμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, συμβουλευεῖ τῷ Ξενοφῶντι ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀνακοινῶσαι τῷ θεῷ περὶ τῆς πορείας.

§ 6-7

Ἐλθὼν δ' ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν Ἀπόλλω, τίνι ἂν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔλθοι τὴν ὁδόν, ἣν ἐπινοεῖ, καὶ καλῶς πράξας σωθεῖν. Καὶ ἀνείλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῦς, οἷς ἔδει θύειν. Ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦλθε, λέγει τὴν μαντεῖαν τῷ Σωκράτει. Ὁ δ' ἀκούσας ἡπιάτο αὐτόν, ὅτι οὐ τοῦτο πρῶτον ἠρώτα, πότερον λῶν εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν, ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο, ὅπως ἂν κάλλιστα πορευθεῖν. «Ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἤρου, ταῦτ'», ἔφη. «χρὴ ποιεῖν, ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν».

§ 8-10

Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν οὕτω θυσάμενος, οἷς ἀνείλεν ὁ θεός, ἐξέπλει, καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Προξένον καὶ Κῦρον μέλλοντας ἤδη ὁρμᾶν τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη Κύρῳ. Προθυμουμένου δὲ τοῦ Προξένου μείναι αὐτόν καὶ ὁ Κῦρος συμπροθυμεῖτο, εἶπε δέ, ὅτι, ἐπειδὴν τάχιστα ἡ στρατεία λήξη, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. Ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισίδας. Ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως ἐξαπατηθεὶς—οὐχ ὑπὸ Προξένου· οὐ γὰρ ᾔδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὁρμὴν οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι εἰς Κιλικίαν ἦλθον, σαφὲς πᾶσιν ἦδη ἐδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἴη ἐπὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· ὧν εἷς καὶ Ξενοφῶν ἦν.

§ 11-12

Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν εἶδεν ὄναρ. Ἐδοξεν αὐτῷ, βροντῆς γενομένης σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρώαν οἰκίαν, καὶ ἐκ τούτου λάμπεσθαι πᾶσα. Περίφοβος δ' εὐθὺς ἀνη-

γέσθῃ, καὶ τὸ ὄναρ τῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὦν καὶ κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλω δὲ ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύναιτο ἐκ τῆς χώρας ἐξελεῖν τῆς βασιλείας, ἀλλ' εἰργοίτο πάντοθεν ὑπὸ τινων ἀποριῶν.

Ἄποϊόν τι μὲν δὴ ἐστὶ τὸ τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν, ἔξεστι σκο- § 13-14
πεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὄναρ. Γίγνεται γὰρ τάδε. Εὐ-
θύς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ ἐμπίπτει· «τί
κατάκειμαι ; ἢ νῦν προβαίνει· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πο-
λεμίους ἥξειν. Εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν πάντα
μὲν τὰ χαλεπώτατα ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότερα παθόν-
τας μὴ οὐχὶ ὑβρίζομένους ἀποθανεῖν ; Ὅπως δ' ἀμυνούμεθα,
οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα,
ὥσπερ ἐξὸν ἡσυχίαν ἄγειν. Ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως
στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν ; ποῖαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ
ἐλθεῖν ἀναμένω ; Οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν
τῆμερον προδῶ ἐμαυτὸν τοῖς πολέμοις».

Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Προξένου πρῶτον § 15-18
λοχαγούς. Ἐπεὶ δὲ συνήλθον, ἔλεξεν· «Ἐγώ, ὦ ἄνδρες λοχα-
γοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ, οἶμαι, οὐδ' ὑμεῖς, οὔτε κα-
τακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἷσις πράγμασιν ἔσμεν. Οἱ μὲν γὰρ πο-
λέμοι δηλὸν ὅτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν,
πρὶν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἑαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ'
οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα.
Καὶ μὴν εἰ ὑφησόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενησόμεθα, τί οἰόμεθα
πεῖσεσθαι ; ὅς καὶ τοῦ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ, καὶ τεθνηκότος
ἤδη, ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμεῖς
δέ, οἱ κηδεμόνα μὲν οὐδένα ἔχομεν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐ-
τὸν ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλείας ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ
δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν ; Ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι,

ὥς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παρ-
ράσχοι τοῦ στρατεῦσαί ποτε ἐπ' αὐτόν ; Ἀλλ' ὅπως τοι μὴ
ἐπ' ἐκεῖνον γεννησόμεθα, πάντα ποιητέον.

§ 19-20

» Ἐγὼ μὲν οὖν, ἕως μὲν αἱ σπονδαὶ ἦσαν, οὐποτε ἐπαυό-
μην ἡμᾶς μὲν οἰκτίρων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακα-
ρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν, ὅσῃν μὲν χώραν καὶ οἴαν ἔχοιεν,
ὥς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ κτή-
νη, ὅσον δὲ χρυσόν, ὅσῃν δὲ ἐσθῆτα· τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν
ὅποτε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς μετέ-
χοιμεν, εἰ μὴ πριαίμεθα, χρήματα δέ, ὧν ὠνησόμεθα, ἥδειν ἔτι
ὀλίγους ἔχοντας, ἄλλως δὲ πῶς πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ
ὠνούμενους ὄρκους ἥδειν κωλύοντας ἡμᾶς· ταῦτ' οὖν λογιζόμε-
νος τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοβούμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον.

§ 21-25

» Ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνοι ἔλυσαν τὰς σπονδὰς, λελύσθαι μοι
δοκεῖ καὶ ἡ ἐκείνων ὕbris καὶ ἡ ἡμετέρα ἀσάφεια. Ἐν μέσῳ
γὰρ ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἄθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄν-
δρες ἀμείνονες ᾧσιν, ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοὶ εἰσιν, οἱ σὺν ἡμῖν.
ὥς εἰκός, ἔσονται. Οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν· ἡμεῖς
δὲ πολλὰ ὀρῶντες ἀγαθὰ στεροῶς αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς
τῶν θεῶν ὄρκους· ὥστε ἐξεῖναι μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα
πολὺ σὺν φρονήματι μεΐζονι ἢ τούτοις. Ἐτι δ' ἔχομεν σώματα
ἱκανώτερα τούτων καὶ ψυχὴ καὶ θάλη καὶ πόνους φέρειν· ἔχο-
μεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ
τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἢν οἱ θεοὶ ὥσπερ τὸ πρόσθεν
νίκην ἡμῖν διδῶσιν.

§ 24-25

» Ἀλλ' ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτα ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν
θεῶν μὴ ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας
ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ ἐξορμῆσαι καὶ
τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετὴν· φάνητε τῶν λοχαγῶν ἀριστοὶ καὶ
τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Κἀγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέ-

λετε ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἔπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς
τάττετέ με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προσασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ
καὶ ἀκμάζειν ἡγοῦμαι ἀποτρέπειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά».

Α' - β'. Συνέλευσις τῶν διασωθέντων στρατηγῶν καὶ
λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων. — Λόγος τοῦ Ξενοφώντος καὶ
ἐκλογὴ νέων στρατηγῶν.

(1, 32 - 47)

Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεξεν, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀκούσαντες ἡγεῖσθαι § 32
ἐκέλευον πάντες. Παρὰ δὲ τὰς τάξεις ἰόντες, ὅπου μὲν στρατη-
γὸς σῶος εἴη, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὁπόθεν δὲ οἴχοιτο.
τὸν ὑποστράτηγον, ὅπου δ' αὖ λοχαγὸς σῶος εἴη, τὸν λοχαγόν.

Ἐπεὶ δὲ πάντες συνήλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων ἐκα- § 33-34
θέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ
ἀμφὶ τοὺς ἑκατόν. Ὅτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν μέσαι ἦσαν νύκτες.
Ἐνταῦθα Ἰερώνυμος Ἡλεῖος πρεσβύτατος ὢν τῶν Προξένου
λοχαγῶν ἤρχετο λέγειν ὧδε· «Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ
λοχαγοί, ὁρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ
ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσαίμεθα, εἴ τι δυναίμεθα ἀγα-
θόν. Λέξον δ'», ἔφη, «καὶ σύ, ὦ Ξενοφῶν, ἅπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς». § 35-36

Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν· «Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δὴ
πάντες ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρνης, οὓς μὲν
ἐδυνήθησαν συνειλήφασιν ἡμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπι-
βουλεύουσιν, ὥς, ἣν δύνωνται, ἀπολέσωσιν. Ἡμῖν δέ γε, οἶμαι,
πάντα ποιητέα, ὥς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ
μᾶλλον ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμῖν. Εὖ τοίνυν ἐπίστασθε, ὅτι ὑμεῖς τοσοῦτοι
ὄντες, ὅσοι νῦν συνεληλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρόν. Οἱ γὰρ

στρατιώται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι, καὶ μὲν ὑμᾶς ὀρώσιν ἀθυμοῦντας, πάντες κακοὶ ἔσονται, ἣν δὲ ὑμεῖς αὐτοὶ τε παρὰ σκευαζόμενοι φανεροὶ ἦτε ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῆτε, εὖ ἴστε, ὅτι ἔφονται ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι.

§ 37--38

» Ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων. Ὑμεῖς γὰρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτήετε· καὶ νῦν τοίνυν, ἐπεὶ πόλεμός ἐστιν, ἀξιοῦν δεῖ αὐτοὺς ὑμᾶς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων καὶ προπονεῖν, ἣν που δέη. Καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἶομαι ἂν ὑμᾶς μέγα ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν. Ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο, ὥς μὲν συνελόντι εἰπεῖν, οὐδαμοῦ, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασιν. Ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σφίζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν.

§ 39-42

» Ἐπειδὰν δὲ καταστήσῃσθε τοὺς ἄρχοντας, ὅσους δεῖ, ἣν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαρρύνετε, οἶμαι ἂν ὑμᾶς πάντῃ ἐν καιρῷ ποιῆσαι. Νῦν γὰρ ἴσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθαι, ὥς ἀθύμως μὲν ἦλθον ἐπὶ τὰ ὅπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακάς· ὥστε οὕτω γ' ἐχόντων τῶν στρατιωτῶν οὐκ οἶδα, ὅ,τι ἂν τις χρήσαιτο αὐτοῖς, εἴτε νυκτὸς δέοι εἴτε καὶ ἡμέρας. Ἦν δέ τις τρέψῃ αὐτῶν τὰς γνώμας, ὥς μὴ τοῦτο μόνον ἐννοῶνται, τί πείσονται, ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐθυμότεροι ἔσονται. Ἐπίστασθε γὰρ δῆ, ὅτι οὔτε πληθὸς ἐστὶν οὔτε ἰσχὺς ἡ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ' ὁπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐρρωμενέστεροι ἴωσιν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέχονται.

§ 43-44

» Ἐντεθύμημαι δ' ἐγώ γε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι, ὁπόσοι μὲν πειρῶνται ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πολέμοις, οὗτοι μὲν

κακῶς τε καὶ αἰσχυρῶς ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὅποσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους ὁρῶ μᾶλλον πῶς εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καί, ἕως ἂν ζῶσιν, εὐδαιμονέστερον διάγοντας. Ἄ καὶ ἡμᾶς δεῖ νῦν καταμαθόντας, ἐν τοιοῦτῳ γὰρ καιρῷ ἔσμεν, αὐτοὺς τε ἀνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν». Ὁ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο.

Μετὰ δὲ τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος· «Ἀλλὰ πρόσθεν μὲν, ὧ § 45-47
Ξενοφῶν, τοσοῦτον μόνον σε ἐγίγνωσκον, ὅσον ἤκουον Ἀθηναῖον εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε, ἐφ' οἷς λέγεις τε καὶ πράττεις, καὶ βουλοίμην ἂν ὅτι πλείστους εἶναι τοιούτους· κοινὸν γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀγαθόν. Καὶ νῦν», ἔφη, «μὴ μέλλωμεν, ὧ ἄνδρες, ἀλλ' ἀπελθόντες ἤδη αἰρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας, καὶ ἐλόμενοι ἤχετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἰρεθέντας ἄγετε· ἔπειτ' ἐκεῖ συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Παρόστω δ' ἡμῖν», ἔφη, «καὶ Τολμίδης ὁ κῆρυξ». Καὶ ἅμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ὥς μὴ μέλλοιτο, ἀλλὰ περαινόιτο τὰ δέοντα. Ἐκ τούτου ἠρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιοός, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος Ἀχαιοός, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

Β'. Γενική συνέλευσις τοῦ στρατεύματος. — Λόγοι ἐν αὐτῇ καὶ ἀποφάσεις.

(2, 1 - 39)

α'. Λόγοι Χειρισόφου καὶ Κλεάνωρος.

(2, 1 - 6)

§ 1-3 Ἐπεὶ δὲ ἤρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου ἦκον οἱ ἄρχοντες· καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφύλακας καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὧδε· « Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὁπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερόμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δ' ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προδεδώκασιν ἡμᾶς· ὅμως δὲ δεῖ ἐν τῇ παρόντι ἀνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι καὶ μὴ ὑφίστασθαι, ἀλλὰ πειρασθαι, ὅπως, ἢν μὲν δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σφζώμεθα· εἰ δὲ μή, καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις. Οἶμαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν».

§ 4-6 Μετὰ τοῦτον Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν ὧδε· « Ἄλλ' ὁρᾶτε μὲν, ὦ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιτοκίαν καὶ ἀσέβειαν, ὁρᾶτε δὲ τὴν Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, ὅστις λέγων, ὡς γείτων τε εἴη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἂν ποιήσαιτο σῶσαι ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ὁμόσας ἡμῖν καὶ αὐτὸς δεξιᾶς δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατηγούς καὶ οὐδὲ Δία ξένιον ἠδέσθη, ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ ὁμοτράπεζος γενόμενος, αὐτοῖς τούτοις ἐξαπατήσας τοὺς ἀνδρας ἀπολώλεκεν. Ἀριαῖος δέ, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι, καὶ ἐδώκαμεν καὶ

ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν ἀλλήλους, καὶ οὗτος οὔτε τοὺς θεοὺς δέισας οὔτε Κύρον τεθνηκότα αἰδεσθεῖς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος, νῦν πρὸς τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους ἀποστάς, ἡμᾶς τοὺς Κύρου φίλους κακῶς ποιεῖν πειράται. Ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀποτείσαιντο· ἡμᾶς δὲ δεῖ ταῦτα ὀρῶντας μήποτε ἔξαπατηθῆναι ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους, ὥς ἂν δυνώμεθα κράτιστα, τοῦτο, ὅτι ἂν δοκῇ τοῖς θεοῖς, πάσχειν ».

β'. Λόγος Ξενοφῶντος.

(2, 7 - 32)

Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον, § 7
ὥς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῇ νικᾷν πρόπειν, εἴτε τελευτᾷν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιόσαντα, ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο ὧδε·

« Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιτοκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει § 8
μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δὲ καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. Εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα πάλιν αὐτοῖς φιλικῶς χρῆσθαι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν ὀρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἱ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν· εἰ μέντοι διανοοῦμεθα σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν τε πεποιήκασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ παντὸς τρόπου πολεμεῖν αὐτοῖς σὺν τοῖς θεοῖς πολλὰ ἡμῖν καὶ καλὰ ἐλπίδες εἰς σωτηρίας ».

Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτόρνυται τις· ἀκούσαντες δ' οἱ § 9
στρατιῶται πάντες μιᾷ ὀρμῇ προσεκύνησαν τὸν θεόν, καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· « Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὐξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτήρια, ὅπου ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ

δύναμιν. Καὶ ὅτω δοκεῖ ταῦτ' », ἔφη, « ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. Ἐκ τούτου ἠϋξάντο καὶ ἐπαιάνισαν.

§ 10 Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν, ἤρχετο πάλιν ὧδε· « Ἐτύγχανον λέγων, ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν εἶεν σωτηρίας. Πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν ὄρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασί τε καὶ τὰς σπονδὰς παρὰ τοὺς ὄρκους λελύκασιν. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, εἰκὸς τοῖς μὲν πολέμοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεοὺς, ἡμῖν δὲ συμμάχους, οἵπερ ἱκανοὶ εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικροὺς, κἂν ἐν δεινοῖς ᾧσι, σφῆξιν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται.

§ 11-13 » Ἐπειτα δὲ ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε, ὥς ἀγαθοῖς τε ὑμῖν προσήκει εἶναι σφῆζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. Ἐλθόντων μὲν γὰρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεὶ στόλῳ ὥς ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας, ἀντιστῆναι αὐτοῖς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες, ἐνίκησαν αὐτούς. Καὶ εὐξάμενοι τῇ Ἀρτέμιδι, ὁπόσους κατακάνοιεν τῶν πολέμιων, τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἱκανὰς εὐρεῖν, ἐψηφίσαντο κατ' ἐνιαυτὸν πεντακοσίας θύειν καὶ ἔτι νῦν ἀποθύουσιν. Ἐπειτα, ὅτε Εὐρύξης ὕστερον ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιὰν ἦλθεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ὡν ἔστι μὲν τεκμήρια ὁρᾶν τὰ τρόπαια, μέγιστον δὲ μαρτύριον ἡ ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ὑμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. Τοιούτων μὲν ἐστε προγόνων.

§ 14-16 » Οὐκ ἐρῶ δ' ὅμως τοῦτο, ὥς ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς· ἀλλ' οὕτω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς. Καὶ τότε μὲν διηπερὶ τῆς Κύρου βασιλείας μαχόμενοι ἄνδρες

ἤτε ἀγαθοί· νῦν δ', ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγὼν ἔστι, πολὺ δῆπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμότερους εἶναι. Ἀλλὰ μὴν καὶ θαρραλεωτέρους νῦν πρέπει εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. Τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐτῶν, τό τε πλῆθος ἄμετρον ὀρῶντες, ὅμως ἐτολήσατε σὺν τῷ πατρίῳ φρονήματι ἰέναι ἐπ' αὐτούς· νῦν δέ, ὁπότε καὶ πείραν ἤδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι οὐ θέλουσι καίπερ πολλαπλάσιοι ὄντες δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προσήκει τούτους φοβεῖσθαι ;

» Μηδὲ μέντοι τοῦτο μείον δόξητε ἔχειν, ὅτι οἱ Ἀριαίου πρό- § 17
σθεν σὺν ἡμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφεστήκασιν. Ἐτι γὰρ οὗτοι κακί-
νές εἰσι τῶν ὑφ' ἡμῶν ἡττημένων· ἔφυγον γοῦν πρὸς ἐκείνους κα-
ταλιπόντες ἡμᾶς. Τοὺς δὲ θέλοντας φυγῆς ἄρχειν πολὺ κρεῖττον
σὺν τοῖς πολεμίῳις ταττομένους ἢ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ τάξει ὀρᾶν.

» Εἰ δέ τις ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἱππεῖς, τοῖς § 18-19
δὲ πολεμίῳις πολλοὶ πάρεσιν, ἐνθυμήθητε, ὅτι οἱ μύριοι ἱππεῖς
οὐδὲν ἄλλο ἢ μύριοι εἰσὶν ἄνθρωποι· ὑπὸ μὲν γὰρ ἵππου ἐν μά-
χῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς οὔτε λακτισθεὶς ἀπέθανεν, οἱ δὲ
ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ὅ,τι ἂν ἐν ταῖς μάχαῖς γίγνηται. Οὐκ-
οῦν τῶν ἱππέων πολὺ ἡμεῖς ἐπ' ἀσφαλεστέρου ὀχήματός ἐσμεν·
οἱ μὲν γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμονται φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον,
ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν· ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς βεβηκότες πολὺ μὲν
ἰσχυρότερον παίσομεν, ἢν τις προσίῃ, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅτου ἂν
βουλώμεθα, τευξόμεθα. Ἐνὶ δὲ μόνῳ προέχουσιν οἱ ἱππεῖς· φεύ-
γειν αὐτοῖς ἀσφαλεστέρον ἐστὶν ἢ ἡμῖν.

» Εἰ δὲ τὰς μὲν μάχας θαρρεῖτε, τοῦτο δὲ ἄχθεσθε, ὅτι οὐκέτι § 20-21
ἡμῖν Τισσαφέρνης ἡγήσεται οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει,
σκέψασθε, πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, ὃς
ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός ἐστίν, ἢ οὓς ἂν ἡμεῖς ἄνδρας λαβόν-
τες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οἱ εἴσονται, ὅτι, ἢν τι περὶ ἡμᾶς ἀμαρ-
τάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ σώματα ἀμαρτήσονται. Τὰ

δὲ ἐπιτήδεια πότερον ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἧς οὔτοι παρεῖχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου, μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς λαμβάνειν, ἥνπερ κρατῶμεν, μέτρῳ χρωμένους, ὅπόσῳ ἂν ἕκαστος βούληται ;

§ 22 » Εἰ δὲ ταῦτα μὲν γινώσκετε, ὅτι κρεῖττονα, τοὺς δὲ ποταμοὺς ἄπορον νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἡγεῖσθε ἔξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε, εἰ ἄρα τοῦτό ἐστι τὸ μωρότατον, ὃν πεποιήκασιν οἱ βάρβαροι. Πάντες γὰρ ποταμοί, ἦν καὶ πρόσω τῶν πηγῶν ἄποροι ὧσι, προῖοῦσι πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ γίνονται οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες.

§ 23-24 » Εἰ δὲ μήθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν ἡγεμόν τε μηδεὶς ἡμῖν φανεῖται, οὐδ' ἐπὶ τούτῳ ἡμῖν γε ἀδυμητέον. Ἐπιστάμεθα μὲν γὰρ Μυσοὺς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαῖμεν βελτίους εἶναι, ὅτι ἐν τῇ βασιλεύῳ χώρᾳ πολλὰς τε καὶ εὐδαίμονας καὶ μεγάλας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδας ὡσαύτως, Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἶδομεν, ὅτι ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλαβόντες τὴν βασιλεύῳ χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην ἔγωγε χρῆναι μήπω φανεροὺς εἶναι οἴκαδε ὠρημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι ὡς αὐτοῦ που οἰκήσοντας. Οἶδα γάρ, ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἡγεμόνας ἂν δοίῃ, πολλοὺς δ' ὁμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν, καὶ ὁδοποιήσεί γ' ἂν αὐτοῖς, καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλιντο ἀπιέναι. Καὶ ἡμῖν γε οἶδα, ὅτι τρισάσμενος ταῦτ' ἂν ἐποίει, εἰ ἑώρα ἡμᾶς μένειν κατασκευαζομένους.

§ 25-26 » Ἀλλὰ γὰρ δέδοικα, μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν ἀργοὶ ζῆν καὶ ἐν ἀφθόνοις βιοτεύειν, ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. Δοκεῖ οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους πειρᾶσθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδεῖξαι τοῖς Ἑλλησιν, ὅτι ἐκόντες πένονται, ἔξδον αὐτοῖς τοὺς νῦν σκληρῶς ἐκεῖ βιοτεύοντας ἐνθάδε κομισαμένους πλουσίους ὁρᾶν.

§ 27-28 » Ἀλλὰ γάρ, ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τάγαθὰ δῆλον, ὅτι

τῶν κρατούντων ἐστί· τοῦτο δὲ δεῖ λέγειν, ὅπως ἂν πορευοίμεθα τε ὡς ἀσφαλέστατα καί, εἰ μάχεσθαι δέοι, ὡς κράτιστα μαχοίμεθα. Πρῶτον μὲν τοίνυν », ἔφη, « δοκεῖ μοι κατακαῦσαι τὰς ἀμάξας, ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρατηγῇ, ἀλλὰ πορευόμεθα, ὅπῃ ἂν τῇ στρατιᾷ συμφέρῃ· ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. Αὗται γὰρ αὖ ὄχλον μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδὲν οὔτε εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτε εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. Ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν, πλὴν ὅσα πολέμου ἔνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλείστοι μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ᾧσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι. Κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε, ὅτι πάντα ἀλλότρια· ἦν δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους νομίζειν.

» Λοιπὸν μοι εἰπεῖν, ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω εἶναι. § 29-31
 ῥάτε καὶ τοὺς πολεμίους, ὅτι οὐ πρόσθεν ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον, πρὶν τοὺς στρατηγοὺς ἡμῶν συνέλαβον, νομίζοντες, ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθομένων. ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ, ληφθέντων δὲ τῶν ἀρχόντων, ἀναρχία ἂν καὶ ἀταξία ἡμᾶς ἀπολέσθαι. Δεῖ οὖν πολὺ μὲν τοὺς ἄρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν τῶν πρόσθεν, πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους μᾶλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἢ πρόσθεν· ἦν δέ τις ἀπειθῇ, ψηφίσασθαι τὸν αἰεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα σὺν τῷ ἄρχοντι κολάζειν· οὕτως οἱ πολέμοι πλείστον ἐψευσμένοι ἔσονται· τῇδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ μυρίους ὄψονται ἀνθ' ἑνὸς Κλεάρχους τοὺς οὐδενὶ ἐπιτρέφοντας κακῶ εἶναι.

» Ἀλλὰ γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμοι § 32
 αὐτίκα παρέρσονται. Ὅτω οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρωσάτω ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται· εἰ δέ τι ἄλλο βέλτιον δοκεῖ ἢ τοῦτο, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης διδάσκειν· πάντες γὰρ κοινῇ σωτηρίας δεόμεθα ».

γ'. Προτάσεις Χειρίσοφου καὶ Ξενοφώντος. — Ἀποφάσεις τῆς γενικῆς συνελεύσεως τοῦ στρατοῦ. — Τελευταῖαι συστάσεις τοῦ Ξενοφώντος πρὸς τὸ στρατεῦμα.

(2, 33 - 39)

§ 33 Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν· « Εἰ μὲν τινος ἄλλου δεῖ πρὸς τούτοις, οἷς λέγει Ξενοφῶν, καὶ ἀντίκα ἐξέσται σκοπεῖν· ἃ δὲ νῦν εἴρηκε, δοκεῖ μοι ἄριστον εἶναι ὥς τάχιστα ψηφίσασθαι· καὶ ὅτω δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Ἀνέτειναν πάντες.

§ 34-36 Ἀναστὰς δὲ πάλιν εἶπε Ξενοφῶν· « ὦ ἄνδρες, ἀκούσατε ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι. Δῆλον, ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ, ὅπου ἔξομεν τὰ ἐπιτήδεια· ἀκούω δὲ κόμας εἶναι καλὰς οὐ πλεον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐκ ἂν οὖν θαυμάζοιμεν, εἰ οἱ πολέμοι, ὥσπερ οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παριόντας διώκουσί τε καὶ δάκνουσιν, ἢν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιούσιν ἐπακολουθοῖεν. Ἴσως οὖν ἀσφαλέστερον ἡμῖν πορεύεσθαι πλαίσιον ποιησαμένους τῶν ὀπλιτῶν, ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρῳ εἴη. Εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθεῖη, τίνας χρὴ ἡγεῖσθαι τοῦ πλαισίου καὶ τὰ πρόσθεν κοσμεῖν καὶ τίνας ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἐκατέρων εἶναι, τίνας δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἂν, ὁπότε οἱ πολέμοι ἔλθοιεν, βουλευέσθαι ἡμᾶς δέοι, ἀλλὰ χρώμεθα ἂν εὐθὺς τοῖς στρατιώταις τεταγμένοις.

§ 37-38 » Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τις βέλτιον ὁρᾷ ἄλλως ἐχέτω· εἰ δὲ μή, Χειρίσοφος μὲν ἡγεῖσθω, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμονίός ἐστι· τῶν δὲ πλευρῶν ἐκατέρων δύο τῶν πρεσβυτάτων στρατηγῶν ἐπιμελείσθω· ὀπισθοφυλακῶμεν δ' ἡμεῖς οἱ νεώτατοι, ἐγὼ καὶ Τιμασίων, τὸ νῦν εἶναι. Τὸ δὲ λοιπὸν πειρώμενοι ταύτης τῆς τάξεως βουλευσόμεθα, ὅ,τι ἂν αἰετὶ κράτιστον δοκῇ εἶναι. Εἰ δέ τις ἄλλο ὁρᾷ βέλτιον, λεξάτω ». Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν· « Ὅτω δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα ». Ἔδοξε ταῦτα.

« Νῦν τοίνυν », ἔφη, « ἀπιόντας ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα. Καὶ § 39
 ὅστις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγα-
 θὸς εἶναι· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως τούτου τυχεῖν· ὅστις τε ζῆν ἐπι-
 θυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικῶντων τὸ κατακαίνειν,
 τῶν δὲ ἡττωμένων τὸ ἀποθνήσκειν ἐστί· καὶ εἴ τις δὲ χρημάτων
 ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω· τῶν γὰρ νικῶντων ἐστὶ καὶ τὰ
 ἑαυτῶν σφάζειν καὶ τὰ τῶν ἡττωμένων λαμβάνειν ».

[Οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ ἐκτελοῦν τὰ ἀποφασισθέντα εἰς τὸ προ-
 ηγούμενον κεφάλαιον, ὅτε προσέρχεται ὁ Πέρσης Μιθραδάτης, ὁ ὁποῖος
 προσποιεῖται φιλίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τοὺς σκο-
 πούς των. Οἱ Ἕλληνες ὁμῶς ἐννοήσαντες, ὅτι οὗτος εἶχεν ἀποσταλῆ
 ἀπὸ τοὺς Πέρσας, ὅπως κατασκοπεύσῃ αὐτούς, ἀποφασίζουσιν νὰ ἔχουν
 πόλεμον, χωρὶς νὰ δέχονται διαπραγματεύσεις.

Μετὰ ταῦτα, ἀφ' οὗ διέβησαν τὸν Ζαπάταν, ἐμφανίζεται πάλιν ὁ
 Μιθραδάτης μὲ ἱππεῖς, τοξότας καὶ σφενδονήτας, οἱ ὅποιοι ἐπιτίθεν-
 ται κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τραυματίζουν πολλοὺς ἐξ αὐτῶν. Οἱ Ἕλ-
 ληνες στενοχωροῦνται διὰ τοῦτο καὶ κατὰ πρότασιν τοῦ Ξενοφώντος
 καταρτίζουν καὶ αὐτοὶ σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ἀφ' οὗ διέβησαν ἐπικίνδυνον χαράδραν, προσ-
 βάλλονται πάλιν ὑπὸ τοῦ Μιθραδάτου, ἀλλὰ ἀποκρούουσιν τὴν προσβο-
 λὴν μὲ τοὺς σφενδονήτας καὶ ἱππεῖς, τοὺς ὁποίους εἶχον παρασκευά-
 σει τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Ἀνενόχλητοι φθάνουσιν εἰς τὴν παρὰ τὸν
 Τύγρητα μεγάλην πόλιν Λάρισαν καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὴν ἐπομένην εἰς τὴν
 πόλιν Μέσυλα.

Τὴν τρίτην ἡμέραν, ἐνῶ ἐπορεύοντο, ἐμφανίζεται ὁ Τισσαφέρνης
 μὲ πολυάριθμον στρατόν· ἐπειδὴ δὲ παρηνωχλοῦντο ὑπ' αὐτοῦ, μετα-
 βάλλουσιν τὴν παράταξιν τοῦ στρατοῦ, διὰ νὰ γίνεται ἡ πορεία των
 ἀσφαλεστέρα· οὕτω πορεύονται τέσσαρας ἡμέρας.

Τὴν πέμπτην ἡμέραν πορευόμενοι διὰ μέσου ὑψηλῶν λόφων στε-
 νοχωροῦνται ὑπὸ τῶν βαρβάρων καὶ μὲ δυσκολίαν φθάνουσιν εἰς κόμας,
 ὅπου μένουσιν τρεῖς ἡμέρας· τὴν δὲ τετάρτην ἡμέραν, ἐπειδὴ πάλιν ἐνε-
 φανίσθη ὁ Τισσαφέρνης εἰς τὴν πεδιάδα, καταφεύγουσιν εἰς κόμην καὶ

ἀναμένον· ἐκεῖ τοὺς πολεμίους· οὗτοι δὲ ἀποκρουσθέντες στρατοπεδεύουν εἰς πολὺ μακρὰν ἀπόστασιν, διὰ τὸ ἀποφύγον· τὴν συμπλοκὴν κατὰ τὴν νύκτα. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀφοῦ ἐβεβαιώθησαν περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν βαρβάρων, ἀναχωροῦν καὶ αὐτοὶ καὶ πορεύονται τόσον μακρὰν, ὥστε τὰς δύο ἐπομένας ἡμέρας δὲν φαίνονται οἱ πολέμιοι.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ βάρβαροι καταλαμβάνουν θέσιν τινα ὑψηλοτέραν τοῦ μέρους, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐσκόπεον νὰ διαβοῦν οἱ Ἕλληνες, δηλ. προεξοχὴν τινα ὄρους, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ἡ ἄγουσα πρὸς τὴν πεδιάδα ὁδός. Ὁ Χειρίσοφος παρατήρησε τοῦτο καὶ δὲν ἤξευρε τί νὰ πράξῃ. Ὁ Ξενοφὼν ὁμῶς ἀνακαλύπτει κορυφὴν τινα τοῦ ὄρους ὑψηλοτέραν τῆς προεξοχῆς καὶ ἀναβαίνει μὲ πελταστάς, διὰ νὰ καταλάβῃ αὐτήν· τοῦτο ὅτε εἶδον οἱ ἐπὶ τῆς προεξοχῆς πολέμιοι, ὁρμοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν κορυφὴν· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἀμιλλώμενοι προκαταλαμβάνουν αὐτήν.]

Γ'. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὀρέων. — Ἀποφασίς αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας.

(5, 1 - 18)

§ 1-3 Ἐνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον, ἢ ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἕλληνες κατεῖχον τὸ ἄκρον. Οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπόμενοι ἄλλην ὁδὸν ὄχοντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάντες εἰς τὸ πεδίον ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἐπιτηδείων. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἐπιτηδείων ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἡνίκα δ' ἦν δεῖλη, ἐξαίφνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινες τῶν ἐσκεδασμένων ἐν τῷ πεδίῳ εἰς ἀρπαγὴν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλὰ βουσκοιμάτων διαβιβαζόμενοι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατελήφθησαν. Ἐνταῦθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καίειν ἐπεχεί-

ῆσαν τὰς κόμας. Καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἠθύμησάν τινες φο-
 δοῦμενοι, μὴ οὐκ ἔχοιεν, ὁπόθεν λαμβάνοιεν τὰ ἐπιτήδεια, εἰ οἱ
 πολέμιοι καίοιεν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἀπὸ τοῦ ἄκρου κατέβη, παρελαύνων τὰς § 4-6
 τάξεις ἔλεγεν· « Ὅρατε, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, τοὺς πολεμίους
 ἔδοντας τὴν χώραν ἤδη ἡμετέραν εἶναι· Ἄ γάρ, ὅτε ἐσπένδοντο,
 διεπράττοντο, μὴ καίειν ἡμᾶς τὴν βασιλέως χώραν, ταῦτα νῦν
 αὐτοὶ ποιοῦσι καίοντες ὡς ἄλλοτρίαν. Ἄλλ' ἐάν που καταλεί-
 πουσί γε αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, ὄψονται καὶ ἡμᾶς αὐτόσε πορευο-
 μένους. Ἄλλ', ὦ Χειρίσοφε », ἔφη, « δοκεῖ μοι ἐπιέναι ἐπὶ τοὺς
 καίοντας ». Ὁ δὲ Χειρίσοφος εἶπεν· « Οὐκουν ἔμοιγε δοκεῖ ἄλ-
 λά καὶ ἡμεῖς », ἔφη, « καίωμεν, καὶ οὕτω θᾶπτον παύσονται ».

Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ § 7
 τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆσαν. Καὶ ἐν-
 ταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. Ἐνθεν μὲν γὰρ ὄρη ἦν ὑπερύψηλα,
 ἔνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὥστε μὴδὲ τὰ δόρατα
 ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους.

Ἀπορουμένοις δ' αὐτοῖς προσελθὼν τις ἀνὴρ Ῥόδιος εἶ- § 8-11
 πεν· « Ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάσαι ὑμᾶς ἀνὰ τετρακισχίλι-
 οὺς ὀπλίτας, ἐάν ἐμοί, ὦν δέομαι, παράσχητε καὶ τάλαντον μι-
 σθὸν πορίσῃτε ». Ἐρωτώμενος δέ, ὅτου δέοιτο· « Ἀσκῶν », ἔφη,
 « δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ' ὄρω πρόβατα καὶ αἰγας καὶ
 βοῦς καὶ ὄνους, ἃ ἀποδαρέντα καὶ φυσηθέντα ῥαδίως ἂν παρέ-
 χοι τὴν διάβασιν. Δεήσομαι δὲ καὶ τῶν δεσμῶν, οἷς χρῆσθε περὶ
 τὰ ὑποζύγια· τούτοις ζεύξας τοὺς ἀσκούς πρὸς ἀλλήλους, ὁρμί-
 σας ἕκαστον ἀσκὸν λίθους ἀρτήσας καὶ ἀφείς ὥσπερ ἀγκύρας
 εἰς τὸ ὕδωρ, διαγαγὼν καὶ ἀμφοτέρωθεν δήσας ἐπιβαλὼ ὕλην
 καὶ γῆν ἐπιφορήσω· ὅτι μὲν οὖν οὐ καταδύσεσθε, αὐτίκα μάλα
 εἴσεσθε· πᾶς γὰρ ἀσκὸς δύο ἄνδρας ἔξει τοῦ μὴ καταδῦναι·
 ὥστε δὲ μὴ ὀλισθάνειν, ἡ ὕλη καὶ ἡ γῆ στήσῃ ».

§ 12 Ἀκούσασι ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς τὸ μὲν ἐνθύμημα χαρίεν ἐδόκει εἶναι, τὸ δ' ἔργον ἀδύνατον· ἦσαν γὰρ οἱ κωλύσοντες πέραν τοῦ ποταμοῦ πολλοὶ ἱππεῖς, οἳ εὐθύς τοῖς πρώτοις οὐδὲν ἂν ἐπέτρεπον τούτων ποιεῖν.

§ 13-14 Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν εἰς τοῦμπαλιν εἰς τὰς ἀκαύστους κόμας κατακαύσαντες ἔνθεν ἐξῆσαν· ὥστε οἱ πολέμοι οὐ προσήλαννον, ἀλλ' ἐθεῶντο καὶ ὅμοιοι ἦσαν θαυμάζουσιν, ὅποι ποτὲ τρέφονται οἱ Ἕλληνες καὶ τί ἐν νῷ ἔχουσιν. Ἐνταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πάλιν συνῆλθον, καὶ συναγαγόντες τοὺς ἐαλωκότας ἡλεγχον τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν, τίς ἐκάστη εἶη.

§ 15-16 Οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι ἡ μὲν πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ Βαβυλῶνα καὶ Μηδίαν φέροι, ἡ δὲ πρὸς ἑω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα, ἔνθα θερίζειν λέγεται βασιλεύς, ἡ δὲ πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν, ἡ δὲ διὰ τῶν ὁρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη εἰς Καρδούχους. Τούτους δὲ ἔφασαν οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ πολεμικοὺς εἶναι καὶ βασιλεῖ οὐ πειθαρχεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐμβαλεῖν ποτε εἰς αὐτοὺς βασιλικὴν στρατιὰν δώδεκα μυριάδας· τούτων δ' οὐδένα ἀπονοστήσαι διὰ τὴν δυσχωρίαν.

§ 17-18 Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρὶς τοὺς φάσκοντας εἰδέναι τὴν ἐκασταχόσε ὁδὸν οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες, ὅποι πορεύεσθαι ἔμελλον. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν ὁρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γὰρ διελθόντας ἔφασαν ἥξειν εἰς Ἀρμενίαν, χώραν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, ἧς Ὀρόντας ἤρχεν. Ἐντεῦθεν δ' εὐπορον ἔφασαν εἶναι, ὅποι τις ἐθέλοι, πορεύεσθαι. Ἐπὶ τούτοις ἐθύσαντο, ἵνα, ὀπνίκα δοκοίη, τὴν πορείαν ποιοῖντο· τὴν γὰρ ὑπερβολὴν τῶν ὁρέων ἐδεδόικεσαν, μὴ προκαταληφθεῖη· καὶ παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συσκευασαμένους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἔπεσθαι, ἥνικ' ἂν τις παραγγέλλῃ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΔΟΥΧΩΝ, ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ ΕΩΣ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ

(ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΤΟΥ 401 - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ ΤΟΥ 400 π. Χ.)

Α'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων
διὰ τῶν Καρδουχείων ὁρέων.

(1, 5 - 28)

Ἦνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ ἐλείπετο § 5-7
τῆς νυκτός, ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τηρικαῦτα ἀνα-
στάντες ἀπὸ παραγγέλλεως πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ
ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. Ἐνθα δὲ Χειρίσοφος μὲν ἠγεῖτο τοῦ στρα-
τεύματος λαβὼν τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς γυμνήτας πάντας. Ξε-
νοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὀπλίταις εἶπετο οὐδένα ἔχων
γυμνήτα· οὐδεὶς γὰρ κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἄνω πορευο-
μένων ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο. Καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαί-
νει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων· ἔπειτα δ'
ὕφηγετο· ἐφείπετο δὲ αἰεὶ τὸ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος εἰς
τὰς κόμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκεσί τε καὶ μυχοῖς τῶν ὁρέων.

Ἐνθα δὲ οἱ μὲν Καρδοῦχοι ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας ἔχοντες § 8-9
καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. Τὰ δὲ ἐπιτήδεια
πολλὰ ἐξῆν λαμβάνειν, ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμπόλλοις κα-
τεσκευασμένοι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες, οὐδὲ
τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον ὑποφειδόμενοι, εἴ πως ἐθελήσειαν οἱ
Καρδοῦχοι διέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἐπεὶ περ βα-
σιλεῖ πολέμοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐπιτυχάνοι,
ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. Οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων
ὕπῃκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποιοῦν.

Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς § 10-11
κόμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι—διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν
ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατάβασις
—, τότε δὲ συλλεγόντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις
ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινὰς καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέ-
τρωσαν ὀλίγοι ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκήτου γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ

Ἑλληνικόν. Εἰ μέντοι τότε πλείους συνελέγησαν, ἐκινδύνευσεν ἂν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρατεύματος. Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις ἡλίσσθησαν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὰ πολλὰ ἔκαιον κύκλῳ ἐπὶ τῶν ὁρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους.

§ 12-14 Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀνάγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τᾶλλα, καί, ὅσα ἦν νεωστί αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾷ, πάντα ἀφεῖναι. Σχολαίαν γὰρ ἐποίουν τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσιά τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι, πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. Ἐπεὶ οὖν ταῦτα ἔδοξεν, ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντές τινας ἐν τῷ στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὐρίσκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο, οἱ δὲ στρατιῶται ἐπείθοντο. Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.

§ 15-18 Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίνεται χειμὼν πολὺς, ἀναγκαῖον δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τὰπιτήδεια. Καὶ ἡγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, εἴπετο δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι Ξενοφῶν. Καὶ οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπιτίθεντο, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων, ἐγγὺς προσιόντες ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ὥστε ἠναγκάζοντο οἱ Ἕλληνες, ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες, σχολῇ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγελλεν ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν, ὅτε οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπιτιθείντο. Ἐνταῦθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε μὲν, ὅτε παρεγγυῶτο, ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμενε, ἀλλ' ἤγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἔπεσθαι, ὥστε δῆλον ἦν, ὅτι προᾶγμά τι εἴη σχολῇ δ' οὐκ ἦν τῷ Ξενοφῶντι παρελθεῖν καὶ ἰδεῖν τὸ αἶτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῇ ἐγίγνετο τοῖς ὀπισθοφύλαξι. Καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς Λακωνικὸς Κλε-

ώνυμος τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίᾳς Ἀρκὰς διαμπερὲς εἰς τὴν κεφαλὴν.

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθύς, ὥσπερ εἶχεν, ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον ἠπιάτο αὐτόν, ὅτι οὐχ ὑπέμενεν, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι. «Καὶ νῦν δύο καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἄνδρε τέθνατον καὶ οὔτε ἀνελέσθαι οὔτε θάψαι ἐδυνάμεθα». Ἀποκρίνεται ὁ Χειρίσοφος· «Βλέψον», ἔφη, «πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἰδέ, ὥς ἄβατα πάντα ἐστί· μία δ' ὁδὸς ἐστὶν αὕτη, ἣν ὀρέας, ὀρθία, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἀνθρώπων ὀρεῶν ἔξεστί σοι ὄχλον τοσοῦτον, οἱ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκβασιν. Διὰ ταῦτ' ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέμενον, εἴ πως δυναίμην φθάσαι, πρὶν κατειληφθαι τὴν ὑπερβολήν· οἱ δ' ἡγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν». Ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· «Ἄλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἄνδρας. Ἐπεὶ γὰρ οἱ Καρδοῦχοι ἡμῖν πράγματα παρδείχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ ἡμᾶς καὶ ἀναπνεῦσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτείναιμέν τινας αὐτῶν, καὶ ζῶντας προθυμῆθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἔνεκα, ὅπως ἡγεμόσιν εἰδόσι τὴν χώραν χρῆσαιμεθα».

Καὶ εὐθύς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους, ἤλεγχον διαλαβόντες, εἴ τινα εἶδεῖεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. Ὁ μὲν οὖν ἕτερος οὐκ ἔφη, μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν, ὀρώντος τοῦ ἑτέρου, κατεσφάγη. Ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίη διὰ ταῦτα εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη· αὐτὸς δ' ἔφη ἡγήσασθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι ὁδόν. Ἐρωτώμενος δ', εἴ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριτον χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὃ εἰ μὴ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι παρελθεῖν.

Ἐνταῦθα δ' ἐδόκει συγκαλέσαντας τοὺς λοχαγοὺς τῶν ὀπλιτῶν καὶ τοὺς ταξιάρχους τῶν πελταστῶν λέγειν τε τὰ παρόντα καὶ ἐρωτᾶν, εἴ τις αὐτῶν ἔστιν, ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλοι ἂν γε-

νέσθαι καὶ ὑποστὰς ἐθελοντῆς πορεύεσθαι. Ὑφίσταται τῶν μὲν ὀπλιτῶν Ἀριστόνυμος Μεθυδριεὺς καὶ Ἀγασίας Στυμφάλιος, ἀντιστασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος Παροράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προσλαβὼν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· « ἐγὼ γάρ », ἔφη, « οἶδα, ὅτι ἔψονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἡγουμένου ». Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις καὶ τῶν γυμνήτων ταξίαρχος ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. Ὑφίσταται Ἀριστεάς Χίος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ ἄξιος τῇ στρατιᾷ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

Β'. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου καὶ ἄλωσις αὐτῆς. — Ἀγῶνες τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων.

(2, 1 - 23)

§ 1-2 Καὶ ἦν μὲν δεῖλη, Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος ἐκέλευον τοὺς ἐθελοντὰς ἐμπαρόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δῆσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμια δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν· ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσιν ἀναβαίνοντες, ὥς ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι οἱ μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὥς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς ὀπισθοφύλακας ἡγεῖτο πρὸς τὴν φανεράν· ἔκβασιν, ὅπως ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν καὶ ὥς μάλιστα λάθοιεν τούτους οἱ περιόντες.

§ 3-4 Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ οἱ ὀπισθοφύλακες, ἦν ἔδει διαβάσαντας πρὸς τὸ ὄρθιον ἀναβαίνειν, τῆνικαῦτα ἐκυλίνδουν οἱ βάροισι ὅλοιτροχοὺς ἁμαξιαίους, οἱ φερόμενοι, πρὸς τὰς πέτρας πταίνοντες, διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶόν τ'

ἦν τῇ εἰσόδῳ. Ἔνιοι δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ δύναιντο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ὤοντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπίοντες, τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες. Οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κυλινδούμεντες τοὺς λίθους· τεκμαίρεσθαι δ' ἔξῃν τῷ ψόφῳ.

Οἱ δ' ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ περιιόντες καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους· καὶ τοὺς μὲν κατακάνοντες, τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθ' ἔμενον οἰόμενοι τὸ ἄκρον κατέχειν. Οὐ μέντοι κατεῖχον, ἀλλὰ μαστὸς ἦν ὑπὲρ αὐτῶν, παρ' ὃν ἦν ἡ στενὴ αὕτη ὁδός, ἐφ' ἣ ἐκάθηντο οἱ φύλακες. Ἐφοδος δ' ὅμως αὐτόθεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἦν, οἱ ἐπὶ τῇ φανερεῇ ὁδῷ ἐκάθηντο.

Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ὑπέφαινε, ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ ὁμίχλη ἐγένετο, ὥστ' ἔλαθον ἐγγὺς προσελθόντες. Ἐπεὶ δὲ εἶδον ἀλλήλους, ἥ τε σάλπιγξ ἐφθέγγετο καὶ ἀλαλάξαντες ἔεντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγουσιν· ὀλίγοι δὲ ἀπέθνησκον· εὖζωνοι γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος εὐθὺς ἔεντο ἄνω κατὰ τὴν φανεράν ὁδόν· ἄλλοι δὲ τῶν στρατηγῶν κατὰ ἀτρυβεῖς ὁδοὺς ἐπορεύοντο, ἧ ἔτυχον ἕκαστοι ὄντες, καὶ ἀναβάντες, ὡς ἐδύναντο, ἀνείλκον ἀλλήλους τοῖς δόρασι. Καὶ οὗτοι πρῶτοι συνέμειξαν τοῖς προκαταλαβοῦσι τὴν ἔκβασιν.

Ξενοφῶν δὲ ἔχων τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις ἐπορεύετο ταύτῃ τῇ ὁδῷ, ἥπερ οἱ τὸν ἡγεμόνα ἔχοντες· εὐδοωτάτῃ γὰρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις· τοὺς δὲ ἡμίσεις ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξε. Πορευόμενοι δ' ἐντυγχάνουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ ὑπὸ τῶν πολεμίῳ, οὓς ἡ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεξευχθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Καὶ αὐτοὶ μὲν ἂν ἐπορεύθησαν,

ἤπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐχ οἷόν τ' ἦν ἄλλη ἢ ταύτη ἀναβῆναι. Ἐνθα δὴ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις προσβάλλουσι πρὸς τὸν λόφον ὀρθίοις τοῖς λόγοις, οὐ κύκλῳ, ἀλλὰ καταλιπόντες ἄφοδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν. Καὶ ἕως μὲν αὐτοὶ ἀνέβαινον, ὅπῃ ἐδύνατο ἕκαστος, οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ λίθοις ἔβαλλον, ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἐγένοντο, οὐ δέχονται αὐτούς, ἀλλὰ φυγῇ λείπουσιν τὸν λόφον. Καὶ τοῦτόν τε παρεληλύθεσαν οἱ Ἕλληνες καὶ ἕτερον ὁρῶσιν ἔμπροσθεν λόφον κατεχόμενον ἐπὶ τοῦτον αὖθις ἐδόκει πορεύεσθαι.

§ 13

Φοβηθεὶς δ' ὁ Ξενοφών, μὴ, εἰ ἔρημον καταλίποι τὸν ἐαλωκότα λόφον, πάλιν λαβόντες οἱ πολέμοι ἐπιθεῖντο τοῖς ὑποζυγίοις παριοῦσιν, — ἐπὶ πολὺ δ' ἦν τὰ ὑποζύγια ἅτε διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ πορευόμενα, — καταλείπει ἐπὶ τοῦ λόφου λοχαγοὺς Κηφισόδωρον Κηφισοφώντος Ἀθηναῖον καὶ Ἀμφικράτην Ἀμφιδήμου Ἀθηναῖον καὶ Ἀρχαγόραν Ἀργεῖον φυγάδα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς λοιποῖς ἐπορεύετο ἐπὶ τὸν δεύτερον λόφον, καὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τοῦτον αἰροῦσιν.

§ 14—16

Ἔτι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστὸς λοιπὸς ἦν πολὺ ὀρθιώτατος ὁ ὑπὲρ τῆς φυλακῆς, ἣ κατελήφθη τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῷ πυρὶ ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ Ἕλληνες, λείπουσιν οἱ βάρβαροι ἀμαχητὶ τὸν μαστόν, ὥστε θαυμαστὸν πᾶσι γενέσθαι καὶ ὑπώπτευν δέισαντας αὐτούς, μὴ κυκλωθέντες πολιορκοῖντο, ἀπολιπεῖν. Οἱ δ' ἄρα ἀπὸ τοῦ ἄκρου καθορῶντες τὰ ὀπισθεν γιγνόμενα πάντες ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐχώρουν. Καὶ Ξενοφών μὲν σὺν τοῖς νεωτάτοις ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἄκρον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν, ὅπως οἱ τελευταῖοι λόγοι προσμείξαιαν, καὶ προσελθόντας κατὰ τὴν ὁδὸν ἐν τῷ ὁμαλῷ θέσθαι τὰ ὅπλα.

§ 17—18

Καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἦλθεν Ἀρχαγόρας ὁ Ἀργεῖος πεφευγὼς καὶ λέγει, ὡς ἀπεδιώχθησαν ἀπὸ τοῦ λόφου καὶ ὅτι τεθνᾷσι Κηφισόδωρος καὶ Ἀμφικράτης καὶ οἱ ἄλλοι, ὅσοι μὴ

ἀλάμενοι κατὰ τῆς πέτρας πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας ἀφίκοντο. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι οἱ βάρβαροι ἦκον ἐπ' ἀντίπορον λόφον τῷ μαστῷ· καὶ ὁ Ξενοφῶν διελέγετο αὐτοῖς δι' ἐρμηνέως περὶ σπονδῶν καὶ τοὺς νεκροὺς ἀπῆτει. Οἱ δὲ ἔφασαν ἀποδώσειν ἐφ' ᾧ μὴ καίειν τὰς οἰκίας. Συνωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν.

Ἐν ᾧ δὲ τὸ μὲν ἄλλο στράτευμα παρήει, οἱ δὲ ταῦτα διελέγοντο, πάντες οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου πολέμιοι συνεροῦσαν ἐν ταῦθα. Καὶ ἐπεὶ ἤρξαντο καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔνθα τὰ ὅπλα ἔκειτο, ἦεντο δὴ οἱ πολέμιοι πολλῶν πλήθει καὶ θορύβῳ· καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ, ἀφ' οὗ Ξενοφῶν κατέβαιναν, ἐκυλίνδουν πέτρους· καὶ ἐνὸς μὲν κατέαξαν τὸ σκέλος, Ξενοφῶντα δὲ ὁ ὑπασπιστὴς ὁ ἔχων τὴν ἀσπίδα ἀπέλιπεν· ὁ ὀπλίτης δ' Εὐρύλοχος ὁ Λευσιεὺς προσέδραμεν αὐτῷ καὶ πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένους τὴν ἀσπίδα ἀπεχώρει· καὶ οἱ ἄλλοι πρὸς τοὺς ἐν τῷ ὁμαλῷ συντεταγμένους ἀπῆλθον.

Ἐκ δὲ τούτου πᾶν ὁμοῦ ἐγένετο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἐσκήνησαν αὐτοῦ ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις καὶ ἐπιτηδεῖσι δαψιλέσι· καὶ γὰρ οἶνος πολὺς ἦν, ὥστε ἐν λάκκοις κονιατοῖς εἶχον. Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος διεπράξαντο, ὥστε λαβεῖν τοὺς νεκροὺς ἀποδόντες τὸν ἡγεμόνα· καὶ πάντα ἐποίησαν τοῖς ἀποθανούσιν ἐκ τῶν δυνατῶν, ὥστερ νομίζεται ἀνδράσιν ἀγαθοῖς.

Γ'. Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ.

(3, 1 - 23)

Ταύτην δ' αὖ τὴν ἡμέραν ὑπλίσθησαν ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ πεδίου παρὰ τὸν Κεντρίτην ποταμόν, ὃς ὀφίξει τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐνταῦθα ἀνέπνευσαν ἄσμενοι ἰδόντες πεδίον· ἀπείχε δὲ τῶν ὀρέων τῶν

Καρδούχων ὁ ποταμὸς ἕξ ἢ ἑπτὰ στάδια. Τότε μὲν οὖν ἠλίσθησαν μάλα ἡδέως καὶ τάπιτήδεια ἔχοντες πολλὰ καὶ τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες· ἑπτὰ γὰρ ἡμέρας, ὅσασπερ ἐπορεύθησαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετελέσαν καὶ ἔπαθον κακά, ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρωνος. Ὡς οὖν ἀπηλλαγμένοι τούτων ἡδέως ἐκοιμήθησαν.

§ 3-5

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὁρῶσιν ἱππέας που πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξωπλισμένους ὥς κωλύσοντας διαβαίνειν, πεζοὺς δ' ἐπὶ ταῖς ὄχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἱππέων ὥς κωλύσοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκβαίνειν. Ἦσαν δ' οὗτοι Ὀρόντα καὶ Ἀρτούχα Ἀρμένιοι καὶ Μάρδοι καὶ Χαλδαῖοι μισθοφόροι. Ἐλέγοντο δὲ οἱ Χαλδαῖοι ἐλεύθεροί τε καὶ ἄλκιμοι εἶναι· ὅπλα δ' εἶχον γέρεα μακρὰ καὶ λόγχας. Αἱ ὄχθαι αὗται, ἐφ' ὧν παρατεταγμένοι οὗτοι ἦσαν, τρία ἢ τέτταρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπεῖχον· ὁδὸς δὲ μία ἢ ὁρῶμένη ἦν ἄγουσα ἄνω ὥσπερ χειροποίητος· ταύτῃ ἐπειρῶντο διαβαίνειν οἱ Ἕλληνες.

§ 6-7

Ἐπεὶ δὲ πειρωμένοις τό τε ὕδωρ ὑπὲρ τῶν μαστῶν ἐφαίνετο καὶ τραχὺς ἦν ὁ ποταμὸς μεγάλοις λίθοις καὶ ὀλισθηροῖς καὶ οὐτ' ἐν τῷ ὕδατι τὰ ὅπλα ἐξῆν ἔχειν — εἰ δὲ μή, ἥρπαζεν ὁ ποταμός· ἐπὶ τε τῆς κεφαλῆς τὰ ὅπλα εἴ τις φέροι, γυμνοὶ ἐγίγνοντο πρὸς τὰ τοξεύματα καὶ τᾶλλα βέλη, ἀνεχώρησαν καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ τὸν ποταμόν. Ἐνθα δὲ αὐτοὶ τὴν πρόσθεν νύκτα ἦσαν ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἐώρων τοὺς Καρδούχους πολλοὺς συνειλεγμένους ἐν τοῖς ὅπλοις. Ἐνταῦθα δὲ πολλὴ ἀθυμία ἦν τοῖς Ἕλλησιν, ὁρῶσι μὲν τοῦ ποταμοῦ τὴν δυσπορίαν, ὁρῶσι δὲ τοὺς διαβαίνειν κωλύσοντας, ὁρῶσι δὲ τοῖς διαβαίνουσιν ἐπικεισομένους τοὺς Καρδούχους ὀπισθεν.

§ 8-9

Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἔμειναν ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ὄντες. Ξενοφῶν δὲ ὄναρ εἶδεν· ἔδοξεν ἐν πέδαις δεδέσθαι, αὗται δὲ αὐτῷ αὐτόματα περιρρυῆναι, ὥστε λυθῆναι καὶ δια-

βαίνειν, ὅποσον ἐβούλετο. Ἐπεὶ δὲ ὄρθρος ἦν, ἔρχεται πρὸς τὸν Χειρίσοφον καὶ λέγει, ὅτι ἐλπίδας ἔχει καλῶς ἔσεσθαι, καὶ διηγείται αὐτῷ τὸ ὄναρ. Ὁ δὲ ἤδετό τε καί, ὥς τάχιστα ἕως ὑπέφαινεν, ἐθύοντο πάντες παρόντες οἱ στρατηγοί· καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἦν εὐθύς ἐπὶ τοῦ πρώτου ἱερείου. Καὶ ἀπίνοντες ἀπὸ τῶν ἱερῶν οἱ στρατηγοὶ παρήγγελλον τῇ στρατιᾷ ἀριστοποιεῖσθαι.

Καὶ ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι· § 10-12
ἤδεσαν γὰρ πάντες, ὅτι ἐξείη προσελθεῖν αὐτῷ καὶ ἀριστῶντι καὶ δειπνοῦντι καί, εἰ καθεύδοι, ἐπεγείραντα εἰπεῖν, εἴ τίς τι ἔχοι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ τότε ἔλεγον, ὅτι τυγχάνοιεν φρύγανα συλλέγοντες ὥς ἐπὶ πῦρ, κάπειτα κατίδοιεν ἐν τῷ πέραν ἐν πέτραις καθηκούσαις ἐπ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν γέροντά τε καὶ γυναικα καὶ παιδίσκας ὥσπερ μαρσίπους ἱματίων κατατιθεμένους ἐν πέτρᾳ ἀνθρώδει. Ἰδοῦσι δὲ σφίσι δόξαι ἀσφαλὲς εἶναι διαβῆναι· οὐδὲ γὰρ τοῖς πολεμίοις ἱππεῦσι προσβατὸν εἶναι κατὰ τοῦτο. Ἐκδύντες δ' ἔφασαν ἔχοντες τὰ ἐγγχειρίδια γυμνοὶ ὥς νευσόμενοι διαβαίνειν· πορευόμενοι δὲ πρόσθεν διαβῆναι, πρὶν βρέξαι τὴν κοιλίαν· καὶ διαβάντες λαβόντες τὰ ἱμάτια πάλιν ἤκειν.

Εὐθύς οὖν ὁ Ξενοφῶν αὐτὸς τε ἔσπενδε καὶ τοῖς νεανίσκοις § 13-15
ἐγχεῖν ἐκέλευε καὶ εὐχεσθαι τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε ὀνείρατα καὶ τὸν πόρον ἐπιτελέσαι καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ. Σπείσας δ' εὐθύς ἤγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον καὶ διηγούνται ταῦτά. Ἀκούσας δὲ καὶ ὁ Χειρίσοφος σπονδὰς ἐποίει· σπείσαντες δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις παρήγγελλον συσκευάζεσθαι, αὐτοὶ δὲ συγκαλέσαντες τοὺς στρατηγοὺς ἐβουλεύοντο, ὅπως ἂν κάλλιστα διαβαῖεν καὶ τοὺς τε ἔμπροσθεν νικῶεν καὶ ὑπὸ τῶν ὀπισθεν μηδὲν πάσχοιεν κακόν. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς Χειρίσοφον μὲν ἡγεῖσθαι καὶ διαβαίνειν ἔχοντα τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δ' ἥμισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Ξενοφῶντι, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον ἐν μέσῳ τούτων διαβαίνειν.

§ 16-19

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο — ἡγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι — ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμὸν. Ὀδὸς δ' ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι. Πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρήσαν αἱ τάξεις τῶν ἱππέων. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν κατὰ τὴν διάβασιν, ἔθεντο τὰ ὅπλα, καὶ αὐτὸς πρῶτος Χειρίσοφος στεφανωσάμενος καὶ ἀποδὺς ἐλάμβανε τὰ ὅπλα καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλε, καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἐκέλευεν ἄγειν τοὺς λόχους ὀρθίους, τοὺς μὲν ἐν ἀριστερᾷ, τοὺς δ' ἐν δεξιᾷ ἑαυτοῦ. Καὶ οἱ μὲν μάντεις ἐσφαγιάζοντο εἰς τὸν ποταμὸν· οἱ δὲ πολέμοι ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόων· ἄλλ' οὐπω ἐξικνούντο· ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ σφάγια, ἐπαιάνιζον πάντες οἱ στρατιῶται καὶ ἀνηλάλαζον.

§ 20-22

Καὶ Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαινεν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ· ὁ δὲ Ξενοφῶν τῶν ὀπισθοφυλάκων λαβὼν τοὺς εὐζωνοτάτους ἔθει ἀνὰ κράτος πάλιν ἐπὶ τὸν πόρον τὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν εἰς τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη, προσποιούμενος ταύτῃ διαβάξαι ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ τὸν ποταμὸν ἱππείας. Οἱ δὲ πολέμοι ὀρῶντες μὲν τοὺς ἀμφὶ Χειρίσοφον εὐπετῶς τὸ ὕδωρ περῶντας, ὀρῶντες δὲ τοὺς ἀμφὶ Ξενοφῶντα θέοντας εἰς τοῦ μπαλιν, δείσαντες μὴ ἀποκλεισθῇσαν, φεύγουσιν ἀνὰ κράτος πρὸς τὴν ἄνω τοῦ ποταμοῦ ὁδόν. Ἐπεὶ δὲ εἰς αὐτὴν ἀφίκοντο, ἔτεινον ἄνω πρὸς τὸ ὄρος. Λύκιος δ' ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἱππέων καὶ Λίσχίνης ὁ τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν τῶν ἀμφὶ Χειρίσοφον ἐπεὶ ἐώρων ἀνὰ κράτος φεύγοντας, εἶποντο· οἱ δὲ στρατιῶται ἐβόων μὴ ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ συναναβαίνειν ἐπὶ τὸ ὄρος.

§ 23

Χειρίσοφος δ' αὖ ἐπεὶ διέβη, τοὺς μὲν ἱππείας οὐκ ἐδίωκεν, εὐθύς δὲ ἀναβαίνων κατὰ τὰς καθηκούσας ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὄχθας ἐπήει ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους. Οἱ δὲ ἄνω, ὀρῶντες μὲν τοὺς ἑαυτῶν ἱππείας φεύγοντας, ὀρῶντες δ' ὀπλίτας ἑαυτοῖς ἐπιόντας, ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα.

[Ὁ Ξενοφῶν, ἀφοῦ εἶδεν, ὅτι τὰ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐξειλίσσοντο καλῶς, τρέχει πρὸς τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα. Οἱ Καρδοῦχοι βλέποντες, ὅτι οἱ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφύλακες εἶχον μείνει ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ ὅτι ἦσαν ὀλίγοι, ὁρμοῦν κατ' αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Ξενοφῶν ἀποκροεῖ αὐτοὺς καὶ διαβαίνει καὶ αὐτὸς τὸν Κεντρίτην μὲ πηλωμένους ὀλίγους.]

Δ'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας. —
Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ
ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου.

(4, 1 - 22)

Ἐπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον ἡμέρας ἐπο- § 1-3
ρεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον ἅπαν καὶ λείους γηλόφους
οὐ μείον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γὰρ ἦσαν ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ
κῶμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρδούχους. Ἡ δὲ
κώμη, εἰς ἣν ἀφίκοντο, μεγάλη τε ἦν καὶ βασιλείον εἶχε τῷ σα-
τράπῃ καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν· ἐπιτήδεια
δ' ἦν δαψιλῇ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρα-
σάγγας δέκα, μέχρι ὑπερῆλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποτα-
μοῦ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεν-
τεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμόν. Οὗτος δ' ἦν καλὸς μὲν,
μέγας δ' οὐ· κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμόν ἦσαν.

Ὁ δὲ τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκαλεῖτο ἢ πρὸς ἐσπέραν. Ὑ- § 4-6
παρχος δ' ἦν αὐτῆς Τιρίβαζος, ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος ὢν, καὶ ὁπό-
τε παρείη, οὐδεὶς ἄλλος βασιλέα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν. Οὗ-
τος προσήλασεν ἱππέας ἔχων, καὶ προπέμψας ἐρμηνεά εἶπεν, ὅτι
βούλοιο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσι. Τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἔδο-

ξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόντες εἰς ἐπήκοον ἡρώτων, τί θέλει. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι σπείσασθαι βούλοιο, ἐφ' ᾧ μήτε αὐτὸς τοὺς Ἕλληνας ἀδικεῖν μήτε ἐκείνους καίειν τὰς οἰκίας, λαμβάνειν τε τάπιτήδεια, ὅσων δέοιντο. Ἐδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ τούτοις.

§ 7-9

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς διὰ πεδίου παρασάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τιρίβαζος παρηκολούθει σὺν τῇ ἐαυτοῦ δυνάμει ἀπέχων ὥς δέκα σταδίους· καὶ ἀφίκοντο εἰς βασιλεια καὶ κόμας πέριξ πολλὰς πολλῶν τῶν ἐπιτηδείων μεστὰς. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίνεται τῆς νυκτὸς χιὼν πολλή· καὶ ἔωθεν ἔδοξε διασκηρῆσαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὰς κόμας· οὐ γὰρ ἐώρων πολέμιον οὐδένα καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι διὰ τὸ πλῆθος τῆς χιόνος. Ἐνταῦθα εἶχον, ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ, ἱερεῖα, σῖτον, οἶνους παλαιοὺς εὐώδεις, ἀσταφίδας, ὄσπρια παντοδαπά. Τῶν δὲ ἀποσχεδαννυμένων τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον, ὅτι κατίδοιεν νύκτωρ πολλὰ πυρὰ φαίνοντα.

§ 10-14

Ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι διασκηρῶν, ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα πάλιν. Ἐντεῦθεν συνῆλθον· καὶ γὰρ ἐδόκει διαυθριάξειν. Νυκτερευόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα, ἐπιπίπτει χιὼν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους· καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπόδισεν ἡ χιὼν· καὶ πολὺς ὄκνος ἦν ἀνίστασθαι· κατακειμένοις γὰρ αὐτοῖς ἀλεινὸν ἦν ἡ χιὼν ἐπιπεπτοκυῖα, εἰ μὴ παραρροεῖη. Ἐπεὶ δὲ Ξενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ἀναστὰς σχίζειν ξύλα, τάχ' ἀναστὰς καὶ ἄλλος τις, ἐκείνου ἀφελόμενος τὴν ἀξίνην, ἔσχιζεν. Ἐκ δὲ τούτου καὶ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαιον καὶ ἐχρίοντο· πολὺ γὰρ ἐνταῦθα ἠγρύσκετο χρῆμα, ᾧ ἐχρῶντο ἀντ' ἐλαίου, σύειον καὶ σησάμινον καὶ ἀμυγδάλινον καὶ τερμίνθινον. Ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον ἠγρύσκετο. Μετὰ ταῦτα ἐδόκει πάλιν διασκηρῆτέον εἶναι εἰς οἰκίας. Ἐνθα δὴ οἱ στρατιῶται σὺν πολλῇ

κραυγῇ καὶ ἡδονῇ ἦσαν ἐπὶ τὰς οἰκίας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· ὅσοι δέ, ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν ὑπὸ ἀτασθαλίας, δίκην ἐδίδοσαν κακῶς σκηνοῦντες.

Ἐντεῦθεν ἐπεμφαν νυκτὸς Δημοκράτην Τημνίτην ἄνδρα § 15-18
δόντες ἐπὶ τὰ ὄρη. ἔνθα ἔφασαν οἱ ἀποσκεδαννύμενοι καθορᾶν τὰ πυρά· οὗτος γὰρ ἐδόκει καὶ πρότερον πολλὰ ἤδη ἀληθεῦσαι τοιαῦτα. Πορευθεῖς δὲ τὰ μὲν πυρά οὐκ ἔφη ἰδεῖν, ἄνδρα δὲ συλλαβὸν ἦκεν ἄγων ἔχοντα τόξον Περσικὸν καὶ φαρέτραν καὶ σάγαριν, οἶανπερ καὶ αἱ Ἀμαζόνες ἔχουσιν. Ἐρωτώμενος δὲ ποδαπὸς εἴη, Πέρσης μὲν ἔφη εἶναι, πορεύεσθαι δ' ἀπὸ τοῦ Τιριβάζου στρατοπέδου, ὅπως ἐπιτήδεια λάβοι. Οἱ δὲ ἡρώτων αὐτὸν τὸ στράτευμα ὅποσον τε εἴη καὶ ἐπὶ τίνι συνειλεγμένον. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι Τιριβάζος εἴη ἔχων τήν τε ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ μισθοφόρους Χάλυβας καὶ Ταόχους· παρεσκευάσθαι δὲ αὐτὸν ἔφη ὥς ἐπιθησόμενον τοῖς Ἑλλήσιν ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους ἐν τοῖς στενοῖς, ἥπερ μοναχῇ εἴη πορεία.

Ἀκούσασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στράτευμα συν- § 19-22
αναγεῖν· καὶ εὐθὺς φύλακας ἐν τῷ στρατοπέδῳ καταλιπόντες καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῖς μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον ἐπορεύοντο ἔχοντες ἡγεμόνα τὸν ἀλόντα ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ δὲ ὑπερέβαλλον τὰ ὄρη, οἱ πελτασταὶ προϊόντες καὶ κατιδόντες τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων οὐκ ἔμειναν τοὺς ὀπλίτας, ἀλλ' ἀνακραγόντες ἔθεον ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀκούσαντες τὸν θόρυβον οὐκ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφευγον· ὅμως δὲ καὶ ἀπέθανόν τινες τῶν βαρβάρων καὶ ἵπποι ἐάλωσαν εἰς εἴκοσι καὶ ἡ σκηνὴ ἢ Τιριβάζου ἐάλω καὶ ἐν αὐτῇ κλίνει ἀργυρόποδες καὶ ἐκπώματα καὶ οἱ φάσκοντες εἶναι ἀρτοκόποι καὶ οἰνοχόοι. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο ταῦτα οἱ τῶν ὀπλιτῶν στρατηγοί, ἐδόκει αὐτοῖς ἀπέραι τὴν ταχίστην ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, μὴ τις ἐπίθεσις γένοιτο τοῖς καταλελειμμένοις. Καὶ εὐθὺς ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι ἀπῆσαν καὶ ἀφίκοντο αὐθημερὸν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Ε' - α'. Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων
κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῆς Ἀρμενίας.

(5.1 - 22)

§ 1-2 Τῇ δ' ὕστεραία ἐδόκει πορευτέον εἶναι, ὅπῃ δύναιτο τάχι-
στα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα τῶν πολεμίων πάλιν καὶ
καταλαβεῖν τὰ στενά. Συσχευασάμενοι δ' εὐθύς ἐπορεύοντο διὰ
χιόνος πολλῆς ἡγεμόνας ἔχοντες πολλούς· καὶ αὐθημερόν ὑπερ-
βαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι Τιρίβαζος, κατε-
στρατοπεδεύσαντο. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμούς τρεῖς
παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν καὶ διέ-
βαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὁμφαλόν. Ἐλέγοντο δ' οὐδ'
αἱ πηγαὶ πρόσω εἶναι.

§ 3-6 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου στα-
θμούς τρεῖς παρασάγγας δέκα. Ὁ δὲ τρίτος σταθμὸς ἐγένετο
χαλεπός, καὶ ἄνεμος βορρᾶς ἐναντίος ἔπνει παντάπασιν ἀπο-
καίων πάντα καὶ πηγνύς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐνθα δὲ τῶν μάν-
τεών τις εἶπε σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ, καὶ σφαγιάζεται· καὶ
παῖσι δὲ περιφανῶς ἔδοξε λῆξαι τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. Ἦν
δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιὰ· ὥστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν
ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα.
Διεγένοντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ καίοντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ
πολλά· οἱ δὲ ὁπὲ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. Οἱ οὖν πάλοι ἦκον-
τες καὶ πῦρ καίοντες οὐ προσίεσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας.
εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυροὺς ἢ ἄλλο εἴ τι ἔχοιεν βρωτόν. Ἐνθα
δὲ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, ὧν εἶχον ἕκαστοι. Ἐνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκαί-
ετο, διατηκομένης τῆς χιόνος, βόθροι ἐγίνοντο μεγάλοι ἕως ἐπὶ
τὸ δάπεδον· καὶ ἐνταῦθα δὲ ἐξῆν μετροῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ὅλην ἐπορεύοντο διὰ χιόνος, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίαςαν. Ξενοφῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἡγνόμε, ὅ,τι τὸ πάθος εἶη. Ἐπειδὴ δὲ εἶπέ τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων ὅτι σαφῶς βουλιμῶσι, κἂν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιῶν περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι ὁρώη βρωτόν, διεδίδου τοῖς βουλιμῶσιν. Ἐπειδὴ δέ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο.

Πορευομένων δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς κώμην ἀφικνεῖται καὶ πρὸς τῇ κρήνῃ ἐμπροσθεν τοῦ ἐρύματος καταλαμβάνει γυναῖκας καὶ κόρας τῆς κώμης ὑδροφορούσας. Αὗται ἡρώτων αὐτοῦς, τίνες εἶεν. Ὁ δ' ἐξημενὺς εἶπε περσισί, ὅτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. Αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἶη, ἀλλ' ἀπέχει ὅσον παρασάγγην. Οἱ δ', ἐπεὶ ὁψέ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὴν κώμην σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσοφος μὲν οὖν καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν τοῦ στρατεύματος ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δυνάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν ἐννκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ ἄνευ πυρός· καὶ ἐνταῦθά τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.

Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ μὴ δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων πορεύεσθαι ἤρπάζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ αὐτῶν. Ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν οἱ τε διεφθαρμένοι ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσσεσηπότες. Ἦν δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνος, εἴ τις μέλαν τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπορεύετο, τοῖς δὲ ποσίν, εἴ τις κινεῖτο καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχει καὶ εἰς τὴν νύκτα ὑπολύοιτο· ὅσοι δὲ ὑποδεδεμένοι ἡκοιμῶντο, εἰσεδύοντο εἰς τοὺς πόδας οἱ ἱμάντες καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπῆγγυντο· καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ ἐπέλιπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβάτιναι πεποιημέναι ἐκ τῶν νεοδάριων βοῶν.

Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας ὑπελείποντό τινες τῶν στρα-

τιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον διὰ τὸ ἐκλελοιπέναι αὐτόθι τὴν χιόνα εἶκαζον τετηγμέναι· καὶ ἐτετήκει διὰ κρήνην τινά, ἣ πλησίον ἤτμιζεν ἐν νάπη. Ἐνταῦθ' ἐκτραπόμενοι ἐκάθηντο καὶ οὕκ ἔφασαν πορεύεσθαι. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἔχων τοὺς ὀπισθοφυλάκας ὥς ἥσθητο, ἐδεῖτο αὐτῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ὑπολείπεσθαι λέγων, ὅτι ἔπονται πολλοὶ πολέμιοι συνειλεγμένοι, καὶ τελευτῶν ἐχαλέπαινε. Οἱ δὲ σφάπτειν ἑαυτοὺς ἐκέλευον· οὐ γὰρ ἂν δύνασθαι πορευθῆναι.

§ 17-1

Ἐνταῦθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοὺς ἐπομένους πολέμιους φοβῆσαι, εἴ τις δύναιτο, ἵνα μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσι. Καὶ ἦν μὲν σκότος ἤδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῷ θορύβῳ περὶ ὧν ἦρπασαν διαφερόμενοι. Ἐνθα δὴ οἱ ὀπισθοφυλάκες, ἅτε ὑγιαίνοντες, ἐξαναστάντες ἔδραμον ἐπὶ τοὺς πολέμιους· οἱ δὲ κάμνοντες ἀνακραγόντες, ὅσον ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ δόρατα ἔκρουσαν. Οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ἦκαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδαμοῦ ἐφθέγγετο.

§ 19-20

Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες τοῖς ἀσθενούσιν, ὅτι τῇ ὑστεραίᾳ ἤξουσιν οἱ τινες ἐπ' αὐτοὺς, πορευόμενοι, πρὶν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν τῇ ὁδῷ ἀναπαυομένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγκεκαλυμμένοις, καὶ οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμία καθειστήκει· καὶ ἀνίστασαν αὐτοὺς. Οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι οἱ ἔμπροσθεν οὐ προΐοιεν. Ὁ δὲ παριῶν καὶ παραπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἴη τὸ κωλύον. Οἱ δὲ ἀπήγγελλον, ὅτι ὅλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ στρατεύμα. Ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα ἠυλίσθησαν αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυλακᾶς οἷας ἐδύναντο καταστησάμενοι.

§ 21-22

Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενοφῶν, πέμψας πρὸς τοὺς ἀσθενούντας τοὺς νεωτάτους, ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀναγκάζειν προΐεναι. Ἐν δὲ τούτῳ Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης σκεψομένων, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. Οἱ δὲ ἄσμενοι

ιδόντες τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδωσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο, καί, πρὶν εἴκοσι στάδια διελθύναι, ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ, ἔνθα Χειρίσοφος ὑπὸλίζετο.

Ε' - β'. Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναψυχῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς κώμας τῆς Ἀρμενίας.

(5, 23 - 36)

Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας § 23-24 ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. Καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενεν, οἱ δὲ ἄλλοι διαλαχόντες, ὥς ἐώρων κώμας, ἐπορεύοντο ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. Ἐνθα δὲ Πολυκράτης Ἀθηναῖος λοχαγὸς ἐκέλευσεν ἀφιέναι ἑαυτόν· καὶ λαβὼν τοὺς εὐζώνους, θέων ἐπὶ τὴν κώμην, ἣν εἰλήχει Ξενοφῶν, καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς κωμήτας καὶ τὸν κωμάρχην καὶ πώλους εἰς δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους ἑπτακαίδεκα καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν ἐκδεδομένην· ὃ δ' ἀνὴρ αὐτῆς λαγῶς ὄψετο θηράσων καὶ οὐχ ἑάλω ἐν τῇ κώμῃ.

Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν στόμα ὥσπερ φρέατος, § 25-27 κάτω δ' εὐρεῖαι· αἱ δὲ εἰσοδοὶ τοῖς μὲν ὑποζυγίοις ὀρυκταί, οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον ἐπὶ κλίμακος. Ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἶγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῶ ἔνδον ἐτρέφοντο. Ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ οἶνος κριθίνος ἐν κρατῆρσιν. Ἐνήσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ ἰσοχειλεῖς καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μεῖζους, οἱ δὲ ἐβρόντα εἰς τὸ στόμα μύζειν. Καὶ πάνυ ἄκρατος ἦν ὁ κριθίνος οἶνος, εἰ μὴ τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ πάνυ ἡδὺ τῷ συμμιαθόντι τὸ πῶμα ἦν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν τὸν ἄρχοντα τῆς κώμης ταύτης σύνδειπνον § 28-29

ἐποιήσατο καὶ θαρρεῖν αὐτὸν ἐκέλευε λέγων, ὅτι οὔτε τῶν τέκνων στερήσοιτο τὴν τε οἰκίαν αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες τῶν ἐπιτηδείων ἀπίαςιν, ἣν ἀγαθὸν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησάμενος φαίνεται, ἕως ἂν ἐν ἄλλῳ ἔθναι γένωνται. Ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχνεῖτο καὶ φιλοφρονούμενος οἶνον ἔφρασεν, ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασηκνήσαντες κατὰ τὰς κώμας οὕτως ἐκοιμήθησαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς.

§ 30—32

Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν λαβὼν τὸν κωμάρχην πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρῖοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμας καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχομένους καὶ εὐθυμουμένους καὶ οὐδαμόθεν ἀφίεσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· πανταχοῦ δὲ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνια, ἐρίφεια, χοίρεια, μόσχεια, ὀρνίθια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. Ὅποτε δὲ τις φιλοφρονούμενός τῳ βούλοιτο προπιεῖν, εἵλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν ἐπικύψαντα ἔδει ῥοφουῖντα πίνειν ὥσπερ βοῦς. Καὶ τῷ κωμάρχῃ ἐδίδοσαν λαμβάνειν, ὅ,τι βούλοιτο. Ὁ δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δὲ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς ἑαυτὸν αἰεὶ ἐλάμβανεν.

§ 33—34

Ἐπεὶ δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον κακείνους σηκνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ στεφάνοις καὶ διακονοῦντας Ἀρμενίους παῖδας σὺν ταῖς βαρβαρικαῖς στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὥσπερ ἐνεοῖς, ὅ,τι δέοι ποιεῖν. Ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῇ δὴ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσίζοντος ἐρμηνέως, τίς εἴη ἡ χώρα. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι Ἀρμενία. Καὶ πάλιν ἠρώτων, τίνοι οἱ ἵπποι τρέφονται. Ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι βασιλεὶ δασμός· τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι τὴν τῶν Χαλύβων καὶ τὴν ὁδὸν ἔφραζεν, ἣ εἴη.

Καὶ αὐτὸν τότε μὲν ὄχρετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαν- § 35-36
 τοῦ οἰκέτας καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει, παλαιότερον δίδωσι τῷ κο-
 μάρχη ἀναθρέψαντι καταθῆσαι, ὅτι ἤκουεν αὐτὸν ἱερὸν εἶναι
 τοῦ Ἥλιου, δεδιὼς μὴ ἀποθάνῃ· ἐκεκάζωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πο-
 ρείας· αὐτὸς δὲ τῶν πώλων λαμβάνει καὶ τῶν ἄλλων λοχαγῶν
 ἔδωκεν ἐκάστῳ πῶλον. Ἦσαν δ' οἱ ταῦτη ἵπποι μείονες μὲν τῶν
 Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολὺ. Ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει
 ὁ κομάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σα-
 κία περιτιθέναι, ὅταν διὰ τῆς χιόνης ἄγωσιν· ἄνευ γὰρ τῶν
 οακίων κατεδύνοντο μέγροι τῆς γαστροῦς.

[Ἀφοῦ διέμειναν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ ἡμέρας εἰς τὰς κόμας τῆς δυ-
 τικῆς Ἀρμενίας, ἔξακολουθοῦν τὴν πορείαν των διὰ μέσον ὄρεινῆς χι-
 ονοσκεποῦς χώρας ἔχοντες ὁδηγὸν τὸν κομάρχην καὶ διευθυνόμενοι
 ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας πρὸς τὰ ΒΑ· τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν ὁ Χειρίσσοφος ἐξ-
 οργισθεὶς κατὰ τοῦ κομάρχου, διότι δὲν τοὺς ὠδήγησεν εἰς κόμας,
 τὸν κακοποιεῖ· διὰ τοῦτο οὗτος δροσπετεύει τὴν νύκτα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἄνευ ὁδηγοῦ βαδίζοντες ἐπὶ ἐπὶ ἡμέρας
 φθάνουν εἰς τὸν Φᾶσιν ποταμόν· τοῦτον ἀφοῦ διέβησαν, μετὰ πορείαν
 δύο ἡμερῶν εὐρίσκονται ἐνώπιον ὄρους καὶ βλέπουν, ὅτι Χάλυβες καὶ
 Τάοχοι καὶ Φασιανοὶ κατεῖχον τὴν διάβασιν αὐτοῦ. Οἱ Ἕλληνες μετὰ
 τολμηρὰς καὶ ἐπιμόνους ἐπιθέσεις τρέπουν αὐτοὺς εἰς φυγὴν καὶ ἀφοῦ
 ὑπερέβησαν τὸ ὄρος καταβαίνουν εἰς κόμας γεμάτας ἀπὸ πολλὰ τροφίμα.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες εἰσέρχονται εἰς τὴν χώραν τῶν Ταόχων.
 Πορευόμενοι δὲ ἐπὶ πέντε ἡμέρας κατηγάλωσαν τὰ τροφίμα καὶ δὲν
 ἠδύναντο νὰ πορισθοῦν ἄλλα· διότι οἱ Τάοχοι συσσωρεύσαντες αὐτὰ
 εἰς χωρία ὄχυρά οὐδὲν παρεῖχον. Διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ἀναγκάζον-
 ται νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τινος τοιοῦτου χωρίου· κατορθοῦν δὲ μετὰ
 ἐπίμονον ἀγῶνα νὰ κυριεύσουν αὐτό.

Μετὰ ταῦτα διέρχονται ἐπὶ ἐπὶ ἡμέρας τὴν χώραν τῶν Χαλύ-
 βων, λαοῦ γενναιοτάτου, καὶ φθάνουν εἰς τὸν ποταμόν Ἀρπασόν· τοῦ-
 τον ἀφοῦ διέβησαν, πορεύονται διὰ μέσον τῆς χώρας τῶν Σκυθηνῶν
 ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας καὶ φθάνουν εἰς κόμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας

ἐπρομηθεύθησαν τροφάς· μετὰ πορείαν ἄλλων τεσσάρων ἡμερῶν φθάνοντες εἰς τὴν πόλιν Γυμνίδα.]

Στ'. Ἀφίξεις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην
καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης.

(7. 19 - 27)

§ 19-20

Ὁ δὲ ταύτης ἄρχων τοῖς Ἑλλήσιν ἡγεμόνα πέμπει. ὅπως διὰ τῆς ἐαυτῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει, ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς ὄρος, ὅθεν ὄφονται θάλατταν· εἰ δὲ μὴ, τεθνάναι ἐπηγγείλατο. Καὶ ἡγούμενος, ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν πολεμίαν, παρεκλεύετο καίειν καὶ φθεῖρειν τὴν χώραν· ὃ καὶ δῆλον ἐγένετο, ὅτι τούτου ἕνεκεν ἔλθοι, οὐ τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας.

§ 21-24

Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ὄρος τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ· ὄνομα δὲ τῷ ὄρει ἦν Θήχης. Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. Ἀκούσαντες δὲ Ξενοφῶν καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες φήθησαν ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτίθεσθαι πολεμίους· εἰποντο γὰρ ὀπισθεν οἱ ἐκ τῆς καιομένης χώρας καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν τε τινὰς καὶ ἐξώγησαν ἐνέδραν ποιησάμενοι καὶ γέρεα ἔλαβον ὠμοβόεια ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν. Ἐπειδὴ δ' ἡ βοὴ πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον καὶ οἱ αἰεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς αἰεὶ βοῶντας καὶ πολλῷ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοή. ὅσῳ δὴ πλείους ἐγίγνοντο, ἐδόκει δὴ μείζον τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι, καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἰππείας ἀναλαβὼν παρεβοήθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοῶντων τῶν στρατιωτῶν « Θάλαττα, θάλαττα » καὶ παρεγγυόντων. Ἐνθα δὴ ἔθεον πάντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες καὶ τὰ ὑποζύγια ἠγαλάνετο καὶ οἱ ἵπποι.

Θάλαττα! Θάλαττα!

[Οι στρατιώται του Ξενοφώντος βλέποντες τὸν Πόντον.]

§ 25-27

Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέβαλλον ἀλλήλους καὶ στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς δακρύνοντες. Καὶ ἐξαίφνης, παρεγγυήσαντός τινος, οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. Ἐνταῦθα ἀνέτιθέσαν δερμάτων πλήθος ὠμοβοεῖων καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέρεα, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ γέρεα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. Μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἕλληνες ἀποπέμπουσι δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρεᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ἥτις δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους, καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. Κώμην δὲ δείξας αὐτοῖς, οὗ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἣν πορεύονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἐσπέρα ἐγένετο, ὥχετο ἀπιών.

[Ἀφοῦ κατέβησαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τοῦ ὄρους Θήχην, πορεύονται διὰ μέσον τῆς χώρας τῶν Μακρῶνων· ἐδῶ ἀπαντοῦν χωρίον δυσκολοδιάβατον καὶ ποταμὸν μὲν τὰς ὄχθας του καταφύτους ἀπὸ δένδρα· τοῦτον ἐπιχειροῦν νὰ διαβοῦν· ἀλλὰ δὲν τὸ κατορθώνουν· διότι οἱ Μάκρωνες παρατεταγμένοι εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην ἐμποδίζουν τὴν διάβασιν μὲν λίθους, τοὺς ὁποίους ἔρριπτον κατ' αὐτῶν.

Εἰς τὴν δύσκολον αὐτὴν περίστασιν προσέρχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα κάποιος στρατιώτης πελταστής, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε, καθὼς ἔλεγεν, ὑπηρέτει ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὁ ὁποῖος ἐβεβαίωнен, ὅτι ἐγνώριζε τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τούτων. Διὰ τῆς μεσιτείας αὐτοῦ οἱ Ἕλληνες συνάπτουν συνθήκας μὲν τοὺς Μάκρωνας.

Μετὰ ταῦτα οἱ Μάκρωνες διευκολύνουν τὴν διάβασιν τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τοὺς συνοδεύουν, ἕως ὅτου τοὺς φέρουν εἰς τὰ ὄρια τῶν Κόλχων· ἐδῶ εὗρισκουν μέγα ὄρος καὶ τοὺς Κόλχους παρατεταγμένους ἐπ' αὐτοῦ. Μετὰ τολμηρὰν ἐπίθεσιν τρέπουν καὶ αὐτοὺς εἰς φυγὴν· ἀφοῦ δὲ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος, κατασκηνοῦν εἰς κώμας, αἱ ὁποῖαι εἰχον ἄφθονα τὰ τροφίμα.

Ζ'. "Αφίξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα.

(8, 22 - 28)

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμοὺς παρασάγγας ἑπτὰ § 22-24
καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα οἰ-
κουμένην παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον, Σινωπέων ἀποικίαν ἐν
τῇ Κόλχων χώρᾳ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα
ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κόμαις· κἀντεῦθεν ὁρμώμενοι ἐλήξοντο τὴν
Κολχίδα. Ἀγορὰν δὲ παρῆχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζοῦντιοι
καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἑλληνας καὶ ξένια ἔδωσαν βοῦς καὶ ἄλ-
φυτα καὶ οἶνον. Συνδιεπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλ-
χων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων καὶ ξένια καὶ παρ'
ἐκείνων ἦλθον βόες.

Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν ἠῤῥξαντο, παρεσκευάζοντο. § 25-26
ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῦσαι τῷ Διὶ σωτήρια καὶ τῷ
Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἃ ἠῤῥξαντο. Ἐποίη-
σαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει, ἔνθαπερ ἐσκήνουν. Ἐί-
λοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ
τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία ἐγένετο, τὰ δέρ-
ματα παρέδωκαν τῷ Δρακοντίῳ καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, ὅπου τὸν
δρόμον πεποιηκῶς εἴη. Ὁ δὲ δείξας, οὐπερ ἐστηκότες ἐτύγγα-
νον, « Οὗτος ὁ λόφος », ἔφη, « κάλλιστος τρέχειν, ὅπου ἂν τις
βούληται ». « Πῶς οὖν », ἔφασαν, « δυνήσονται παλαίειν ἐν
οὕτῳ σκληρῷ καὶ δασεῖ ; » Ὁ δ' εἶπε· « Μᾶλλον τι ἀνιάσεται ὁ
καταπεσών ».

Ἡγωνίζοντο δὲ στάδιον μὲν παῖδες τῶν αἰχμαλώτων οἱ § 27-28
πλείστοι, δόλιχον δὲ Κρηῆτες πλείους ἢ ἑξήκοντα, πάλην δὲ καὶ
πυγμὴν καὶ παγκράτιον ἕτεροι· καὶ καλὴ θέα ἐγένετο· πολλοὶ
γὰρ κατέβησαν καί, ἅτε θεωμένων τῶν ἐταίρων πολλὴ φιλονι-

ζία ἐγίγνετο. Ἦθεον δὲ καὶ ἵπποι· καὶ ἔδει τοὺς ἱππέας κατὰ τοῦ προανοῦς ἐλάσαντας καὶ παρὰ τὴν θάλατταν ὑποστρέψαντας πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν ἄγειν τοὺς ἵππους. Καὶ κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκυλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλευσις ἐγίγνετο.

ΒΙΒΛΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑ ΕΩΣ ΤΑ ΚΟΤΥΩΡΑ

(ΜΑΡΤΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ ΤΟΥ 400 Π.Χ.)

[Μετά τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας οἱ Ἕλληνες συνελθόντες συσκέπτονται περὶ τῆς λοιπῆς πορείας τοῦ στρατεύματος· κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν ἀποφασίζεται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ θαλάσσης καὶ ἀποστέλλεται ὁ Χειρίτοφος πρὸς τὸν ἐν Βυζαντίῳ ναύαρχον τῶν Λακεδαιμονίων Ἀναξίβιον, διὰ νὰ προμηθεύσῃ μεταγωγικὰ πλοῖα. Ἀλλὰ μέχρις ὅτου ταῦτα ἔλθουν, συμβουλευεὶ ὁ Ξενοφῶν νὰ λάβουν μέτρα, πῶς νὰ προμηθεύωνται τροφίμα ἐκ τῆς πολεμίας χώρας καὶ πῶς νὰ γίνωνται ἀσφαλῶς αἱ τοιαῦται ἐκδρομαί, προσέτι δὲ πῶς νὰ ἐξασφαλίσουν τὸ στρατόπεδον ἀπὸ ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως τῶν πολεμίων. Ἄν δὲ τυχὸν ὁ Χειρίτοφος ἔλθῃ χωρὶς πλοῖα, συμβουλευεὶ νὰ παρασκευάσουν ἀπὸ ἐδῶ ἀρκετὰ πλοῖα μεταγωγικά. Ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ τούτου προτείνει νὰ παραγγείλουν εἰς τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπιδιορθώσουν τὰς ἐν τῷ μεταξὺ δυσκολοδιαβάτους ὁδοὺς πρὸς ἐνκόλωτέραν ὁδοιπορίαν τοῦ στρατεύματος.]

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ψηφίζονται· τὸ δὲ περὶ ὁδοιπορίας δὲν δέχονται οἱ στρατιῶται, διότι ἀπεστρέφοντο τὴν ὁδοιπορίαν· κρυφίως ὁμῶς ὁ Ξενοφῶν καταπείθει τὰς παραλιακὰς πόλεις νὰ ἐπισκευάσουν τὰς ὁδοὺς. Μετὰ ταῦτα καταπλέουν πλοῖα τινὰ εἰς τὴν Τραπεζοῦντα.

Ἐπειδὴ τὰ τροφίμα ἤρχισαν νὰ ἐξαντλοῦνται, εἰσβάλλουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν πλησίον ὄρεινὴν χώραν τῶν Δριλῶν. Οἱ Δρίλαι, ἀφοῦ ἔκανσαν ὅλα τὰ ἐνκόλοκρυπτα χωρία των, συρρέουν ὅλοι μὲ τὰ ὑπάρχοντά των εἰς χωρίον τι ὀχυρόν, τὸ ὅποιον ἦτο ἡ πρωτεύουσά των. Ταύτην οἱ Ἕλληνες μετὰ μακρὰν μάχην κυριεύουν καὶ πυρπολοῦν τὴν δ' ἐπομένην ἐπανέρχονται εἰς τὴν Τραπεζοῦντα κομίζοντες τροφάς.]

Α'. Ἐφίξιος τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασσοῦντα. — Διανομή τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ Ξενοφώντος τῶν διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντων εἰς αὐτὸν χρημάτων.

(3, 1 - 13)

§ 1-3 Ἐπεὶ δὲ οὔτε Χειρίσοφος ἦκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ ἦν οὔτε τὰ ἐπιτήδεια ἔξῃν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτεόν εἶναι. Καὶ εἰς μὲν τὰ πλοῖα τοὺς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν καὶ τοὺς ὑπὲρ τετραράκοντα ἔτη καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ τῶν σκευῶν, ὅσα μὴ ἀνάγκη ἦν ἔχειν. Καὶ Φιλήσιον καὶ Σοφαίνετον τοὺς πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰσβιβάσαντες τούτων ἐκέλευον ἐπιμελῆσθαι· οἱ δὲ ἄλλοι ἐπορεύοντο· ἡ δὲ ὁδὸς ὠδοποιημένη ἦν. Καὶ ἀφικνοῦνται πορευόμενοι εἰς Κερασσοῦντα τριταῖοι, πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ θαλάττῃ, Σινωπέων ἄποικον ἐν τῇ Κολχίδι χώρα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέτασις σὺν τοῖς ὅπλοις ἐγίνετο καὶ ἀριθμός. Καὶ ἐγένοντο ὀκτακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι. Οὗτοι ἐσώθησαν. Οἱ δὲ ἄλλοι ἀπώλοντο ὑπὸ τε τῶν πολέμιων καὶ χιόνος καὶ εἴ τις νόσφ.

§ 4-6 Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἀργύριον γενόμενον. Καὶ τὴν δεκάτην, ἣν τῷ Ἀπόλλωνι ἐξείλον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι, διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρισόφου Νέων ὁ Ἀσιναῖος ἔλαβε. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλωνος μέρος ἀνάθημα ποιησάμενος ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς τῶν Ἀθηναίων θησαυρὸν καὶ ἐπέγραψε τό τε αὐτοῦ ὄνομα καὶ τὸ Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος γὰρ ἦν αὐτοῦ. Τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Ἐφεσίας, ὅτ' ἀπῆε σὺν Ἀγησιλάῳ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς Βοιωτίαν, καταλείπει παρὰ Μεγαβύῳ τῷ τῆς Ἀρτέ-

μυδος νεωκόρω, ὅτι αὐτὸς κινδυνεύσων ἐδόκει ἰέναι, καὶ ἐπέστειλεν, ἣν μὲν αὐτὸς σωθῆ, αὐτῷ ἀποδοῦναι· ἣν δέ τι πάθῃ, ἀναθελῆναι ποιησάμενον τῇ Ἀρτέμιδι, ὅ,τι οἷοιτο χαριεῖσθαι τῇ θεῷ.

Ἐπεὶ δ' ἔφευγεν ὁ Ξενοφῶν καὶ κατάρκει ἤδη ἐν Σκιλλοῦντι § 7-8
παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος εἰς Ὀλυμπίαν θεω-

ρήσων, καὶ ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθήκην αὐτῷ. Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χωρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ, ὅπου ἀνεῖλεν ὁ θεός. Ἐτυχε δὲ διαρρέων διὰ τοῦ χωρίου ποταμὸς Σελινοῦς. Καὶ ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ τὸν τῆς Ἀρτεμίδος νεὼν Σελινοῦς ποταμὸς παραρρεῖ. Καὶ ἰχθύες ἐν ἀμφοτέροις ἐνεῖσι καὶ κόγχοι· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλοῦντι χωρίῳ καὶ θῆραι πάντων τῶν θηρίων, ὅποσα ἐστὶν ἀγρευόμενα.

Ἐποίησε δὲ καὶ βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου καὶ § 9-10
τὸ λοιπὸν δὲ αἰεὶ δεκατεύων τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὥραῖα θυσίαν ἐποίει τῇ θεῷ καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχωροι ἄνδρες καὶ γυναῖκες μετείχον τῆς ἐορτῆς. Παρεῖχε δὲ ἡ θεὸς τοῖς σκηνοῦσιν ἄλφита, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα, καὶ τῶν θυομένων ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς λάχος, καὶ τῶν θηρευομένων δέ. Καὶ γὰρ θῆραν ἐποιοῦντο εἰς τὴν ἐορτὴν οἱ τε Ξενοφώντος παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, καὶ ἄνδρες δὲ οἱ βουλόμενοι συνεθέρων· καὶ ἡλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ χώρου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης, σύες καὶ δορκάδες καὶ ἔλαφοι.

Ἔστι δὲ τὸ χωρίον, ἧ ἐκ Λακεδαιμόνος εἰς Ὀλυμπίαν πορεύ- § 11-13
ονται, ὥς εἴκοσι στάδιοι ἀπὸ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἱεροῦ. Ἐνὶ δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμῶν καὶ ὄρη δένδρων μεστά, ἱκανὰ σῦς καὶ αἰγας καὶ βοῦς τρέφειν καὶ ἵππους, ὥστε καὶ τὰ τῶν εἰς τὴν ἐορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι. Περὶ δὲ αὐτὸν τὸν ναὸν ἄλλος ἡμέρων δένδρων ἐφυτεύθη. Ὁ δὲ ναός, ὥς μικρὸς μέγας, τῷ ἐν Ἐφέσῳ εἰκασται, καὶ τὸ ξόανον ὅμοιον, ὥς κυπαρίττινον χουσῶ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ στήλη ἔστηκε παρὰ τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα· ΙΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ

ΕΧΟΝΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΥΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΥ-
ΕΙΝ ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΕΠΙ-
ΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΑΝ ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙΗ ΤΑΥΤΑ ΤΗ ΘΕΩ ΜΕΛΗΣΕΙ.

[Ἀπὸ τὴν Κερασοῦντα οἱ Ἕλληνες ἐξακολουθοῦντες τὴν πορείαν φθάνουν εἰς τὰ ὄρια τῆς χώρας τῶν Μοσσυνοίκων. Οὗτοι, ἐπειδὴ εἶχον μεγάλην πεποιθήσιν εἰς τὴν ὀχυρότητα τῆς χώρας των, δὲν ἤθελον ἂν ἐπιτρέψουν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἂν διέλθουν δι' αὐτῆς. Τότε οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς μεσιτείας ἑνὸς Τραπεζουντίου συμμαχοῦν μὲ τοὺς δουτικούς Μοσσυνοίκους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐχθροὶ τῶν ἀνατολικῶν, τῶν ἐμποδιζόντων τὴν δίοδον. Μετὰ τὴν συμμαχίαν αὐτὴν οἱ Ἕλληνες ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ἀνατολικῶν Μοσσυνοίκων, νικοῦν αὐτοὺς καὶ τὴν χώραν παραδίδουν εἰς τοὺς συμμάχους των.]

Ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Μοσσυνοίκων εἰσέρχονται διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Χαλύβων εἰς τὴν χώραν τῶν Τιβαρηνῶν καὶ ταύτην ἀφοῦ διήλθον εἰρηνικῶς φθάνουν μετὰ δύο ἡμέρας εἰς τὴν ἑλληνικὴν πόλιν Κοτύωρα, ἀποικίαν τῶν Σινωπέων. Ἐδῶ διαμένουν τεσσαράκοντα πέντε ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ προσφέρουν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τελοῦν ἱερὰς τελετὰς καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας· τὰ δὲ τρόφιμα ἐλάμβανον διὰ τῆς βίας ἄλλα μὲν ἐκ τῆς Παφλαγονίας, ἄλλα δὲ ἐκ τῶν περὶ χώρων τῶν Κοτυωριτῶν· διότι οἱ Κοτυωρίται οὔτε τροφὰς πρὸς ἀγορὰν παρεῖχον εἰς τοὺς Ἕλληνας οὔτε ἐδέχοντο εἰς τὴν πόλιν των τοὺς ἀσθενεῖς.]

Β'. Αἱ ἐν Κοτυώροις διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων
πρέσβων μετὰ τῶν Ἑλλήνων.

(5, 7 - 25)

§ 7—9

Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι περὶ τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως — ἦν γὰρ ἀποικία ἐκείνων καὶ φόρον ἐκείνοις ἔφερε — καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι ἤκουον δηου-

μένην. Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων ἔλεγον προηγόρει δὲ Ἐκατόννυμος, δεινὸς νομιζόμενος εἶναι λέγειν· « Ἐπεμψεν ἡμᾶς, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς τε ὑμᾶς, ὅτι νικᾶτε, Ἕλληνες ὄντες, βαρβάρους ἔπειτα δὲ καὶ συνησθησομένους, ὅτι διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν, ὥς ἡμεῖς ἠκούσαμεν, πραγμάτων σεσφασμένοι παρεγένεσθε. Ἀξιούμεν δέ, Ἕλληνες ὄντες καὶ αὐτοί, ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μὲν τι πάσχειν, κακὸν δὲ μηδέν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς οὐδὲν πώποτε ὑπῆρξαμεν κακῶς ποιοῦντες.

» Κοτυωρεῖται δὲ οὗτοί εἰσιν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν χώ- § 10-12
ραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν βαρβάρους ἀφελόμενοι· διὸ καὶ δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον καὶ Κερασούντιοι καὶ Τραπεζούντιοι· ὥστε, ὅ,τι ἂν τούτους κακὸν ποιήσητε, ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. Νῦν δὲ ἀκούομεν ὑμᾶς εἰς τε τὴν πόλιν βία εἰσεληλυθότας σκηνοῦν ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων βία λαμβάνειν, ὧν δέησθε, οὐ πείθοντας. Ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιούμεν· εἰ δὲ ταῦτα ποιήσετε, ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλλαν καὶ Παφλαγόνας καὶ ἄλλον, ὅντινα ἂν δυνώμεθα, φίλον ποιεῖσθαι ».

Πρὸς ταῦτα ἀναστὰς Ξενοφὼν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν εἶπεν· § 13-15
« Ἀλλ' ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες Σινωπεῖς, ἤκοιμεν ἀγαπῶντες, ὅτι τὰ σώματα διεσώσάμεθα καὶ τὰ ὅπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνατόν ἅμα τε χρήματα ἄγειν καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθαι. Καὶ νῦν, ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις ἤλθοιμεν, ἐν Τραπεζούντι μὲν, παρεῖχον γὰρ ἡμῖν ἀγοράν, ὠνούμενοι εἶχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδωκαν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς, καὶ εἴ τις τῶν βαρβάρων αὐτοῖς φίλος ἦν, τούτων ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους αὐτῶν, ἐφ' οὓς αὐτοὶ ἠγοῖντο, κακῶς ἐποιοῦμεν, ὅσον ἐδυνάμεθα. Ἐρωτᾶτε δὲ αὐ-

τούς, ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεισι γὰρ ἐνθάδε, οὓς ἡμῖν ἡγεμόνας διὰ φιλίαν ἢ πόλιν συνέπεμψεν.

§ 16-19

» Ὅσοι δ' ἂν ἐλθόντες ἀγορὰν μὴ ἔχωμεν, ἂν τε εἰς βάροβαρον γῆν ἂν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει ἀλλὰ ἀνάγκῃ λαμβάνομεν τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους, καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φοβεροὺς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκην εἶναι λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγορὰν οὐ παροίχον. Μάκρωνας δὲ καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγορὰν, οἷαν ἐδύναντο, παροίχον, φίλους τε ἐνομιζόμεν εἶναι καὶ βία οὐδὲν ἐλαμβάνομεν τῶν ἐκείνων. Κοτωροίτας δέ, οὓς ὑμετέρους φρατὲ εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαιεν, αὐτοὶ αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ ὥς φίλοι προσεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἴσω ἐδέχοντο οὔτε ἔξω ἀγορὰν ἔπειπον· ἡτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν ἀμοιστήν τούτων αἴτιον εἶναι.

§ 20-21

» Ὁ δὲ λέγεις βία εἰσελθόντας σκηνοῦν, εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς ἡξιούμεν τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς οἰκίας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέφργον τὰς πύλας, ἢ ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτῃ εἰσελθόντες ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν ταῖς οἰκίαις οἱ κάμνοντες τὰ αὐτῶν δαπανῶντες, καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ τῷ ὑμετέρῳ ἀρμοστῇ ᾧσιν οἱ κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ἢ κομίσασθαι αὐτούς, ὅταν βουλώμεθα. Οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ὁρᾷτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι ἐν τῇ τάξει, παρεσκευασμένοι, ἂν μὲν τις εὖ ποιῇ, ἀντευποιεῖν, ἂν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι.

§ 22-23

» Ἀ δὲ ἡπείλησας, ὥς, ἦν ὑμῖν δοκῇ, Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, εὖ ἴσθι, ὅτι ἡμεῖς, ἦν μὲν ἀνάγκη ἢ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἤδη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίοις ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν· ἂν δὲ δοκῇ ἡμῖν καὶ φίλον ποιεῖσθαι τὸν Παφλαγόνα — ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν τῆς ὑμετέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαττίων —, πειρασόμεθα συμπράττοντες αὐτῷ, ὧν ἐπιθυμεῖ, φίλοι γίνεσθαι ».

Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ Ἑκα- § 24-25
τωνύμῳ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις, παρελθὼν δ' αὐτῶν ἄλ-
λος εἶπεν, ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι ἦκοιεν, ἀλλὰ ἐπιδείξον-
τες, ὅτι φίλοι εἰσὶ. « Καὶ ξενίοις, ἦν μὲν ἔλθητε πρὸς τὴν Σι-
νωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα, νῦν δὲ τοὺς ἐνθάδε κελεύσομεν
διδόναι, ἃ δύνανται· ὁρῶμεν γὰρ πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε ».
Ἐκ τούτου ξενία τε ἔπεμπον οἱ Κοτυωρίται, καὶ οἱ στρατηγοὶ
τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς
ἀλλήλους πολλά τε καὶ φιλικὰ διελέγοντο τά τε ἄλλα καὶ περὶ
τῆς λοιπῆς πορείας ἀνεπυνθάνοντο.

[Τὴν ἐπομένην συγκαλοῦν οἱ στρατηγοὶ τὸν στρατὸν εἰς συνέλευσιν
καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Σινωπέων, ἵνα συσκεφθοῦν περὶ τῆς περαιτέρω
πορείας, ἃν πρέπει νὰ κάμουν τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης.
Ἀποφασίζουσιν νὰ γίνῃ ἡ πορεία διὰ θαλάσσης καὶ οἱ Σινωπεῖς ἀνα-
λαμβάνουσιν νὰ χορηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο πλοῖα.]

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ξενοφῶν κατηγορηθεὶς, ὅτι ἐκτύπησέ τινας καὶ
ἔφερετο ὑβριστικῶς, ἀπολογεῖται καὶ ἀποδεικνύει, ὅτι, ὅσάκις ἡναγ-
κάσθῃ νὰ κτυπήσῃ τινὰ καὶ νὰ μεταχειρισθῇ βίαν, τὸ ἔκαμε πρὸς τὸ
συμφέρον τοῦ στρατεύματος καὶ διατήρησιν τῆς πειθαρχίας· οὕτω π.χ.
λέγει, ὅτι ἐκτύπησε στρατιώτας τινάς, διότι οὗτοι ἀφήνοντες τὰς τά-
ξεις των καὶ τρέχοντες ἔμπροσθεν ἤθελον νὰ ἀρπάζουν λάφυρα καὶ
νὰ πλεονεκτοῦν. Ἀναφέρει δὲ καὶ ἄλλας περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας
δικαίως μετεχειρίσθῃ βίαν. Τέλος ἐκφράζει τὸ παράπονον, ὅτι τὰ μὲν
κακά, ὅσα ἔπαθον ἀπ' αὐτόν, ἐνθυμοῦνται, τὰ δὲ καλὰ, τὰ ὁποῖα ἔλα-
βον παρ' αὐτοῦ, λησμονοῦν. « Ἀλλὰ μὴν » λέγει « καλὸν γε καὶ δι-
καιον καὶ ὅσιον καὶ ἥδιον τῶν ἀγαθῶν μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν με-
μνησθαι ».]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΟΤΥΩΡΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΝ

(ΜΑΪΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΤΟΥ 400 Π.Χ.)

Συνῆθκαι τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων. —

Ἄφριξις εἰς τὴν Σινώπην καὶ ἐκλογὴ ἐνὸς ἄρχοντος.

(1, 1 - 22, 24 - 33)

Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ἔξων, § 1-3
οἱ δὲ καὶ ληξόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. Ἐκλώπευον δὲ καὶ οἱ
Παφλαγόνες εὖ μάλα τοὺς ἀποσκεδαννυμένους καὶ τῆς νυκτὸς
τοὺς πρόσω σκηνοῦντας ἐπειρῶντο κακουργεῖν καὶ πολεμικώ-
τατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ τούτων. Ὁ δὲ Κορύλας, ὃς ἐτύγ-
χανε τότε Παφλαγονίας ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἑλληνας
πρέσβεις ἔχοντας ἵππους καὶ στολὰς καλὰς, λέγοντας, ὅτι Κο-
ρύλας ἔτοιμος εἴη τοὺς Ἑλληνας μῆτε ἀδικεῖν μῆτε ἀδικεῖσθαι.
Οἱ δὲ στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο, ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρα-
τιᾷ βουλευσούντο, ἐπὶ ξένια δὲ ἐδέχοντο αὐτούς· παρεκάλεσαν
δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους εἶναι.

Θύσαντες δὲ βοῦς τῶν αἰχμαλώτων καὶ ἄλλα ἱερεῖα εὐω- § 4-6
χίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν σκίμποσιν ἐδεί-
πνουν καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγγανον ἐν τῇ
χώρᾳ. Ἐπεὶ δὲ σπονδαὶ τε ἐγένοντο καὶ ἐπαιάνισαν, ἀνέστησαν
πρῶτον μὲν Θυράκες καὶ πρὸς αὐλὸν ὠρχήσαντο σὺν τοῖς ὅπλοις
καὶ ἤλλοντο ὑψηλὰ τε καὶ κούφως καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο·
τέλος δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον παίει, ὥς πᾶσιν ἐδόκει· ὁ δ' ἔπεσε
τεχνικῶς πῶς. Καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. Καὶ ὁ μὲν σκυ-
λεύσας τὰ ὅπλα τοῦ ἐτέρου ἐξῆλει ἄδων τὸν Σιτάλκαν· ἄλλοι δὲ
τῶν Θυρακῶν τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὥς τεθνηκότα· ὁ δὲ οὐδὲν
ἐπεπόνθει.

Μετὰ τοῦτο Αἰνιᾶνες καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἳ ὠρχοῦντο § 7-8
τὴν καρπαίαν καλουμένην ἐν τοῖς ὅπλοις. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρ-

χρήσεως ἦν ὅδε· ὁ μὲν παραθέμενος τὰ ὄπλα σπείρει καὶ ζευγυλάτει πυκνὰ στρεφόμενος ὡς φοβούμενος, ληστής δὲ προσέρχεται· ὁ δ' ἐπειδὰν προΐδῃ, ἀπαντᾷ ἀρπάσας τὰ ὄπλα καὶ μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποιοῦν ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ ληστής, δῆσας τὸν ἄνδρα, καὶ τὸ ζεύγος ἀπάγει· ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγυλάτης τὸν ληστήν· εἴτα παρὰ τοὺς βοῦς ζεύξας ὀπίσω τὸ χεῖρε δεδεμένον ἐλαύνει.

§ 9-11

Μετὰ τοῦτο Μυσὸς εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχων πέλτην καὶ τοτὲ μὲν, ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος ὠρχεῖτο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἓνα ἐχρήτο ταῖς πέλταις, τοτὲ δ' ἐδινεῖτο καὶ ἐξεκυβίστα ἔχων τὰς πέλτας, ὥστε ὄψιν καλὴν φαίνεσθαι. Τέλος δὲ τὸ περσικὸν ὠρχεῖτο κρούων τὰς πέλτας καὶ ὠκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα πάντα ἐν ῥυθμῷ ἐποίει πρὸς τὸν αὐλόν. Μετὰ δὲ τοῦτον οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἀρκάδων ἀναστάντες ἐξοπλισάμενοι, ὡς ἐδύναντο κάλλιστα, ἦσαν τε ἐν ῥυθμῷ πρὸς τὸν ἐνόπλιον ῥυθμὸν αὐλούμενοι καὶ ἐπαιάνισαν καὶ ὠρχήσαντο, ὥσπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς προσόδοις.

§ 12-13

Ὅρωντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεινὰ ἐποιοῦντο πάσας τὰς ὠρχήσεις ἐν ὄπλοις εἶναι. Ἐπὶ τούτοις ὁρῶν ὁ Μυσὸς ἐκπεπληγμένους αὐτοὺς ὠρχηστρίδα εἰσάγει ἐνσκευάσας, ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, καὶ ἀσπίδα δοὺς κούφην αὐτῇ. Ἡ δὲ ὠρχήσατο πυρρίχην ἐλαφρῶς. Ἐνταῦθα κρότος ἦν πολὺς. Τῇ μὲν νυκτὶ ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.

§ 14-16

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προσῆγον τοὺς πρέσβεις εἰς τὸ στρατέμειν· καὶ ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μῆτε ἀδικεῖν Παφλαγόνας μῆτε ἀδικεῖσθαι. Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ὥχοντο· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν καὶ νύκτα πνεύματι καλῷ ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλαγονίαν. Τῇ δ' ἄλλῃ ἀφικνοῦνται εἰς Σινώπην καὶ ὠρμίσαντο εἰς Ἀρμίνην τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν τῇ Παφλα-

γονικῇ, Μιλησίων δὲ ἄποικοί εἰσιν. Οὗτοι δὲ ξένια πέμπουσι τοῖς Ἑλλήσιν ἀλφίτων μὲν μεδίμνους τρισχιλίους, οἶνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. Καὶ Χειρίσοφος ἐνταῦθα ἦλθε τριήρη ἔχων. Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσεδόκων ἄγοντά τι σφίσιν ἦκεν· ὁ δ' ἦγε μὲν οὐδέν, ἀπήγγελλε δέ, ὅτι ἐπαινοίη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος καὶ οἱ ἄλλοι καὶ ὅτι ὑπισχνεῖτο Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοιντο ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσσεσθαι.

Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀρμύνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας § 17-18
πέντε. Ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγὺς γίνεσθαι, ἤδη μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσῆει αὐτούς, ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι οἴκαδε ἀφίκοιντο. Ἠγήσαντο οὖν, εἰ ἓνα ἔλοιντο ἄρχοντα, μᾶλλον ἂν, ἢ πολυαρχίας οὔσης, δύνασθαι τὸν ἓνα χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας, καί, εἴ τι δέοι λανθάνειν, μᾶλλον ἂν κρύπτεσθαι, καί, εἴ τι αὖ δέοι φθάνειν, ἥτιον ἂν ὑστερίζειν· οὐ γὰρ ἂν λόγων δεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ περαινέσθαι ἂν· τὸν δ' ἐμπροσθεν χρόνον ἐκ τῆς νικώσης ἔπρατιον πάντα οἱ στρατηγοί.

Ὡς δὲ ταῦτα διανοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν Ξενοφῶντα· § 19-21
καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιόντες αὐτῷ, ὅτι ἡ στρατιὰ οὕτω γινώσκει καὶ εὖνοιαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν ὑποστῆναι τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν τῇ μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μείζω οὕτως ἑαυτῷ γίνεσθαι παρὰ τοῖς φίλοις καὶ εἰς τὴν πόλιν τὸ αὐτοῦ ὄνομα μείζον ἀφίξεσθαι, ἴσως δὲ καὶ ἀγαθοῦ τινος ἂν αἴτιος τῇ στρατιᾷ γενέσθαι. Τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπῆρεν αὐτὸν ἐπιθυμεῖν αὐτοκράτορα γενέσθαι ἄρχοντα. Ὅποτε δ' αὖ ἐνθυμοῖτο, ὅτι ἄδηλον μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, ὅπῃ τὸ μέλλον ἔξει, διὰ τοῦτο δὲ καὶ κίνδυνος εἶη καὶ τὴν προειργασμένην δόξαν ἀποβαλεῖν, ἠπορεῖτο.

Ἀπορουμένῳ δὲ αὐτῷ ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς θεοῖς ἀνα- § 22-24
κοινῶσαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ βα-

σιλει. Θυομένω δὲ αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μήτε προσδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς μήτε, εἰ αἰροῦντο, ἀποδέχεσθαι. Τοῦτο μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο.

§ 25-28

Ἡ δὲ στρατιὰ συνῆλθε καὶ πάντες ἔλεγον ἓνα αἰρεῖσθαι καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προυβάλλοντο αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ ἔδοκει δῆλον εἶναι, ὅτι αἰρήσονται αὐτόν, εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη καὶ ἔλεξε τάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἥδομαι μὲν ὑφ' ὑμῶν τιμώμενος, εἴπερ ἄνθρωπός εἰμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὐχομαι δοῦναί μοι τοὺς θεοὺς αἰτίον τινος ὑμῖν ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ μέντοι ἐμὲ προκοιθῆναι ὑφ' ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμονίου ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον εἶναι, ἀλλ' ἦττον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν, εἴ τι δέοισθε παρ' αὐτῶν· ἐμοί τε αὖ οὐ πάνυ τι νομίζω ἀσφαλὲς εἶναι τοῦτο· οἶδα γάρ, ὅτι καὶ τῇ πατρίδι μου οὐ πρόσθεν ἐπαύσαντο πολεμοῦντες, πρὶν ἐποίησαν πᾶσαν τὴν πόλιν ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν ἡγεμόνας εἶναι. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὁμολόγησαν, εὐθύς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρκησαν τὴν πόλιν. Εἰ οὖν ταῦτα εἰδὼς ἐγὼ δοκοῖην, ὅπου δυνάμην, ἐνταῦθα ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκείνων ἀξίωμα, ἐκείνο φοβοῦμαι, μὴ λίαν ἂν ταχὺ σφραγισθῇν.

§ 29

» Ὁ δὲ ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἦττον ἂν στάσις εἴη, ἐνὸς ἀρχontos ἢ πολλῶν, εὖ ἴστε, ὅτι ἄλλον μὲν ἐλόμενοι οὐχ εὐρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γάρ, ὅστις ἐν πολέμῳ ὢν στασιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν στασιάζει· ἐὰν δὲ ἐμὲ ἔλῃσθε, οὐκ ἂν θανατάσασαι, εἴ τινα εὔροιτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον ».

§ 30-31

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπε, πολὺ πλείονες ἀνίσταντο λέγοντες, ὥς δέοι αὐτόν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ Στυμφάλιος εἶπεν, ὅτι γελοῖον εἴη, εἰ οὕτως ἔχοι· « ἢ ὀργιοῦνται Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον συμποσίαρχον αἰρῶνται ; ἐπεὶ, εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει », ἔφη, « οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν

ἔξεστιν, ὡς ἔοικεν, ὅτι Ἀρκάδες ἐσμέν». Ἐνταῦθα δὴ ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύβησαν. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος ἐνδέον, παρελθὼν εἶπεν· « Ἄλλ', ὦ ἄνδρες », ἔφη, « ὡς πάνυ εἰδῆτε, ὁμνύω ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας, ἥ μὴν ἐγώ, ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἡσθανόμην, ἐθυόμην, εἰ βέλτιον εἴη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ ὑποστῆναι· καὶ μοι οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν, ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι, ὅτι τῆς μοναρχίας ἀπέχεσθαι με δεῖ ».

Οὕτω δὴ Χειρίσοφον αἰροῦνται. Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ ἠρόθη, § 32-33
 παρελθὼν εἶπε· « Ἄλλ', ὦ ἄνδρες, τοῦτο μὲν ἴστε, ὅτι οὐδ' ἂν ἔγωγε ἐστασίαζον, εἰ ἄλλον εἴλεσθε. Ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἴλεσθε », ἔφη, « καὶ ἐγὼ πειράσομαι, ὅτι ἂν δύνωμαι, ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν. Καὶ ὑμεῖς παρασκευάζεσθε ὡς αὖριον, ἐὰν πλοῦς ᾖ, ἀναξόμενοι· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν ἅπαντας οὖν δεῖ ἐκεῖσε πειράσθαι κατασχεῖν τὰ δ' ἄλλα, ἐπειδὰν ἐκεῖσε ἔλθωμεν, βουλευσόμεθα ».

[Ἀπὸ τὴν Σινώπην μετὰ διήμερον πλοῦν φθάνουν οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν ἐλληνικὴν πόλιν Ἡράκλειαν· ἐδῶ ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεώτας, οἱ ὅποιοι προθύμως τοὺς ἐφιλοξένησαν, ζητοῦν χορήματα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χειρίσοφος καὶ ὁ Ξενοφῶν ἠγοροῦντο νὰ ἐξαναγκάσουν πόλιν ἐλληνικὴν νὰ δώσῃ χορήματα, γίνεται στάσις εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ διαίρεσις αὐτοῦ. Οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἱ ὅποιοι ἦσαν περὶ τοὺς 4.500, ἐκλέγουν δέκα στρατηγούς καὶ λαβόντες πλοῖα ἀπὸ τοὺς Ἡρακλεώτας ἀποπλέουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, ὁ Χειρίσοφος μὲ 2.100 στρατιώτας πορεύεται διὰ ξηρᾶς ἀπὸ τὴν παραλίαν καὶ ὁ Ξενοφῶν μὲ 2.100 ἀποβιβάζεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Θράκης καὶ τῆς Ἡρακλεώτιδος καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν διὰ ξηρᾶς.]

Οἱ Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί, εὐθὺς ὡς ἀπεβιβάσθησαν τὴν νύκτα εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης, βαδίζουσιν εἰς τὰς πλησίον κειμένας θορακικὰς κώμας· τὴν ἐπομένην δὲ πρωΐαν ἐπιτίθενται κατ' αὐτῶν πρὸς λαφυραγωγίαν καὶ κατορθοῦν νὰ λάβουν πολλὰ λάφυρα· ἀλλ' οἱ Θράκες συνα-

θροισθέντες καταδιώκουν αὐτοὺς καί, ἀφοῦ ἐφόνευσαν πολλοὺς, ἀναγκάζουν τοὺς λοιποὺς νὰ ὑποχωρήσουν εἰς τινα λόφον καὶ ἐδῶ τοὺς πολιορκοῦν.

Τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν μαθὼν ὁ Ξενοφῶν συναθροίζει τοὺς στρατιώτας του καὶ προτρέπει αὐτοὺς νὰ σπεύσουν εἰς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων. Οἱ Θρᾶκες ἀντιληφθέντες τὴν βοήθειαν φεύγουν τὴν νύκτα καὶ οὕτως οἱ Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοὶ ἀπροσδοκῆτως ἀπαλλαγέντες ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τρέπονται πρὸς τὴν Κάλπην, ὅπου συναντοῦν τὸν Χειρίσοφον· μετ' ὀλίγον δὲ καταφθάνει ἐδῶ καὶ ὁ Ξενοφῶν καὶ χαίρουν ὅλοι διὰ τὴν συνάντησιν καὶ συνένωσιν.

Συνενωθέντες πάλιν οἱ Ἕλληνες στρατοπεδεύουν ταύτην τὴν ἡμέραν πλησίον τοῦ λιμένος τῆς Κάλπης. Τὴν δ' ἐπομένην ἐξέρχονται εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς χώρας, διὰ νὰ εὔρουν τροφάς καὶ διὰ νὰ θάψουν τοὺς νεκροὺς. Ἀφοῦ δ' ἔθαψαν αὐτούς, τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν συναθροισθέντες οἱ στρατιῶται πρῶτον μὲν ἀποφασίζουν νὰ θανατώσουν πάντα, ὅσους εἰς τὸ ἐξῆς ἤθελε κάμει λόγον περὶ διαιρέσεως τοῦ στρατοῦ, ἔπειτα δὲ ἐκλέγουν καὶ πάλιν ὡς ἄρχοντας τοὺς παλαιοὺς στρατηγούς, ἀντὶ δὲ τοῦ Χειρισόφου, ὁ ὁποῖος εἶχε ἀποθάψει, τὸν Νέωνα.

Ὁ Νέων βλέπων τοὺς στρατιώτας εἰς κακὴν κατάστασιν δι' ἔλλειψιν τροφίμων ἐξάγει δισχιλίους στρατιώτας πρὸς λαφυραγωγίαν· ἀλλ' οἱ Βιθυνοὶ Θρᾶκες βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ Φαρναβάζου τρέπουν αὐτοὺς εἰς φυγὴν καὶ φονεύουν περὶ τοὺς 500.

Τὴν ἐπομένην ἡραγκάσθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ ἀποσυνροῦν εἰς ὄχρῶν θέσιν καὶ ἐδῶ ὄχρωρονται διὰ τάφρον καὶ χαρακώματος· ἀφοῦ δὲ ἀρῆκαν εἰς τὸ ὄχρωρῶμενον στρατόπεδον τὸν Νέωνα μαζὶ μὲ τοὺς πρεσβυτέρους, ἔρχονται οἱ λοιποὶ ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα εἰς τὸν τόπον τῆς συμπλοκῆς καὶ θάπτουν τοὺς νεκροὺς. Ἀλλὰ βλέπουν ἀπέναντί των ἐπὶ τινων λόφων συντεταγμένους τοὺς Βιθυνοὺς καὶ τοὺς ἱππεῖς τοῦ Φαρναβάζου· ἐνθαρρυνθέντες ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ὁρμοῦν κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς τρέπουν εἰς φυγὴν. Μετὰ τοῦτο περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀφοῦ ἔστησαν τρόπαιον, ἐπιστρέφουν εἰς τὸ στρατόπεδον.

Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ ἐξησφαλίσθησαν ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τῶν Βιθυνῶν, διαμένουν εἰς τὸν λιμένα τῆς Κάλπης· ἐξερχόμενοι δὲ εἰς τὰ πέριξ ἐλεηλάτουν αὐτὰ καὶ ἔφερον εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφθόνους τροφάς.

ἄλλοτε δὲ ἐπρομηθεύοντο τροφὰς ἀγοράζοντες ἀπὸ τὰ καταπλέοντα εἰς τὸν λιμένα πλοῖα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔρχεται ὁ Κλέανδρος, ὁ ἀρμολύτης τοῦ Βυζαντίου, ὅστις ὑπόσχεται, ἐὰν οἱ θεοὶ τὸ ἐπιτρέψουν, νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας θυσιάζων διὰ τὴν πορείαν δὲν εἶχε τὰς θυσίας ἐνδοικὰς δι' αὐτήν, ἀποφένγει νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἑλληνας ὑποσχεθεὶς νὰ ὑποδεχθῇ αὐτούς, ὅσον δύναται καλῶτερα, ὅταν φθάσουν εἰς τὸ Βυζάντιον. Καὶ οὗτος μὲν ἀνεχώρησεν. Οἱ δὲ Ἑλληνες περὶ διὰ τῆς Βιθυνίας πορευόμενοι μετὰ ἕξ ἡμέρας φθάσαντες εἰς τὴν Χρυσόπολιν.]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ. ΑΠΟ ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ
ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗΝ ΠΑΛΙΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΣΙΑΝ

(ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ ΤΟΥ 400 - ΜΑΡΤΙΟΣ ΤΟΥ 399 π.Χ.)

Α'. Οἱ Ἕλληνες ἐν Βυζαντίῳ.

(1, 2 - 32)

Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα, μὴ § 2-4
ἐπὶ τὴν αὐτοῦ χώραν στρατεύηται, πέμψας πρέσβεις πρὸς Ἀνα-
ξίβιον τὸν ναύαρχον — ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὧν — ἐδεῖτο δια-
βιβάσαι τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ὑπισχνεῖτο πάντα ποιή-
σειν αὐτῷ, ὅσα δέοι. Καὶ ὁ Ἀναξίβιος μετεπέμψατο τοὺς στρα-
τηγούς καὶ λοχαγούς εἰς Βυζάντιον καὶ ὑπισχνεῖτο, εἰ διαβαῖεν,
μισθοφορὰν ἔσσεσθαι τοῖς στρατιώταις. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι ἔφα-
σαν βουλευσάμενοι ἀπαγγελεῖν, Ξενοφῶν δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι
ἀπαλλάξοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ βούλοιτο ἀποπλεῖν. Ὁ
δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδιαβάνα εἴπειτα οὕτως ἀπαλ-
λάττεσθαι. Ἔφη οὖν ταῦτα ποιήσιν.

Σεύθης δὲ ὁ Θρηῶς πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενο- § 5-6
φῶντα συμπροθυμεῖσθαι, ὅπως διαβῇ τὸ στράτευμα, καὶ ἔφη
οὐ μεταμελήσειν αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι. Ὁ δ' εἶπεν·
« Ἀλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαβήσεται· τούτου ἕνεκα μηδὲν τε-
λείτω μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μηδενί· ἐπειδὴ δὲ διαβῇ, ἐγὼ μὲν
ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας καὶ ἐπικαιρίους ὄντας
προσφερέσθω, ὥς ἂν αὐτῷ δοκῇ ».

Ἐκ τούτου διαβαίνουσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον οἱ στρα- § 7-10
τιῶται. Καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκῆρυξε δὲ
λαβόντας τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξιέναι, ὥς
ἀποπέμψων τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσων. Ἐνταῦθα οἱ στρατιῶ-
ται ἤχθηοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζεσθαι εἰς τὴν πο-
ρείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. Καὶ ὁ Ξενοφῶν, Κλεάνδρῳ
τῷ ἀρμοστῇ ξένος γεγεννημένος, προσελθὼν ἡσπάζετο αὐτὸν ὥς

ἀποπλευσόμενος ἤδη. Ὁ δὲ αὐτῷ λέγει· « Μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μή », ἔφη. « αἰτίαν ἔξεις, ἐπεὶ καὶ νῦν τινὲς ἤδη σὲ αἰτιῶνται, ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρχεται τὸ στράτευμα ». Ὁ δ' εἶπεν· « Αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ τούτου, ἄλλ' οἱ στρατιῶται αὐτοί, οἱ ἐπισιτισμοῦ δεόμενοι ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον ». « Ἀλλ' ὅμως », ἔφη, « ἐγὼ σοι συμβουλεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς συμπορευσόμενον, ἐπειδὰν δ' ἔξω γένηται τὸ στράτευμα, τότε ἀπαλλάττεσθαι ». « Ταῦτα τοίνυν », ἔφη ὁ Ξενοφών, « ἐλθόντες πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα ». Οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον ταῦτα.

§ 11-14

Ὁ δὲ ἐκέλευεν οὕτω ποιεῖν καὶ ἐξιέναι τὴν ταχίστην συσκευασαμένους καὶ προσανειπεῖν, ὅς ἂν μὴ παρῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιάσεται. Ἐντεῦθεν ἐξῆσαν οἱ τε στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἄρδην πάντες πλὴν ὀλίγων ἔξω ἦσαν καὶ Ἑτεόνικος εἰστήκει παρὰ τὰς πύλας ὥς, ὁπότε ἔξω γένοιτο πάντες, συγκλείσων τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβαλῶν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἔλεξε· « Τὰ μὲν ἐπιτήδεια », ἔφη, « λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρακίων κωμῶν· εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλὰι κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τᾶλλα ἐπιτήδεια· λαβόντες δὲ πορεύεσθε εἰς Χερρόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσει ». Ἐπακούσαντες δὲ τινες τῶν στρατιωτῶν ταῦτα ἢ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. Καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου, πότερα πολέμιος εἴη ἢ φίλος, καὶ πότερα διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὄρους δεοὶ πορεύεσθαι ἢ κύκλῳ διὰ μέσης τῆς Θράκης.

§ 15-17

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες τὰ ὄπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὴν πόλιν εἰσιόντες. Ὁ δὲ Ἑτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ὡς εἶδον προσθέντας τοὺς ὀπλίτας, συγκλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. Οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας καὶ ἔλεγον, ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι εἰς τοὺς πολεμίους· κατασχί-

σειν τε τὰς πύλας ἔφασαν, εἰ μὴ ἐκόντες ἀνοίξουσιν. Ἄλλοι δὲ ἔθεν ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ τὴν χηλὴν τὸ τεῖχος ὑπερβάντες εἰσέρχονται εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δέ, οἳ ἔτι ἐτύγγανον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν, ὡς ὀρώσι τὰ ἐπὶ ταῖς πύλαις πράγματα, διακόπτοντες ταῖς ἀξίναϊς τὸν μοχλόν, ἀναπεταννύασι τὰς πύλας, οἳ δ' εἰσπίπτουσιν.

Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ὡς εἶδε τὰ γινόμενα, δείσας, μὴ ἐφ' ἀρ- § 18-20
παγὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήμεστα κακὰ γένοιτο τῇ πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ συνεισπίπτει εἰς τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. Οἳ δὲ Βυζάντιοι, ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βίᾳ εἰσπίπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, οἳ μὲν εἰς τὰ πλοῖα, οἳ δὲ οἴκαδε, ὅσοι δὲ ἔνδον ἐτύγγανον ὄντες, ἔξω, οἳ δὲ καθεῖλκον τὰς τριήρεις, ὡς ἐν ταῖς τριήρεσι σφύζοντο, πάντες δὲ ὦντο ἀπολωλέναι, ὡς ἐαλωκυίας τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀποφεύγει. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος καταδραμὼν ἐπὶ θάλατταν ἐν ἀλιευτικῇ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ εὐθύς μεταπέμπεται ἐκ Καλχηδόνης φρουρούς· οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἳ ἐν τῇ ἀκροπόλει σχεῖν τοὺς ἄνδρας.

Οἳ δὲ στρατιῶται, ὡς εἶδον Ξενοφῶντα, προσπίπτουσι § 21-22
πολλοὶ αὐτῷ καὶ λέγουσι· « Νῦν σοι ἔξεστιν, ὦ Ξενοφῶν, ἀνδρὶ γένεσθαι. Ἐχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρήματα, ἔχεις ἄνδρας τοσοούτους. Νῦν ἂν, εἰ βούλοιο, σύ τε ἡμᾶς ὀνήσαις καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν ». Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· « Ἄλλ' εὖ γε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τούτων ἐπιθυμεῖτε, θέσθε τὰ ὅπλα ἐν τάξει ὡς τάχιστα ». Καὶ αὐτὸς τε παρηγγύα ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευε παρεγγυᾶν. Οἳ δὲ αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν τατόμενοι οἳ τε ὀπλίται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς ὀκτὼ ἐγένοντο καὶ οἳ πελτασταὶ ἐπὶ τὸ κέρας ἐκάτερον παρεδεδραμήκεσαν. Τὸ δὲ χωρίον, τὸ Θράκιον καλούμενον, ὡς κάλλιστον ἐκτάξασθαι ἐστι, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν.

§ 25 Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὄπλα καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ ὁ Ξενοφῶν τὴν στρατιὰν καὶ λέγει τάδε· « Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε δεινὰ πάσχειν ἑξαπατώμενοι, οὐ θαυμάζω. Ἦν δὲ τῷ θυμῷ χαριζώμεθα καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς ἑξαπάτης τιμωρησώμεθα καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν διαρπάσωμεν, ἐνθυμεῖσθε, ἃ ἔσται ἐντεῦθεν.

§ 26-27 » Πολέμοι μὲν ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς συμμάχοις. Οἷος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο, εἰκάζειν ἤδη ἔστιν ἀναμνησθέντας τὰ νῦν δὴ γεγενημένα. Ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἦλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔχοντες τριήρεις τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις οὐκ ἐλάττους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ προσόδου οὐσης κατ' ἐνιαυτὸν ἀπὸ τε τῶν ἐνδήμων καὶ τῆς ὑπερορίας οὐ μείον χιλίων ταλάντων ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἀπασῶν καὶ ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Βυζάντιον, ὅπου νῦν ἐσμεν, ἔχοντες κατεπολεμήθημεν οὕτως, ὥς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε.

§ 28 » Νῦν δὲ διὰ τί ἂν οἰόμεθα παθεῖν, Λακεδαιμονίων μὲν καὶ τοὺς ἀρχαίους συμμάχους ἐχόντων, Ἀθηναίων δὲ καὶ τῶν ἐκείνοις τότε συμμάχων πάντων Λακεδαιμονίοις προσγεγενημένων, Τισσαφέρνους δὲ καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάντων πολεμίων ἡμῖν ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω βασιλέως, ὃν ἦλθομεν ἀφαιρησόμενοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα; Τούτων διὰ πάντων ὁμοῦ ὄντων ἔστι τις οὕτως ἄφρων, ὅστις οἶεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι;

§ 29-31 » Μὴ πρὸς θεῶν μαινώμεθα μηδ' αἰσχροῦς ἀπολόμεθα πολέμοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις φίλοις τε καὶ οἰκείοις. Πάντες γὰρ οὗτοι ἐν ταῖς πόλεσιν εἰσι ταῖς ἐφ' ἡμᾶς στρατευσομέναις, καὶ δικαίως, εἰ βάρβαρον μὲν πόλιν οὐδεμίαν

ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα κρατοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ πόλιν πρότην, εἰς ἣν ἦλθομεν, ἐκπορθήσομεν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν εὐχομαι, πρὶν ταῦτα ἐπιδεῖν ὑφ' ὑμῶν γενόμενα, μυριάς κατὰ τῆς γῆς ὀργυιᾶς γενέσθαι. Καὶ ὑμῖν δὲ συμβουλεύω Ἑλληνας ὄντας τοῖς τῶν Ἑλλήνων προεστηκόσι πειθόμενους πειραῶσθαι τῶν δικαίων τυγχάνοιεν. Ἐὰν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ ἀδικουμένους τῆς γοῦν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. Καὶ νῦν μοι δοκεῖ πέμψαντας Ἀναξιβίῳ πρέσβεις εἰπεῖν, ὅτι ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες εἰσεληλύθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' εὖρησόμενοι, ἣν δυνώμεθα, παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι, εἰ δὲ μὴ, δηλώσοντές γε, ὅτι οὐκ ἐξαπατῶμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα ».

Ταῦτα ἔδωξε καὶ πέμπουσιν Ἱερώνυμόν τε Ἡλείον ἐροῦν- § 32
τα ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλήσιον Ἀχαιόν. Οἱ μὲν ταῦτα ὄχοντο ἐροῦντες.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὸ στράτευμα, παρ-
οιᾶζεται δὲ εἰς αὐτὸ κάποιος Θηβαῖος τεχνολόγος, ὁ Κοιρατάδας, ὁ
ὁποῖος ὑπόσχεται νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς τὸ Δέλτα τῆς Θρά-
κης παρέχων εἰς αὐτοὺς ἄφθονα τὰ τρόφιμα· οἱ Ἑλληνες, ἐπειδὴ ὁ
Ἀναξίβιος οὐδὲν ὥρισμένον ἀπέρτησε, δέχονται τὸν Κοιρατάδαν ὡς
στρατηγὸν καὶ ἐξέρχονται ἐκ τοῦ Βυζαντίου· ἀλλ' ὁ Κοιρατάδας, ἐπει-
δὴ δὲν ἠδύνατο νὰ παρέχῃ τροφὰς δι' ὅλον τὸ στράτευμα, παραιτεῖται
ἀπὸ τὴν στρατηγίαν καὶ ἀναχωρεῖ.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κοιρατάδα τὸ στράτευμα διέμενεν εἰς
κόμας τῆς Θράκης κειμένης πέριξ τοῦ Βυζαντίου καὶ δὲν ἐγνώριζεν
εἰς ποῖον μέρος νὰ διενθνηθῇ. Οἱ στρατηγοὶ ἐδιχονόουν, διότι ἄλλος
μὲν ἠθελε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Σεύθην, τὸν ἡγεμόνα τῆς
Θράκης, ἄλλος δὲ εἰς τὴν Θρακικὴν Χερρόνησον, ἄλλος δὲ ἠθελε νὰ
διαβιβασθῇ πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἐν τῷ μεταξὺ φθάει εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ ἀρμοστής Ἀρίσταρχος
ὡς διάδοχος τοῦ Κλεάνδρου καὶ ὁ ναύαρχος Πῶλος ὡς διάδοχος τοῦ
Ἀναξιβίου· τῇ συμβουλῇ τοῦ τελευταίου πωλεῖ ὁ Ἀρίσταρχος 400 ὑπο-

λειφθέντας εἰς τὸ Βυζάντιον στρατιώτας τοῦ Κύρου. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος, ἀφοῦ ἔπλευσεν εἰς τὸ Πάριον μαζὶ μὲ τὸν Ξενοφῶντι, ἀποστέλλει εἰς τὸν Φαρνάβασον ἀπεσταλμένους, διὰ τὰ τοῦ ὑπενθυμίσει ὅτι τοῦ εἶχεν ὑποσχεθῆ. Ἀλλ' ὁ Φαρνάβαζος, ἀφοῦ ἔμαθεν, ὅτι ἦλθεν ἄλλος ἀρμοστής εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ Ἀρίσταρχος, καὶ ὅτι ὁ Ἀναξίβιος δὲν ἦτο πλέον ναύαρχος, οὐδὲν μὲν ἀποκρίνεται εἰς τὸν Ἀναξίβιον, διεξάγει δὲ μὲ τὸν Ἀρίσταρχον διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ Κυρείου στρατεύματος. Τότε ὁ Ἀναξίβιος, διὰ τὰ ἐκδικηθῆ, παρακινεῖ τὸν Ξενοφῶντα τὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στράτευμα καί, ἀφοῦ ὁδηγήσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους εἰς τὴν Πέρην, τὰ διαβιβάσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς καταπολέμῃσιν τοῦ Φαρναβάσου.

Ὁ Ξενοφῶν ἐπιστρέφει εἰς τὸ στράτευμα, οἱ δὲ στρατιῶται τὸν ὑποδέχονται μὲ μεγάλην τῶν χαρὰν καὶ εὐθὺς τὸν ἀκολουθοῦν, προθυμότατοι τὰ διαβιβάσθω ἐκ τῆς Θράκης εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀλλ' ὁ νέος ἀρμοστής Ἀρίσταρχος, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν Φαρνάβασον, ἐμποδίζει αὐτοὺς τὰ διαβιβάσθω.

Εἰς τοιαύτην ἀμηχανίαν εὐρεθεὶς ὁ Ξενοφῶν μεταβαίνει μαζὶ μὲ ἄλλους στρατιώτας εἰς τὸν Σεύθην, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐπανειλημμένως εἶχε παρακληθῆ τὰ φέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ στράτευμα. Ὁ Σεύθης, ἐπειδὴ ἐπεθύμει τὰ ἀνακτήσῃ τὴν πατρικὴν του ἀρχήν, τὴν ὁποίαν εἶχε στερηθῆ, ὑπόσχεται εἰς τὸν Ξενοφῶντα, ὅτι καὶ μεγάλους μισθοὺς καὶ χάσας καὶ ἄλλα θὰ δώσῃ εἰς τοὺς στρατιώτας, ἐὰν τὸν βοηθήσουσιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του.]

Β'. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην
καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον.

(3, 1 - 33)

§ 1-2 Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπήλαννον· καὶ πρὸ ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ στρατοπέδῳ καὶ ἀπήγγειλαν ἕκαστοι τοῖς πέμψασιν. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, ὁ μὲν Ἀρί-

σταρχος πάλιν ἐκάλει τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς· τοῖς δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἀρίσταρχον ὁδὸν ἑᾶσαι, τὸ δὲ στρατεύμα συγκαλέσαι. Καὶ συνήλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος· οὗτοι δὲ ἀπείχον ὥς δέκα στάδια.

Ἐπεὶ δὲ συνήλθον, ἀναστὰς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· « Ἄνδρες, § 3-6 διαπλεῖν μὲν, ἔνθα βουλόμεθα, Ἀρίσταρχος τριήρεις ἔχων κωλύει· ὥστε εἰς πλοῖα οὐκ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν· οὗτος δὲ αὐτὸς κελεύει εἰς Χερρόνησον βίβα διὰ τοῦ Ἱεροῦ ὅρους πορεύεσθαι· ἦν δὲ κρατήσαντες τούτου ἐκείσε ἔλθωμεν, οὔτε πωλήσειν ἔτι ὑμᾶς φησιν, ὥσπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε ἐξαπατήσεσθαι ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθόν, οὔτε περιοψέσθαι ἔτι, ὥσπερ νυνί, δεομένους τῶν ἐπιτηδείων. Οὗτος μὲν ταῦτα λέγει. Σεύθης δὲ φησιν, ἂν πρὸς ἐκείνον ἦτε, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς. Νῦν οὖν σκέψασθε, πότερον ἐνθάδε μένοντες τοῦτο βουλευέσεσθε ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐπανελθόντες. Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, ἐπεὶ ἐνθάδε οὔτε ἀργύριον ἔχομεν, ὥστε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ ἀργυρίου ἑῶσι λαμβάνειν, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κόμας, ὅθεν οἱ ἥτιους ἑῶσι λαμβάνειν, ἐκεῖ, ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια, ἀκούοντας, ὅ,τι τις ἡμῶν δέεται, αἰρεῖσθαι, ὅ,τι ἂν ἡμῖν δοκῇ κράτιστον εἶναι. Καὶ ὅτῳ », ἔφη, « ταῦτα δοκεῖ, ἀράτω τὴν χεῖρα ». Ἀνέτειναν ἅπαντες. « Ἀπιόντες τοίνυν », ἔφη, « συγκευάζεσθε, καὶ ἐπειδὰν παραγγέλλῃ τις, ἔπεσθε τῷ ἡγουμένῳ ».

Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἠγείτο, οἱ δ' εἶποντο. Νέων δὲ § 7-9 καὶ παρ' Ἀριστάρχου ἄγγελοι ἔπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ δ' οὐχ ὑπήκουον. Ἐπεὶ δ' ὅσον τριάκοντα σταδίους προεληλύθεσαν, ἅπαντ' Σεύθης. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἰδὼν αὐτὸν προσελάσαι ἐκέλευσεν, ὅπως, ὅτι πλείστων ἀκουόντων, εἴποι αὐτῷ, ἃ ἐδόκει συμφέρειν. Ἐπεὶ δὲ προσήλθεν, εἶπε Ξενοφῶν· « Ἡμεῖς πορευόμεθα, ὅπου μέλλει ἔξειν τὸ στρατεύμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων τοῦ Ἀριστάρχου αἰρησόμεθα, ἃ ἂν κράτιστα δοκῇ εἶναι. Ἦν οὖν ἡμῖν ἡγήσῃ, ὅπου πλείστά ἐστιν ἐπι-

τήδεια, ὑπὸ σοῦ νομιοῦμεν ξενίζεσθαι ». Καὶ ὁ Σεύθης ἔφη
 « Ἀλλὰ οἶδα κόμας πολλὰς ἀνδράσας καὶ πάντα ἐχούσας τὰ ἐπι-
 τήδεια ἀπεχούσας ἡμῶν οὐ πολὺ ». « Ἦγοῦ τοίνυν », ἔφη ὁ
 Ξενοφῶν.

§ 10-12

Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δαίλης, συνῆλθον οἱ στρα-
 τιῶται, καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· « Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν
 στρατεῦσθαι σὺν ἐμοὶ καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν δώσειν τοῖς στρα-
 τιώταις κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζόμενα·
 ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. Σιτία δὲ καὶ ποτά, ὥσπερ καὶ
 νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἔξετε· ὅποσα δ' ἂν ἀλίσκηται,
 ἀξιόσω αὐτὸς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατινέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν
 πορίζω. Καὶ τὰ μὲν φεύγοντα καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ
 ἐσόμεθα διώκειν καὶ ἀναζητεῖν· ἂν δὲ τις ἀνθιστῇται, σὺν ὑμῖν
 πειρασόμεθα χειροῦσθαι ». Ἐπήρετο ὁ Ξενοφῶν· « Πόσον δὲ
 ἀπὸ θαλάττης ἀξιώσεις συνέπεσθαί σοι τὸ στράτευμα ; » Ὁ δ'
 ἀπεκρίνατο· « Οὐδαμῇ πλεῖον ἑπτὰ ἡμερῶν, μείον δὲ πολλαχῇ ».

§ 13-14

Μετὰ ταῦτα ἐδίδοδοτο λέγειν τῷ βουλομένῳ· καὶ ἔλεγον πολ-
 λοὶ κατὰ ταῦτά, ὅτι παντὸς ἄξια λέγει Σεύθης· χειμῶν γὰρ ἦν
 καὶ οὔτε οἴκαδε ἀποπλεῖν τῷ τοῦτο βουλομένῳ δυνατόν ἦν, δια-
 γενέσθαι τε ἐν φιλίᾳ οὐχ οἷόν τε, εἰ δέοι ὠνούμενους ζῆν, ἐν δὲ
 τῇ πολεμίᾳ διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφαλέστερον μετὰ Σεύ-
 θου ἢ μόνους. Ὅντων δ' ἀγαθῶν τοσούτων, εἰ μισθὸν προσλή-
 ψοιντο, εὖρημα ἐδόκει εἶναι. Μετὰ ταῦτα εἶπεν ὁ Ξενοφῶν·
 « Εἴ τις ἀντιλέγει, λεγέτω· εἰ δὲ μή, ἐπιψηφιώ ἐγὼ ταῦτα ».
 Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε, καὶ ἔδοξε ταῦτα. Εὐθύς
 δὲ Σεύθῃ εἶπεν, ὅτι συστρατεύσονται αὐτῷ.

§ 15-17

Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τάξεις ἐσκήνησαν, στρατη-
 γοὺς δὲ καὶ λοχαγοὺς ἐπὶ δεῖπνον Σεύθης ἐκάλεσε, πλησίον κό-
 μην ἔχων. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις ἦσαν ὡς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες,
 Ἡρακλείδης τις Μαρωνεΐτης, ὃς ἦν ἐκεῖ, προσιών ἐνὶ ἐκάστῳ,

οὔστινος ᾤετο ἔχειν τι δοῦναι Σεύθῃ, πρῶτον μὲν πρὸς Παρια-
νοὺς τινας, οἱ παρῆσαν φιλίαν διαπραξόμενοι πρὸς Μήδοκον,
τὸν Ὀδρουσῶν βασιλέα, καὶ δῶρα ἄγοντες αὐτῷ τε καὶ τῇ γυ-
ναικί, ἔλεγεν, ὅτι Μήδοκος μὲν ἄνω εἴη δώδεκα ἡμερῶν ἀπὸ
θαλάττης ὁδόν, Σεύθῃς δ', ἐπεὶ τὸ στρατεύμα τοῦτο εἴληφεν,
ἄρχων ἔσοιτο ἐπὶ θαλάττῃ. « Γείτων οὖν ὢν ἱκανώτατος ἔσται
ὑμᾶς καὶ εὖ καὶ κακῶς ποιεῖν. Ἦν οὖν σοφρονῆτε, τοῦτ' ὀφεί-
σετε, ὅ,τι ἂν ἄγητε· καὶ ἄμεινον ὑμῖν διακείσεται ἢ ἐὰν Μηδό-
κῳ, τῷ πρόσω οἰκοῦντι, διδῶτε ». Τούτους μὲν οὕτως ἐπειθεν.

Αὐτῷ δὲ Τιμασίῳ τῷ Δαρδανεῖ προσελθὼν, ἐπεὶ ἤκου- § 18-20
σεν αὐτῷ εἶναι καὶ ἐκλώματα καὶ τάπιδας βαρβαρικὰς, ἔλεγεν
ὅτι νομίζοιτο, ὁπότε ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι Σεύθῃς, δωρεῖσθαι
αὐτῷ τοὺς κληθέντας. « Οὗτος δ' ἦν μέγας ἐνθάδε γένηται,
ἱκανὸς ἔσται σε καὶ οἴκαδε καταγαγεῖν καὶ ἐνθάδε πλούσιον ποι-
ῆσαι ». Τοιαῦτα παρῆνει ἐκάστῳ προσίων. Προσελθὼν δὲ καὶ
Ξενοφῶντι ἔλεγε· « Σὺ καὶ πόλεως μεγίστης εἰ καὶ παρὰ Σεύθῃ
τὸ σὸν ὄνομα μεγίστόν ἐστι, καὶ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ ἴσως ἀξιώσεις
καὶ τεῖχῃ λαμβάνειν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων ἔλαβον,
καὶ χώραν ἀξίον οὖν σοι καὶ μεγαλοπρεπέστατα τιμῆσαι Σεύ-
θῃν. Εὐνοὺς δέ σοι ὢν παραινῶ· εὖ οἶδα γάρ, ὅτι, ὅσῳ ἂν μείζω
τούτῳ δωρήσῃ, τοσούτῳ μείζω ὑπὸ τούτου ἀγαθὰ πείσει ».
Ἀκούων ταῦτα Ξενοφῶν ἠπόρει· διεβεβήκει γὰρ ἐκ Παρίου
οὐκ ἔχων, εἰ μὴ παῖδα καὶ ἐφρόδιον.

Ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον τῶν τε Θρακῶν οἱ κράτιστοι τῶν πα- § 21-22
ρόντων, καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ οἱ
πρέσβεις, ὅσοι παρῆσαν ἀπὸ πόλεως, ἐκαθέζοντο μὲν κύκλῳ ἐπὶ
τὸ δεῖπνον· ἔπειτα δὲ τρίποδες εἰσηνέχθησαν πᾶσιν· οὗτοι δ'
ἦσαν κρεῶν μεστοὶ νενεμημένων, καὶ ἄρτιοι ζυμῆται μεγάλοι
προσπεπερονημένοι ἦσαν πρὸς τοῖς κρέασι. Μάλιστα δ' αἱ τρά-
πεζαι κατὰ τοὺς ξένους ἀεὶ ἐτίθεντο· νόμος γὰρ ἦν. Καὶ προῶ-

τος τότε ἐποίει Σεύθης· ἀνελόμενος τοὺς ἑαυτῷ παρακειμένους ἄρτους διέκλα κατὰ μικρὸν καὶ ἐρρίπτει, οἷς αὐτῷ ἐδόκει, καὶ τὰ κρέα ὡσαύτως, ὅσον μόνον γεύσασθαι ἑαυτῷ καταλιπὼν. Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ κατὰ ταῦτὰ ἐποιοῦν, καθ' οὓς αἱ τράπεζαι ἔκειντο.

§ 23-25

Ἀρχὰς δέ τις, Ἀρύστας ὄνομα, φαγεῖν δεινός, τὸ μὲν διαρριπτεῖν εἷα χαίρειν, λαβὼν δὲ εἰς τὴν χεῖρα ὅσον τριχοίνικον ἄρτον καὶ κρέα θέμενος ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδείπνει. Κέρατα δὲ οἷνον περιέφερον, καὶ πάντες ἐδέχοντο· ὁ δ' Ἀρύστας, ἐπεὶ παρ' αὐτὸν φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἦκεν, εἶπεν ἰδὼν τὸν Ξενοφῶντα οὐκέτι δειπνοῦντα, « Ἐκεῖνο », ἔφη, « δός· σχολάζει γὰρ ἤδη, ἐγὼ δὲ οὐδέπω ». Ἀκούσας Σεύθης τὴν φωνὴν ἠρώτα τὸν οἰνοχόον, τί λέγει. Ὁ δὲ οἰνοχόος εἶπεν· ἐλληνίζειν γὰρ ἠπίστατο. Ἐνταῦθα μὲν δὴ γέλως ἐγένετο.

§ 26-28

Ἐπεὶ δὲ προυχώρει ὁ πότος, εἰσῆλθεν ἀνὴρ Θερᾶς ἵππον ἔχων λευκόν, καὶ λαβὼν κέρας μεστὸν εἶπε· « Προπίνω σοι, ὦ Σεύθῃ, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι, ἐφ' οὗ καὶ διώκων, ὃν ἂν ἐθέλῃς, αἰρήσεις καὶ ἀποχωρῶν οὐ φοβήσῃ τὸν πολέμιον ». Ἄλλος παῖδα εἰσαγαγὼν οὕτως ἐδωρήσατο προπίνων, καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί. Καὶ Τιμασίων προπίνων ἐδωρήσατο φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ τάπιδα ἀξίαν δέκα μνῶν. Γνήσιππος δέ τις Ἀθηναῖος ἀναστὰς εἶπεν, ὅτι ἀρχαῖος εἶη νόμος κάλλιστος τοὺς μὲν ἔχοντας διδόναι τῷ βασιλεῖ τιμῆς ἕνεκα, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι διδόναι τὸν βασιλέα « ἵνα καὶ ἐγὼ », ἔφη, « ἔχω σοι δωρεῖσθαι καὶ τιμᾶν ».

§ 29-31

Ὁ δὲ Ξενοφὼν ἠπορεῖτο, τί ποιήσει· καὶ γὰρ ἐτύγχανεν ὡς τιμώμενος ἐν τῇ πλησιαιτάτῃ δίφρῳ Σεύθῃ καθήμενος. Ὁ δὲ Ἡρακλείδης ἐκέλευεν αὐτῷ τὸ κέρας ὀρέξαι τὸν οἰνοχόον. Ὁ δὲ Ξενοφὼν ἀνέστη δεξάμενος τὸ κέρας καὶ εἶπεν· « Ἐγὼ δέ σοι, ὦ Σεύθῃ, δίδωμι ἑμαυτὸν καὶ τοὺς ἐμοὺς τούτους ἐταίρους φίλους εἶναι πιστοὺς, καὶ οὐδένα ἄκοντα, ἀλλὰ πάντας μᾶλλον

ἔτι ἐμοῦ σοι βουλομένους φίλους εἶναι. Καὶ νῦν πάρειςιν οὐδέν σε προσαιτοῦντες, ἀλλὰ καὶ προίεμενοι καὶ πονεῖν ὑπὲρ σοῦ καὶ προκινδυνεύειν ἐθέλοντες· μεθ' ὧν, ἂν οἱ θεοὶ θέλωσι, πολλὴν χῶραν τὴν μὲν ἀπολήψει πατρώαν οὔσαν, τὴν δὲ κτήσει, πολλοὺς δὲ ἵππους, πολλοὺς δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας κατακτήσει, οὓς οὐ λήξεσθαί σε δεήσει, ἀλλ' αὐτοὶ φέροντες παρέσονται πρὸς σὲ δῶρα». Ἀναστὰς ὁ Σεύθης συνεξέπτε τῷ Ξενοφῶντι.

Μετὰ ταῦτα εἰσῆλθον κέρασί τε οἷοις σημαίνουσιν αὐλοῦντες καὶ σάλπιγγιν ὁμοβοεῖαις ῥυθμούς τε καὶ οἶον μαγάδιδι σαλπίζοντες. Καὶ αὐτὸς Σεύθης ἀναστὰς ἀνέκραγέ τε πολεμικὸν καὶ ἐξήλατο, ὥσπερ βέλος φυλαττόμενος, μάλα ἐλαφρῶς. Εἰσῆσαν δὲ καὶ γελοτοποιοί. § 32-33

[Μετὰ τὸ δεῖπνον περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου οἱ λοχαγοὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ Σεύθης καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπιπίπτουν ἀνεπίστως κατὰ τῶν κωμῶν τῶν πολεμίων καὶ πολλὰ μὲν ἀνδράποδα, πολλὰ δὲ ζῶα συλλαμβάνουν.

Τὴν ἐπομένην ὁ Σεύθης κατακαίει τὰς κόμας καὶ στρατοπεδεύει εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θυνῶν· οὗτοι δέ, ἐπειδὴ ἐφοβήθησαν, ἐγκαταλείπουν τὰς κόμας τῶν καὶ καταφεύγουν εἰς τὰ ὄρη. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας συνάπτουν εἰρήνην μὲ τὸν Σεύθην καὶ δίδουν ὁμήρους. Ἀλλὰ κατὰ τινα νύκτα κατελθόντες ἐκ τοῦ ὄρους οἱ Θynoὶ ἐπιτίθενται κατὰ τινος ὑπ' αὐτὸ ὑψηλότερον κειμένης κόμης, ὅπου κατεσκήρωνεν ὁ Ξενοφῶν, καὶ πυρπολοῦν αὐτήν.

Τὴν ἐπομένην ὁ Ξενοφῶν μὲ τὸν στρατὸν του καὶ μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Σεύθου καὶ μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν Ὀδρυσῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον προσέλθει εἰς τὸν Σεύθην, ἐκστρατεύει εἰς τὸ ὄρος, ὅπου εἶχον καταφύγει οἱ Θynoὶ. Οὗτοι, ὅτε ἀπὸ τοῦ ὄρους εἶδον ὅτι ἐπέρχεται ἐναντίον των τόσον πολνάρημος στρατός, φοβηθέντες καταβαίνουν καὶ μὲ παρακλήσεις ζητοῦν καὶ συνομολογοῦν εἰρήνην μὲ τὸν Σεύθην.

Οἱ Ἕλληνες μὲ τὸν Σεύθην, ἀφοῦ διέβησαν τὰ ὄρη, ἔρχονται εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα τῆς Θράκης πρὸς τὰ ΒΔ τοῦ Βυζαντίου. Ἐδῶ

γεννῶνται δυσαρέσκεια μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Σεύθου, διότι ὁ ταμίας τοῦ Σεύθου Ἡρακλείδης κατεκράτησε μέρος τοῦ μισθοῦ τῶν Ἑλλήνων. Τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Ξενοφῶντος αἱ δυσαρέσκεια διελύθησαν καὶ ἐκστρατεύουν ὅλοι μαζί εἰς τὴν πρὸς βορρᾶν πλησίον τοῦ Εὔξεινον Πόντου κειμένην χώραν μέχρι τοῦ Σαλμυδησοῦ. Ταύτην δὲ ἀφ' οὗ ὑπέταξαν, ἐπιστρέφουν καὶ στρατοπεδεύουν πλησίον τῆς Σηλυβρίας. Ἐδῶ ὁ Σεύθης, ἐπειδὴ ἐνόμισεν, ὅτι δὲν ἐχρειάζετο πλέον τοὺς Ἕλληνας, ἔπαυσε νὰ παρέχῃ μισθόν.

Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἀποφασίζουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι νὰ βοηθήσουν τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐλληνικὰς πόλεις κατὰ τοῦ Τισσαφέρους καὶ ἀποστέλλουσιν μὲ τὸν σκοπὸν αὐτὸν εἰς τὴν Ἐφεσον τὸν Θίβρωνα. Οὗτος, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀρκετὸν στρατόν, στέλλει δύο ἄνδρας εἰς τὴν Θράκην, διὰ νὰ μισθώσουν ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων τοὺς Ἕλληνας.

Ὅτε ἔμαθον τοῦτο ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης, οἱ ὅποιοι ἐπεθύμουν νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ὀδηγοῦν τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Θίβρωνος εἰς τὸ στράτευμα. Οἱ στρατιῶται μετ' εὐχαριστήσεως ἀκούουσιν τὰς προτάσεις τῶν ἀπεσταλμένων, μερικοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἀρχάδων καὶ κατηγοροῦν τὸν Ξενοφῶντα, διότι δῆθεν ἐξ αἰτίας του τὸ στράτευμα, ἐνῷ θὰ ἠδύνατο νὰ εὐρίσκεται ἐν Ἀσίᾳ μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἠραγκάσθη νὰ ὑπηρετῇ ἐν μέσῳ πολλῶν κακονυχίων τὸν Σεύθην, ὅστις αὐτὸν μὲν ἔκαμε πλουσιώτατον, τὸν δὲ μισθὸν τῶν στρατιωτῶν ἀποστρεῖ.

Ὁ Ξενοφῶν ἀποκρούει τὴν κατηγορίαν αὐτὴν διὰ πειστικωτάτου λόγου. Κατόπιν ὁμιλοῦν καὶ ἄλλοι ὑπὲρ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἀπαιτοῦν νὰ εἰσπραχθῇ ὁ μισθός, τὸν ὅποιον κατεκράτει ὁ Σεύθης. Ταῦτα ἀκούσαντες ὁ Ἡρακλείδης καὶ ὁ Σεύθης ἀπῆλθον ἀπὸ τὸ ἐλληνικὸν στρατόπεδον· ὁ δὲ Σεύθης ματαίως προσεπάθησε διὰ πολλῶν ὑποσχέσεων νὰ κρατήσῃ τὸν Ξενοφῶντα μετὰ χιλίων ὀπλιτῶν.

Μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες κατασκηνώνουν εἰς κώμας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐσκόπεον, ἀφ' οὗ προμηθευθοῦν ἀφθονώτατα τὰ πρὸς συντήρησίν των, νὰ κατέλθουν εἰς τὴν θάλασσαν· αἱ δὲ κώμαι αὗται εἶχον δωρηθῇ ἀπὸ τὸν Σεύθην εἰς τὸν Μηδοσάδην. Οὗτος, ἐπειδὴ ἐβλεπεν, ὅτι αἱ κώμαι του ἐληματοῦντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀπαιτεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ Σεύθου νὰ μὴ λεηλατοῦν αὐτὰς καὶ ν' ἀπέλθουν ἐκ τῆς χώρας του.

Ὁ Ξενοφῶν ὁμιλεῖ πρὸς τὸν Μηδοσάδην μετὰ πολλῆς πικρίας,

διότι οὗτος λέγει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἐγκαταλείβουν χώραν, τὴν ὁποίαν ἄνεν αὐτῶν δὲν θὰ εἶχεν ὁ Σεύθης· τὸν παραπέμπει δὲ εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, τοὺς ἄρχοντας τοῦ στρατεύματος. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπήτησαν ἀπειλητικῶς νὰ δοθῇ εἰς τὸ στράτευμα ὁ ὀφειλόμενος μισθός, ὁ Μηδοσάδης προτείνει νὰ ἀναθέσουν τὴν ἐπόθεσιν εἰς τὸν Σεύθην.

Ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν εἰς τὸν Σεύθην ἀποδεικνύει δι' ἰσχυρῶν επιχειρημάτων, ὅτι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὸ συμφέρον του καὶ ἡ εὐημερία τοῦ κράτους του ἐπαγορεύουν εἰς αὐτὸν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐποχρεώσεις του. Ὁ Σεύθης πεισθεὶς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ξενοφῶντος ἀποδίδει τὰ ὀφειλόμενα, τὰ ὁποῖα οἱ Λακεδαιμόνιοι διανέμουν εἰς τὸ στράτευμα.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ φίλοι του προσελθόντες τὸν καταπεῖθουν νὰ παραμείνῃ, ἕως ὅτου παραδώσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὸν Θίβρωνα.]

Γ'. Ἐπιστροφή εἰς τὴν Ἀσίαν. — Παράδοσις τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Θίβρωνα.

(8, 1 - 8, 24)

Ἐντεῦθεν διέπλευσαν εἰς Λάμψακον, καὶ ἀπαντᾷ τῷ Ξενοφῶντι Εὐκλείδης, μάντις Φλειάσιος, ὁ Κλεαγόρου υἱός· οὗτος συνήδετο τῷ Ξενοφῶντι, ὅτι ἐσέσωστο, καὶ ἡρώτα αὐτόν, πόσον χρυσίον ἔχοι. Ὁ δ' αὐτῷ ἐπομόσας εἶπεν ἡ μὴν ἔξεν μηδὲ ἐφόδιον, εἰ μὴ ἀπόδοιτο τὸν ἵππον καὶ ἃ ἄμφ' αὐτὸν εἶχεν. Ὁ δ' αὐτῷ οὐκ ἐπίστευεν. Ἐπεὶ δ' ἐπεμψαν Λαμψακηνοὶ ξένα τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἔθνε τῷ Ἀπόλλωνι, παρεστήσατο τὸν Εὐκλείδην· ἰδὼν δὲ τὰ ἱερά ὁ Εὐκλείδης εἶπεν, ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ εἶναι χρήματα. « Ἀλλ' οἶδα », ἔφη, « ὅτι, κἂν μέλλῃ ποτὲ ἔσεσθαι, φαίνεται τι ἐμπόδιον, ἂν μηδὲν ἄλλο, σὺ σαυτῷ ». Συν-

§ 1-4

ωμολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφών. Ὁ δὲ εἶπεν· « Ἐμπόδιος γάρ σοι ὁ Ζεὺς ὁ μειλίχιός ἐστι », καὶ ἐπήρετο, εἰ ἤδη θύσειεν, « ὥσπερ οἴκοι », ἔφη, « εἰώθειν ἐγὼ ὑμῖν θύεσθαι καὶ ὀλοκαυτεῖν ». Ὁ δ' οὐκ ἔφη, ἐξ ὅτου ἀπεδήμησε, τεθυκέναι τούτῳ τῷ θεῷ. Συνεβούλευσεν οὖν αὐτῷ θύεσθαι, ὥσπερ εἰώθει, καὶ ἔφη συνοίσειν ἐπὶ τὸ βέλτιον.

§ 5-6 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Ξενοφών προσελθὼν εἰς Ὀφρύνιον ἐθύετο καὶ ὀλοκαυτεῖ χοίρους τῷ πατρίῳ νόμῳ καὶ ἐκαλλιέρει. Καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίων καὶ Ναυσικλείδης χρήματα δώσοντες τῷ στρατεύματι, καὶ ξενοῦνται τῷ Ξενοφῶντι καὶ ἵππον, ὃν ἐν Λαμψάκῳ ἀπέδοτο πεντήκοντα δαρεικῶν, ὑποπτεύοντες αὐτὸν δι' ἔνδειαν πεπρακέναι, ὅτι ἤκουον αὐτὸν ἠδεσθαι τῷ Ἰππῳ, λυσάμενοι ἀπέδοσαν καὶ τὴν τιμὴν οὐκ ἠθέλον ἀπολαβεῖν.

§ 7-8 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ τῆς Τρωάδος καὶ ὑπερβάντες τὴν Ἰδην εἰς Ἄντανδρον ἀφικνοῦνται πρῶτον, εἶτα παρὰ θάλατταν πορευόμενοι τῆς Μυσίας εἰς Θήβης πεδῖον. Ἐντεῦθεν δι' Ἀδραμυττίου καὶ Κυτωνίου εἰς Καϊκού πεδῖον ἐλθόντες Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

§ 24 Ἐν τούτῳ Θίβρων παραγενόμενος παρέλαβε τὸ στράτευμα καὶ συμμείξας αὐτὸ τῷ ἄλλῳ Ἑλληνικῷ ἐπολέμει πρὸς Τισσαφέρην καὶ Φαρνάβαζον.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

§ 1 - 2. γίγνομαι τινος γεννώμαι από τινα. — ὑποπτεύω τελευ-
τὴν τοῦ βίου προαισθάνομαι τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου. — τὼ παῖδε
ἀμφοτέρω = τοὺς παῖδας ἀμφοτέρους. — παρεῖναι, ἀπρμφ. τοῦ
πάρεμι (παρὰ + εἶμι) εἶμαι παρών, παρευρίσκομαι. * μεταπέμπο-
μαι προσκαλῶ. — ἀρχή ἡ χώρα, τὴν ὁποίαν διοικεῖ τις : ἡ σατρα-
πεία. — σατράπης ἐλέγετο ὁ διοικητὴς μᾶς ἐκ τῶν εἵκοσι μεγάλων
διοικήσεων ἢ σατραπειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦτο διηρημένον τὸ περσικὸν
κράτος : ἡ σατραπεία τοῦ Κύρου περιελάμβανε τὴν Λυδίαν, τὴν Μεγάλην
Φρυγίαν καὶ τὴν Καππαδοκίαν (βλ. χωρογρ. πίν.). — ἀπέδειξε, ἀόρ.
τοῦ ἀποδείκνυμι διορίζω. — Καστωλὸς πόλις τῆς Λυδίας, πιθανῶς
πλησίον τῶν Σάρδεων ἢ πεδιάς τοῦ Καστωλοῦ (Καστωλοῦ πεδίον)
ἦτο ὁ τόπος, ὅπου ἐγίνοντο κατ' ἔτος αἱ ἐπιθεωρήσεις τῶν στρατευμά-
των τῆς σατραπείας τοῦ Κύρου. — Τισσαφέρνης σατράπης τῆς Κα-
ρίας. — ὀπλῖται ἐκαλοῦντο οἱ βαρέως ὀπλισμένοι πεζοὶ στρατιῶται.
οὗτοι ἔφερον κράνος, θώρακα, κνημῖδας, ξίφος, ἀσπίδα καὶ δόρυ (βλ.
πίν. III ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — Παρράσιος ὁ ἐκ τῆς Παρρασίας,
χώρας τῆς Ἀρχαδίας. — ἄρχων ἀρχηγός.

§ 3. κατέστη, ἀόρ. τοῦ καθίσταμαι καθίσταμαι εἰς τὴν βασι-
λείαν γίνομαι βασιλεύς. — ἐπιβουλεύω τινὶ ἐπιβουλεύομαι τινά, σχε-
διάζω κακὸν ἐναντίον τινός. — ἀποκτενῶν, μέλλ. τοῦ ἀποκτείνω· ὡς
ἀποκτενῶν με σκοπὸν νὰ (τὸν) φονεύσῃ. — ἐξαιτοῦμαί τινα ζητῶ
ὡς ἰδικήν μου χάριν τὴν σωτηρίαν τινός : με τὰς παρακλήσεις μου
σφύζω τινά. — ἀποπέμπω ἀποστέλλω.

§ 4 - 5. ἀτιμάζομαι προσβάλλομαι, ἐντροπιάζομαι. — βουλεύομαι
σκέπτομαι. — ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ πῶς νὰ μὴ
ἴναι ποτὲ πλέον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. — δὴ ὡς γνωστὸν —
ὑπάρχω τινὶ εἶμαι ἐξ ἀρχῆς ὑπὲρ τινος, ὑποστηρίζω τινά. — φιλῶ

ἀγαπῶ. — ἀφικνοῦμαι ἔρχομαι. — ἀποπέμπομαι κατευοδώνω ἀπὸ πλησίον μου. — διατιθεῖς, μτχ. ἐνεστ. τοῦ διατίθημι διαθέτω. — οἱ παρ' ἐαυτῷ βάρβαροι οἱ βάρβαροι τῆς σατραπείας του. — ἐπιμελοῦμαι τινος φροντίζω διὰ τινά. — εὐνοϊκῶς ἔχω τινὶ εὐνοϊκῶς διάκειμαι (εἶμαι ἀφωσιωμένος) πρὸς τινά.

§ 6-7. δύναμις στρατιωτικὴ δύναμις, στράτευμα. — ὡς ἐδύνατο μάλιστα ἐπικρυπτόμενος ὅσον ἡμποροῦσε περισσότερον κρυφίως. — ὅτι ἀπαρασκευότατον ὅσον τὸ δυνατόν ἀπάρασκευον. — λαμβάνω καταλαμβάνω, εὐρίσκω. — συλλογὴ συνάθροισις στρατοῦ, στρατολογία. — φυλακὴ φρουρά. — τοῖς φρουράρχοις ἐκάστοις = ἐκάστῳ τῶν φρουράρχων (τούτων, δηλ. τῶν φυλακῶν). — λαμβάνω, ἐδῶ: στρατολογῶ, προσλαμβάνω ὡς μισθοφόρους. — ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρους καὶ γενναιοτέρους. — ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσ. ταῖς πόλεσι διότι δῆθεν ὁ Τισσ. ἐπεβουλεύετο (αὐτὰς) τὰς πόλεις. — τὸ ἀρχαῖον ἐξ ἀρχῆς, ἀρχικῶς. — ἀφειστήκεσαν, ὑπερσυντλ. τοῦ ἀφίσταμαι ἀποστατῶ. — προαισθόμενος, ἀόρ. τοῦ προαισθάνομαι. — ἐκβάλλω ἐξορίζω. — ὑπολαμβάνω τοὺς φεύγοντας λαμβάνω ὑπὸ τὴν προστασίαν μου τοὺς ἐξορίστους. — πειρῶμαι προσπαθῶ. — κατάγω τινὰ ἐπαναφέρω τινὰ (ἐξόριστον) εἰς τὴν πατρίδα του. — ἐκπεπτωκότας, πρκμ. τοῦ ἐκπίπτω ἐξορίζομαι. — καὶ αὕτη καὶ τοῦτο (τὸ ὅτι δηλ. ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον). — αὖ πάλιν.

§ 8. ἀξίῳ προβάλλω τὴν ἀξίωσιν. — οἱ = αὐτῷ (τῷ Κύρῳ). — συμπράττω τινὶ τι βοηθῶ τινά εἰς τι. — ἐπιβουλὴ ἐχθρικὰ σχέδια ἐναντίον τινός. — ἀμφὶ τὰ στρατεύματα εἰς συντήρησιν τῶν στρατευμάτων. — οὐδὲν ἄχθομαι διόλου δὲν δυσαρεστοῦμαι. — οἱ γιγνώμενοι δασμοὶ οἱ εἰσπραττόμενοι φόροι. — ἐκ τῶν πόλεων, ὧν = ἐκ τῶν πόλεων, ἅς.

§ 9. αὐτῷ χάριν αὐτοῦ (τοῦ Κύρου). — Χερρόνησος ἡ Θρακικὴ Χερσόνησος ἡ παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον. — καταντιπέραν ἀπέναντι. — Ἀβυδος ἀρχαία πόλις τῆς Τρωάδος εἰς τὸ στενώτατον μέρος τοῦ Ἑλλήσποντου. — φυγὰς ἐξόριστος. — συγγενόμενος, ἀόρ. τοῦ συγγίγνομαι τινὶ σχετιζομαι μετὰ τινά. — ἡγάσθη, ἀόρ. τοῦ ἄγαμαι

ἐκτιμῶ πολὺ. — μύριοι δέκα χιλιάδες. — δαρεικὸς περσικὸν νόμισμα χρυσοῦν κοπὲν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Δαρείου· εἶχεν ἀξίαν 20 δραχμῶν ἀττικῶν (Ἡ ἀττική δραχμή = 8 σημερινὰί γρυσαῖ). — χρυσίον χρυσᾷ νομίσματα, χρήματα. — ὀρμῶμαι ἐκ Χερρονήσου ἔχω τὴν Χερσονήσον ὡς ὀρμητήριον. — ὑπὲρ Ἑλλήσποντον ὑπεράνω τοῦ Ἑλλησπόντου. — συμβάλλομαί τινι εἰς τὴν τροφήν συνεισφέρω εἰς τινὰ διὰ τὴν συντήρησιν. — ἐκὼν, ἐκούσα, ἐκὼν θέλων, ἐκουσίως, θεληματικῶς. — τὸ στράτευμα λανθάνει τρεφόμενον τὸ στράτευμα συντηρεῖται κρυφίως (χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται κανεὶς).

§ 10. ξένος φίλος (ἐκ ξένης χώρας). — οἵκοι ἐν τῇ πατρίδι. — ἀντιστασιώτης ἀντίπαλος πολιτικός. — αἰτῶ τινὰ ζητῶ παρὰ τινος. — εἰς, πρὸ τῶν ἀριθμητικῶν : ἕως, περίπου. — τριῶν μηνῶν μισθὸν χρήματα διὰ μισθοδοσίαν (τούτων, τῶν δισχιλίων περίπου μισθοφόρων) τριῶν μηνῶν. — περιγίγνομαι τινος ὑπερισχύω τινός, καταβάλλω τινά. — δέομαί τινος παρακαλῶ τινά. — πρόσθεν πρότερον. — καταλύω πρὸς τινὰ συμφιλιώνομαι μέ τινά. — συμβουλευομαί τινι ζητῶ τὴν συμβουλὴν, τὴν γνώμην τινός.

§ 11. κελεύω τινὰ παραγγέλλω εἰς τινά. — παραγίγνομαι προσέρχομαι, ἔρχομαι πλησίον (τινός). — ὡς βουλόμενος διότι τάχα ἤθελε. — Πισίδαι κάτοικοι τῆς ἀρχαίας Πισιδίας, χώρας εἰς τὰ Ν. τῆς Μ. Ἀσίας. — πράγματα παρέχω τινὶ ἐνοχλήσεις παρέχω εἰς τινά, ἐνοχλῶ τινά. — Στυμφάλιος ὁ ἐκ τῆς Στυμφάλου, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας. — ὡς πολεμήσων διότι δῆθεν ἐσκόπευε νὰ πολεμήσῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

§ 1. δοκεῖ μοι φαίνεται εἰς ἐμὲ καλόν, ἀποφασίζω. — ἤδη πλέον. — ἄνω εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἀσίας. — τὴν πρόσφρασιν ποιοῦμαι προφασίζομαι. — ὡς βουλόμενος, ἐδῶ : ὅτι τάχα ἤθελε. — ὡς ἐπὶ τούτους δῆθεν ἐναντίον τούτων. — ἤκειν νὰ ἔλθῃ. — συναλλαγέντι, ἀόρ. τοῦ συναλλάττομαι πρὸς τινά συμφιλιώνομαι

μέ τινα. — οἱ οἴκοι οἱ ἐν τῇ πατρίδι, οἱ συμπολιταί. — προειστῆκει ἤτο ἀρχηγός· ὑπερσυντλ. τοῦ προΐσταμαι. — ἐν ταῖς πόλεσι, δηλ. ταῖς Ἰωνικαῖς. — τὸ ξενικὸν τὸ μισθοφορικὸν στράτευμα.

§ 2-3. καταπράττω φέρω εἰς καλὸν πέρας. — ἐφ' ᾧ ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα. — παύομαι (τοῦ πολέμου) παύω τὸν πόλεμον. — καταγάγοι, ἀόρ. εὐκτ. τοῦ κατάγω (βλ. κεφ. 1, § 6-7, σελ. 128). — οἴκαδε εἰς τὴν πατρίδα. — πιστεύω τινὶ ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς τινα. — παρῆσαν εἰς Σάρδεις ἦλθον εἰς τὰς Σάρδεις. — παραγίγνομαι, βλ. κεφ 1, § 11. — γυμνῆς (ἢ γυμνήτης) ἐκαλεῖτο ὁ ἐλαφρῶς ὥπλισμένος στρατιώτης, ὁ ὁποῖος ἔφερεν ἢ σφενδόνην (σφενδονήτης) ἢ ἀκόντιον (ἀκοντιστής) ἢ τόξον (τοξότης). — πελταστής ἐκαλεῖτο ὁ φέρων δόρυ, ξίφος καὶ μικρὰν ἡμισελήνοειδῇ ἀσπίδα, τὴν πέλτην. — στρατεύομαι ἀμφὶ Μίλητον πολιορκῶ τὴν Μίλητον.

§ 4. ἡγοῦμαι νομίζω. — ἡ ὥς ἐπὶ Πισίδας παρὰ ὅση θὰ ἐχρειάζετο ἐναντίον τῶν Πισιδῶν. — ἡ ἐδύνατο = ὥς ἐδύνατο (κεφ. 1, § 6). — στόλος ἢ ἐτοιμασία πρὸς ἐκστρατεῖαν. — ἀντιπαρασκευάζομαι παρασκευάζομαι καὶ ἐγὼ ἐναντίον ἄλλου παρασκευαζομένου.

§ 5-6. ὀρμῶμαι ξεκινῶ. — ἐξελαύνω... ἐπὶ ἡ εἰς προχωρῶ... καὶ φθάνω εἰς. — σταθμός, ἡ λ. σημαίνει ἀπόστασιν διανυομένην ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. — παρασάγγης μονὰς μετρήσεως μήκους παρὰ τοῖς Πέρσαις· ἰσοδυναμεῖ πρὸς 5 1/2 καὶ πλέον σημερινὰ χιλιόμετρα. — εὖρος πλάτος. — πλέθρον μονὰς μήκους τριάκοντα καὶ ἑνὸς μέτρων. — ἐξευγμένη ἐπτὰ πλοίοις ἀποτελουμένη ἀπὸ ἐπτὰ συνευγμένα πλοῖα. — Δόλοπες λαὸς θεσσαλικὸς πλησίον εἰς τὴν Πίνδον. — Αἰνιᾶνες λαὸς θεσσαλικὸς πλησίον τῆς Οἰτῆς καὶ τοῦ Σπερχειοῦ. — Ὀλύνθιοι κάτοικοι τῆς Ὀλύνθου, ἀρχαίας πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου.

§ 7-8. βασιλεία ἀνάκτορα. — παράδεισος περιφραγμένος τόπος ἀναψυχῆς καὶ διασκέδασεως, κατάφυτος καὶ πλήρης ἀγρίων ζώων. — μέγας βασιλεὺς ἐκαλεῖτο ὁ βασιλεὺς τοῦ περσικοῦ κράτους. — ἐρυμνὸς ὀχυρός. — ἐμβάλλω, ἐπὶ ποταμοῦ· χύνομαι.

§ 9-10. ἐξέτασις ἐπιθεώρησις. — ἀριθμὸς ἀρίθμησις. — γίγνομαι,

ἐπὶ ποσῶν καὶ ἀριθμῶν : συμποσοῦμαι εἰς, ἀνέρχομαι εἰς. — Πέλται πόλις τῆς Φρυγίας. — τὰ Λύκαια ἑορτὴ πρὸς τιμὴν τοῦ Λυκαίου Διὸς τελουμένη ἐπὶ τοῦ Λυκαίου ὄρους ἐν Ἀρκαδίᾳ. θύω τὰ Λύκαια με θυσίας ἑορτάζω τὰ Λύκαια. — τίθημι ἀγῶνα διοργανῶ (ἀθλητικόν) ἀγῶνα. — στλεγγίς κόσμημα τῆς κεφαλῆς ἐν εἵδει κτενίου. — θεωρῶ τὸν ἀγῶνα παρίσταμαι ὡς θεατῆς εἰς τὸν ἀγῶνα.

§ 11 - 13. Καῦστρου πεδίον πόλις τῆς Φρυγίας. — ἰόντες, μτχ' τοῦ ἔρχομαι. — αἱ θύραι (Κύρου) ἡ σκηνή (τοῦ Κύρου). — ἐλπίδας λέγων διῆγε διαρκῶς ἔλεγεν (εἰς αὐτοὺς) νὰ ἐλπίζουν. — δῆλός εἰμι μετὰ μτχ. : εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ... — ἀνιῶμαι λυποῦμαι, στενοχωροῦμαι. — πρὸς τοῦ τρόπου (τοῦ) Κύρου σύμφωνον πρὸς τὸν χαρακτήρα (ἴδιον τοῦ χαρακτήρος) τοῦ Κ. — ἀποδίδωμι πληρῶνω τὰ ὀφειλόμενα. — δ' οὖν ὅπωςδήποτε. — ἡ Κίλισσα ἡ βασίλισσα τῆς Κιλικίας. — φυλακὴ σωματοφυλακή. — Ἀσπένδιος ὁ ἐκ τῆς Ἀσπένδου, πόλεως τῆς Παμφυλίας εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν.

§ 14 - 16. δεθῆναι, ἀφ. τοῦ δέομαί τινας (βλ. κεφ. 1, § 10, σελ. 129). — νόμος (ἐστὶ) τινι ὑπάρχει συνήθεια εἰς τινα, συνηθίζει τις. — ἐπὶ τεττάρων εἰς βάθος τεσσάρων ἀνδρῶν, εἰς τέσσαρας σειράς. — θεωρῶ, ἐδῶ : ἐπιθεωρῶ. — παρελαύνω περνῶ ἔμπροσθεν. — ἴλη τμήμα ἵππικου 64 ἀνδρῶν. — τάξις τμήμα πεζικοῦ 100 ἀνδρῶν. — ἄρμα πολεμικὸν ὄχημα μὲ δύο τροχοὺς, ὀπίσω μόνον ἀνοικτὸν καὶ ἀσκεπές. — ἀρμάμαξα ὄχημα μὲ τέσσαρας τροχοὺς, ὀπίσω καὶ ἐπάνω κλειστόν, εἰς δὲ τὰ πλάγια μὲ παραπετάσματα, χρησιμεῖον εἰς τὰς ὁδοιπορίας πρὸς μεταφορὰν περιφανῶν προσώπων, ἰδίως δὲ γυναικῶν. — φοινικοὺς κόκκινος. — ἐκκαλύπτομαι ξεσκεπάζομαι. ἄσπις ἐκκεκαλυμμένη χωρὶς τὸ (συνήθως δερμάτινον) κάλυμμά της.

§ 17 - 18. παρελαύνω τινὰ περνῶ ἔμπροσθεν τινας. — πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης πρὸ τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος. φάλαγξ δὲ ὁ ὅλος στρατὸς (παρατεταγμένος πρὸς μάχην). — προβάλλομαι προτείνω. — τὰ ὅπλα, δηλ. τὰ δόρατα (πρὸς ἐπίθεσιν) καὶ τὰς ἀσπίδας (πρὸς ἄμυναν). — ἐπιχωρῶ προχωρῶ ὡς εἰς ἐπίθεσιν. — προλέγω τί τινι ἀνακοινῶν τι εἰς τινα. — ἐπῆσαν, πρτκ. τοῦ ἐπέρχομαι. — ἐκ τού-

του μετὰ τοῦτο. — τῶν στρατιωτῶν θᾶπτον προϊόντων ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται ἐπροχώρουν ταχύτερον (παρ' ὅσον ἔπρεπε). — ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου μόνοι των, χωρὶς καμίαν διαταγὴν. — δρόμος ἐγένετο αὐτοῖς = ἔτρεξαν αὐτοί: τροχάδην διηυθύνθησαν αὐτοί. — οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς, οἱ ἔμποροι. — τὰ ὦνια τὰ (πρὸς πώλησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ) ἔμπορεύματα. — ἦσθη, ἄορ. τοῦ ἡδομαι εὐχαριστοῦμαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

§ 1-3. πλήθω εἶμαι γεμάτος· ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν ἦτο ἡ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἀγορὰ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀνθρώπους (δηλ. ὁ χρόνος ἀπὸ 9—11 1/2 π.μ. περίπου). — σταθμός καταλύμα, τόπος (πρὸς διαμονὴν στρατιωτῶν). — καταλύω σταθμεύω. — ἡνίκα ὁπότε. — προφαίνομαι φαίνομαι μακρόθεν, προβάλλω. — ἐλαύνω τρέχω ἔφιππος. — ἀνὰ κράτος ὀλοταχῶς. — ἰδρουντι τῷ ἵππῳ μὲ ἰδρωμένον τὸν ἵππον του. — ἐντυγχάνω τινὶ συναντῶ τινα. — τάραχος ταραχή. — δοκῶ νομίζω. — (βασιλέα) αὐτίκα ἐπιπесеῖσθαι σφίσιν ἀτάκτοις (οὔσι) ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀμέσως θὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν εὐρισκομένων εἰς ἀταξίαν. — παλτὸν ἀκόντιον. — καθίσταμαι τοποθετοῦμαι.

§ 4-7. σπουδὴ βία. — ἐχόμενος (δηλ. τοῦ Κλεάρχου) πλησίον τοῦ Κλ. (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ἔσχε, ἄορ. τοῦ ἔχω καταλαμβάνω. — τὸ πελταστικὸν οἱ πελτασταί. — ὕπαρχος ὑπαρχηγός. — ὅσον περίπου. — παραμηρίδια μετὰλλινα καλύμματα προφυλάσσοντα τοὺς μηρούς. — ψιλὴ ἀπροφύλακτος (ἄνευ δηλ. κράνους). — καθίσταμαι εἰς τὴν μάχην προσέρχομαι εἰς τὴν μάχην. — προμετωπίδια καὶ προστερνίδια ταῦτα ἦσαν μετὰλλινα καλύμματα προφυλάσσοντα τὸ μέτωπον καὶ τὸ στήθος (τὸ στήθος) τῶν πολεμικῶν ἵππων. — Ἑλληνικὴ μάχαιρα, αὕτη ἦτο ξίφος ὀλίγον κυρτὸν μὲ μίαν κόψιν.

§ 8-11. μέσον ἡμέρας μεσημβρία. — δείλη τὸ μετὰ τὴν μεσημβρίαν χρονικὸν διάστημα τῆς ἡμέρας, τὸ ὁποῖον ἐχωρίζετο ἐξ ἡμισείας εἰς δείλην πρωίαν καὶ δείλην ὀψίαν. — χρόνῳ συχνῶ ὕστερον μετὰ πολὺν χρόνον. — μελανία μαυρίλα. — ἐπὶ πολὺ εἰς μεγάλην ἐκ-

τασιν. — **τάχα** δὴ παρευθὺς. — **ἐχόμενοι** (δηλ. **τούτων ἦσαν**) κατόπιν τούτων ἦσαν. — **γεροφόροι** στρατιῶται φέροντες γέρρα· τὰ γέρρα ἦσαν τετράγωνοι ἐπιμήκεις ἀσπίδες πλεκταὶ ἀπὸ κλάδους ἰτέας ἢ λύγου καὶ κεκαλυμμένοι με ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — **ἀσπὶς** πολύγου καὶ κεκαλυμμένη με ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — **πλαίσιον** παράταξης ἀσπὶς μακρὰ ἕως εἰς τοὺς πόδας κάτω. — **διαλείπω** ἀπέχω. — **συχνὸν** (ἐπίρρ.) πολὺ. — **ἀποτεταμένα**, πρkm. τοῦ ἀποτείνομαι ἐκτείνομαι. — **δίφρος** τὸ κύριον μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἐστέκετο ὁ ὀδηγῶν τὸ ἄρμα, ὁ ἡνίοχος· βλ. εἰκ. δρεπανηφόρου ἄρματος (πίν. IV ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **βλέποντα** ἐστραμμένα. — **ὥς διακόπτειν** = ὥστε διακόπτειν· **διακόπτω** κόπτω εἰς δύο, κατακόπτω.

§ 12-13. **παρελαύνω** παρέρχομαι (περνῶ) ἔφιππος. — **πάντα ἡμῖν πεποίηται** τὸ πᾶν ἔχομεν κατορθώσει. — **τὸ μέσον στίφος** τὸ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἐχθρικής παρατάξεως στίφος (δηλ. τοὺς πρὸ τοῦ βασιλέως ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην ἐξακισχιλίους ἵππους). — **περιῆν**, πρkm. τοῦ **περίειμι** εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. — **τοῦ Κύρου εὐωνύμου** ἔξω ἦν, βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου. — **ἀποσπῶ** ἀπομακρύνω. — **ἐκατέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. — **μέλει μοι** φροντίζω. — **ὅπως καλῶς ἔχοι** (τὸ **πρᾶγμα**) πῶς τὸ πρᾶγμα (ἡ μάχη) ν' ἀποβῇ καλῶς.

§ 14-16. **ὁμαλῶς** με κανονικὸν βᾶδισμα. — **προῆι**, πρkm. τοῦ **προέρχομαι** προχωρῶ. — **ἔτι ἀκόμη**. — **ἐν τῷ αὐτῷ (τόπῳ)** εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. — **οὐ πάνυ** πρὸς τινι οὐχὶ πολὺ πλησίον τινός. — **καταθεῶμαι** παρατηρῶ καλῶς. — **ἐκατέρωσε** καὶ πρὸς τὸ ἐν μέρος καὶ πρὸς τὸ ἄλλο. — **ἀποβλέπω** κατευθύνω τὸ βλέμμα μου. — **ὕπελάσας**, ἄρ. τοῦ **ὕπελαύνω** προστρέχω πλαγίως ἔφιππος. — **ὥς συναντῆσαι** = ὥστε συναντῆσαι. — **ἤρετο**, ἄρ. β' τοῦ ἔρωτῶ. — **ἐπιστήσας**, δηλ. τὸν ἵππον· ἐφίστημι σταματῶ. — **ἱερὰ** τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ φαινόμενα εἰς τὰ σπλάγχνα τῶν θυσιαζομένων ζώων. — **σφάγια** τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὰ πρὸς θυσίαν ζῶα πρὸ τῆς σφαγῆς καὶ κατ' αὐτήν. — **ἰόντος** νὰ διέρχεται (νὰ περνᾷ). — **τὸ σύνθημα** παρέρχεται δεύτερον τὸ σύνθημα διέρχεται (διὰ τῶν τάξεων) διὰ δευτέραν φοράν· τὸ σύνθημα ἐδίδετο ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ εἰς τοὺς

ἰσταμένους πλησίον του ἀνδρας καὶ κατόπιν μετεδίδετο ἀπὸ τὸν ἓνα εἰς τὸν ἄλλον μέχρι τοῦ τελευταίου ἐν τῇ παρατάξει στρατιώτου· ἀπὸ τοῦτον δὲ πάλιν μετεδίδετο κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἀντιστρόφως μέχρι τοῦ ἀρχηγοῦ. — καὶ ὅς καὶ οὗτος. — θαυμάζω ἀπορῶ, παραξενεύομαι. — παραγγέλλω (τὸ σύνθημα) δίδω τὸ σύνθημα. — χώρα θέσις.

§ 17 - 20. στάδιον ἀρχαία μονὰς μήκους ἰσοδυναμεῖ πρὸς 185 περίπου μέτρα. — τῷ φάλαγγε διειχέτην = αἱ (δύο) φάλαγγες διείχον· διέχω ἀπέχω, εὐρίσκομαι μακράν. — παιανίζω ψάλλω τὸν παιᾶνα· παιᾶν ᾄσμα πολεμικόν, τὸ ὁποῖον ἔψαλλον οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς μάχης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρεως. — ἤρχοντο, πρτκ. τοῦ ἄρχομαι ἀρχίζω, κάμνω ἀρχήν. — ἀντίος ἔρχομαί τινι ἐπέρχομαι ἀντιμέτωπος κατὰ τινος. — ἐκκυμαίνει τι τῆς φάλαγγος μέρος τι τῆς παρατάξεως ἐξέρχεται πρὸς τὰ ἐμπρὸς ὡς κύμα. — θέω τρέχω· δρόμῳ θέω προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμὸν (τροχάδην). — φθέγγομαι ἐκβάλλω κραυγὴν. — οἶον ὅπως, καθὼς. — τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι ἀλαλάζουν (φωνάζουν ἀλαλὰ) ἐπικαλούμενοι τὸν Ἐνυάλιον· ὁ Ἐνυάλιος θεὸς τοῦ πολέμου. — τόξευμα ἐξικνεῖται ριπτόμενον βέλος φθάνει εἰς τὸν σκοπὸν του. — ἐκκλίνω στρέφω τὰ νῶτα. — ἐνταῦθα δὴ τότε πλέον. — κατὰ κράτος μὲ ὅλην των τὴν δύναμιν. — προΐδοιεν, ἀόρ. τοῦ προορῶ βλέπω ἐμπρὸς μου. — δίσταμαι διαχωρίζομαι, ἀφήνω διάστημα. — ἔστιν ὅστις τίς, κάποιος. — κατελήφθη, ὑπὸ ἄρματος· ἀόρ. τοῦ καταλαμβάνομαι προφθάνομαι. — ἵπποδρομος ἵπποδρόμιον. — ἐκπλαγείς, ἀόρ. τοῦ ἐκπλήττομαι τὰ χάνω.

§ 21 - 24. τὸ καθ' αὐτοὺς τὸ ἀπέναντί των στράτευμα (τῶν πολεμίων). — οὐδ' ὥς οὐδὲ οὕτως, ἐν τούτοις δέν. — ἐξήχθη, ἀόρ. τοῦ ἐξαίγομαι παρασύρομαι. — συνεσπειραμένην, πρκμ. τοῦ συσπειρῶμαι συμπυκνοῦμαι. — ἐπιμελοῦμαι παρατηρῶ μὲ προσοχήν. — ἦδει, πρτκ. τοῦ οἶδα γνωρίζω. — ἡγοῦμαι διοικῶ. — ἰσχύς δύναμις, στρατός. — χρήζω ἔχω ἀνάγκην. — αἰσθάνομαι λαμβάνω γινώσκω. — γίγνομαι ἔξω τινὸς εὐρίσκομαι ἔξω τινός. — ἐκ τοῦ ἀντίου ἐκ τοῦ ἀπέναντι (σώματος τῶν ἀντιπάλων). — τοῖς ἔμπροσθεν αὐτοῦ τεταγμένοις, ἐννοεῖ τοὺς ὑπὸ τὸν Ἀρταγέρσην 6.000 ἵππεῖς. — ἐπικάμπτω κάμνω καμπήν, στροφήν. — ὡς εἰς κύκλωσιν ἵνα περικυκλώσῃ. —

δείσας, ἄορ. τοῦ δέδοικα ἢ δέδια φοβοῦμαι. — γίγνομαι ὀπισθεν ἔρχομαι ὀπισθεν. — ἐλαύνω ἀντίος (τινὶ) ἐπέρχομαι κατ' εὐθεΐαν ἐναντίον (τινός). — ἐμβάλλω ἐφορμῶ.

§ 25 - 27. ὁμοτράπεζοι εὐγενεῖς Πέρσαι ἀποτελοῦντες τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Κύρου. — ἡνέσχετο, ἄορ. τοῦ ἀνέχομαι συγκαταῶμαι. — ἵεμαι ὁρμῶ. — παίω κτυπῶ. — τιτρώσκω πληγώνω. — Κτησίας, οὗτος κατήγετο ἐκ τῆς Κνίδου, πόλεως τῆς Καρίας· αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἔζησεν ἐπὶ 17 ἔτη (415 - 398 π.Χ.) ἐν τῇ περσικῇ αὐλῇ καὶ συνώδευσε τὸν βασιλέα Ἀρταξέρξην εἰς τὴν παρὰ τὰ Κούναξα μάχην· συνέγραψε τὰ Περσικά, δηλ. περσικὴν ἱστορίαν, τῆς ὁποίας ἀποσπάσματα μόνον σφύζονται. — ἰῶμαι θεραπεύω. — ἀκοντίζω παλτῶ κτυπῶ μὲ ἀκόντιον. — βιαίως μὲ δύναμιν, δυνατά. — κεῖμαι, κεῖμαι νεκρός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΚΑΤΟΝ

§ 1 - 4. ἐνταῦθα δὴ τότε λοιπὸν (δηλ. μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου). — ὥρμηντο, ὑπερσυντλκ. τοῦ ὁρμῶμαι ξεκινῶ. — διέσχον, ἄορ. τοῦ διέχω (βλ. κεφ. 8, § 17). — οἱ μὲν, δηλ. οἱ Ἕλληνες. — τοὺς καθ' αὐτούς, βλ. κεφ. 8, § 21 «τὸ καθ' αὐτούς». — ὡς πάντα νικῶντες μὲ τὴν ιδέαν, ὅτι καθ' ὅλην τὴν παράταξιν ἦσαν νικηταί.

§ 5. τὰ σκευοφόρα, κυρίως : τὰ ὑποζύγια τὰ μεταφέροντα τὰς ἀποσκευάς· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : αἱ ἀποσκευαί. — οἴχομαι διώκων ἐξακολουθῶ νὰ καταδιώκω. — εἰς τὸ πρόσθεν πρὸς τὰ ἐμπρός. — ἴοιεν, εὐκτ. τοῦ ἔρχομαι. — ἀρήγω βοηθῶ.

§ 6 - 8. ταύτη προσιόντα ἐὰν θὰ προσήρχετο ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους (δηλ. ὀπισθεν). — ἄγω (ἀμτβτ.) προσέρχομαι, πορεύομαι. — ἦ (ἀπὸ ἐκεῖ) ὅπου. — παρέρχομαι προσπερνῶ. — ἀπάγω ἀποχωρῶ, ἀπέρχομαι. — ἀναλαμβάνω λαμβάνω μαζί μου. — σύνοδος συμπλοκή. — διήλασε (τοῦ διελαύνω) κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστὰς μὲ τὸ ἵππικόν του διῆλθε διὰ μέσου τῶν Ἑλλήνων πελταστῶν (βλ. πίν. VII ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — κατέκανε, ἄορ. τοῦ κατακαίνω φονεύω.

— διαστάντες (τοῦ διίσταμαι) διανοίξαντες τὰς τάξεις των. — Ἀμφιπολίτης κάτοικος τῆς Ἀμφιπόλεως, ἀποικίας τῶν Ἀθηναίων παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος ἐν τῇ Α. Μακεδονίᾳ. — φρόνιμος γίγνομαι ἐνεργῶ μετὰ περισκέψεως. — δ' οὖν ὡπωςδήποτε. — μείον ἔχω μειονεκτῶ. — ἀπαλλάττομαι ἀπομακρύνομαι, ἀποχωρῶ. — πάλιν εἰς τὰ ὀπίσω. — ἀναστρέφω ἐπιστρέφω. — δὴ πλέον.

§ 9-10. προσάγω πρὸς τι ἐπέρχομαι κατὰ τινος. — περιπτύσσω περικυκλώνω. — ἀναπτύσσειν τὸ κέρας νὰ ἐξαπλώσουν τὸ κέρας (νὰ δώσουν δηλ. εἰς τὸ κέρας τοιαύτην ἔκτασιν, ὥστε νὰ γίνη τοῦτο μέτωπον· βλ. πίν. IX ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ποιοῦμαι ὀπισθεν τὸν ποταμὸν παρατάσσομαι οὕτως, ὥστε νὰ ἔχω τὸν ποταμὸν ὀπισθέν μου. — καὶ δὴ τότε πλέον. — παρελθὼν, δηλ. τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν Ἑλληνῶν. — καθίστημι ἀντίαν τὴν φάλαγγα ἀντιπαρατάσσω τὴν φάλαγγα.

§ 11-15. τὸ πρόσθεν πρότερον. — δέχομαι ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι. — ἐκ πλείονος ἀπὸ μεγαλυτέραν ἀπόστασιν. — ἐπιδιώκω καταδιώκω. — κώμης τινός, ἡ κώμη αὕτη εἶναι τὰ Κούναξα. — ἀναστρέφομαι, ἐπὶ στρατιωτῶν : στρέφομαι κατὰ μέτωπον τοῦ ἐχθροῦ καὶ στέχομαι (σταματῶ). — ἐνεπλήσθη, ἀόρ. τοῦ ἐμπίμπλαμαι πληροῦμαι, γεμίζω. — τὸ βασιλείον σημεῖον ἡ βασιλικὴ σημαία. — ἀνατεταμένος ἀνυψωμένος. — πέλτη, ἐδῶ : δόρυ. — ψιλῶ ἀπογυμνώνω, κενώνω. — τὰ ὑπὲρ τὰ πέραν. — ἐλαύνω τρέχω ἐφιππος. — ἀνὰ κράτος ὁλοταχῶς.

§ 16-19. τίθεμαι τὰ ὅπλα θέτω κάτω τὰ ὅπλα μου. — ἅμα μέν... ἅμα δὲ ἀφ' ἑνὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — θαυμάζω ἐκπλήσσομαι. — ἤδεσαν, πρτκ. τοῦ οἶδα. — παρῆει ἤρχετο (πρὸς αὐτούς). — εἰκάζω συμπεραίνω. — οἷχομαι διώκων, βλ. ἀνωτέρω § 5. — τι κάποιαν θέσιν. — ἄγομαι μεταφέρω. — καταλαμβάνω εὐρίσκω. — χρήματα πράγματα. — σιτίον τρόφιμον. — σφοδρὰ ἔνδεια μεγάλη ἔλλειψις. — διαδίδωμι διαμοιράζω. — ἀνάριστοι ἀγευμάτιστοι. — δὴ ὡς γνωστόν. — ἄριστον γεῦμα. — διαγίγνομαι διέρχομαι, περνῶ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

§ 2-3. ἄμα τῇ ἡμέρᾳ μαζί με τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἡμέρας : κατὰ τὰ
ξημερώματα. — σημαίνω παραγγέλλω. — χρῆ
πρέπει. — συσκευάζομαι ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου, τὰς ἀποσκευάς
μου. — προϊέναι, ἀπρμφ. τοῦ προέρχομαι προχωρῶ. — εἰς τὸ πρόσ-
θεν πρὸς τὰ ἐμπρός. — συμμείξειαν, ἀόρ. τοῦ συμμείγνυμι τινι
συναντῶμαι μέ τινα. — ἐν ὁρμῇ εἰμι εἶμαι ἐτοιμος νὰ ξεκινήσω. — ὁ
ἥλιος ἀνέχει ὁ ἥλιος ἀνατέλλει. — Τευθρανία χώρα τῆς Μ. Ἀσίας
ἐν τῇ Μυσίᾳ. — Ταμῶς Αἰγύπτιος ἀκολουθήσας τὸν Κῦρον εἰς τὴν ἐκ-
στρατείαν του κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου. — ὠρμηγντο, ὑπερσυντλκ. τοῦ
ὁρμῶμαι ξεκινῶ. — ἐπὶ Ἰωνίας διὰ τὴν Ἰωνίαν. — ὄθενπερ ὅπό-
θεν ἀκριβῶς.

§ 4-5. βαρέως φέρω πολὺ λυποῦμαι. — ὦφеле Κῦρος ζῆν εἴθε
νὰ ἔζη ὁ Κ. — ἐπαγγέλλομαι ὑπόσχομαι. — καθιεῖν, μέλλ. τοῦ κα-
θίζω. — τῶν νικῶντων ἐστὶ εἰς τοὺς νικητὰς ἀνήκει. — τὸ ἄρχειν
ἡ ἐξουσία.

§ 6. οἶχομαι ἔχω ἀπέλθει· ὁ πρτκ. ὠχόμεν εἶχον ἀπέλθει ἢ (ὅπως
ἐδῶ) ἀπῆλθον. — σίτος τρόφιμα. — κόπτω σφάζω. — ξύλα καύσιμα
ξύλα. — μικρὸν ὀλίγον. — οὗ εἰς τὸν τόπον, ὅπου. — οἰστὸς βέλος. —
ἐκβάλλω ρίπτω ἔξω ἀπὸ τὴν φαρέτραν (τὴν βελοθήκην). — γέρρα,
βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8-11 (σελ. 133). — πέλτη μικρὰ ἀσπίς πλεκτὴ
ἀπὸ κλάδους δένδρων. — φέρεσθαι διὰ νὰ φέρονται : εἰς τὴν διάθεσιν
τῶν θελόντων νὰ λάβουν αὐτάς. — ἔψω βράζω.

§ 7-8. ἀμφὶ πλήθουςαν ἀγοράν, βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 1-3,
(σελ. 132). — κήρυκες ἄνδρες ἀποστελλόμενοι πρὸς τοὺς πολεμίους, διὰ
νὰ διαπραγματευθοῦν εἰρήνην· ἐθεωροῦντο πρόσωπα ἱερὰ καὶ ἀπαρα-
βίαστα, ὡς σημεῖον δὲ τοῦ ἀξιώματός των ἔφερον ράβδον ἰδίου σχή-
ματος, ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο κηρύκειον. — ἐντίμως ἔχω τιμῶμαι. —
προσποιοῦμαι ἰσχυρίζομαι. — ἐπιστήμων γνώστης. — τὰ ἀμφὶ τά-
ξεις τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν τακτικὴν, εἰς τὴν τέχνην δηλ. τοῦ παρατάσ-

σιν στρατόν. — ὀπλομαχία, κυρίως : μάχη δι' ὅπλων· ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : τέχνη τοῦ πολέμου. — ἀπέκτονε, πρκμ. τοῦ ἀποκτείνω. — αἱ βασιλέως θύραι τὰ ἀνάκτορα (ἡ αὐλή) τοῦ βασιλέως. — εὐρίσκεισθαι νὰ προσπαθοῦν νὰ εὑρουν (νὰ ἐπιτύχουν) διὰ τὸν ἑαυτὸν των.

§ 9-11. βαρέως με ἀγανάκτησιν. — οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ δὲν εἶναι ἴδιον τῶν νικητῶν. — κάλλιστον ἀξιοπρεπέστατον. — αὐτίκα ἀμέσως. — ἤξω θὰ ἐπανεέλθω. — τὰ ἱερὰ τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων. — ἐξηρημένα βγαλμένα (ἀπὸ τὴν κοιλίαν)· πρκμ. τοῦ ἐξαιροῦμαι. — θαυμάζω δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω. — πότερα διὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο λόγων. — ὡς κρατῶν ὡς νικητῆς. — τί δεῖ τί ἀνάγκη εἶναι. — ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίζωνται ἐὰν τοῦ κάμουν αὐτὴν τὴν χάριν. — ἀντι-ποιοῦμαι τινι τῆς ἀρχῆς διαμφοισβητῶ πρὸς τινά τὴν ἀρχὴν (τὴν βασιλείαν). — παρέχω παραδίδω.

§ 12-14. εἰ μὴ (κατόπιν ἀρνήσεως) παρὰ μόνον. — ἀρετὴ ἀνδρεία. — τὸ σῶμα ἡ ζωὴ. — οἴου, προσκτκ. τοῦ οἶομαι. — ἔοικα ὁμοιάζω. — οὐκ ἄχαρις = χαρίεις χαριτωμένος, νόστιμος. — ἴσθι, προσκτκ. τοῦ οἶδα. — περιγίγνομαι τινος ὑπερισχύω τινός, καταβάλλω τινά.

§ 15-18. ὑπολαμβάνω λαμβάνω τὸν λόγον. — σε ἄσμενος ἐόρακα με χαρὰν μου σὲ εἶδα. — ἐν τοιούτοις πράγμασι εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — συμβουλευομαι τινι ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος. — πρὸς θεῶν δι' ὄνομα τῶν θεῶν. — δοκεῖ φαίνεται. — οἶσει, μέλλ. τοῦ φέρω. — οἶσθα γνωρίζεις. — ταῦτα ὑπήγετο (αὐτόν, δηλ. τὸν Φαλῖνον) με τὰ μέσα αὐτὰ προσεπάθει νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Φ. — ὁ παρὰ βασιλέως πρεσβεύων ὁ ἀπεσταλμένος ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως.

§ 19. ὑποστρέφω ἐπιτηδεύω ξεφεύγω. — δόξα προσδοκία. — μυρίαί ἐλπίδες ἄπειροι ἐλπίδες. — ἄκοντος βασιλέως ἄνευ τῆς θελήσεως τοῦ βασιλέως. — ὅπῃ με ὅποιον τρόπον.

§ 20-23. δέοι, εὐκτ. τοῦ δεῖ εἶναι ἀνάγκη. — πλείονος ἄξιός εἰμι εἶμαι χρησιμώτερος. — σπονδαὶ ἀνακωχή, εἰρήνη. — διασημαίνω δηλώνω καθαρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

§ 1-2. ἔφοδος προσέλευσις. — τῷδε ἀπὸ τὸ ἐξῆς. — ἡ πρόσθεν ἡμέρα ἡ προηγουμένη ἡμέρα. — προφύλακες φρουροί. — ἐπισκοπῶ ἐπιθεωρῶ. — σχολάζω εὐκαιρῶ.

§ 3-5. καθίστημι παρατάσσω. — πάντη καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. — προέρχομαι προχωρῶ, παρουσιάζομαι. — εὖοπλος ὁ ἔχων ὥραϊα ὅπλα. — φράζω λέγω, παραγγέλλω. — εἰμι πρὸς τινι εὐρίσκομαι πλησίον τινός. — ἀνερωτῶ ἔρωτῶ. — μάχης δεῖ εἶναι ἀνάγκη μάχης: πρέπει νὰ γίνῃ μάχη. — πορίζω παρέχω, χορηγῶ.

§ 6-7. ἀπελαύνω ἀπέρχομαι ἔφιππος. — ἦκον ἐπέστρεψαν. — ᾧ ἐπετέκτατο εἰς τὸ ὅποῖον εἶχε δοθῇ διαταγή. — πράττω τι διαπραγματεύομαι τι. — εἰκότα λογικά. — δοκῶ φαίνομαι. — ἡγεμῶν ὁδηγός. — ἔνθεν (εἰς μέρος) ἀπὸ τὰ ὅποια.

§ 8-9. μεθίσταμαι τινὰ ἀπομακρύνω τινά. — καθ' ἡσυχίαν ἀνενοχλήτως, εἰρηνικῶς. — ἔρχομαι ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια πηγαίνω εἰς μέρος, ὅπου ὑπάρχουν τὰ τρόφιμα. — διατρίβω ἀργοπορῶ. — ὀκνῶ μὴ φοβοῦμαι μήπως. — ἀποδόξῃ, ἀόρ. τοῦ ἀποδοκεῖ· ἀποδοκεῖ μοι (μετ' ἀπρμφ.) ἀποφασίζω νὰ μὴ. — σπένδομαι δέχομαι τὰς σπονδὰς (τὴν ἀνακωχήν). — ἡγοῦμαι ὁδηγῶ.

§ 10-14. ἐντυγχάνω τινὶ συναντῶ τι. — αὐλῶν αὐλάκι. — ὥς = ὥστε. — διάβασις πρόχειρος γέφυρα. — ἐκπεπτωκότες ξερρίζω-μένοι καὶ πεσμένοι κατὰ γῆς. — ἀποδείκνυμι δεικνύω, ὀρίζω. — ἐψητὸς βρασμένος.

§ 17-20. πίπτω εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα περιπίπτω εἰς πολλὰς καὶ ἀνυπερβλήτους δυσχερείας. — εὖρημα ποιοῦμαι θεωρῶ εὐτύχημά μου. — αἰτοῦμαι τινὰ δοῦναί μοι ζητῶ ἀπὸ τινὰ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ. — ἀποσώζω τινὰ ἐπαναφέρω τινὰ σῶον. — ἀχαριστία μοί ἐστι πρὸς τινος εὐρίσκω ἀχαριστίαν ἐκ μέρους τινός. — γνούς, ἀόρ. τοῦ γινώσκω· ταῦτα γινώσκω σχηματίζω ταύτην τὴν γνώμην. — αἰτοῦμαι βασιλέα παρακαλῶ τὸν βασιλέα. — χαρίζομαι τινὶ κά-

μνω χάριν εἰς τινα. — ἐπιστρατεύω ἐκστρατεύω. — κατὰ τοὺς Ἑλληνας ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων. — διήλασα, τοῦ διελαύνω διέρχομαι μὲ τὸ ἵππικόν μου διὰ μέσου τινός. — συνέμειξα, ἀόρ. τοῦ συμμείγνυμί τινι συναντῶμαι μὲ τινα. — ἐρέσθαι, ἀόρ. τοῦ ἐρωτῶ. — μετρίως μὲ μετριοπάθειαν. — εὐπρακτος εὐκατόρθωτος· εὐπρακτότερόν μοί ἐστι εὐκολώτερον κατορθῶν. — διαπράττομαι κατορθῶν, ἐπιτυγχάνω.

§ 21 - 23. μεταστάντες, ἀόρ. τοῦ μεθίσταμαι ἀπομακρύνομαι. — ἐπορευόμεθα = ἐβουλόμεθα πορεύεσθαι. — λαμβάνω προλαμβάνω. — ἐν δεινῷ εἰμι εὐρίσκομαι εἰς δεινὴν (πολὺν δύσκολον) θέσιν. — παρέχοντες αὐτῷ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνῷ παρείχομεν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς αὐτόν· ἐνῷ ἐδεχόμεθα παρ' αὐτοῦ. — εὖ ποιῶ εὐεργετῶ. — ἀντιποιοῦμαι τινι τῆς ἀρχῆς, βλ. κεφ. 1, § 9 - 11 (σελ. 138). — οὔτε ἔστι (τι), ὅτου ἔνεκα οὔτε ὑπάρχει κανεῖς λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον. — λυπῶ ἐνοχλῶ. — ἀδικῶ βλάπτω. — ἀμύνομαι ἀποκρούω. — ὑπάρχω εὖ ποιῶν τινα κάμνω ἀρχὴν νὰ εὐεργετῶ τινα. — ἤτ-τῶμαί τινος εὖ ποιῶν φαίνομαι κατώτερός τινος εἰς τὰς εὐεργεσίας. — εἰς γε δύναμιν κατὰ τὴν δυνάμιν μας τοῦλάχιστον.

§ 24 - 27. ἀγορὰν παρέχω παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — φροντίζω ἀνησυχῶ. — ἄξιον ἀξιοπρεπές. — ἔξεστι εἶναι δυνατόν. — πιστα λαμβάνω λαμβάνω διαβεβαιώσεις (ἐνόρκους). — ἦ μὴν τῷ ὄντι, ἀληθῶς. — ἀπάγω ὁδηγῶ. — ἐξῆ, ὑποτακτ. τοῦ ἔξεστι. — πρίσθαι, ἀόρ. τοῦ ὠνοῦμαι ἀγοράζω. — δεήσει, μέλλ. τοῦ δεῖ. — ὥς διὰ φιλίας (χώρας) ὅπως διὰ μέσου φιλικῆς χώρας. — ἀσινῶς ἀβλαβῶς· χωρὶς νὰ προξενῇτε βλάβην. — σῖτα τροφαί.

§ 28 - 29. ἄπειμι, μέλλ. τοῦ ἀπέρχομαι. — διαπράττομαι ἄδεομαι τελειῶν. — τὰς ὑποθέσεις μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

§ 1 - 2. Ζαπάτας παραπόταμος τοῦ Τίγρητος. — ἐπιβουλή ἐχθρική ἐνέργεια. — συγγίγνομαι τινι συναντῶμαι μὲ τινα. — παύω διαλύω. — ἐροῦντα, μέλλ. τοῦ λέγω. — χρήζω ἐπιθυμῶ. — ἐτοίμως προθύμως.

§ 3-6. δεξιαὶ (χεῖρες) δίδονται ἀνταλλάσσονται χειραψία με διαβεβαιώσεις. — φυλάττομαι τινα προφυλάσσομαι ἀπὸ τινα. — ἀντιφυλαττόμεθα (ὕμᾱς) ἐπίσης προφυλασσόμεθα ἀπὸ σᾶς. — σκοπιφυλαττόμεθα (ὕμᾱς) ἐπίσης προφυλασσόμεθα ἀπὸ σᾶς. — αἰσθῆσθαι, ἄρ. τοῦ πῶ ἐξετάζω, παρατηρῶ (τὰ συμβαίνοντα). — αἰσθάνομαι, ἄρ. τοῦ αἰσθάνομαι ἀντιλαμβάνομαι. — ἐπινοῶ ἔχω κατὰ νοῦν. — ἔρχομαι εἰς λόγους τινὶ ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μετὰ τινος. — ἐξέλοιμεν, ἄρ. τοῦ ἐξαίρω ἐκβάλλω. — ἀπιστία δυσπιστία. — φθάνω προλαμβάνω. — κακόν (τι) ποιῶ τινα κάμνω κακὸν εἰς τινα. — ἀνήκεστος ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος. — μέλλω ἔχω κατὰ νοῦν, σκοπεύω. — ἀγνωμοσύνη παρανοήσεις, παρεξηγήσεις. — συνουσία συνομιλία. — ἦκω ἔχω ἔλθει. — διδάσκω τινά, ὡς ἀποδεικνύω (ἐξηγῶ) εἰς τινα ὅτι.

§ 7. σύνοιδα ἐμαυτῷ συναισθάνομαι. — τὸν θεῶν πόλεμον ὡς πρὸς τὸν πόλεμον με τοὺς θεοὺς. — ἀπὸ ποίου τάχους με ποίαν ταχύτητα. — ἀποφεύγω ξεφεύγω. — ἀποδραΐη, ἄρ. τοῦ ἀποδιδράσκω καταφεύγω, κρύπτομαι. — ὅπως πῶς. — ἐχυρὸν χωρίον ὀχυρὸς τόπος. — ἀποσταίη, ἄρ. τοῦ ἀφίσταμαι ἀπομακρύνομαι. — πάντῃ πανταχοῦ. — ἴσον ἐξ ἴσου. — κρατῶ τινος ἐξουσιάζω τι.

§ 8-11. οὕτω γινώσκω ταῦτα φρονῶ. — συντίθεμαι φιλίαν συνάπτω φιλίαν. — κατατίθεμαι ἐμπιστεύομαι. — πᾶσα ὁδὸς κάθε ὁδός. — εὐπορος εὐκολοδιάβατος. — ἀπορία ἔλλειψις. — πᾶσα ἡ ὁδὸς ὁλόκληρος ἡ ὁδὸς (τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διανύσωμεν). — διὰ σκότους ὁλόκληρος ἡ ὁδὸς (τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διανύσωμεν). — διὰ σκότους σκοτεινὴ, ἀγνωστος. — ἐπίσταμαι γνωρίζω. — δύσπορος δυσκολοδιάβατος. — ὄχλος πλῆθος ἀνθρώπων. — ἐρημία ἀπομόνωσης. — μεστός πλήρης. — ἀπορία, ἐδῶ : ἀμηχανία, δυσκολία. — μανέντες, ἄρ. τοῦ μαίνομαι τρελλανόμαι. — ἔφεδρος ἀντίπαλος. — σῶζω διατηρῶ.

§ 12-14. Μυσοὶ κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας εἰς τὰ ΒΔ. τῆς Μ. Ἀσίας ἀπέναντι τῆς Λέσβου. — λυπηρὸς ἐνοχλητικὸς. — ταπεινὸν παρέχω τινά ταπεινῶν, ὑποτάσσω τινά. — Πισίδαι, βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11 (σελ. 129). — τεθυμωμένους, πρkm. τοῦ θυμοῦμαι τι-νι ἐξοργίζομαι κατὰ τινος. — μᾶλλον εὐκολώτερον. — κολάζομαι τι-να τιμωρῶ τινα. — ἀλλὰ μὴν, ἐδῶ : πρὸς δὲ τούτοις. — ἐν τοῖς

μεταξὺ τῶν. — λυπῶ ἐνοχλῶ. — δεσπότης κυρίαρχος. — ἀναστρέφομαι (συμπερι)φέρομαι. — ὑπηρέτης βοηθός. — χάριν ἔχω τινὶ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην εἰς τινα.

§ 15. ἐνθυμοῦμαι βάλλω εἰς τὸν νοῦν μου, ἀναλογίζομαι. — οὕτω θαυμαστὸν τόσον παράδοξον. — καὶ (ἐπιτακτ.) ἤδιστα μὲ πολὺ μεγάλην εὐχαρίστησιν. — δεινὸς λέγειν ἱκανὸς εἰς τὸ λέγειν, ἱκανὸς ρήτωρ.

§ 16-19. ταῦτα γινώσκω = οὕτω γινώσκω (§ 8). — βουλεύω κακὸν τινὶ σκέπτομαι κακὸν κατὰ τινος. — κακόνους εἰμί τινι = βουλεύω κακὸν τινι. — ἀντακούω ἀκούω καὶ ἐγώ. — ἀπολέσαι, ἀόρ. τοῦ ἀπόλλυμι καταστρέφω. — ἀπορῶ στεροῦμαι. — ὅπλισις ἐξόπλισις, ὀπλισμός. — ἐν οἷς μὲ τὰ ἱπποῖα. — ἀντιπάσχω πάσχω ἕνεκα τῶν πράξεών μου. — χωρία ἐπιτήδεια θέσεις κατάλληλοι. — διαπορεύομαι διέρχομαι. — ἔξεστιν ἡμῖν δυνάμεθα ἡμεῖς. — ἄπορος ἀδιάβατος. — ταμιεύομαι αποχωρίζω. — ὁπόσοις ὑμῶν = τοσοῦτους ὑμῶν, ὁπόσοις. — διαπορεύω τινὰ διαβιβάζω τινὰ, διευκολύνω εἰς τινα τὴν διάβασιν. — ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ... ἐστι ἀλλὰ τοῦλάχιστον τὸ πῦρ εἶναι βεβαίως.... — κρείττων ἰσχυρότερος. — λιμὸς πείνα. — ἀγαθὸς ἀνδρεῖος.

§ 20-21. πόρος μέσον. — ἐξελοίμεθα, ἀόρ. τοῦ ἐξαιροῦμαι ἐκλέγω, προτιμῶ. — πρὸς θεῶν ἐνώπιον τῶν θεῶν. — ἄπορος καὶ ἀμήχανος ὁ εὐρίσκόμενος εἰς ἀπορίαν καὶ ἀμηχανίαν. — ἐν ἀνάγκῃ ἔχομαι ὑπὸ ἀνάγκης πιέζομαι. — καὶ τούτων πονηρῶν καὶ μάλιστα πονηρῶν. — ἀπιστία ἀθέτησις ὑποσχέσεως. — ἀλόγιστος ἀπερίσκεπτος.

§ 24-26. τοιαῦτα ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπάρχει ὑπάρχουν εἰς ἡμᾶς τοιοῦτοι (δηλ. ἰσχυροὶ) λόγοι, διὰ τὰ εἶμεθα φίλοι. — πάσχω τὰ ἔσχατα ὑφίσταμαι τὴν ἐσχάτην ποινήν, θανατώνομαι. — ἐν τῷ ἐμφανεῖ φανερά. — φιλοφρονοῦμαι δίδω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου αἰσθημάτων. — σύνδειπνον ποιοῦμαί τινα συνδειπνῶ μετὰ τινος.

§ 27-30. ἐλέγχομαι (μετὰ μτχ.) ἀποδεικνύομαι, ὅτι. — συγγίγνομαι τινι, βλ. ἀνωτέρω § 1 (σελ. 140). — στασιάζω τινὶ ἀντιπολιτευομαι τινα. — τὸ στράτευμα λαμβάνω πρὸς ἑμαυτὸν λαμβάνω

μέ το μέρος μου τὸ στράτευμα. — ἔχω τὴν γνώμην πρὸς τινα εἶμαι προσηλωμένος, ἀφωσιωμένος πρὸς τινα. — παραλυπῶ παρενοχλῶ, παρεμβάλλω προσκόμματα. — ἐκποδῶν εἶμι ἐκβάλλομαι ἐκ τοῦ μέσου, ἐκλείπω. — ἰσχυρῶς κατατείνω πολὺ ἐπιμένω. — ὡς εἰς ἀγορὰν (δηλ. ἰόντες) ὡς νὰ ἐπορεύοντο, διὰ νὰ ἀγοράσουν τροφὰς (ἐπομένως ἄοπλοι).

§ 31 - 34. ἐπὶ ταῖς θύραις πρὸ τῆς σκηνῆς. — παρακαλῶ προσκαλῶ. — εἶσω μέσα. — ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου κατόπιν τοῦ αὐτοῦ σημείου· τὸ σημεῖον ἦτο σημαία ἐρυθρὰ ἀνυψωθείσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Τισσ. — ἡ ἱππασία τὸ τρέξιμον τῶν ἱππέων. — θαυμάζω τι ἐκπλήσσομαι μέ τι. — ἀμφιγνοῶ ἀμφιβάλλω, δὲν δύναιμι νὰ ἐννοήσω. — πρὶν ἕως ὅτου. — Νίκαρχος, εἷς ἐκ τῶν λοχαγῶν. — τετρωμένος, πρkm. τοῦ τιτρώσκομαι πληγώνομαι.

§ 35 - 37. ἐπισιτίζομαι προμηθεύομαι τροφὰς.

§ 38. ἔστησαν, ἄρ. τοῦ ἵσταμαι· ἵσταμαι εἰς ἐπήκοον ἵσταμαι εἰς ἀπόστασιν τοσαύτην, ὥστε νὰ ἀκούεται ἡ ὁμιλία. — φαίνομαι (μετὰ μτχ.) ἀποδεικνύομαι, ὅτι. — ἔχει τὴν δίκην ἔλαβε τὴν τιμωρίαν του, ἐτιμωρήθη.

§ 39 - 42. ὁμόσαντες, ἄρ. τοῦ ὁμνυμι ὁρίζομαι. — νομίζω τινα φίλον θεωρῶ τινα ὡς φίλον. — ἄθεος ἀσεβής. — ἀπολωλέκατε, πρkm. τοῦ ἀπόλλυμι καταστρέφω, φονεύω. — Ὁρόντας γαμβρὸς τοῦ Ἀρταξέρξου, σατράπης τῆς Ἀρμενίας. — δεῦρο ἐδῶ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

§ 2. συνεπισπόμενοι, ἄορ. τοῦ συνεφέπομαι συνακολουθῶ. — ἀπωλώλεσαν, ὑπερσυντλκ. τοῦ ἀπόλλυμι. — ἐννοοῦμαι σκέπτομαι. — ἐπὶ ταῖς θύραις πλησίον τῆς πρωτευούσης. — πάντῃ πανταχοῦ. — ἀγορὰν παρέχω παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — μεῖον ὀλιγώτερον. — ἡγεμὼν τῆς ὁδοῦ ὁδηγός. — διείργω ἐν μέσῳ κεῖμαι ἐν μέσῳ καὶ διαχωρίζω. — καταλελειμμένοι ἦσαν, ὑπερσυντλκ. τοῦ καταλείπομαι. — εὐδηλος ὁλοφάνερος. — κατακάνοιεν, ἄορ. τοῦ κατακαίνω φονεύω. — λειφθείη, ἄορ. τοῦ λείπομαι ἀπομένω, μένω ἐν τῇ ζῳῇ.

§ 3. ἀθύμως ἔχω ἀθυμῶ, στενοχωροῦμαι. — σίτου γεύομαι λαμβάνω τροφήν. — ἀνακαίω ἀνάπτω. — ἐπὶ τὰ ὄπλα εἰς τὸ στρατόπεδον. — ἀναπαύομαι κατακλίνομαι, πλαγιάζω. — ὄψεσθαι, μέλλ. τοῦ ὄρῳ. — οὕτω διάκειμαι εἰς τοιαύτην (ψυχικὴν) κατάστασιν εὐρίσκωμαι.

§ 4-5. μεταπέμπομαι προσκαλῶ. — οἴκοθεν ἐκ τῆς πατρίδος. — κρείττων ὠφελιμώτερος. — ἀνακοινοῦμαί τινι συσκέπτομαι μετὰ τινος. — ὑποπτεύω φοβοῦμαι. — μὴ εἶη (Ξενοφῶντι) ὑπαίτιόν τι πρὸς τῆς πόλεως μήπως δώσῃ κάποιαν ἀφορμὴν κατηγορίας κατὰ τοῦ Ξεν. ἐκ μέρους τῶν συμπολιτῶν του. — ἀνακοινῶ τινι ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος, ἐρωτῶ τινα.

§ 6-7. ἐπήρετο, ἄορ. τοῦ ἐπερωτῶ ἐρωτῶ. — ἔρχομαι τὴν ὁδὸν διανύω τὴν ὁδόν, κάμνω τὸ ταξίδι. — ἐπινοῶ ἔχω κατὰ νοῦν. — καλῶς πράττω ἐπιτυγχάνω τὸν σκοπὸν μου. — ἀνείλε, ἄορ. τοῦ ἀναιρῶ χρησιμοδοτῶ. — πάλιν ἔρχομαι ἐπανέρχομαι. — μαντεία χρησμός. — αἰτιῶμαι κατηγορῶ. — λῶον καλύτερον, συμφερότερον. — ἰτέον εἶναι ὅτι ἔπρεπε νὰ ταξιδεύσῃ. — πυνθάνομαί τι ἐρωτῶ τι. — ἥρου, ἄορ. τοῦ ἐρωτῶ.

§ 8-10. καταλαμβάνω εὐρίσκω, συναντῶ. — ὁρμῶ τὴν ἄνω ὁδὸν πορεύομαι πρὸς τὰ ἄνω (πρὸς τὰ μεσόγεια). — προθυμοῦμαι

(μετ' ἀπρμφ.) προτρέπω νά. — ἐπειδὴν τάχιστα εὐθὺς ὡς. — στόλος ἐκστρατεία. — ἥδει, παρτι. τοῦ οἶδα. — ὁρμή πορεία, ἐκστρατεία. — τὴν ὁδὸν τὰς δυσχερείας τῆς ὁδοιπορίας.

§ 11-12. μικρὸν ὀλίγον. — λαχών, ἄορ. τοῦ λαγχάνω· λαγχάνω ὕπνου κοιμῶμαι. — ἔδοξεν αὐτῷ τοῦ ἐφάνη. — σκηπτὸς κεραυνός. — τῇ μέν... τῇ δὲ ἀφ' ἑνὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ. — πόνος ταλαιπωρία. — (ἐφοβεῖτο) μὴ οὐ δύναίτο μήπως δὲν θὰ δύναται. — εἴργω ἐμποδίζω. — πάντοθεν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. — ἀπορίαί δυσκολίαί, προσκόμματα.

§ 13-14. ὁποῖόν τί ἐστὶ ποῖαν περίπου σημασίαν ἔχει. — ἔξεστι εἶναι δυνατόν. — σκοπῶ ἐννοῶ, κρίνω. — ἐννοία ἐμπίπτει τινὶ σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινα. — τί κατάκειμαι διατὶ εἶμαι πλαγιασμένος. — γίγνομαι ἐπὶ τινι περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — τί ἐμποδὼν (ἐστὶ) . . . μὴ οὐχὶ ὑβριζομένους ἀποθανεῖν τί ἐμποδίζει νὰ φονευθῶμεν μὲ ὀνειδισμούς (ἐξευτελισμούς). — τὰ χαλεπώτατα τὰ τρομερώτατα. — ἐπιδόντας ἀφοῦ ἴδωμεν. — ὅπως πῶς. — ἀμυνόμεθα, μέλλ. τοῦ ἀμύνομαι ὑπερασπίζω τὸν ἑαυτὸν μου. — ὥσπερ ἔξδν = ὥσπερ εἰ ἔξῃν ὡς νὰ ἐπετρέπετο. — προσδοκῶ (ὑποτιτικ.) νὰ περιμένω ; — ποῖαν ἡλικίαν ἐλθεῖν ἐμαυτῷ, ὅτε συνέβαινον ταῦτα, ὁ Ξεν. ἦτο τριάκοντα περίπου ἐτῶν. — τήμερον σήμερον. — προδίδωμι παραδίδω.

§ 15-18. ἐν οἷοις πράγμασι εἰς ποῖαν κατάστασιν. — ἐξέφηναν, ἄορ. τοῦ ἐκφαίνω· ἐκφαίνω πόλεμον φανερά ἀρχίζω, κηρύττω πόλεμον. — οὐδέν, ἐπίρρ. — ἀντεπιμελοῦμαι φροντίζω ἐπίσης. — ὑφησόμεθα, μέλλ. τοῦ ὑφίεμαι παραμελῶ τὸν ἑαυτὸν μου. — πείσεσθαι, μέλλ. τοῦ πάσχω. — ἀνασταυρῶ καρφῶνω ἐπάνω εἰς μακρὸν ξύλον. — κηδεμὼν προστάτης. — ἐπὶ πᾶν ἔρχομαι καταβάλλω κάθε δυνατὴν προσπάθειαν, κάμνω ὅ,τι ἡμπορῶ. — αἰκίζομαι τινα τὰ αἰσχίστα βασανίζω τινὰ σκληρότατα. — τοι βεβαίως. — ποιητέον (ἡμῖν ἐστὶ) πρέπει νὰ πράξωμεν.

§ 19-20. διαθεῶμαι ἀκριβῶς παρατηρῶ. — ὡς πόσον. — ἐσθῆς

(περιληπτικ.) ἐνδύματα. — ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι. — πριαίμεθα, ἄρ. τοῦ ὦνοῦμαι ἀγοράζω. — ὦν ὠνησόμεθα μὲ τὰ ὅποια νὰ ἀγοράσωμεν.

§ 21 - 23. ὕβρις αὐθαιρεσία. — ἀσάφεια ἀβεβαιότης. — ἄθλα ὡς βραβεῖα. — ὁπότεροι ἡμῶν διὰ τούτους ἐξ ἡμῶν τῶν δύο, οἱ ὅποιοι. — ἀμείνων ἀνδρεύτερος. — ἀγωνοθέτης διοργανωτής ἀγῶνος, βραβευτής. — στερρῶς σταθερῶς. — ἐξεῖναί μοι δοκεῖ = δοκεῖ μοι ἐξεῖναι (ἡμῖν). — φρόνημα θάρρος. — θάλπος ζέστη. — τρωτός ὁ δυνάμενος νὰ πληγωθῇ. — θνητός ὁ δυνάμενος νὰ φονευθῇ. — μάλλον εὐκολώτερον.

§ 24 - 25. ἀλλ' ἴσως γὰρ ἀλλ' ἐπειδὴ ἴσως. — ἐφ' ἡμᾶς πρὸς ἡμᾶς. — παρακαλοῦντας, μέλλ. τοῦ παρακαλῶ παρακινῶ. — ἐξορμῶ παρακινῶ. — ἀρετὴ ἀνδρεία. — ἀξιοστράτηγος ἄξιος στρατηγός. — βούλομαι εἶμαι πρόθυμος. — τάττω διατάσσω. — ἡγεῖσθαι νὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς σας (ν' ἀναλάβω δηλ. ἐγὼ τὴν παρόρμησιν τοῦ στρατοῦ πρὸς λῆψιν τῶν ἀναγκαίων ἀποφάσεων). — οὐδέν, ἐπίρρ. — τὴν ἡλικίαν, τὴν σχετικῶς μικρὰν (§ 14) ἀπέναντι τῆς ἡλικίας τῶν περισσοτέρων ἐκ τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου. — ἡγοῦμαι, ἐδῶ : νομίζω. — ἀκμάζω (μετ' ἀπρμφ.) ἔχω ἀρκετὰς δυνάμεις, ὥστε νά. — τὰ κακὰ οἱ κίνδυνοι.

§ 32. παρακαλῶ προσκαλῶ. — ὁπόθεν ἀπὸ ὅποιαν τάξιν (σῶμα στρατοῦ). — οἶχομαι ἔχω ἐξαφανισθῇ, ἔχω φονευθῇ.

§ 33 - 34. εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.

§ 35 - 36. ἐπίσταμαι γνωρίζω. — ἡμῖν πάντα ποιητέα (ἐστὶ) τὰ πάντα πρέπει νὰ πράξωμεν. — μέγιστον καιρὸν σπουδαιοτάτην εὐκαιρίαν (νὰ φανῇτε ὠφέλιμοι εἰς τὸ στράτευμα). — βλέπω πρὸς τινὰ ἔχω ἐστραμμένα τὰ βλέμματά μου πρὸς τινὰ. — κακὸς δειλός. — ἴστε, προσκτικ. τοῦ οἶδα.

§ 37 - 38. διαφέρω τί τινος ὑπερέχω κατὰ τι ἀπὸ τινὰ. — ταξί-
αρχος, οὗτος ἦτο ἀξιωματικὸς τῶν ἐλαφρῶς ὀπλισμένων στρατιωτῶν

(πελταστῶν, τοξοτῶν, σφενδονητῶν) ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν λοχαγόν, ὅστις ἦτο ἀξιωματικὸς τῶν ὀπλιτῶν. — **χρήματα** μισθός· ὁ μισθὸς τοῦ λοχαγοῦ ἦτο διπλάσιος, ὁ δὲ τοῦ στρατηγοῦ τετραπλάσιος τοῦ μισθοῦ τοῦ στρατιώτου, ὅστις ἐλάμβανε κατὰ μῆνα ἓνα **δαρεικὸν** (= 20 ἀττ. δρχμ.). — **πλεονεκτῶ τινός τι** ἔχω (ἀπολαμβάνω) περισσότερον ἀπὸ τινός τι. — **ἀξιῶ** κρίνω ἄξιον (δίκαιον). — **προβουλεύω** τινὸς προνοῶ διὰ τὸ καλὸν τινος. — **προπονῶ** τινος κοπιᾶζω ὑπὲρ τινος. — **μέγα ὠφελῶ** πολὺ ὠφελῶ. — **ὥς συνελόντι εἰπεῖν** διὰ τὸ εἶπω συντόμως. — **εὐταξία** πειθαρχία.

§ 39-42. **καταστήσῃσθε**, ἀόρ. τοῦ **καθίσταμαι** ἐκλέγω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — **παραθαρρύνω** ἐνθαρρύνω. — **πάνυ ἐν καιρῷ ποιῶ** πολὺ ἐπὶ καιρὸν πράγμα κάμνω, πολὺ ὠφελῶ. — **ἐπὶ τὰ ὄπλα**, βλ. § 3 (σελ. 144). — **φυλακὴ** φρουρά. — **οὕτω ἔχω εὐρίσκομαι** εἰς τοιαύτην (ψυχικὴν) κατάστασιν. — **χρῶμαί τινί τι** χρησιμοποιῶ τινα εἷς τι. — **νυκτὸς ἐν καιρῷ** νυκτὸς. — **τρέπω τὴν γνώμην** τινὸς μεταβάλλω τὴν σκέψιν τινός. — **ἐννοοῦμαι** σκέπτομαι. — **πέισονται, μέλλ. τοῦ πάσχω**. — **ἐρρωμένος** θαρραλέος, τολμηρὸς. — **οἱ ἀντίοι** = **οἱ πολέμιοι**. — **δέχομαι** ὑπομένω τὴν ἔφοδον, ἀνθίσταμαι.

§ 43-44. **ἐντεθύμῃμαι** ἔχω παρατηρήσει. — **ζῶ, ἐδῶ** : φυλάττω (σφίζω) τὴν ζωὴν μου. — **ἐκ παντὸς τρόπου** με κάθε τρόπον. — **ἐγνώκασι** ἔχουν τὴν γνώμην, φρονοῦν. — **ἀναγκαῖος ἀναπόφευκτος**. — **καλῶς ἐνδόξως** — **διάγω (τὸν βίον) ζῶ**. — **ἀγαθὸς ἀνδρεῖος**.

§ 45-47. **μέλλω** ἀναβάλλω, βραδύνω. — **ἤδη εὐθὺς**. — **αἰροῦμαι** ἐκλέγω. — **δέομαι** στεροῦμαι. — **συγκαλοῦμεν, μέλλ.** — **περαίνω** φέρω εἰς πέρας, τελειώνω, ἐκτελῶ. — **Δαρδανεύς** ὁ ἐκ τῆς Δαρδάνου, πόλεως τῆς Τρωάδος παρὰ τὸν Ἑλλησποντον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

§ 1-3. **ἤρηντο**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **αἰροῦμαι** ἐκλέγομαι. — **ἡμέρα** ὑποφαίνει ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — **προφύλακες** φρουροί. — **χαλεπὸς** δύσκολος. — **τὰ παρόντα** ἢ παροῦσα κατάστασις. — **ὁπότε**,

ἔδω αἰτλγκ.: ἐπειδή. — ὑφίεμαι ἀποδειλιῶ. — καλῶς ἐνδόξως. — ὑποχείριος γίγνομαι τινι περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός.

§ 4-6. **περί πλείστου ποιοῦμαι** τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρομαι. — **ξένιον**, ὁ Ζεὺς καλεῖται ξένιος ὡς προστάτης τῶν ξένων. — **ἡδέσθη**, ἄορ. τοῦ αἰδοῦμαι σέβομαι. — **ὁμοτράπεζος γίγνομαι τινι** τρώγω ἐπὶ τῆς ἰδίας τραπέζης μετὰ τινος. — **αὐτοῖς τούτοις δι' αὐτῶν τούτων** (τῶν λόγων, τῶν ὑποσχέσεων καὶ τῶν φιλοφρονήσεων). — **λαμβάνω πιστὰ** λαμβάνω διαβεβαιώσεις (ἐνόρκους). — **δείσας**, ἄορ. τοῦ δέδοικα ἢ δέδια φοβοῦμαι. — **μάλιστα** ἐξαιρετικῶς, ὅλως ἰδιαιτέρως. — **οἱ ἔχθιστοι ἐκείνου** οἱ μισητότατοι ἐχθροὶ ἐκείνου. — **ἀποστάς**, ἄορ. τοῦ ἀφίσταμαι ἀποστατῶ, πηγαίνω μὲ τὸ μέρος τινός. — **ἀποτείσαιντο**, ἄορ. τοῦ ἀποτίνομαι τιμωρῶ. — **κράτιστα** γενναιότατα.

§ 7. **στέλλομαι ἐπὶ πόλεμον** ἐξοπλίζομαι πρὸς μάχην: ἐνδύομαι τὴν πολεμικὴν στολὴν μου. — **κόσμος** στολισμός. — **πρέπει** ἀρμόζει. — **δεῖ τελευτᾶν εἶναι** πεπρωμένον ν' ἀποθάνῃ. — **τῶν καλλίστων** = τοῦ καλλίστου κόσμου. — **ἄρχομαι τοῦ λόγου** ἀρχίζω νὰ ὁμιλῶ.

§ 8. **φιλικῶς χρῶμαι τινι** ἔχω φιλικὴν διάθεσιν πρὸς τινα. — **διὰ πίστεως** ἐξ ἐμπιστοσύνης. — **ἐγχειρίζω ἑμαυτὸν τινι** παραδίδω τὸν ἑαυτὸν μου εἰς τινα. — **δίκην ἐπιτίθημί τινι** τινος τιμωρῶ τινα διὰ τι. — **τὸ λοιπὸν** εἰς τὸ ἐξῆς.

§ 9. **μιᾶ ὁρμῇ** μὲ μίαν κίνησιν, συγχρόνως. — **οἶωνός** σημεῖον (προδηλοῦν τὸ μέλλον). — **εὐχομαι** τάζω. — **θύω σωτήρια** (ιερά) προσφέρω θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν. — **συνεπεύχομαι** τάζω προσέτι τι. — **ὅτῳ δοκεῖ** ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει. — **παιανίζω** ψάλλω τὸν παιᾶνα· **παιᾶν** ἔδω: εὐχαριστήριο ὕμνος.

§ 10. **τὰ τῶν θεῶν καλῶς ἔχει** τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς (θρησκευτικὰ) καθήκοντα ἐκτελοῦνται. — **ἐμπεδῶ** φυλάττω, τηρῶ. — **δεινὰ** κίνδυνοι. — **εὐπετῶς** εὐκόλως.

§ 11-13. **ἀναμνήσω**, μέλλ. τοῦ ἀναμνησκω **τινά τι** ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην τινός τι. — **προσῆκει τινὶ** ἀρμόζει εἰς τι

να. — πάνυ δεινὰ μεγάλοι κίνδυνοι. — στόλος στρατός. — κατα-
 κάνοιεν, ἄορ. τοῦ κατακαίνω φονεύω. — χίμαιρα αἶψ, κατσίκα. —
 καταθύω θυσιάζω. — ἔχω (μετ' ἀπρμφ.) δύναμαι. — ψηφίζομαι
 ἀποφασίζω. — ἀποθύω προσφέρω τὴν θυσίαν, τὴν ὁποίαν ἔταξα. —
 ἀγείρω συναθροίζω. — ἔστι εἶναι δυνατόν. — τεκμήριον ἀπόδει-
 ξις. — τρόπαιον σημεῖον νίκης· ἀπετελεῖτο ἀπὸ ὅπλα τῶν πολε-
 μίων, τὰ ὁποῖα ἀνηρτῶντο εἰς δένδρον ἢ συνηθέστερον ἐστήνοντο
 ἐπὶ ξυλίνου στύλου. — μαρτύριον = τεκμήριον. — γίγνομαι γεν-
 νῶμαι. — δεσπότην ὡς κυρίαρχον.

§ 14-16. ἐρῶ θέλω νὰ εἶπω. — ἄρ' οὐ ἄφ' οὔτου. — ἔκγονος
 ἀπόγονος. — ἄμετρος ἀμέτρητος. — πάτριον φρόνημα γενναιοψυχία
 κληρονομηθεῖσα παρὰ τῶν προγόνων. — πεῖραν ἔχω τινὸς ἐκ πείρας
 γνωρίζω περὶ τινος. — δέχομαι, βλ. κεφ. 1, § 39-42 (σελ. 147).

§ 17. μείον ἔχω τι μειονεκτῶ εἰς τι. — ἀφρεστήκασι, πρkm. τοῦ ἀφρί-
 σταμαι. — κακὸς δειλός. — γοῦν τοῦλάχιστον. — ἄρχω κάμνω ἀρχήν.

§ 18-19. πώποτε ποτὲ ἕως τώρα. — δηχθεῖς, ἄορ. τοῦ δάκνο-
 μαι δαγκάνομαι. — ὄχημα πᾶν ὅ,τι φέρει ἢ ὑποστηρίζει τι: βάσις,
 στήριγμα. — βέβηκα ἵσταμαι, πατῶ. — παίω κτυπῶ. — προσίη, τοῦ
 προσέρχομαι. — μᾶλλον εὐκολώτερον. — τευξόμεθα, μέλλ. τοῦ τυγ-
 χάνω (τινὸς) ἐπιτυχάνω (τι), κατορθώνω (τι). — προέχω τινὶ
 ὑπερέχω εἰς τι.

§ 20-21. θαρρῶ τι δὲν φοβοῦμαι τι. — ἄχθομαι τοῦτο στενο-
 χοροῦμαι διὰ τοῦτο. — εἴσονται, μέλλ. τοῦ οἶδα. — ἀμαρτάνω τι
 περὶ τινα κάμνω σφάλμα τι πρὸς βλάβην τινός, ἀπατῶ, βλάπτω
 τινά. — ψυχὴ ζωή. — ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἧς =; (πρβλ. βιβλ. I, κεφ. 1,
 § 8, σελ. 128: ἐκ τῶν πόλεων, ὧν). — μέτρον ποσότης. — ἀργύ-
 ριον χρήματα. — κρατῶ νικῶ.

§ 22. ἄπορον δυσκολία, ἐμπόδιον. — εἰ ἄρα ἂν τυχὸν δέν. — πρό-
 σω μακράν.

§ 23-24. διήσουσι, μέλλ. τοῦ διίημι ἐπιτρέπω τὴν διάβασιν.
 — ἡμῖν ἀθυμητέον (ἐστί) = δεῖ ἡμᾶς ἀθυμεῖν. — βελτίων ἀν-

δρειότερος. — Λυκάονες, κάτοικοι τῆς Λυκαονίας, μεσογείου χώρας τῆς Μ. Ἀσίας ΒΔ. τῆς Κιλικίας. — τὰ ἐρυμνὰ αἱ ὄχυραι θέσεις. — καρποῦμαι τὴν χώραν διαρπάζω, λεηλατῶ τὴν χώραν. — ὀρμῶμαι οἴκαδε ξεκινῶ διὰ τὴν πατρίδα. — κατασκευάζομαι τακτοποιοῦμαι, προετοιμάζομαι. — ὥς οἰκήσοντας ὥς ἐὰν ἐμέλλομεν νὰ κατοικήσωμεν. — ὀμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν ὀμήρους διὰ τὴν ἄνευ δόλου ἀποχώρησίν των (ἐκ τῆς χώρας του). ὄμηρος δὲ ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κρατεῖται ὥς ἐγγύησις. — ὁδοποιῶ τινι κατασκευάζω (ἐτοιμάζω) ὁδὸν διὰ τινα. — τέθριππον ἅμαξα συρομένη ὑπὸ τεσσάρων ἵππων. — τρισάσμενος μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως.

§ 25-26. ἀλλὰ γὰρ ἐν τούτοις, ἀλλ' ὅμως. — ἐν ἀφθόνοις βιοτεύω ζῶ ἐν ἀφθονίᾳ, ζῶ ἔχων ἀφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. — ἐπιλαθώμεθα, ἀόρ. τοῦ ἐπιλανθάνομαι τινος λησμονῶ τι. — ἐκὼν πένομαι θέλω καὶ εἶμαι πτωχός. — ἐξὸν αὐτοῖς = εἰ καὶ ἔξεστιν αὐτοῖς ἐνῶ αὐτοὶ δύνανται. — σκληρῶς βιοτεύω ζῶ μὲ στερήσεις.

§ 27-28. ἀλλὰ γὰρ ἀλλὰ βεβαίως. — οἱ κρατοῦντες οἱ νικηταί. — ὅπως πῶς. — κράτιστα γενναιότατα. — ζευγος ὑποζύγιον. — στρατηγῶ τινος κανονίζω τὴν πορείαν τινός. — ὅπῃ ὅπου. — ὄχλος δυσκολία. — ἀπαλλάττω ἐξαφανίζω. — ἀλλότριος ἀνήκων εἰς ἄλλον, ξένος.

§ 29-31. λοιπόν (ἐστί) μοι εἰπεῖν ὑπολείπεται εἰς ἐμὲ νὰ εἶπω. — ἐξενεγκεῖν, ἀόρ. τοῦ ἐκφέρω. — ἐκφέρω πόλεμον = ἐκφαίνω πόλεμον (κεφ. 1, § 15-18, σελ. 145). — περιγίγνομαι τῷ πολέμῳ ἐπικρατῶ, νικῶ ἐν τῷ πολέμῳ. — ἀταξία ἑλλειψὶς πειθαρχίας. — οἱ ἀρχόμενοι οἱ κατώτεροι, οἱ στρατιῶται. — μᾶλλον πειθόμενοι εὐπειθέστεροι. — ἀεὶ ἐκάστοτε. — κολάζω τιμωρῶ. — σὺν τῷ ἄρχοντι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἄρχοντος. — ἐψευσμένοι ἔσονται, τετελεσμ. μέλλων τοῦ ψεύδομαι ἀπατῶμαι. — κακός, βλ. ἀνωτέρω § 17.

§ 32. περαίνω τελειώνω. — ὦρα καιρός. — αὐτίκα εὐθύς. — παρέσσονται, μέλλ. τοῦ πάρεμι ἐμφανίζομαι. — ὅτῳ δοκεῖ ὅστις φρονεῖ. — ἔργῳ περαίνεται τι ἐκτελεῖται τι. — ιδιώτης ἀπλοῦς στρατιώτης. — διδάσκω συμβουλεύω.

§ 33. δεῖ ὑπάρχει ἀνάγκη. — καὶ αὐτίκα καὶ εὐθὺς κατόπιν. — σκο-
πῶ ἐξετάζω. — ὅτω δοκεῖ, βλ. ἀνωτέρω § 9.

§ 34-36. ὧν προσδεῖν δοκεῖ μοι ὅσα νομίζω, ὅτι χρειάζονται
ἀκόμῃ. — οἱ παριόντες οἱ παρερχόμενοι, οἱ διαβάται. — ἐπακολουθῶ
καταδιώκω. — πλαίσιον ἢ παρατάξις, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ὀπλίται
κατέχουν καὶ τὰς τέσσαρας πλευρὰς τῆς πορευομένης φάλαγγος, περι-
κλείοντες ἐντὸς τοῦ τετραπλεύρου τὰ σκευοφόρα καὶ τὸν ὄχλον (τοὺς
μὴ μαχίμους). βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου· ποιοῦμαι πλαίσιον
τῶν ὀπλιτῶν παρατάσσω τοὺς ὀπλίτας ἐν τετραγώνῳ. — εἰ ἀποδει-
χθεῖ ἐὰν ἤθελεν ὀρίσθῃ. — ἡγοῦμαι προηγούμεν. — τὰ πρόσθεν τὰ
ἐμπροσθεν, τὸ μέτωπον τῆς παρατάξεως. — κοσμῶ διοικῶ.

§ 37-38. ἄλλως ἐχέτω κατ' ἄλλον τρόπον ἢς γίνῃ. — τὸ νῦν
ἔχον ὅσο γιὰ τώρα. — τὸ λοιπόν, βλ. § 8. — πειρῶμαί τινας δοκιμά-
ζω τι. — ταύτης τῆς τάξεως, δηλ. τοῦ πλαισίου. — αἰ, βλ. § 31.

§ 39. τὰ δεδογμένα τὰ ἀποφασισθέντα. — μέμνημαι (μετ' ἀπρμφ.)
ἐνθυμούμαι νά, προσπαθῶ νά. — ἔστιν, βλ. § 11-13.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

§ 1-3. ἥ ὁπου. — τὸ ἄκρον ἢ κορυφή. — ἀποτρέπομαι ἄλλην ὁδὸν
στρέφομαι πρὸς ἄλλην ὁδόν. — οἱ ἐσκεδασμένοι οἱ διεσκορπισμένοι. —
νομαὶ ἀγέλαι, κοπάδια.

§ 4-6. παρελαύνω τινὰ περνῶ ἐμπροσθέν τινας. — ὅτε ἐσπέν-
δοντο, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. II, κεφ. 3, § 27 (σελ. κειμ. 34). —
διαπράττομαι ὁμολογῶ, ὀρίζω. — οὐκουν οὐδαμῶς.

§ 7. περὶ τὰ ἐπιτήδειά εἰμι ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν προμήθειαν τῶν
τροφίμων. — ἐνθεν μέν... ἐνθεν δὲ ἀφ' ἑνὸς μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ. —
ὄρη, τὰ Καρδούχεια. — ποταμός, ὁ Τίγρης. — πειρῶμαί τινας δο-
κιμάζω τι.

§ 8-11. **δέομαί** **τινος** ἔχω ἀνάγκην **τινός**, χρειάζομαι τι. — **τάλαντον** ποσὸν χρημάτων — ὅχι νόμισμα — 6.000 ἀττικῶν δραχμῶν. — **ἀποδαρέντα** καὶ **φυσηθέντα** ἀφοῦ ἐκδαροῦν καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν φουσκωθοῦν. — **παρέχω** **ῥαδίως** **τὴν διάβασιν** διευκολύνω τὴν διάβασιν. — **δεσμοὶ** **σχοινία** (τριχιές). — **ζεύγνυμι** **δένω**. — **ὀρμίζω** **στερεώνω**. — **ἄρτῳ** (**-άω**) **κρεμῶ**. — **ἀφείς**, **ἀόρ.** τοῦ **ἀφίημι** ἀφήνω, **ρίπτω**. — **διάγω** **φέρω** ἀπὸ τὴν μίαν ὁχθὴν εἰς τὴν ἄλλην. — **ἀμφοτέρωθεν** καὶ ἀπὸ τὰς δύο ὁχθας. — **δήσας**, **ἀόρ.** τοῦ **δῶ** (**-έω**) **δένω**. — **ἐπιβάλλω** **θέτω** **ἐπάνω**. — **ῥυλὴ** **χαμόκλαδα**, **θάμνοι**. — **γῆ** **χῶμα**. — **ἐπιφορῶ** **ἐπισωρεύω**. — **καταδύομαι** **καταβυθίζομαι**. — **αὐτίκα** **μάλα** **τόρᾳ** **ἀμέσως**. — **εἴσεσθε**, **μέλλ.** τοῦ **οἶδα**. — **ἔξει** **τοῦ** **μὴ** **καταδύναι** (**βαστάζων**) **θὰ** **ἐμποδίσῃ** ἀπὸ τοῦ νὰ **καταβυθισθοῦν**. — **σχήσει** = **κωλύσει**.

§ 12. **ἐνθύμημα** **ἐπινόησις**. — **χαρίεις** **εὐφυής**. — **τὸ ἔργον** ἡ **ἐκτέλεσις**.

§ 13-14. **ἐπαναχωρῶ** **εἰς** **τοῦμπαλιν** (= **τὸ ἔμπαλιν**) **ἐπιστρέφω** **ὀπίσω**. — **ἐνθεν** = **ταύτας**, **ἐξ ὧν**. — **θαυμάζω** **ἀπορῶ**, **δὲν** **δύναμαι** **νὰ ἐννοήσω**. — **ὅποι** **ποτέ** **εἰς** **ποῖον** **μέρος** **ἄραγε**. — **οἱ ἐαλωκότες** **οἱ αἰχμάλωτοι** **ἐννοοῦνται** **οἱ ἐγγώριοι αἰχμάλωτοι**, **οἱ ὅποιοι** **εἶχαν** **συλληφθῇ** **ὑπὸ** **τῶν Ἑλλήνων** **κατὰ** **τὴν** **πορείαν** **των**. — **ἐλέγχω** **τὴν** **χώραν** **ζητῶ** **πληροφορίας** **περὶ** **τῆς** **χώρας**.

§ 15-16. **ἡ** **πρὸς** **ἔω** (**ὁδός**) **ἡ** **πρὸς** **ἀνατολὰς** **ὁδός**. — **θερίζω** **διέρχομαι** **τὸ** **θέρος**. — **πρὸς** **ἐσπέραν** **πρὸς** **δυσμάς**. — **πειθαρχῶ** **ὑπακούω**. — **ἀπονοστῶ** **ἐπιστρέφω** **εἰς** **τὴν** **πατρίδα** **μου**. — **δυσχωρία** **κακὴ** **φύσις** **τοῦ** **τόπου**, **κακοτοπία**.

§ 17-18. **χωρὶς** **χωριστά**. — **φάσκων**, **ἐνεστ.** **μτχ.** **τοῦ** **φημί**. — **ἡ ἐκασταχόσε** **ὁδός** **ἡ** **πρὸς** **ἐκάστην** **χώραν** **ὁδός**. — **εὐπορον** **εὐκόλον**. — **ἐπὶ** **τούτοις** **σχετικῶς** **μὲ** **τοῦτο** (**ἀν** **δηλ.** **πρέπει** **νὰ** **εἰσβάλλουν** **εἰς** **τὴν** **χώραν** **τῶν** **Καρδούχων**). — **ὀπηνίκα** **δοκοίη** **καθ'** **ὅποιαν** **ῥᾶν** **ἤθελε** **φανῇ** **καλόν**. — **ὑπερβολὴ** **διάβασις** (**ὑπεράνω** **ὁρέων**).

BIBLION TETARTON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

§ 5-7. ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν ἦτο περίπου ἡ ὥρα τῆς τελευταίας (νυκτερινῆς) φρουρᾶς· οἱ Ἕλληνες διήρουν τὴν νύκτα εἰς τρεῖς φυλακὰς· ἡ τρίτη φυλακὴ, ἡ ὁποία καὶ τελευταία λέγεται, κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τῆς εἰσβολῆς (περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου) ἤρχιζε περὶ τὴν 2αν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. — **λείπομαι ὑπολείπομαι.** — **ὅσον = τοσοῦτον** (χρονικὸν διάστημα) **ὥστε.** — **σκοταῖος** μετὰ τὸ σκότος. — **τὸ πεδίον** τὸ μεταξὺ τῆς θέσεως τοῦ στρατοπέδου καὶ τοῦ ὄρους. — **τηνικαῦτα** τότε. — **ἀπὸ παραγγέλσεως** κατόπιν διαταγῆς προφορικῆς. — **ἅμα τῇ ἡμέρᾳ**, βλ. βιβλ. II, κεφ. 1, § 2 (σελ. 137). — **τὸ ἀμφ' αὐτὸν (στράτευμα)** οἱ στρατιῶται του. — **ἐπίσποιτο**, ἀόρ. τοῦ ἐφέπομαι ἀκολουθῶ. — **τὸ ἄκρον ἢ κορυφή.** — **ὕψηγοῦμαι** πορεύομαι βραδέως. — **τὸ αἰεὶ ὑπερβάλλον τοῦ στρατεύματος** τὸ μέρος τοῦ στρατεύματος, τὸ ὁποῖον ἐκάστοτε διέβαινε (τὸ ὄρος). — **τὸ ἄγκος ἢ κοιλάς.** — **ὁ μυχὸς ἢ χαράδρα.**

§ 8-9. **χαλκῶματα χαλκᾶ** σκεύη. — **κατασκευάζω** ἐφοδιάζω. — **φέρω τι λαμβάνω καὶ φέρω τι μετ' ἐμοῦ, ἀρπάζω.** — **ὑποφείδομαι** φείδομαι κάπως, δεικνύομαι ὀλίγον φειδωλὸς (ἐπιεικής). — **ὡς φιλία** φιλικῆς. — **διέναι**, τοῦ διήμι τινα ἀφήνω τινὰ νὰ διέλθῃ. — **ὡς φιλικῆς.** — **διέναι**, τοῦ διήμι τινα ἀφήνω τινὰ νὰ διέλθῃ. — **ἐπιτυγχάνω** εὐρίσκω. — **καλούντων**, δηλ. τῶν Ἑλλήνων αὐτοῦς. — **ὑπακούω** δίδω ἀπάντησιν, προσοχῇν.

§ 10-11. **ἐγένετο** διήρκεσε. — **τόξευμα** βέλος. — **κατατιτρώσκω** πληγώνω θανασίμως. — **ἐξ ἀπροσδοκήτου ἀπροσδοκῆτως, αἰφνιδίως.** — **ἐπιπίπτω** τινὶ εἰσβάλλω εἰς τὴν χώραν τινός. — **τὸ Ἑλληνικὸν (στράτευμα)** οἱ Ἕλληνες. — **αὐλίζομαι** διανυκτερεύω. — **συνορῶ**, κυρίως : βλέπω ὁμοῦ ἢ συγχρόνως· ἐδῶ : συνεννοοῦμαι (μετὰ πυρά).

§ 12-14. **νεωστὶ** πρὸ ὀλίγου. — **ἀνδράποδον** δοῦλος. — **ἀφείναι**, ἀόρ. τοῦ ἀφίημι ἀφήνω. — **σχολαῖος** βραδύς. — **τὰ αἰχμάλωτα** οἱ αἰχμάλωτοι. — **οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες** οἱ ἐπιβλέποντες, φυλάσσοντες ταῦτα. — **ἀπόμαχος** ὁ μὴ λαμβάνων μέρος εἰς τὴν μάχην. — **φέρομαι**

φέρω μαζί μου. — ταῦτα ἔδοξε ἀπεφασίσθησαν ταῦτα. — ἀριστῶ γευματίζω. — ὑποστήσαντες, ὁρ. τοῦ ὑφίστημι τοποθετῶ κρυφίως. — τὸ στενὸν ἢ στενὴ δίοδος. — τὰ μὲν . . . τὰ δὲ ἄλλοτε μὲν . . . ἄλλοτε δέ.

§ 5-18. χειμῶν κακοκαιρία. — χωρίον τόπος. — ἐπιδιώκω καταδιώκω. — ἀναχάζω ὀπισθοχωρῶ. — σχολῇ βραδέως. — θαμινὰ συχνά. — ὑπομένω σταματῶ, περιμένω. — παρεγγυῶτο, εὐκτι. τοῦ παρεγγυῶμαι· παρεγγυῶ (-άω) παραγγέλλω, διατάσσω. — ἄγω προχωρῶ. — πρᾶγμα δυσκολία. — σχολή τινι ἔστι ἔχει τις καιρὸν. — παρέρχομαι προχωρῶ. — σπολάς δερμάτινος θώραξ. — διαμπερὲς (ἐπίρρ.) πέρα πέρα.

§ 19-22. ὥσπερ εἶχε ὅπως ἦτο (χωρὶς δηλ. ν' ἀποθέσῃ τὴν πανοπλίαν του). — αἰτιῶμαι κατηγορῶ. — καλῶ τε καὶ ἀγαθῶ ἄνδρε τέθνατον = καλοί τε καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες τεθνᾶσι. — καλὸς καὶ ἀγαθὸς εὐπατρίδης, εὐγενής. — ἀνελέσθαι, ὁρ. τοῦ ἀναιροῦμαι σηκώνω νεκρά σώματα (ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης). — βλέπω στρέφω τὸ βλέμμα μου. — ἄβατος ἀδιάβατος. — ὄρθιος ἀπότομος, ἀπόκρημνος. — ὄχλος πλῆθος. — ἔκβασις ἐξοδος, πέρασμα. — φθάνω προφθάνω, προλαμβάνω. — ὑπερβολὴ ἐξοδος, πέρασμα. — ἡγεμῶν ὁδηγός. — πράγματα παρέχω τινὶ παρέχω ἐνοχλήσεις εἰς τινα, ἐνοχλῶ τινα. — λαβεῖν = συλλαβεῖν.

§ 23-25. ἐλέγχω ἀνακρίνω, ἐρωτῶ. — διαλαμβάνω λαμβάνω χωριστά. — ἡ τὴν φανεράν, ὁδὸς φανερά ἐννοεῖται ἢ ὀρθία ὁδός, τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες εἶχον ἔμπροσθέν των. — φόβοι μέσα πρὸς ἐκφόβισιν. — ἐκδίδωμι θυγατέρα δίδω εἰς γάμον (ὑπανδρεύω) τὴν θυγατέρα μου. — ἡγοῦμαι ὁδὸν ὁδηγῶ δι' ὁδοῦ. — δυσπάριτος δυσκολοδιάβατος. — χωρίον, βλ. ἀνωτέρω § 15. — παρέρχομαι διέρχομαι.

§ 26-28. ταξίαρχος, βλ. βιβλ. III, κεφ. 1, § 37-38 (σελ. 146). — τὰ παρόντα ἢ παροῦσα κατάστασις. — ὑποστάς, ὁρ. τοῦ ὑφίσταμαι ἀναλαμβάνω. — Μεθυδριεύς, ἐκ τοῦ Μεθυδρίου, πόλεως τῆς Ἀρκადίας. — Στυμφάλιος, βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 11 (σελ. 129). — ἀντιστα-

σιάζω παρουσιάζομαι ὡς ἀνταγωνιστής. — Παρράσιος, βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 1 - 2 (σελ. 127). — ἔφονται, μέλλ. τοῦ ἔπομαι. — πολλὰ-χοῦ πολλάκις. — πολλοῦ ἄξιος γίγνομαι τινι σπουδαίας ὑπηρεσίας προσφέρω εἰς τινα. — εἰς τὰ τοιαῦτα εἰς παρομοίας περιστάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

§ 1-2. ἐμφαγόντας ἀφοῦ φάγουν ἐν σπουδῇ. — δῆσαντες, ἀόρ. τοῦ δῶ δένω. — συντίθεμαι συμφωνῶ. — σημαίνω τῇ σάλ-πιγγὶ δίδω σημεῖον διὰ τῆς σάλπιγγος. — ἄνω ὄντας ὅταν εἶναι (πλέον) ἐπάνω (δηλ. εἰς τὴν κορυφὴν). — φανερά ἐκβασίς τὸ ἐπὶ τῆς φανεραῖς ὁδοῦ πέρασμα (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — αὐτοί, δηλ. ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Χειρίσσοφος. — συμβοηθῶ συγχρόνως σπεύδω πρὸς βοήθειαν. — ὕδωρ βροχή. — προσέχω τὸν νοῦν τινι ἔχω τὴν προσοχὴν μου ἐστραμμένην εἰς τι. — ὡς μάλιστα ὅσον ἠδύναντο περισσότερον. — λανθάνω τινὰ διαφεύγω τὴν προσοχὴν τινος. — οἱ περιόντες οἱ κύκλω πορευόμενοι (δισχίλιοι ἐβελονταί).

§ 3-4. τὸ ὄρθιον ὁ ἀνωφερὴς τόπος, ὁ ἀνήφορος. — κυλινδῶ (-έω) κυλίω. — ὀλοίτροχος στρογγύλος λίθος. — ἁμαξιαῖος ἀρκετὰ (μέγας) (ὥστε νὰ πληρώσῃ ὀλόκληρον ἁμαξαν). — φέρομαι κα-μεγάλος (ὥστε νὰ πληρώσῃ ὀλόκληρον (σκοντάπτω). — πέτρα βράχος. — τρακυλοῦμαι. — πταίω προσκρούω (σκοντάπτω). — οἶόν τέ ἐστι εἶναι διασφενδονῶμαι ἐκτινάσσομαι εἰς τεμάχια. — οἶόν τέ ἐστι εἶναι δυνατόν. — πελάζω πλησιάζω. — ταύτη... ἄλλη εἰς τοῦτο τὸ μέρος... εἰς ἄλλο μέρος. — ἀνάριστοι ἀγευμάτιστοι. — τεκμαίρομαι τινι συμπεραίνω ἐκ τινος. — ψόφος κρότος.

§ 5-6. κύκλω περιόντες, διὰ τῆς στενῆς καὶ ὁμαλῆς ὁδοῦ, τῆς βατῆς καὶ εἰς ὑποζύγια (κεφ. 1, § 25) βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου. — κατακαυνόντες, ἀόρ. τοῦ κα-καταλαμβάνω εὐρίσκω, συναντῶ. — ἔφοδος ἐπὶ τοὺς πολεμί-τακαίνω φονεύω. — μαστὸς λόφος. — αὐτόθεν ἀπὸ αὐτοῦ (δηλ. οὐς ὁδὸς φέρουσα κατὰ τῶν πολεμίων. — ἀπὸ τοῦ τόπου, ὅπου ἐκάθηντο οἱ φύλακες). — οἱ ἐπὶ τῇ φανεραῖ ὁδῷ, βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου.

§ 7-8. **ἡμέρα ὑποφαίνει** ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — **ἔλαθον ἐγγύς** προσιόντες ἐπλησίασαν, χωρὶς νὰ ἐννοηθοῦν. — **ἡ σάλπιγξ φθέγγεται** ἡ σάλπιγξ ἤχεῖ. — **ἵεμαι ὁρμῶ**. — **δέχομαι** ὑπομένω τὴν ἐφοδον, ἀνθίσταμαι. — **εὐζωνος** ὁ ἐλαφρῶς ὥπλισμένος (καὶ ὡς τοιοῦτος δυνάμενος νὰ τρέχῃ εὐκολώτερον). — **ἀτριβῆς ἀπάτητος**. — **ἦ ὅπου**. — **ἀνέλκω** ἀνασύρω, τραβῶ ἐπάνω. — **συμμείγνυμι** τινι συνενώνομαι μέ τινα.

§ 9-12. **εὐσδος** εὐκολος πρὸς διάβασιν. — **ἀποκόπτω** ἐκδιώκω. — **διεξεῦχθαι** (τοῦ διαζεῦγνυμαι) (αὐτοὶ) νὰ μένουν διεzeugμένοι (κεχωρισμένοι). — **ἥπερ οἱ ἄλλοι**, δηλ. οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον, διὰ τῆς φανεράς. — **παρακελεύονται ἀλλήλοις** ἐνθαρρύνουν ὁ εἰς τὸν ἄλλον (διὰ φωνῶν). — **προσβάλλω πρὸς τινα** ἐφορμῶ κατὰ τινος. — **ὄρθοις τοῖς λόχοις**, τὸ στράτευμα κατὰ τὴν πορείαν ἐτάσσετο ὡς ἐξῆς : ὅχι μόνον αἱ ἐνωμοταὶ ἐβάδιζον ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀλλὰ καὶ ὁ εἰς λόχος ὅπισθεν τοῦ ἄλλου (**πορεία κατὰ κέρας**· βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου)· ὁσάκις ὅμως ἦτο ἀνάγκη τὸ στράτευμα νὰ ἐπιτεθῇ — ὅπως ἐδῶ — κατὰ πολεμίων κατεχόντων ὑψώμα τι, τότε ἐσχηματίζοντο οἱ καλούμενοι **ὄρθιοι λόχοι**· κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦτον αἱ ἐνωμοταὶ ἴσταντο ἡ μία ὅπισθεν τῆς ἄλλης, οἱ δὲ λόχοι ἐτοποθετοῦντο ὁ εἰς παραπλεύρως τοῦ ἄλλου ἀφήνοντας ἐν τῷ μεταξὺ μικρὰ κενὰ διαστήματα (βλ. πίν. X ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — **ἄφοδος** μέρος ἀνοικτὸν πρὸς ὑποχώρησιν. — **ὄπη ἀπ' ὅποιον μέρος**. — **ἕτερον λόφον**, τὸν δεύτερον (βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου).

§ 13. **ἐαλωκώς**, πρkm. τοῦ **ἀλίσκομαι** κυριεύομαι. — **παριοῦσι** καθ' ἣν στιγμὴν (αὐτὰ) θὰ διήρχοντο : κατὰ τὴν διάβασίν των. — **ἐπὶ πολὺ ἦν ἐπιαναν** (τὰ ὑποζύγια) μεγάλῃν ἔκτασιν. — **ἄτε πορευόμενα** διότι ἐπορεύοντο. — **αἰρῶ** κυριεύω.

§ 14-16. **λοιπὸς ἦν ὑπελείπετο**. — **ὄρθιος ἀπότομος**. — **ἀμαχητὶ** χωρὶς μάχην. — **δείσαντας**, ἄορ. τοῦ **δέδοικα** ἢ **δέδια**. — **ἄρα ὅπως ἐφάνη** κατόπιν. — **τὸ ἄκρον** = ὁ **μαστός**. — **ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφυλάκας**, τοὺς κατέχοντας τὸν πρῶτον λόφον. — **ὑπάγω** βραδέως προχωρῶ. — **προσμείξιαν**, ἄορ. τοῦ **προσμείγνυμι** πλησιάζω, προσέρχομαι. — **οἱ τελευταῖοι λόχοι**, δηλ. οἱ ὑπὸ τοῦ Ξεν. καταληφθέντες ἐπὶ

τοῦ πρώτου λόφου (§ 13). — **προέρχομαι** προχωρῶ. — **τὸ ὁμαλὸν** ἡ πεδιάς (εἰς τὴν ὁποίαν ἔφερον καὶ αἱ δύο ὁδοί, ἡ φανερά (§ 8) καὶ ἡ στενή· βλ. πίν. V ἐν τέλει τοῦ βιβλίου. — **τίθεμαι τὰ ὄπλα ἴσταμαι** (παρατεταγμένος καὶ ἀναμένων διαταγάς).

§ 17-18. **ἀλάμενοι**, ἀόρ. τοῦ ἄλλομαι πηδῶ. — **κατὰ τῆς πέτρας** ἀπὸ τὸν βράχον (δηλ. ἀπὸ τὸν πρῶτον λόφον) κάτω. — **πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας**, τοὺς ἡμίσεις τοὺς τεταγμένους ὀπισθεν τῶν ὑποζυγίων (§ 9). — **ἀντίπορός τινι ἀπέναντί τινος** κείμενος. — **ἐφ' ᾧ** (μετ' ἀπρμφ.) ἐπὶ τῷ ὄρφ νά. — **συνομολογῶ τι** συναίνω νά πράξω τι, ὑπόσχομαί τι.

§ 19-21. **συνερρύσαν** συνέρρευσαν· ἀόρ. τοῦ συρρέω. — **ἐνταῦθα**, δηλ. εἰς τὸν ἀντίπορον λόφον. — **ἐνθα τὰ ὄπλα ἔκειτο** ἐκεῖ, ὅπου εἶχον σταθῇ ἐν παρατάξει (δηλ. ἐν τῷ ὁμαλῷ· § 16). — **γίγνομαι ἐπὶ τῆς κορυφῆς** φθάνω εἰς τὴν κορυφήν. — **πέτρος λίθος**. — **κατέαξαν**, ἀόρ. τοῦ κατάγνυμι σπάζω. — **Λουσιεύς** ὁ ἐκ τῶν Λουσῶν, πόλεως τῆς βορείου Ἀρκαδίας (παρὰ τὰ σημερινὰ Σουδενά). — **πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένος τὴν ἀσπίδα** προστατεύων μὲ τὴν ἀσπίδα του καὶ τοὺς δύο.

§ 22-23. **ὁμοῦ γίγνομαι** συνενώνομαι. — **σκηνῶ (-έω)** καταλύω. — **δαφιλῆς** ἄφθονος. — **κονιατὸς** ἀσβεστωμένος. — **ἀποδίδωμι** δίδω ὀπίσω. — **πάντα ποιῶ τοῖς ἀποθανούσι** ἀπονέμω πάσας τὰς τιμὰς εἰς τοὺς φονευθέντας. — **ἐκ τῶν δυνατῶν** κατὰ τὸ δυνατόν. — **νομίζεται** συνήθεια εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

§ 1-2. **αὐλίζομαι** στρατοπεδεύω. — **ὀρίζω** χωρίζω. — **ἀναπνέω** αἰσθάνομαι ἀνακούφισιν, ἀναλαμβάνω θάρρος. — **ἄσμενος** μὲ χαράν. — **ἡδέως** εὐχαρίστως. — **μνημονεύω** ἀνακαλῶ εἰς τὴν μνήμην μου. — **διατελῶ** μαχόμενος διαρκῶς μάχομαι. — **τὰ σύμπαντα** ὅλα ὁμοῦ, ἐν συνόλῳ. — **ὡς ἀπηλλαγμένοι** ἐπειδὴ, ὡς ἐνόμιζον, εἶχον ἀπαλλαγῇ.

§ 3-5. που κάπου, εἰς κάποιο μέρος. — ὄχθαι, ἐδῶ : ὑψώματα (εἰς μικράν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ). — πεζούς... ἄνω τῶν ἰππέων, βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου. — Ὀρόντας, α, βλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 39-42 (σελ. 143). — Ἀρτούχας, α, ἀρχηγὸς τῶν Μάρδων, ἔθνους ὀρεινοῦ καὶ ληστροικοῦ. — Χαλδαῖοι φυλὴ Ἀρμενικὴ. — ἄλκιμος ἀνδρεῖος. — γέρρα, βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8-11 (σελ. 133). — πλέθρον, βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5-6 (σελ. 130). — ὁδὸς δὲ μία... βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου. — χειροποίητος διὰ χειρῶν κατασκευασμένη, τεχνητὴ (ὄχι φυσικὴ). — ταύτῃ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος (ἀπέναντι τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ ὁδὸς ἢ ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω).

§ 6-7. ἐφαίνετο, κατ' ἐννοιαν : ἐφθανεν. — τραχὺς ἀνώμαλος. — ὁ ποταμὸς ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ. — γυμνοὶ ἀπροφύλακτοι, ἐκτεθειμένοι εἰς. — ἀναχωρῶ ἐπιστρέφω. — ἐνθα ἐκεῖ, ὅπου. — ἐν τοῖς ὅπλοις ἐνόπλους, ὀπλισμένους. — δυσπορία τὸ δυσκολοδιάβατον. — ἐπικεισομένους, μέλλ. μτχ. τοῦ ἐπικίμαι ἐπιτίθεμαι.

§ 8-9. ἔδοξεν (αὐτῷ) τοῦ ἐφάνη. — πέδαι (αἱ) δεσμά, ποδόδεσμα. — δεδέσθαι (τοῦ δοῦμαι) ὅτι ἦτο δεμένος. — αὗται δέ, δηλ. ἔδοξαν. — αὐτόμαται μόναι των. — περιρρυῆναι (ἀόρ. τοῦ περιρρέω) ὅτι ἔπεσαν γύρω. — διαβαίνω, ἐδῶ : ἀνοίγω τὰ σκέλη μου. — ὀρθρος ὁ ὀλίγον πρὸ τῆς αὐγῆς χρόνος : τὰ (γλυκο)χαράγματα. — καλῶς ἔσεσθαι ὅτι τὰ πράγματα θὰ λάβουν καλὴν ἐκβασιν (θὰ πᾶνε καλά). — ὡς τάχιστα εὐθὺς ὡς. — ἕως ὑποφαίνει ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ φαίνεται : ἀρχίζει νὰ ξημερώνῃ. — τὰ ἱερὰ ἡ θυσία. — τὸ ἱερεῖον τὸ θῦμα, τὸ θυσιασθὲν ζῶον. — ἀριστοποιοῦμαι = ἀριστῶ γευματίζω.

§ 10-12. ἤδεσαν, παρατκ. τοῦ οἶδα. — ἐξείη, εὐκτ. τοῦ ἔξεστι ἐπιτρέπεται. — ἐπεγεῖρω σηκώνω ἐκ τοῦ ὕπνου. — τι τῶν πρὸς τὸν πόλεμον σχετικόν τι μὲ τὸν πόλεμον. — φρύγανα ξηροὶ κλάδοι θάμνων (κατάλληλοι διὰ καῦσιν). — ὡς ἐπὶ πῦρ διὰ νὰ ἀνάψουν φωτιά. — κατίδοιεν, ἀόρ. τοῦ καθορῶ διακρίνω καλῶς. — τὸ πέραν τὸ ἀπέναντι μέρος. — πέτρα βράχος. — καθήκω ἐκτείνομαι. — παιδίσκη νεαρὰ κόρη. — μάρσιπος μικρὸς σάκος. — κατατίθεμαι τοποθετῶ. — ἀντρώδης σπηλαιώδης, πλήρης σπηλαίων. — δόξαι (ἔλεγον) ὅτι ἐφάνη. — προσβατόν ἐστι τοῖς ἵππεῦσι εἶναι δυνατόν νὰ πλησιάσουν οἱ

ἱππεῖς. — κατὰ τοῦτο εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — ἐκδύντες, ἄρ. τοῦ ἐκ-
 δύομαι. — ἐγχειρίδιον μάχαιρα. — νεύσομαι, μέλλ. τοῦ νέω κο-
 λυμβῶ. ὡς νευσόμενοι διότι ἐνόμιζον, ὅτι θὰ (ἀναγκασθοῦν νὰ)
 κολυμβήσουν. — διαβαίνειν ὅτι προσεπάθουν νὰ διαβαίνουν. — πρό-
 σθεν πρὶν βρέξαι χωρὶς νὰ βρέξουν.

§ 13-15. σπένδω κάμνω σπονδὴν (διὰ νὰ εὐχαριστήσω τὸν θεὸν
 ἢ ζητήσω τι παρ' αὐτοῦ). σπονδὴ δὲ ἡ προσφορά ποτοῦ, δηλ. ὁ οἶνος,
 τὸν ὁποῖον χάριν τῶν θεῶν ἔχουν ἐκ τοῦ ποτηρίου. — τοῖς νεανί-
 σκοις ἐγχεῖν νὰ χύσουν (οἶνον) εἰς τὰ ποτήρια τῶν (δύο) νεανίσκων
 (διὰ νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ σπονδὴν). — φήνασι, ἄρ. τοῦ φαίνω φα-
 νερώω. — πόρος διάβασις, πέρασμα. — καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ, δηλ.
 αἰσίαν εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφήν. — σπονδὰς ἐποίει = ἔσπενδε. —
 ὑπομένω μένω ὀπίσω. — ὄχλος οἱ μὴ μάχιμοι.

§ 16-19. ταῦτα καλῶς εἶχε ταῦτα ἐτακτοποιήθησαν. — ὁδὸς
 ἀπόστασις. — ἐπὶ τὴν διάβασιν μέχρι τοῦ μέρους τῆς διαβάσεως. —
 ἀντιπαρῆσαν (τοῦ ἀντιπαρέρχομαι) παραλλήλως ἐπορεύοντο (εἰς
 τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ ποταμοῦ). — αἱ τάξεις τῶν ἱππέων αἱ ἱλαὶ
 τῶν (πολεμίων) ἱππέων. — τίθεμαι τὰ ὄπλα σταματῶ. — στεφανω-
 σάμενος, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Λακεδαιμονίων. — ἀποδύς (δηλ.
 τὸ ἱμάτιον) ἀφοῦ ἐβγάλε τὸ ἱμάτιόν του (τὸ ὁποῖον θὰ ἐφόρει ἔνεκα
 τοῦ χειμῶνος). — τοὺς λόχους ὀρθίους, βλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 9 - 12
 (σελ. 156). — σφαγιάζομαι προσφέρω θυσίαν. — εἰς τὸν ποταμόν,
 ἐπίστευον οἱ παλαιοί, ὅτι ἐν ἐκάστῳ ποταμῷ κατέκει θεὸς τις καὶ εἰς
 τοῦτον προσέφερον θυσίαν, ὡς ἴσκις ἤθελον νὰ διαβοῦν αὐτὸν εὐκόλως
 καὶ ἀκινδύνως. — ἐξικνουῖντο, δηλ. τῶν Ἑλλήνων ἐξικνουμαί-
 τινος φθάνω, κτυπῶ τινα. — τὰ σφάγια, βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, §
 14 - 16 (σελ. 133). — παιανίζω, βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 17 - 20 (σελ.
 134). — ἀναλαλάζω ἰσχυρῶς ἀλαλάζω, φωνάζω.

§ 20-22. εὕζωνος, βλ. βιβλ. IV, κεφ. 2, § 7 - 8 (σελ. 156). —
 ἀνὰ κράτος δρομαίως, τροχάδην. — πάλιν ὀπίσω. — ἐπὶ τὸν πόρον,
 ἐννοεῖ τὸ δύσκολον πέρασμα (§ 5 καὶ § 6). — τὸν κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν
 εἰς τὸ ὁποῖον (πέρασμα) εὕρισκετο ἀπέναντι τῆς ὁδοῦ, ἢ ὁποῖα ἔφε-

ρεν εἰς. — οἱ πολέμιοι, δηλ. ἵππεῖς. — εὐπετῶς εὐχόλως. — εἰς τοῦμπαλιν (= τὸ ἔμπαλιν) πρὸς τὰ ὀπίσω. — τείνω σπεύδω. — ἔπομαι, ἐδῶ : καταδιώκω. — οἱ δὲ στρατιῶται, δηλ. οἱ ὀπλίται τοῦ Χειρισόφου. — ἀπολείπομαι μένω ὀπίσω. — συναναβαίνειν, δηλ. τοῖς πολεμίοις ἵππεῦσι συναναβαίνω τινὶ συγχρόνως μὲ τινα ἀναβαίνω.

§ 23. καθήκουσαι ὄχθαι = καθήκουσαι πέτραι. — ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους ἐννοοῦνται οἱ πεζοὶ οἱ παρατεταγμένοι ἄνω τῶν ἱππέων (§ 3· βλ. πίν. VI ἐν τέλει τοῦ βιβλίου). — ἄκρα ὑψώματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

§ 1-3. συνταξάμενοι συνταχθέντες εἰς τάξιν μάχης. — πεδίον ἄπαν ὅλο πεδιάδα. — λεῖος ὁμαλός, ὅχι πετρώδης. — παρασάγγης, βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5-6 (σελ. 130). — βασιλείον ἀνάκτορον. — τῷ σατράπῃ, δηλ. τῷ Ὀρόντῃ (βλ. σελ. 158). — τύρσις - εὠς καὶ - ιος, ἡ, πύργος. — σταθμός, βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5-6 (σελ. 130). — ὑπερῆλθον ὑπερέβησαν. — Τηλεβόας παραπόταμος τοῦ Εὐφράτου.

§ 4-6. ἡ πρὸς ἐσπέραν ἡ πρὸς δυσμάς, ἡ δυτική. — ὑπαρχος ὑποδιοικητής. — ὁπότε παρείῃ (βασιλεῖ) ὁσάκις ἦτο πλησίον τοῦ βασιλέως. — ἀναβάλλω ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναβιβάζω, βοηθῶ νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν ἵππον. — προσελαύνω προσέρχομαι ἔφιππος. — εἰς ἐπήκοον, βλ. βιβλ. II, κεφ. 5, § 38 (σελ. 143). — σπείσασθαι, ἄορ. τοῦ σπένδομαι. — ἐφ' ᾧ (μετ' ἀπαρμφ.) ἐπὶ τῷ ὄρῳ νά. — ἀδικῶ βλάπτω. — δέομαί τιнос ἔχω ἀνάγκην τινός, χρειάζομαί τι. — ἐπὶ τούτοις μὲ τούτους τοὺς ὄρους, μὲ αὐτὰς τὰς συμφωνίας.

§ 7-9. δύναμις στρατός. — γίγνεται χιὼν πίπτει χιὼν. — ἔσωθεν ἀπὸ προῖας : προῖ προῖ. — διασκηνῶ (-έω) κατασκηנῶ χωριστά. — ἱερεῖον ζῶον πρὸς σφαγὴν. — παντοδαπὸς παντὸς εἶδους. — ἀποσκεδάννυμαι διασκορπίζομαι, ἀπομακρύνομαι. — νύκτωρ, ἐπὶ ὄρ. (κατὰ) τὴν νύκτα. — φαίνω φέγγω.

§ 10-14. διασκηנῶ (-όω) = διασκηנῶ (-έω). — ἐντεῦθεν χρνκ.:

μετὰ ταῦτα. — διαιθριάζει ξαστερώνει, καλυτερεύει ὁ καιρός. — νυκτερεύω διανυκτερεύω. — ἄπλετος ἄφθονος. — ἀποκρύπτω σκεπάζω. — κατακειμένους ἐφ' ὅσον ἦσαν ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς. — συμποδίζω δένω τὰ πόδια. — ὄκνος ὀκνηρία, ἀπροθυμία. — ἀλειεινὸς θερμαντικός· ἀλειεινὸν ἦν παρεῖχε θερμότητα. — εἰ μὴ παραρρυεῖ (τοῦ παραρρέω) ἐὰν δὲν ἤθελε καταρρεύσει (καταπέσει) ἀπὸ τὰ πλάγισ. — γυμνὸς χωρὶς ἱμάτιον, μὲ χιτῶνα μόνον. — τάχα εὐθύς. — ἀφαιροῦμαι τινός τι ἀφαιρῶ (ἀρπάζω) ἀπὸ τινός τι. — χρίσθαι ἀλείφωμαι. — χρίσμα χρίσμα, ἄλειμμα. — σύειδον ἀπὸ πάχος χοίρου. — σησάμινον ἀπὸ σουσάμι. — ἀμυγδάλινον ἀπὸ (πικρά) ἀμύγδαλα. — τερμίνθινον ἀπὸ τρεμεντίνα (ποῦ στάζει ὡς ρητίνη ἀπὸ τὴν τέρμινθον — δένδρον ρητινώδες). — μύρον ἔλαιον εὐώδες. — ἐνέπρησαν, ἄορ. τοῦ ἐμπύμπρημι καίω. — ἀτασθαλία ἀπερὶσκεψία. — δίκην δίδωμι τιμωροῦμαι.

§ 15 - 18. Τημνίτης ὁ ἐκ τῆς Τήμνου, πόλεως Αἰολικῆς. — ἀληθεύω δίδω ἀληθεῖς πληροφορίες. — ἦκε ἐπανῆλθε. — σάγαρις δίστομος πέλεκυς. — Ἀμαζόνες, νοοῦνται ἐδῶ εἰκόνες (γλυπτὰ) Ἀμαζόνων, τὰς ὁποίας ὁ Ξεν. ἔβλεπεν ἐν Ἀθήναις ὄν. — ποδαπὸς ἀπὸ ποῖον τόπον. — ἐπὶ τίνι πρὸς τίνα σκοπόν. — Χάλυβες - Τάοχοι, λαοὶ αὐτόνομοι παρὰ τὴν Ἀρμενίαν. — ὑπερβολὴ διάβασις. — ἥπερ μοναχῇ εἴη πορεία ἀπὸ ὅπου μόνον ἤμποροῦσε νὰ περάσῃ κανεὶς.

§ 19 - 22. ἐπὶ τοῖς μένευσι ἐπὶ κεφαλῆς ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἔμενον. — ἀλόντα (ἐάλων), ἄορ. τοῦ ἀλίσκομαι κυριεύομαι, λαφυραγωγοῦμαι, συλλαμβάνομαι. — μένω περιμένω. — ἀνακραγόντες, φουραγωγοῦμαι, συλλαμβάνομαι. — ὑπομένω ἀνθίσταμαι. — ἔκ-ἄορ. τοῦ ἀνακράζω δυνατὰ φωνάζω. — τὴν ταχίστην (δόδον) πωμα ποτήριον. — ἀρτοκόπος ἀρτοποιός. — τὴν ταχίστην (δόδον) τάχιστα. — ἀνακαλοῦμαι τῇ σάλπιγγι διατάσσω νὰ δοθῇ διὰ τῆς σάλπιγγος τὸ σημεῖον τῆς ὑποχωρήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

§ 1 - 2. ὅπη δύναιντο ὅσον ἡδύναντο. — πρὸς τὸν ὀμφαλὸν σχεδὸν μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ. — πρόσω μακράν.

§ 3 - 6. χαλεπὸς πλήρης κακουχιῶν. — ἀποκαίω, ἐπὶ ὑπερβολικοῦ ψύχους : παγώνω, καίω. — πηγνυμι παγώνω. — σφαγιάζομαι προσφέρω θυσίαν. — περιφανῶς ὀλοφάνερα. — λήγω παύω, κοπάζω. — τὸ χαλεπὸν ἢ σφοδρότης. — πνεῦμα ἄνεμος. — ὀργυιὰ μέτρον μήκους 6 ποδῶν ἢ 1 μέτρ. καὶ 85 ἑκατοστ. — διαγίγνομαι διέρχομαι, περνῶ. — ὀψὲ ἄργά. — πάλαι πρότερον, πρὶ πολλῆς ὥρας. — προσίεσαν, πρτκ. τοῦ προσίημί τινα ἀφῆνω τινὰ νὰ πλησιάσῃ. — ὀψίζω ἔρχομαι ἄργά. — μεταδίδωμι (μετὰ γιν. ἢ μετ' αἰτ.) δίδω μέρος ἐκ τινος. — ὁ πυρὸς ὁ σῖτος. — βρωτὸν φαγώσιμον. — ἔνθα δὲ ἐκεῖ δὲ ὅπου. — διατήκομαι διαλύομαι (λύων). — βόθρος λάκκος. — δάπεδον ἑδαφος.

§ 7 - 8. βουλιμιῶ παθαίνω βουλιμίαν, δηλ. ὑπερβολικὴν πεῖναν καὶ ἐξάντλησιν τῶν δυνάμεων ἐξ ἀσιτίας. — καταλαμβάνω εὐρίσκω, συναντῶ. — τὸ πάθος ἡ ἀσθένεια. — σαφῶς προφανῶς, ἀναμφιβόλως. — περιιών, μτχ. τοῦ περιέρχομαι. — διαδίδωμι διαμοιράζω.

§ 9 - 11. ἀμφὶ κνέφας περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ σκότους (τῆς νυκτός) : ὅτε ἐσκοτείνιαζε. — ἔρυμα τεῖχος. — ὅσον περίπου. — κωμάρχης ὁ προεστώς, ὁ ἄρχων τῆς κώμης. — διατελῶ τὴν ὁδὸν διανύω ὅλην τὴν ὁδόν.

§ 12 - 14. λείπομαι ὑπολείπομαι. — διαφθείρομαι τοὺς ὀφθαλμοὺς βλάπτομαι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. — ἀποσεσηπότες, πρkm. τοῦ ἀποσήπομαι σαπίζω· οἱ ἀποσεσηπότες τοὺς δακτύλους ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων οἱ δάκτυλοι εἶχον σαπίσει (εἶχον πάθει κρυσπαγήματα). — ἐπικούρημα τῆς χιόνος βοήθημα, μέσον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς χιόνος. — ὑπολύομαι λύω, ἐκβάλλω, τὰ ὑποδήματά μου. — ὑποδοῦμαι (-έομαι) φορῶ τὰ ὑποδήματά μου. — εἰσδύομαι εἰσχωρῶ, χώνομαι μέσα. — περιεπήγνυντο ἐπάγωναν περὶ τοὺς πόδας. — ἐπιλείπει δὲν ὑπάρχει πλέον. — καρβάτιναι τσαρούχια. — νεόδαρτος βοῦς δέρμα βοῦς νεογδάрту.

§ 15 - 16. ἀνάγκαι ταλαιπωρίαι, κακουγίαι. — εἰκάζω συμπεραίνω. — τετηκέναι, πικρ. τοῦ τήκομαι διαλύομαι (λιώνω). — ἀτμίζω ἀναδίδω ἀτμούς. — νάπη κοιλάς δασώδης. — ἐκτρέπομαι τρέπομαι ἔξω τῆς πορείας μου πρὸς ἄλλο μέρος : λοξοδρομῶ. — πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὲ κάθε τρόπον καὶ μέσον. — τελευτῶν τελευτῶν. — χαλεπαίνω ὀργίζομαι.

§ 17 - 18. ἐπίοιεν, εὐκτ. τοῦ ἐπέρχομαι. — οἱ κάμνοντες οἱ ἀσθενεῖς. — διαφέρομαι περί τινος φιλονικῶ διὰ τι. — ἤρπασαν, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. § 12 - 14 (σελ. κειμ. 79). — ἐξανίσταμαι σηκώνομαι. — ἦκαν, ἄορ. τοῦ ἵημι ρίπτω. — κατὰ τῆς χιόνος κάτω διὰ τῆς χιόνος.

§ 19 - 20. ἐπ' αὐτοὺς πρὸς παραλαβὴν αὐτῶν. — ἐγκαλύπτομαι σκεπάζομαι. — φυλακὴ φρουρά. — καθειστήκει, ὑπερσυντλκ. τοῦ καθίσταμαι τοποθετοῦμαι. — προΐοιεν, εὐκτ. τοῦ προέρχομαι προχωρῶ. — παριῶν, μτχ. τοῦ παρέρχομαι προχωρῶ. — παραπέμπω ἀποστέλλω. — σκέφασθαι, ἄορ. τοῦ σκοποῦμαι ἐξετάζω, παρατηρῶ. — ὅλον τὸ στράτευμα, ἐκτὸς τῆς ὑπὸ τὸν Χειρίσοφον ἐμπροσθοφυλακῆς, ἢ ὅποια ἐστρατοπέδευεν ἐν τινὶ κώμῃ. — αὐλίζομαι στρατοπεδεύω.

§ 21 - 22. πρὸς ἡμέραν ἦν ἐπλησίαζε νὰ ἐξημερώσῃ. — ἄσμενοι μὲ χαράν.

§ 23 - 24. συνεγένοντο ἀλλήλοις συνηνώθησαν. — σκηνῶ (-όω) κατασκηνῶ, καταλύω. — διαλαχόντες, ἄορ. τοῦ διαλαγχάνω διαμοιράζω μὲ κληρὸν. — κελεύω, ἐδῶ : παρακαλῶ. — εὐζωνος, βλ. κεφ. 2, § 7 - 8 (σελ. 156). — εἰλήχει, ὑπερσυντλκ. τοῦ λαγχάνω λαμβάνω μὲ κληρὸν. — κωμήτης κάτοικος τῆς κώμης. — πῶλος ἵππος ἀδάμαστος, πούλαρι. — ἐνάτην ἡμέραν πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν. — ἐκδίδωμι θυγατέρα, βλ. κεφ. 1, § 23 - 25 (σελ. 154).

§ 25 - 27. κατάγειος ὑπόγειος. — τὸ στόμα (ἦσαν αἱ οἰκίαι) ὥσπερ (στόμα) φρέατος τὴν εἴσοδον εἶχον ὁμοίαν πρὸς στόμιον φρέατος. — ὄρυκτός ἐσκαμμένος. — οἷς (γνκ. οἶδς) πρόβατον. — τὰ ἐκγονα τὰ νεογνά, τὰ μικρά. — χιλὸς χλωρὸν χόρτον. — οἶνος κρίθινος

ζῦθος. — κρατῆρ ἀγγεῖον. — ἰσοχειλῆς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπιφανείας μὲ τὰ χεῖλη ἀγγείου. κριθαὶ ἰσοχειλεῖς κόκκοι κριθῆς ἐπιπλέοντες ἐπάνω ἐπάνω. — ἐνέκειντο, τοῦ ἔγκειμαι κεῖμαι (εὐρίσκομαι) ἐντός. — γόνυ κόμβος (τοῦ καλάμου). — μύζω βυζάνω, ρουφῶ. — ἄκρατος, κυρίως : ὁ οἶνος, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἀναμεμιγμένος μὲ ὕδωρ. ἔπειτα, ὅπως ἐδῶ : δυνατός. — συμμανθάνω συνηθίζω.

§ 28 - 29. σύνδειπνον ποιοῦμαί τινα συνδειπνῶ μετὰ τινος. — ἀντεμπλήσαντες, ἄορ. τοῦ ἀντεμπλήμην εἰς ἀνταμοιβὴν γεμίζω. — ἀπίασιν, μέλλ. τοῦ ἀπέρχομαι. — ἐξηγοῦμαι ἀγαθόν τι παρέρχω ὡφέλιμόν τινα ὑπηρεσίαν ὡς ὁδηγός. — γίγνομαι ἔν τινι φθάνω εἰς τι. — φιλοφρονοῦμαι δίδω ἀπόδειξιν τῶν φιλικῶν μου αἰσθημάτων. — ἔφρασε, ἄορ. τοῦ φράζω δεικνύω, φανερώνω. — κατορυγμένος (κατορύττομαι) καταχωμένος (κρυμμένος μέσα εἰς τὴν γῆν). — διασκηνῶ (-έω) κατασκηνῶ χωριστά. — ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις ἔχοντες τὰ πάντα ἀφθονα. — ἐν φυλακῇ ὑπὸ φρούρησιν, αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν. — ἐν ὀφθαλμοῖς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐνώπιόν των.

§ 30 - 32. ὅπου παρίοι (τοῦ παρέρχομαι) κώμην ἀπ' ὅποιαν κώμην ἐπερνοῦσε. — τρέπομαι πρὸς τινα ἐπισκέπτομαί τινα. — εὖωχοῦμαι τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — εὐθυμοῦμαι εἶμαι εἰς εὐθυμίαν. — πύρινος (ἄρτος) (ἄρτος) σιταρένιος. — τῷ = τινι. — προπίνω τινὶ πίνω εἰς ὑγίαν τινός. — ἐπικύπτω σκύπτω ἐπάνω.

§ 33 - 34. σκηνῶ, ἐδῶ = εὖωχοῦμαι (§ 30). — ξηρὸς χιλὸς ξηρὸν χορτάρι, σάνος· οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζον κατὰ τὰ συμπόσια νὰ φοροῦν στεφάνους ἀνθέων· ἐδῶ τὰ ἄνθη ἀντικατέστησεν ὁ ξηρὸς χιλός. — διακονῶ ὑπηρετῶ. — ἐνεὸς κωφάλαος. — φιλοφρονοῦμαί τινα μὲ φιλόφρονας λόγους χαιρετίζω τινά. — κοινῇ ἀπὸ κοινοῦ, καὶ οἱ δύο μαζί. — περσίζω ὁμιλῶ τὴν περσικὴν γλῶσσαν. — ἦ ποῦ.

§ 35 - 36. ἑαυτοῦ, δηλ. τοῦ κωμάρχου. — οἰκέται οἰκογένεια, μέλη τῆς οἰκογενείας (τέκνα καὶ γυνή). — παλαιότερος ὀλίγον παλαιός, γεροντικός. — ἀνατρέφω ἵππον τρέφω ἵππον καὶ τὸν δυναμῶν πά- λιν (παχύνω). — καταθύω θυσιάζω. — ἱερὸς τοῦ Ἥλιου ἀφιερωμένος

εἰς τὸν ἥλιον· τὸν ἥλιον οἱ Πέρσαι ἐλάτρευον ὡς θεὸν (Μίθραν) καὶ εἰς αὐτὸν ἐθυσίαζον ἵππους. — ἐκεκάκωτο, ὑπερσυντλκ. τοῦ κακοῦμαι κακοπαθαίνω, ταλαιπωροῦμαι. — οἱ ταύτῃ ἵπποι οἱ ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ ἵπποι. — μείων μικρότερος. — θυμοειδὴς ζωηρός. — σακίον μικρὸς σάκος (ἀπὸ χονδρὸν ὕφασμα ἢ ἀπὸ δέρμα). — καταδύομαι βυθίζομαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

§ 19 - 20. διὰ τῆς χώρας, δηλ. τῶν Σκυθηνῶν. — τεθνάναι ἐπηγγείλατο ἐδήλωσεν, ὅτι προσφέρεται νὰ θανατωθῇ. — ἐμβάλλω εἰσβάλλω. — παρακελεύομαι προτρέπω. — ὦ καὶ ἐκ τούτου δὲ ἀκριβῶς.

§ 21 - 24. γίγνομαι ἐπὶ τοῦ ὄρους φθάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. — ζωγρῶ (-έω) συλλαμβάνω ζῶντα. — γέρρα, βλ. βιβλ. I, κεφ. 8, § 8 - 11 (σελ. 133). — ὠμοβόειος ὁ ἐξ ἀκατεργάστου δέρματος βοός. — οἱ αἰεὶ ἐπιόντες οἱ ἐκάστοτε προσερχόμενοι (στρατιῶται). — θέω δρόμῳ προχωρῶ μὲ ταχὺν βηματισμὸν (τροχάδην). — οἱ αἰεὶ βοῶντες οἱ ἀκαταπαύστως κραυγάζοντες. — ὅσῳ δὴ ὅσον βέβαια. — ἀναλαμβάνω λαμβάνω μαζί μου. — παραβοηθῶ τρέχω εἰς βοήθειαν. — τάχα δὴ εὐθὺς πλέον. — παρεγγυῶ (-άω) προτρέπω. — ἐλαύνω κτυπῶ (ζῶον), διὰ νὰ βαδίζῃ ταχέως.

§ 25 - 27. τὸ ἄκρον ἡ κορυφή. — περιβάλλω ἐναγκαλίζομαι. — κολωνὸς ὕψωμα, λόφος. — δέρματα ὠμοβόεια ἀκατέργαστα δέρματα βοῶν. — ἀνατίθηνμι ἐπιθέτω, ἐπισωρεύω. — αἰχμάλωτα λαφυραγωγηθέντα. — κατέτεμνε τὰ γέρρα, ἵνα καταστήσῃ αὐτὰ ἄχρηστα. — διακελεύομαι προτρέπω. — ἀποπέμπω ἀπολύω. — ἀπὸ κοινοῦ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ταμείου: ἀπὸ τῶν χρημάτων καὶ τῶν λαφύρων τῶν ἀνηκόντων εἰς ὅλους. — φιάλη πλατὺ καὶ ἀβαθὲς ποτήριον. — σκευὴ ἐνδυμασία. — ὥχετο ἀπιὼν ἀμέσως ἀπῆλθε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

§ 22 - 24. **λήζομαι** λειλατῶ. — **ἀγοράν παρέχω** παρέχω τρόφιμα πρὸς ἀγοράν. — **ξένια** δῶρα φιλοξενίας. — **ἄλφριτα** κρίθινα ἄλευρα. — **συνδιαπράττομαι** διαπραγματεύομαι συγχρόνως.

§ 25 - 26. ἦν ηὔξαντο, ἐδῶ ὁ ἄορ. με σημασ. ὑπερσυντελκ.· περὶ τοῦ πράγμ. βλ. βιβλ. III, κεφ. 2, § 9 (σελ. κειμ. 53). — **ἀποθύω** προσφέρω τὴν θυσίαν τὴν ὁποίαν ἔταξα. — **σωτήρια (ἱερὰ)** θυσία διὰ τὴν σωτηρίαν. — **ἡγεμόσυνα (ἱερὰ)** (θυσία) διὰ τὴν (ἀσφαλῆ καὶ εὐτυχῆ) ὁδηγίαν. — **δρόμος**, ἐδῶ : στάδιον. — **προστατῶ** εἶμαι προϊστάμενος, διευθύνω. — **τὰ δέρματα** τῶν θυσιασθέντων ζώων (ὡς ἄλλα διὰ τοὺς νικητάς). — **κάλλιστος** καταλληλότατος. — **δασὺς (τόπος)** θαμνώδης (τόπος). — **ἀνιῶμαι** πονῶ.

§ 27 - 28. **ἀγωνίζομαι** στάδιον ἀγωνίζομαι εἰς τὸν ἀπλοῦν δρόμον (ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας μέχρι τοῦ τέρματος). — **δόλιχος** μακρὸς δρόμος, ἑπταπλάσιος τοῦ **σταδίου**. — **παγκράτιον** ἀγὼν πάλης καὶ πυγμῆς συγχρόνως. — **καλὴ θέα** ὥραϊον θέαμα. — **καταβαίνω** κατέρχομαι εἰς τὸ στάδιον : λαμβάνω μέρος εἰς τοὺς ἀγῶνας. — **οἱ ἐταῖροι** οἱ συστρατιῶται. — **φιλονικία** ἄμιλλα. — **ἔθεον ἵπποι** ἐγίνετο ἵπποδρομία. — **τὸ πρानές** ἡ κατωφέρεια, ὁ κατήφορος. — **ἐλαύνω** τρέχω μετὰ τὸν ἵππον μου. — **ὑποστρέφω** (ἀμτβτ.) στρέφομαι ὀπίσω. — **πρὸς τὸν βωμόν**, οὗτος ὁ βωμός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχον γίνεαι αἱ θυσίαι, εἶχεν ὀρισθῇ ὡς ἀφετηρία καὶ τέρμα τοῦ ἀγῶνος. — **κάτω** εἰς τὴν ἀπόδοον, εἰς τὸν κατήφορον. — **κυλινδοῦμαι** κυλίομαι. — **τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον** ἡ λίαν ἀνωφερὴς θέσις, ὁ πολὺς ἀνήφορος. — **παρακέλευσις** παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

§ 1 - 3. ἀπιτέον εἶναι = ὅτι ἔδει ἀπιέναι. — ὁδοποιοῦμαι, ἐπὶ ὁδῶν : κατασκευάζομαι καταλλήλως πρὸς χρῆσιν. — τριτοῖοι τὴν τρίτην ἡμέραν. — ἐξέτασις σὺν ταῖς ὅπλοις ἐπιθεώρησις τῶν στρατιωτῶν μετὰ τῶν ὅπλων των. — ἐγένοντο συνεποσώθησαν, ἀνῆλθον εἰς. — καὶ εἴ τις (ἀπώλετο) νόσῳ καὶ μερικοὶ ἐκ νόσου.

§ 4 - 6. διαλαμβάνουσι μοιράζουσι μεταξὺ των. — τὰ αἰχμάλωτα ἢ λεία, τὰ λάφυρα (αἰχμάλωτοι, ζῶα, σκευὴ κ.ἄ.). ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν λαφύρων. — ἀργύριον χρήματα. — γίγνομαι, ἐπὶ χρημάτων : εἰσπράττομαι. — ἡ δεκάτη (μερίς) τὸ δέκατον μέρος. — ἐξεῖλον, ἀόρ. τοῦ ἐξαίρω (ξε)χωρίζω. — τὸ μέρος ἕκαστος φυλάττειν διὰ τὴν φυλάττειν ἕκαστος τὸ ἀναλογεῖν εἰς αὐτὸν μέρος. — Ἀσιναῖος ὁ ἐκ τῆς Ἀσίνης, πόλεως τῆς Λακωνικῆς. — τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος μέρος τὸ ὀρισθὲν διὰ τὸν Ἀπόλλωνα μέρος (τῶν χρημάτων). — ἀνάθημα ἀφιέρωμα. — ἀνατίθημι ἀφιερώνω. — ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀθηναίων θησαυρὸς ἦτο οἰκοδόμημα, εἰς τὸ ὅποτον ἐφυλάσσοντο τὰ προσφερόμενα ἐξ Ἀθηῶν εἰς Δελφοὺς ἀφιερώματα τοιούτους θησαυροὺς εἶχον ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ Δελφοῖς πολλὰ πόλεις. — ἀπήει εἰς B., τὸ 394 π.Χ. (βλ. εἰσαγ.). — νεωκόρος ἐπιμελητὴς καὶ φύλαξ τοῦ ναοῦ. — ἐπιστέλλω παραγγέλλω. — χαριεῖσθαι, μέλλ. τοῦ χαρίζομαι τινι εἶμαι ἀρεστὸς εἰς τινα.

§ 7 - 8. φεύγω εἶμαι ἐξόριστος. — θεωρῶ (τοὺς ἀγῶνας) παρίσταμαι ὡς θεατῆς εἰς τοὺς ἀγῶνας. — παρακαταθήκη τὸ ἐμπιστευθὲν χρῆμα. — χωρίον κτῆμα. — ὠνοῦμαι ἀγοράζω. — ἀνείλε, ἀόρ. τοῦ ἀναιρῶ χρησιμοδοτῶ. — ὁ θεός, ὁ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλων. — κόγχη κογχύλιον. — ἀγρευόμενα θηράσιμα (τὰ ὅποια κυνηγῶν δύναται τις νὰ συλλάβῃ).

§ 9 - 10. ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀργυρίου μὲ τὰ ἱερὰ χρήματα. — δεκατεύω τι λαμβάνω τὸ δέκατον μέρος ἐκ τίνος. — ὠραῖος ὁ παρα-

γόμενος ἢ γινόμενος κατὰ τὴν κατάλληλον ὥραν (ἐποχὴν) τοῦ ἔτους : ὄριμος· τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὠραῖα οἱ ὄριμοι καρποὶ τοῦ κτήματός του. — οἱ πολῖται, δηλ. οἱ Σκιλλοῦντιοι. — πρόσχωρος γείτων. — οἱ σκηνοῦντες οἱ συμποσιάζοντες. — τραγήματα ξηροὶ καρποὶ (καρύδια, ἀμύγδαλα κ.τ.τ.). — τὰ θυόμενα ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς τὰ θυσιαζόμενα ζῶα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο ἐκ τῶν ἱερῶν βοσκημάτων (δηλ. τῶν ζῴων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ ἱερόν τῆς Ἀρτέμιδος). — λάχος μερίδιον. — Φολόη ὅρος μεταξὺ Ἡλίδος καὶ Ἀρκαδίας. — σῦς ἄγριος χοῖρος. — δορκᾶς ζαρκαδί.

§ 11 - 13. ἔστι κεῖται. — ἡ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας. — ἐνι = ἐνεστι. — λειμῶν λιβάδι. — εὐωχοῦμαι ἐπὶ ζῴων : τρέφομαι ἀφθόως. — εἰκασμαι εἶμαι ὅμοιος. — ξόανον ξύλινον ἄγαλμα. — ἱερός (ἐστι) τῆς Ἀρτέμιδος ἀφιερωμένος εἶναι εἰς τὴν Ἀρτέμιδα. — τὸν ἔχοντα... καταθύειν = ὁ ἔχων... καταθυέτω. — ἐκάστου ἔτους κάθε χρόνο. — τὸ περιττὸν τὸ περίσσευμα. — τῇ θεῷ μελήσει ἡ θεὰ θὰ φροντίσῃ, δηλ. ἡ θεὰ θὰ τιμωρήσῃ αὐτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

§ 7 - 9. φέρω πληρώνω. — δηῶ καταστρέφω. — προηγοῶ ἀγορεύω ἐξ ὀνόματός τινος. — δεινὸς λέγειν ἱκανὸς ρήτωρ. — συνησθησομένου, μέλλ. τοῦ συνήδομαι συγχαίρω. — πράγματα δυσχέρειαι, κίνδυνοι. — σεσωσμένοι παρεγένεσθε σῶοι ἐφθάσατε ἐδῶ. — πάσχω ἀγαθὸν τι ἀπολαύω, λαμβάνω καλὸν τι. — πῶποτε ποτὲ ἕως τώρα. — ὑπάρχω κάμνω ἀρχήν, πρῶτος ἀρχίζω.

§ 10 - 12. ἀφαιροῦμαί τινά τι ἀφαιρῶ παρὰ τινός τι. — βία... οὐ πείθοντας μὲ τὴν βίαν καὶ ὅχι μὲ τὸ καλόν. — οὐκ ἀξιοῦμεν ἀποδοκιμάζομεν. — Κορύλας ἄρχων τῆς Παφλαγονίας.

§ 13 - 15. ἀγαπῶντες εὐχαριστημένοι. — χρήματα πράγματα, λάφυρα (ζῶα, αἰχμάλωτοι, τρόφιμα κ.τ.τ.). — ἄγω καὶ φέρω ἀρπάζω

(καὶ παίρνω μαζί μου). — ἀνθ' ὧν ἐτίμησαν ἡμᾶς διὰ τὰς τιμὰς, τὰς ὁποίας μᾶς ἔκαμαν. — ἀντιτιμῶ τιμῶ καὶ ἐγὼ (τὸν τιμῶντά με). — ἀπέχομαι τῶν φίλων δὲν βλέπω, δὲν πειράζω τοὺς φίλους. — ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον σὰν τί λογῆς ἀνθρώπους μᾶς ἡῦρον (καλοὺς ἢ κακοὺς).

§ 16 - 19. ὕβρει ἐξ ἀλαζονείας. — τὰ ἐκείνων = τὰ πράγματα ἐκείνων. — αἰτιῶμαι κατηγορῶ. — ἀρμοστῆς διοικητής.

§ 20 - 21. ἴσθι, προστιτ. τοῦ οἶδα. — οἱ κάμνοντες οἱ ἀσθενεῖς. — ἦ... ταῦτη ὅπου... ἐκεῖ. — ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον αὐτὴ ἀφ' ἐκυτῆς ἡ θέσις μᾶς ἐδέχετο (μᾶς ἐπέτρεπε νὰ εἰσέλθωμεν). — εἰμί ἐπὶ τινι εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — κομίζομαι λαμβάνω μαζί μου. — εὖ ποιῶ εὐεργετῶ. — ἀντευποιῶ ἀνταποδίδω τὴν εὐεργεσίαν. — ἀλέξομαι ἀποκρούω.

§ 22 - 23. ὁ Παφλαγὼν ὁ ἡγεμὼν τῶν Παφλαγόνων. — συμπράττοντες αὐτῷ, δηλ. ταῦτα συμπράττω τινὶ τι βοηθῶ τινα εἰς τι.

§ 24 - 25. χαλεπαίνω τινὶ τοῖς εἰρημένοις ὀργίζομαι ἐναντίον τινός διὰ τοὺς λόγους του. — παρέρχομαι λαμβάνω τὸν λόγον. — ξενίζω φιλοξενῶ. — τά τε ἄλλα καὶ καὶ μεταξὺ ἄλλων καί. — ἀναπυνθάνομαι ζητῶ πληροφορίας.

BIBLION EKTON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

§ 1 - 3. ἐν τῇ διατριβῇ κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαμονῆς των (ἐν Κοτυώροις). — ζῶ ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ζῶ ἀγοράζων τὰ τρόφιμα. — λήζομαι διαρπάζω. — κλωπεύω κλέπτω, ληστεύω. — ἀποσκεδάννυμαι διασκορπίζομαι μακρὰν ἀπὸ τινος μέρους, ἀπομακρύνομαι. —

πρόσω μικράν. — κακουργῶ βλάπτω. — πολεμικῶς ἔχω ἐχθρικῶς διάκειμα.. — ἵππους καὶ στολὰς καλὰς, διὰ νὰ δώσουν αὐτὰ εἰς τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλ. ὡς δῶρα. — δέχομαί τινα ἐπὶ ξένια φιλοξενῶ τινα. — παρακαλῶ προσκαλῶ. — δοκῶ νομίζω. — δικαιοτάτους εἶναι (παρακαλεῖσθαι) = δικαιοτάτον εἶναι (παρακαλεῖν).

§ 4 - 6. αἰχμάλωτοι (βόες) λαφυραγωγηθέντες (βόες). — ἱερεῖον ζῶον σφαζόμενον πρὸς θυσίαν, σφάγιον. — εὐωχία ἄρκουσα συμπόσιον πλούσιον. — κατακείμενοι, οἱ ἄρχαῖοι ἔτρωγον οὐχὶ καθήμενοι, ἀλλὰ κατακεκλιμένοι ἐπὶ χαμηλῶν κλινῶν καὶ στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἀγκῶνος. — σκίμπους χαμηλὴ κλίνη. — κεράτινος καμωμένος ἀπὸ κέρας (βοός). — παιανίζω ψάλλω τὸν παιᾶνα· ἐδῶ παιᾶν ᾄσμα ψαλλόμενον ἐν συμποσίοις πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος. — πρὸς αὐλὸν κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ· ὁ αὐλὸς ἦτο σωλὴν ὅμοιος πρὸς τὸ σημερινὸν κλαρινέτον· κατεσκευάζετο ἐκ καλάμου ἢ ἐκ μετάλλου καὶ εἶχε τρεῖς ἢ τέσσαρας ὁπὰς· ἐνίοτε ἀπετελεῖτο ἐκ δύο σωλῆνων συνδεδεμένων ἀναμεταξύ των. — ὀρχοῦμαι χορεύω. — ἄλλομαι πηδῶ. — κούφως ἐλαφρῶς. — παίω κτυπῶ. — τεχνικῶς πῶς μὲ κάποιαν τέχνην. — ἀνέκραγον, ἄορ. τοῦ ἀνακράζω ἐκβάλλω δυνατὴν κραυγὴν (τρόμου). — σκυλεύω ἀφαιρῶ τὰ ὄπλα ἀπὸ τοῦ νεκροῦ. — ἐξήει, ἐκ τοῦ κύκλου τοῦ χοροῦ. — τὸν Σιτάλκαν, πολεμικὸν ᾄσμα, τὸ ὁποῖον ἐξύμνει τὸν βασιλέα τῶν Θρακῶν Σιτάλκαν.

§ 7 - 8. Αἰνιᾶνες, βλ. βιβλ. I, κεφ. 2, § 5 - 6 (σελ. 130). — Μάγνητες οἱ ἐκ τῆς θεσσαλικῆς χερσονήσου Μαγνησίας. — καρπαῖα (δηλ. ὄρχησις) εἶδος ἀγροτικοῦ χοροῦ. — ὁ μὲν εἷς μὲν (ἐκ τῶν χορευτῶν). — παρατίθεμαι τὰ ὄπλα θέτω τὰ ὄπλα μου πλησίον μου κατὰ γῆς. — πυκνὰ συχνά. — ληστής δὲ ἄλλος δὲ (χορευτῆς) προσποιούμενος, ὅτι εἶναι ληστής. — προορῶ βλέπω ἐμπρὸς μου. — ἀπαντῶ ὁρμῶ (κατὰ τινος). — δήσας, ἄορ. τοῦ δῶ (-έω). — τὼ χεῖρε = τὰς χεῖρας. — ἐλαύνω ὀδηγῶ.

§ 9 - 11. πέλτη μικρὰ ἐλαφρὰ ἀσπίς. — τοτὲ μὲν... τοτὲ δὲ ἄλλοτε μὲν... ἄλλοτε δέ. — ὡς δύο ἀντιταττομένων, μιμούμενος μιμούμενος μάχην πρὸς δύο δῆθεν ἀντιπάλους. — δινούμαι περιστρέ-

φομαι. — ἐκκυβιστῶ κἀνω τοῦμπες. — ὄψις θέαμα. — τὸ περσικὸν ὀρχοῦμαι χορεύω τὸν περσικὸν χορόν. — ὀκλάζω κάμπτω τὰ γόνατα. — ἐξανίσταμαι σηκώνομαι. — ἦσαν ἐβάδιζον· τίνος ρῆμ.; — ἐνόπλιος ρυθμὸς τῆς ἐνόπλου ὀρχήσεως. — αὐλοῦμαι συνοδεύομαι ὑπὸ αὐλοῦ. — οἱ θεοί, ἐδῶ : οἱ ναοὶ τῶν θεῶν. — πρόσσοδος ἱερὰ πομπή (εἰς ναὸν μὲ χοροὺς καὶ ἄσματα).

§ 12 - 13. δεινὰ ποιοῦμαι θεωρῶ ὡς φοβερὰ, ἐκπληκτικά : ἐκπλήττομαι. — ὀρχηστρίς χορεύτρια. — ἐνσκευάζω ἐνδύω, στολίζω. — πυρρίχη ἐνόπλιος χορὸς. — ἐλαφρῶς μὲ εὐκινησίαν. — κρότος (χειρῶν) χειροκροτήματα.

§ 14 - 16. προσάγω παρουσιάζω. — ἀναβαίνω ἐπιβιβάζομαι. — ἡμέραν καὶ νύκτα μίαν ἡμέραν καὶ μίαν νύκτα. — πνεῦμα καλὸν ἄνεμος οὐριος. — ὀρμίζομαι ἀγκυροβολῶ. — Ἀρμῆνη λιμὴν τῆς Σινώπης. — μέδιμνος μέτρον χωρητικότητος στερεῶν = 38 περίπου ὀκ. (52 $\frac{1}{2}$ λίτρ.). — κεράμιον μέτρον χωρητικότητος ὑγρῶν = 30 περίπου ὀκ. (39 λίτρ.). — ἦλθε, ἐκ Βυζαντίου, ὅπου εἶχεν ἀποσταλῆ, διὰ τὴν ζητήσιν πλοῖα ἀπὸ τὸν ναύαρχον τῶν Λακεδ. Ἀναξίβιον. — μισθοφορὰ μισθός.

§ 17 - 18. εἰσῆει αὐτοὺς ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν των. — ὅπως ἂν ἀφίκοιντο πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φθάσουν. — χρῶμαι τῷ στρατεύματι διοικῶ, χρησιμοποιοῦ τὸ στράτευμα. — λανθάνω τι μένω ἀπαρατήρητος ὡς πρὸς τι, κἀμνω τι χωρὶς νὰ ἐννοηθῶ. — μᾶλλον εὐκολώτερον. — φθάνω προλαμβάνω. — ὑστερίζω καθυστερῶ, βραδύνω. — τὸ δόξαν τῷ ἐνὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐνὸς ἀποφασισθέν, ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐνός. — περαίνομαι ἐκτελοῦμαι. — ἐκ τῆς νικώσης (δηλ. γυνώμης) κατὰ πλειονοψηφίαν.

§ 19 - 21. τρέπομαι ἐπὶ τινα στρέφομαι πρὸς τινα (διὰ τὴν παρακαλέσω). — γινώσκω φρονῶ. — ἐνδείκνυμαι δεικνύω, δίδω ἐνδείξεις. — ἔπειθεν προσεπάθει νὰ πείσῃ. — ὑποστῆναι, ἄορ. τοῦ ὑφίσταμαι ἀναλαμβάνω. — τῇ μὲν ἀφ' ἐνός μὲν. — ἐνθύμημα σκέψις. — ἐπῆρην, παρτι. τοῦ ἐπαίρω παρακινῶ. — αὐτοκράτωρ ἄρχων ἀπόλυτος, μόνος ἄρχων. — ἐνθυμοῦμαι σκέπτομαι. — ὅπως

ἔξει πῶς θ' ἀποβῇ. — προειργασμένος ἀποκτηθεὶς πρότερον. — ἀποβάλλω χάνω. — ἀποροῦμαι εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν, δὲν ἤξεύρω τί νὰ κάμω.

§ 22 - 24. ἀνακοινῶ τινι ζητῶ τὴν συμβουλὴν τινος, ἐρωτῶ τινα. — παρίσταμαί τι διατάσσω νὰ φέρουν τι πλησίον μου. — δύο ἱερεῖα, ἵνα εὐθὺς προσφέρῃ δευτέραν θυσίαν, ἐὰν ἡ πρώτη δὲν ἀποβῇ εὐνοϊκῇ. — διαφανῶς ὁλοφάνερα. — σημαίνω δεικνύω διὰ σημείων, συμβουλεύω. — προσδέομαι τινος ἐπιζητῶ τι.

§ 25 - 28. προβάλλομαι προτείνω. — ἐπιψηφίζω θέτω τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν. — εἴπερ ἀφοῦ βέβαια. — χάριν ἔχω ὑμῖν σᾶς ὀφείλω εὐγνωμοσύνην : σᾶς εὐχαριστῶ. — δοῦναί μοι νὰ μοῦ δώσουν τὴν εὐκαιρίαν. — προκρίνω προτιμῶ. — ἥττον δυσκολώτερον. — τυγχάνω ἐπιτυγχάνω. — δέομαί τι ἔχω ἀνάγκην τινά, χρειάζομαί τι. — οὐ πάνυ τι οὐδόλως. — πολεμοῦντες, τὸν Πελοπόν. πόλεμον. — ὠμολόγησαν, κατὰ τὴν εἰρήνην τοῦ 404 π.Χ. — πέρα μακρότερον. — ἄκυρος ἄνευ κύρους, ἀνίσχυρος, μικρός. — ποιεῖν ὅτι προσπαθῶ νὰ καταστήσω. — σωφρονίζομαι ἔρχομαι εἰς φρόνησιν, τιμωροῦμαι.

§ 29. ἐννοῶ σκέπτομαι. — ἴστε, προσκτ. τοῦ οἶδα. — ἄχθομαι δυσαρεστοῦμαι.

§ 30 - 31. σύνδειπνος ὁ συνδειπνῶν, συνδαιτυμῶν. — συμποσάρχος πρόεδρος τοῦ συμποσίου· οὗτος ἐκλεγόμενος ὑπὸ τῶν συμποτῶν διηύθυνε τὰ τοῦ συμποσίου, ὥριζε δηλ. πόσον καὶ ποίου εἶδους οἶνον νὰ δίνουν, ποῖα παιγνίδια νὰ παίζουν, ποῖα ἄσματα νὰ ψάλλουν κ.τ.τ. — λοχαγῶ εἶμαι λοχαγός. — ὡς ἔοικε ὡς φαίνεται. — ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἀγ. — ἀναθορυβῶ μὲ θορυβώδεις φωνὰς ἐπιδιοκιμᾶω. — πλείονος ἐνδέον = ὅτι πλείονος ἐνδέοι· πλείονος ἐνδεῖ ὑπάρχει ἀνάγκη σπουδαιότερων ἐπιχειρημάτων. — παρέρχομαι λαμβάνω τὸν λόγον. — ὡς πάνυ εἰδῆτε (τοῦ οἶδα) ἵνα βεβαιωθῆτε. — ὁμνῶ ὑμῖν θεοὺς πάντας καὶ πάσας σᾶς ὀρκίζομαι εἰς ὅλους τοὺς θεοὺς καὶ εἰς ὅλας τὰς θεάς. — ἦ μὴν βεβαίως. — ἐπιτρέπω ἀναθέτω. — τὰ ἱερὰ ἡ θυσία. — ἰδιώτης ἄπειρος (τῆς μαντικῆς).

§ 32 - 33. ἐὰν πλοῦς ἢ ἐὰν εἶναι οὐριος ἄνεμος πρὸς πλοῦν. — ἀνάγομαι ἀποπλέω. — Ἡράκλεια παράλιος πόλις τῆς Βιθυνίας παρὰ τὸν Εὐξείνιον. — κατέχω προσορμίζομαι.

BIBLION EBΔOMON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

§ 2 - 4. μισθοφορὰ μισθός. — ἀπαλλάττομαι ἀποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

§ 5 - 6. συμπροθυμοῦμαι προθύμως ἐνεργῶ καὶ ἐγώ. — μεταμέλει μοι μετανῶ. — τελῶ πληρῶνω. — τελείτω, ὁ Σεύθης, ὅστις θὰ ὑπεσχέθη χρηματικὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸν Ξεν., ἂν οὗτος συνήργει εἰς τὴν διάβασιν τοῦ στρατεύματος. — οἱ ἐπικαίριοι τὰ σπουδαιότατα πρόσωπα ἐν τῷ στρατῷ (δηλ. οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί). — προσφέρομαι (συμπερι-)φέρομαι.

§ 7 - 10. κηρύττω διὰ κήρυκος παραγγέλλω. — ὥς ἀποπέμψω διότι δῆθεν εἶχε σκοπὸν νὰ στείλῃ αὐτοὺς ὀπίσω (εἰς τὴν πατρίδα των). — ἀριθμὸν ποιῶ ἀριθμῶ. — ἄχθομαι δυσαρεστοῦμαι. — ἐπισιτίζομαι εἰς τὴν πορείαν προμηθεύομαι τρόφιμα διὰ τὴν πορείαν. — ἀσπάζομαι ἀποχαιρετίζω ὥς ἀποπλευσόμενος διότι εἶχε σκοπὸν νά. . — αἰτίαν ἔχω κατηγοροῦμαι. — αἰτιῶμαι κατηγορῶ. — ἄθυμῶ πρὸς τὴν ἔξοδον δὲν ἔχω ὕρεξιν νὰ ἐξέλθω. — ὥς συμπορευσόμενος προσποιοῦμενος, ὅτι θά... — ἔξω γίγνομαι ἐξέρχομαι (ἐδῶ : ἐκ τοῦ Βυζαντίου). — διαπράττομαί τι κανονίζω τι.

§ 11 - 14. τὴν ταχίστην (ὁδὸν) τάχιστα. — προσανειπεῖν νὰ κηρύξουν προσέτι· τοῦ ρ. προσαναγορεύω. — ἐαυτὸν αἰτιάσεται θὰ ἔχη νὰ κατηγορῇ τὸν ἐαυτὸν του (κατόπιν, ὅταν θὰ τιμωρηθῇ). — ἄρδην ἐντελῶς. — συγκλείω κλείω καλῶς. — μοχλὸς ξύλον παχὺ τιθέμενον

ὀπισθεν τῆς θύρας ἀπὸ τοῦ ἐνὸς παραστάτου μέχρι τοῦ ἄλλου (ἀμπάρα). — πυρὸς σιτάρι. — **Κυνίσκος** Σπαρτιάτης ἄρμωστής ἐν Χερρονήσῳ. — **ἐπακούω** ἀκούω μακρόθεν. — **διαγγέλλω** δι' ἀγγελιαφόρου γνωστοποιῶ. — **πυνθάνομαι** ζητῶ πληροφορίας. — **Ἱερὸν ὄρος ὄρος** τῆς Θράκης. — **κύκλω** (τοῦ ὄρους) περὶ τὸ ὄρος.

§ 15 - 17. **κόπτω** κρούω, κτυπῶ. — **κατασχίζω** σπάνω, κάνω κομμάτια. — **χηλὴ** λίθοι προβεβλημένοι ἔμπροσθεν τοῦ τείχους πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κυμάτων (μῶλος). — **ἐνδον** ἐν τῇ πόλει. — **τὰ πράγματα** τὰ συμβαίνοντα. — **διακόπτω** συντρίβω, θραύω. — **ἀναπετάννυμι** ἀνοίγω. — **εἰσπίπτω** εἰσορμῶ.

§ 18 - 20. **ἀνήκεστος** ἀθεράπευτος, ἀνεπανόρθωτος. — **ὄχλος** πλῆθος (στρατιωτῶν). — **ἐνδον**, ἐδῶ : εἰς τὰ σπίτια των. — **καθέλκω** σύρω ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν. — **Ἐτεόνικος** Λακεδαιμόνιος, ὑποστράτηγος τοῦ Ἀναξιβίου. — **ἀποφεύγω** καταφεύγω. — **σχεῖν** (τοῦ ἔχω) νὰ ἀναχαιτίσουν, νὰ ἐμποδίσουν (ἀπὸ διαρπαγῶν κ.τ.τ.).

§ 21 - 24. **προσπίπτω** τινὶ προστρέχω, τροχάδην προσέρχομαι πρὸς τινα. — **ἔξεστί σοι** δύνασαι, ἔχεις εὐκαιρίαν. — **ἀνὴρ** γίγνομαι φαίνομαι (σπουδαῖος) ἀνὴρ. — **ὀνήσαις**, ἄορ. εὐκτ. τοῦ ὀνίνημι ὠφελῶ. — **τίθεμαι** τὰ ὅπλα ἐν τάξει παρατάσσομαι. — **παρεγγυῶ** παραγγέλλω, διατάσσω. — **εἰς ὀκτῶ** ἐγένοντο παρετάχθησαν εἰς βάθος ὀκτῶ ἀνδρῶν (εἰς ὀκτῶ σειράς). — **ἐπὶ τὸ κέρας** ἐκάτερον καὶ εἰς τὴν μίαν πτέρυγα καὶ εἰς τὴν ἄλλην. — **παρεδεδραμηέκασαν**, ὑπερσυντλκ. τοῦ **παρατρέχω** προστρέχω. — **τὸ χωρίον** ὡς (ἐπιτακτικ.) **κάλλιστον** ἐκτάξασθαι ἐστὶ τὸ μέρος (ὅπου παρετάχθησαν οἱ στρατιῶται) εἶναι κατ' ἐξοχὴν κατάλληλον εἰς παράταξιν στρατεύματος.

§ 25. **ἔκειτο** τὰ ὅπλα εἶχε γίνεαι ἡ παράταξις. — **κατηρεμίζω** κἀμνω τινὰ ἐντελῶς ἤρεμον, καθησυχάζω, καταπραΰνω. — **θαυμάζω** παραξενεύομαι. — **χαρίζομαι** τῷ θυμῷ παρασύρομαι ὑπὸ τῆς ὀργῆς μου. — **τιμωροῦμαι** τινα τῆς ἐξαπάτης ἐκδικοῦμαι τινὰ διὰ τὴν ἀπάτην. — **ἐντεῦθεν** μετὰ ταῦτα, κατόπιν.

§ 26 - 27. **ἀποδεδειγμένοι** κεκηρυγμένοι. — **εἰκάζω** συμπεραίνω.

— νῦν δὴ πρὸ ὀλίγου, τώρα δά. — ἔρχομαι εἰς τὸν πόλεμον ἀρχίζω τὸν πόλεμον. — νεώριον τόπος ἐστεγασμένος παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ πλοῖα καὶ πάντα τὰ εἰς αὐτὰ ἀνήκοντα σκευὴ κ.τ.λ.: ναῦσταθμοι. — ἐν τῇ ἀκροπόλει, τότε — κατὰ τὴν ἑκκρηξίν τοῦ Πελοπον. πολέμου — ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ 6.000 τάλαντα. — πρόσοδος εἰσόδημα. — τὰ ἔνδημα οἱ φόροι τοῦ ἐσωτερικοῦ (δὴλ. τῆς Ἀττικῆς). — ὑπερορία (γῆ) ἡ ἔξω τῶν συνόρων (τῆς Ἀττικῆς) χώρα: ἡ χώρα τῶν συμμαχῶν. — καταπολεμῶ διὰ πολέμου καταβάλλω, ὁλοσχερῶς νικῶ.

§ 28. τότε, δὴλ. κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον. — προσγίγνομαι τινι προστίθεμαι εἰς τινα. — πολεμιώτατος μέγιστος ἐχθρός. — ὁ ἄνω βασιλεὺς ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. — ὃν ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοι κατὰ τοῦ ὁποίου ἐξεστρατεύσαμεν, διὰ τὸ ἀφαιρέσωμεν παρ' αὐτοῦ. — τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων ὅταν λοιπὸν ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ἡνωμένοι (συμμάχουν) καθ' ἡμῶν. — περιγίγνομαι ὑπερισχύω.

§ 29 - 31. μαίνομαι εἶμαι τρελός. — εἰ ἀφοῦ. — καὶ ταῦτα καὶ μάλιστα. — κρατῶ εἶμαι νικητής. — ἐκπορθῶ λεηλατῶ, διαρπάζω. — πρὶν ἐπιδεῖν προτοῦ ζήσω καὶ ἴδω. — μυρίαι ἀναρίθμητοι, ἄπειροι. — κατὰ τῆς γῆς γίγνομαι χώνομαι μέσα εἰς τὴν γῆν ὑποκάτω. — τῶν δικαίων τυγχάνω εὐρίσκω τὸ δίκαιόν μου. — γοῦν τοῦλάχιστον. — οὐδὲν βίαιον ποιήσοντες ὅχι διὰ τὸ διαρπάζωμεν βίαια ἔργα. — εὐρίσκομαι εὐρίσκω (ἐπιτυγχάνω) διὰ τὸν ἑαυτὸν μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

§ 1 - 2. δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀφοῦ ἀντήλλαξαν χειραψίαν: ἀφοῦ συνῆψαν συνθήκην. — γίγνομαι ἐπὶ στρατοπέδῳ φθάνω εἰς τὸ στρατόπεδον. — πλὴν οἱ Νέωνος, ὁ Νέων μαζί με ὀκτακοσίους περίπου ἄνδρας εἶχεν ἀποσυρθῆ ἀπὸ τὸ στράτευμα καὶ εἶχε στρατοπεδεύσει χωριστά.

§ 3 - 6. αὐτός = ὁ αὐτός. — κρατῶ τινος γίνομαι κύριός τινος. —

ἐξαπατήσασθαι = ἐξαπατηθήσασθαι. — περιορῶ παραβλέπω, ἀνέχομαι. — νυνὶ τώρα δά. — τοῦτο βουλευέσεσθε θ' ἀποφασίσετε περὶ τούτου (ἂν δηλ. πρέπει νὰ ὑπακούσετε εἰς τὸν Ἀρίσταρχον ἢ νὰ μεταβῆτε εἰς τὸν Σεύθην). — εἰς τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχουν τροφίμα (δηλ. εἰς τὰς παρὰ τὸ Βυζάντιον κώμας). — οἱ ἥττους οἱ ἀσθενέστεροι, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντεπεξέλθουν (κάτοικοι τῶν κωμῶν). — ὅ,τι τις ἡμῶν δεῖται εἰς τί μᾶς χρειάζεται καθένας (ἀπὸ τοὺς δύο). — ὅτῳ δοκεῖ ὅστις ἐγκρίνει, ἐπιδοκιμάζει. — ἀράτῳ, προστκ. ἀορ. τοῦ αἵρω ὑψώνω. — τὸ ἡγούμενον τὸ προπορευόμενον τμήμα (τοῦ στρατοῦ): ἡ πρωτοπορία (τοῦ στρατοῦ).

§ 7 - 9. ἔπειθον = ἐπειρῶντο πείθιν (αὐτούς). — ἀποτρέπομαι ἐπιστρέφω. — ὅσον περίπου. — προσελαύνω πλησιάζω. — ὅτι πλείστων ἀκουόντων ἐνώπιον ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων ἀκροατῶν. — κῶμαι ἀθρόαι κῶμαι (κείμεναι) ὅχι μακρὰν ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλην.

§ 10 - 12. δέομαι ὑμῶν, πρβλ. § 6 «ὅ,τι ἡμῶν δεῖται». — κυζικηνὸς νόμισμα Ἰσῆς ἀξίας μὲ τὸν δαρεικόν. — τὰ νομιζόμενα τὸν συνήθη μισθὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον μὲν λοχαγὸν δύο κυζικηνούς κατὰ μῆνα, εἰς ἕκαστον δὲ στρατηγὸν τέσσαρας). — ἔξω ἐκτός, πλὴν. — τιμῷ ἀνταμείβω. — διατίθεμαι πωλῶ. — χειροῦμαι καταβάλλω, ὑποτάσσω. — ἀπὸ θαλάττης, δηλ. τῆς Προποντίδος. — οὐδαμῇ εἰς καὶν μέρος. — πολλαχῇ εἰς πολλὰ μέρη.

§ 13 - 14. δίδωμί τινι λέγειν ἐπιτρέπω εἰς τινα νὰ ὁμιλήσῃ. — κατὰ ταῦτά κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὁμοίως. — παντὸς ἄξια παντὸς λόγου ἄξια, ἀξιόλογα. — διαγίγνομαι ἐν φιλίᾳ (χώρᾳ) διαμένω εἰς φιλικὴν χώραν. — προσλαμβάνω λαμβάνω προσέτι, ἐπὶ πλεόν. — εὕρημα κέρδος ἀνέλπιστον. — ἀντιλέγω ἔχω ἄλλην γνώμην. — ἐπιψηφίζω ταῦτα θέτω τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς ψηφοφορίαν.

§ 15 - 17. σκηνῶ, ἐδῶ = εὐωχοῦμαι τρώγω καὶ πίνω καλῶς. — πλησίον, δηλ. τῶν κωμῶν, εἰς τὰς ὁποίας κατεσκήνουν οἱ Ἕλλ. — ἐπὶ θύραις παρὰ τὰς θύρας (τῆς ἐν τῇ κώμῃ κατοικίας τοῦ Σεύθου). —

ὥς ἐπὶ δεῖπνον παριόντες ἐτοιμαζόμενοι νὰ εἰσέλθουν διὰ τὸ δεῖπνον. — Μαρωνεΐτης ὁ ἐκ τῆς Μαρωνείας, πόλεως τῆς Θράκης. — Παριανοὶ κάτοικοι τοῦ Παρίου, πόλεως ἐπὶ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας τῆς Προποντίδος. — διαπράττομαι φιλίαν πρὸς τινὰ συνάπτω φιλίαν μετὰ τινος. — Ὀδρῦσαι λαὸς Θρακικὸς. — ἄνω εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὰ ἐνδότερα (τῆς Θράκης). — ἄμεινον διακίεσται (ἀπρόσ.) ὑμῖν θὰ εἶναι καλύτερα διὰ σᾶς. — πρόσω μακρόν.

§ 18 - 20. αὖθις δὲ ἔπειτα δέ. — ἔκπωμα ποτήριον. — τάπισ, -ιδος τάπης. — νομίζεται συνθήθεια εἶναι. — δωροῦμαι κάμνω (προσφέρω) δῶρον. — καταγαγεῖν, ὁ Τιμασίων ἦτο ἐξόριστος· περὶ τοῦ ρ. κατὰ γω βλ. βιβλ. I, κεφ. 1, § 6 - 7 (σελ. 128). — τείχῃ ὠχυρωμένοι τόποι, φρούρια. — ὥσπερ καὶ ἄλλοι τῶν ὑμετέρων, ὁ Ἡρακλείδης ὑπονοεῖ τὸν Ἀλκιβιάδην. — χώρα γῆ, κτῆμα. — ἄξιόν (ἐστὶ) = πρέπον (ἐστὶ) ἀρμόζει. — πείσει, μέλλ. τοῦ πάσχω· πάσχω ἀγαθὸν ἀπολαύω, λαμβάνω καλόν. — εἰ μὴ (κατόπιν ἀρνήσεως) παρὰ μόνον. — παῖς δοῦλος, ὑπηρέτης. — ἐφρόδιον τὰ ἀναγκαιοῦντα ὁδοιπορικὰ ἔξοδα.

§ 21 - 22. οἱ κράτιστοι οἱ πρότιστοι, οἱ διαπρεπέστατοι. — τρίπους, -οδος τραπέζι με τρεῖς πόδας. — κρέα νενεμημένα κρέατα κομματιασμένα. — ζυμίτης ἔνζυμος. — προσπεπερονημένοι (τοῦ προσπερονῶμαι) πρὸς τοῖς κρέασι καρφωμένοι (περασμένοι) μαζὶ με τὰ κρέατα εἰς ὀβελούς. — αἱ τράπεζαι, δηλ. οἱ τρίποδες. — κατὰ τοὺς ξένους πρὸ τῶν ξένων. — νόμος συνθήθεια. — ἀναιροῦμαι σιγῶν, λαμβάνω. — διακλῶ (-άω) κόπτω. — κατὰ μικρόν εἰς μικρὰ τεμάχια. — ριπτῶ (-έω) = ρίπτω. — κατὰ ταυτά, βλ. § 13. — καθ' οὓς, πρβλ. «κατὰ τοὺς ξένους».

§ 23 - 25. φαγεῖν δεινὸς φοβερὸς φαγὰς. — διαρριπτῶ ρίπτω ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, διανέμω. — ἐῷ τι χαίρειν ἀφήνω τι νὰ πάῃ στὸ καλὸ, ἀδιαφορῶ περὶ τινος. — ὅσον τριχοίνικον ἄρτον ἄρτον περίπου τριῶν χοινίκων· ἡ χοῖνιξ μέτρον χωρητικότητος στερεῶν = 315 δράμια σημερινά· ἡ μία χοῖνιξ σίτου ἦτο τὸ καθημερινὸν σιτηρέσιον ἀνδρὸς. —

κέρας ποτήριον ἐκ κέρατος. — **σχολάζω** κάθημαι ἀργός, δὲν κάμνω τίποτε. — **οὐδέπω** (**σχολάζω**) δὲν εὐκαιρῶ ἀκόμη.

§ 26 - 28. αἱρῶ συλλαμβάνω. — **φιάλη** πλατὺ καὶ ἀβαθὲς ποτήριον.

§ 29 - 31. ἀποροῦμαι εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν, δὲν ἤξεύρω τί νὰ κάμω. — **δίφρος** κάθισμα ἄνευ ἐρεισινώτου, «σκαμνί». — **ὀρέγω** προτείνω, προσφέρω. — **ἐταῖρος** σύντροφος. — **οὐδέν σε προσαιτῶ** οὐδὲν ζητῶ ἐπὶ πλέον παρὰ σοῦ. — **προῖεμαι** προσφέρω τὸν ἑαυτὸν μου, ἀφοσιοῦμαι. — **προκινδυνεύω** ὑπὲρ τινος ὑπομένω κινδύνους ὑπὲρ τινος. — **ἀπολαμβάνω** λαμβάνω ὀπίσω, ἀνακτῶ. — **κτῆσει**, μέλλ. τοῦ **κτῶμαι**. — **κατακτῶμαι** ἀποκτῶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μου ἐντελῶς: ἔχω ὑπὸ τὴν πλήρη κατοχὴν μου. — **παρέσονται** πρὸς σέ θὰ ἔλθουν πρὸς σέ. — **συνεκπίνω** τινὶ πίνω συγχρόνως μὲ τινα ὕλον (τὸ ποτόν).

§ 32 - 33. κέρασι... οἷοις σημαίνουσι μὲ τοιαῦτα κέρατα, μὲ τὰ ὁποῖα δίδονται ἐν τῷ στρατοπέδῳ τὰ σημεῖα. — **σάλπιγγες ὠμοβόειαι** σάλπιγγες καμωμέναι ἀπὸ ἀκατέργαστον βόειον δέρμα· αὗται ἦσαν εἶδος τι ἀσκαύλου ἢ γάιδας. — **οἶον μαγάδιδι** ὅπως μὲ τὴν μάγαδιν· ἡ μάγαδις ἦτο μουσικὸν ὄργανον μὲ εἴκοσι χορδάς, εἶδος ἄρπας. — **ἀνακράζω** πολεμικὸν ἐκβάλλω πολεμικὴν κραυγὴν. — **ἐξάλλομαι** ἀναπηδῶ. — **ἐλαφρῶς** μὲ εὐκινήσιαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

§ 1 - 4. Λάμψακος πόλις τῆς Τρωάδος παρὰ τὸν Ἑλλήσποντον. — **Φλειάσιος** ὁ ἐκ τοῦ Φλειοῦντος, πόλεως τῆς βορείου Πελοποννήσου. — **συνήδομαί τινι** συγχαίρω τινά. — **χρυσίον** χρήματα. — **ἐπομόσας** εἶπε ἐβεβαίωσε μεθ' ὅρκου. — **ἢ μὴν** τῷ ὄντι, ἀληθῶς. — **ἐφόδιον**, βλ. κεφ. 3, § 18 - 20 (σελ. 177). — **ἀπόδοιτο**, ἄρ. τοῦ ἀποδίδομαι πωλῶ. — **ἃ ἄμφ' αὐτὸν εἶχε**, δηλ. τὰ περιττὰ ἐνδύματα, σκευή, ὅπλα. — **παρίσταμαί τινα** προσκαλῶ τινα, ὅπως παραστῇ. — **τὰ ἱερά**

τὰ σπλάγγνα τῶν σφαγίων. — σὺ σαυτῷ, ὑπονοεῖ τὸν ἀφιλοχρήματον χαρακτῆρα τοῦ Ξεν. — **μειλίχιος** πρᾶος, εὐμενής. — **οἴκοι**, δηλ. ἐν Ἀθήναις. — **όλοκαυτῷ** προσφέρω θυσίαν διὰ τοῦ πυρὸς ἀπὸ θύματα ὀλόκληρα. — **συνοίσειν**, μέλλ. τοῦ συμφέρει· συμφέρει ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀποβαίνει εἰς καλόν.

§ 5 - 6. **᾽Οφρύνιον** πόλις τῆς Τρωάδος. — **πάτριος νόμος** συνήθεια τῆς πατρίδος. — **καλλιερῶ** ἔχω εὐνοϊκὰ σημεῖα ἐν τῇ θυσίᾳ. — **Βίων καὶ Ναυσικλείδης** ἀποσταλέντες ὑπὸ τοῦ Θίβρωνος. — **Ξενοῦμαί** τινι φιλοξενοῦμαι ὑπὸ τινος. — **πεπρακέναι**, περικμ. τοῦ πωλῶ. — **λύομαι** ἐξαγοράζω.

§ 7 - 8. **Ἰδης** ὄρος τῆς Τρωάδος. — **Ἄντανδρος** πόλις τῆς Τρωάδος. — **Ἀδραμύτιον** πόλις τῆς Μυσίας. — **Κυτώνιον** αἱ σημεριναὶ Κυδωνίαι (τουρκ. Ἀϊβαλί). — **Καῖκος** ποταμὸς τῆς Μυσίας καὶ Λυδίας. — **καταλαμβάνω Πέργαμον** φθάνω εἰς τὴν Π.

§ 24. **συμμείξας**, ἄορ. τοῦ συμμείγνυμι τί τινι συνενώνω τι μέ τι.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σελ.

1. Βίος Ξενοφώντος	5
2. Ξενοφώντος Κύρου Ἀνάβασις	6

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α'. Αἰτία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀρταξέρξου καὶ προπαρασκευαί δι' αὐτήν (1, 1-11)	9
Β'. Συγκέντρωσις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων εἰς τὰς Σάρδεις.—Ἀναχώρησις τοῦ στρατεύματος ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ πορεία αὐτοῦ διὰ τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας (2, 1-18)	11
Περίληψις τῶν κεφ. 2 (§ 19-27), 3, 4, 5 (§ 10) καὶ 7	15
Γ'. Ἡ παρὰ τὰ Κούναξαι μάχη.—Νίκη τῶν Ἑλλήνων καὶ θάνατος τοῦ Κύρου (8, 1-27)	17
Περίληψις τοῦ κεφ. 9	21
Δ'. Συνέχεια τῆς μάχης.—Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων (10, 1-19)	21

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'. Διαπραγματεύσεις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ Ἀρταίου καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου (1, 2-23)	27
Περίληψις τοῦ κεφ. 2	30
Β'. Σπονδαὶ μετὰ βασιλέως καὶ Ἑλλήνων (3, 1-14, 17-29)	31
Περίληψις τοῦ κεφ. 4	34
Γ' - α'. Συνέντευξις Κλεάρχου καὶ Τισσαφέρνης (5, 1-21, 24-26)	35
Γ' - β'. Προσέλευσις εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τισσαφέρνης πέντε στρατηγῶν καὶ εἴκοσι λοχαγῶν.—Σύλληψις καὶ θανάτωσις αὐτῶν (5, 27-42)	39
Περίληψις τοῦ κεφ. 6	41

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Α' - α'. Ἀθυμία τῶν Ἑλλήνων.—Ἐνθάρρυνσις τῶν λοχαγῶν τοῦ Προξένου ὑπὸ τοῦ Ξενοφώντος (1, 2-25)	45
--	----

	Σελ.
A' - β'. Συνέλευσις τῶν διασωθέντων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν τῶν Ἑλλήνων.—Λόγος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ ἐκλογὴ νέων στρατηγῶν (1, 32 - 47)	49
B'. Γενικὴ συνέλευσις τοῦ στρατεύματος. Λόγοι ἐν αὐτῇ καὶ ἀποφάσεις (2, 1 - 39)	52
Περίληψις τῶν κεφ. 3 καὶ 4.	59
Γ'. Διαμονὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ πεδιάδι, τῇ μεταξὺ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ καὶ τῶν Καρδουχείων ὀρέων.—Ἀποφάσεις αὐτῶν περὶ τῆς περαιτέρω πορείας (5, 1-18)	60

BIBLION TETARTON

A'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὀρέων (1, 5-28)	65
B'. Περικύκλωσις τῆς ὑπὸ τῶν Καρδούχων κατεχομένης διόδου καὶ ἄλλωσις αὐτῆς.—Ἀγῶνες τῶν ὑπὸ τὸν Ξενοφῶντα ὀπισθοφυλάκων (2, 1-23)	68
Γ'. Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ (3, 1-23)	71
Περίληψις τῶν λοιπῶν παραγράφων (24-34) τοῦ 3 κεφ.	75
Δ'. Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς δυτικῆς Ἀρμενίας.—Εἰρηνικὴ καὶ ἐχθρικὴ συνάντησις αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑποδιοικητοῦ τῆς Ἀρμενίας Τιριβάζου (4, 1-22)	75
E' - α'. Κακουχίαι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῆς Ἀρμενίας (5, 1-22)	78
E' - β'. Αἱ μετὰ τὰς κακουχίας ἡμέραι ἀναφυχῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς κώμας τῆς Ἀρμενίας (5, 23-36)	81
Περίληψις τῶν κεφ. 6 καὶ 7 (§ 1-18)	83
ΣΤ'. Ἀφίξις τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ὄρος Θήχην καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ θέα τῆς θαλάσσης (7, 19-27)	84
Περίληψις τοῦ κεφ. 8 (§ 1-21)	86
Ζ'. Ἀφίξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Τραπεζοῦντα (8, 22-28)	87

BIBLION PEMPTON

Περίληψις τῶν κεφ. 1 καὶ 2	91
A'. Ἀφίξις τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα.—Διανομὴ τῶν ἐκ τῶν λαφύρων χρημάτων καὶ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος τῶν διὰ τοὺς θεοὺς παραδοθέντων εἰς αὐτὸν χρημάτων (3, 1-13)	92
Περίληψις τῶν κεφ. 4 καὶ 5 (§ 1-6)	94
B'. Αἱ ἐν Κοτυώρει διαπραγματεύσεις τῶν Σινωπέων πρέσβεων μετὰ τῶν Ἑλλήνων (5, 7-25)	94
Περίληψις τῶν κεφ. 6 καὶ 8	97

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Σελ.

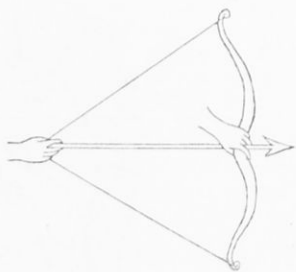
Συνθήκαι τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῶν Παφλαγόνων. — *Αφίξις εἰς τὴν Σινώπην καὶ ἐκλογή ἐνὸς ἄρχοντος (1, 1-33)	101
Περίληψις τῶν κεφ. 2, 3, 4, 5 καὶ 6	105

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Α'. Οἱ Ἕλληνες ἐν Βυζαντίῳ (1, 2-32)	111
Περίληψις τῶν κεφ. 1 (§ 33-40) καὶ 2	115
Β'. Προσχώρησις τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Σεύθην καὶ τὸ παρ' αὐτῷ δεῖπνον (3, 1-33)	116
Περίληψις τῶν κεφ. 3 (§ 34-48), 4, 5, 6 καὶ 7	121
Γ'. Ἐπιστροφή εἰς τὴν Ἀσίαν. — Παράδοσις τοῦ στρατεύματος εἰς τὸν Θίβρωνα (8, 1-8, 24)	123
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	127

Δόρυ

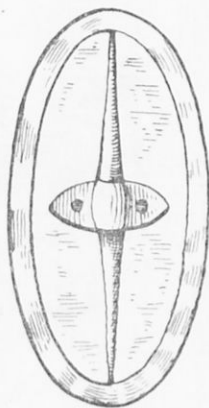
Τόξον

Ἀσπίς στρογγύλη

Ἀκόντιον

Ἀσπίς φοειδής

Κράνη

Θώραξ

Κνημῖς

Πελταστής

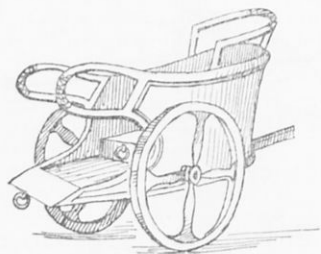
Ἀκοντιστής

Σφενδονήτης

Ὀπλίτης

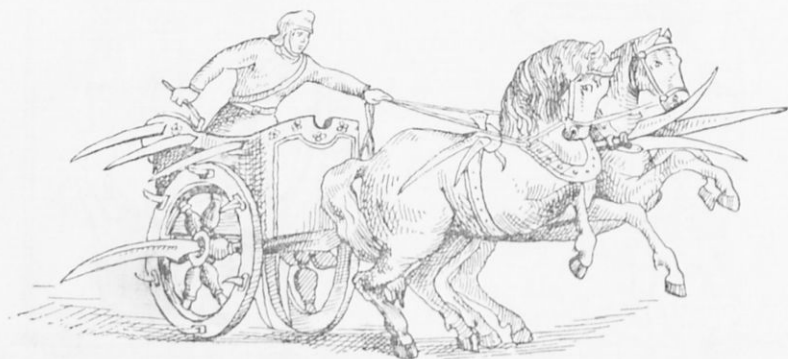
"Αρμα

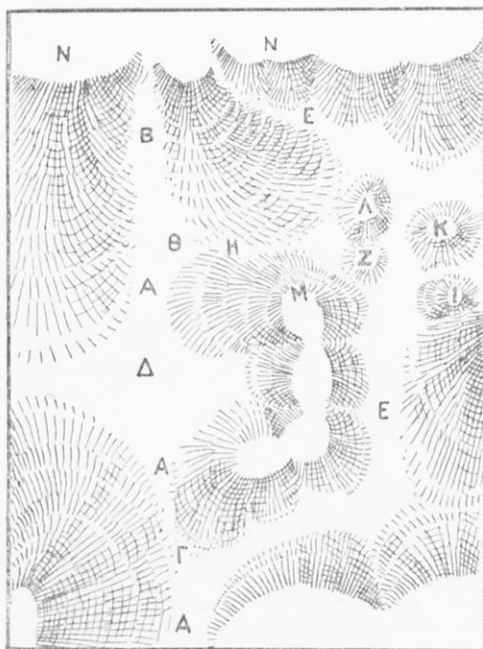
"Αμαξα

Δαρεικός Δαρείως,

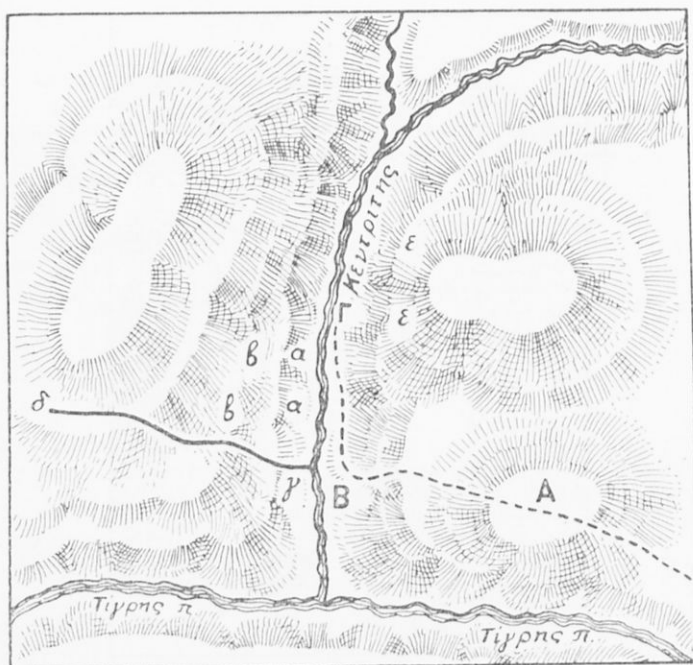

"Αρμα δρεπανηφόρον

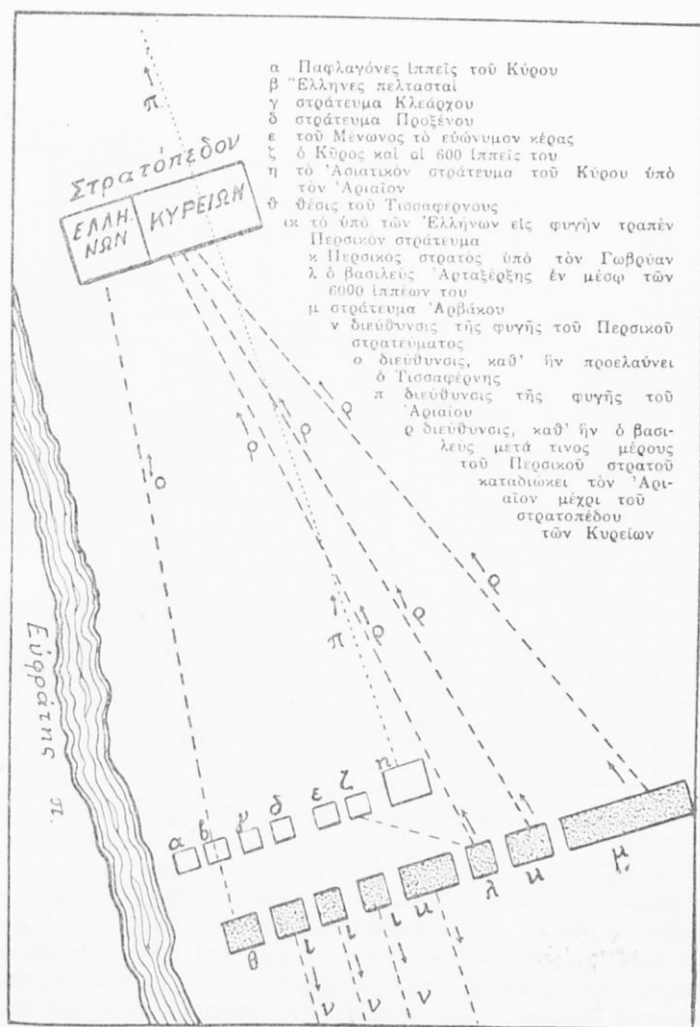
Πορεία τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν Καρδουχείων ὁρέων

A ἡ φανερά ὁδός	H ἡ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔφοδος
B ἡ ὀρθία ὁδός ἢ ἡ φανερά ἐκ-
βασίς	Θ οἱ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ πολέμιοι
Γ ὁ σταθμός	I ὁ πρῶτος λόφος
Δ ἡ χαράδρα	K ὁ δεύτερος λόφος
E ἡ στενὴ ὁδός (εὐοδωτάτη τοῖς
ὑποζυγίοις)	Λ ὁ τρίτος μαστός πολὺ ὀρ-
θιώτατος
Z οἱ φύλακες	M ὁ ἀντίπορος λόφος
	N τὸ ὁμαλὸν

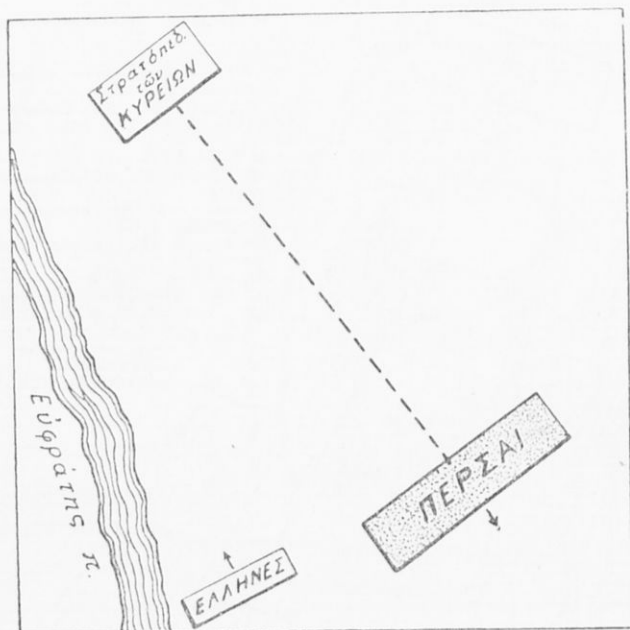
Διάβασις τοῦ Κεντρίτου ποταμοῦ

- Α Αἱ ὑπεράνω τῆς πεδιάδος κῶμαι, εἰς τὰς ὁποίας εἶχον καταλύσει οἱ Ἕλληνες
- Β Θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστρατοπέδευσαν οἱ Ἕλληνες μετὰ τὴν ματαιωθεῖσαν προσπάθειάν των νὰ διαβοῦν τὸν Κεντρίτην. Ἀπέναντι ἔκειτο ἡ ὁδὸς γδ, ἡ ἄγουσα πρὸς τὰ ἄνω
- Γ Τὸ εὐκολοδιάβατον πέρασμα τοῦ Κεντρίτου τὸ ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τῶν δύο νεανίσκων
- αα Οἱ βάρβαροι ἵππεις εἰς τὴν ἀπέναντι ὀχθην
- ββ Οἱ βάρβαροι πεζοὶ τεταγμένοι ἄνωθεν τῶν ἱππέων
- εε Οἱ Καρδοῦχοι

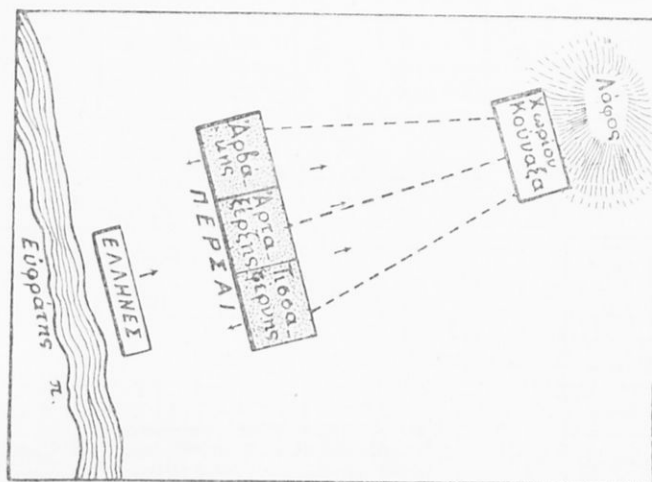
Ἡ παρὰ τὰ Κούναξα μάχη

Εὐθὺς ὥς ὁ ἑλληνικὸς στρατός (αε) ἤρχισε τὴν προσβολήν, οἱ ἀπέ-
 ναντι ἰστάμενοι Πέρσαι (ι-κ) τρέπονται εἰς φυγὴν καταδιωκόμενοι ὑπὸ
 τῶν Ἑλλ. κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ν), ἐνῶ συγχρόνως ὁ Τισσαφέρνης μετὰ
 μέρους τινός τοῦ στρατοῦ τοῦ (θ) διέρχεται ἐπιτιπὸς διὰ μέσου τῶν
 Ἑλλ. πελταστῶν (β) κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ο) πρὸς τὸ ἑλλ. στρατόπεδον.
 Ἐν τῷ μεταξύ ἐφορμᾷ ὁ Κύρος (ζ) κατὰ τὸν βασιλέως Ἀρταξέρξου (λ),
 ἀλλὰ φονεύεται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κύρου ὁ Ἀριαῖος (η) καταδιωκό-
 μενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν διεύθυνσιν (ρ) φεύγει κατὰ τὴν διεύ-
 θυνσιν (π) πέραν τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρῶν,

Συνέχεια τῆς μάχης. Μετακινήσεις τῶν στρατευμάτων

Ὁ βασιλεὺς εἰσβάλλει εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Κυρείων καὶ διαρπάζει αὐτό· ἐνῶθεις δὲ ἐν τῷ ἐλληνικῷ στρατοπέδῳ μετὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἀνασυντάττει τὸν στρατὸν του καὶ ἐπιστρέφει διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, διὰ τῆς ὁποίας εἶχε προελάσει μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Κυρείων. Οἱ νικηταὶ "Ελληνες ἔπαυσαν ἐν τῷ μεταξύ τὴν καταδίωξιν των καὶ κάμνουν στροφὴν, ὅτε εἶδον τοὺς ἐχθροὺς προχωροῦντας.

*Μεταβολή τῆς παρατάξεως τῶν ἀντιπάλων.
Δευτέρα νίκη τῶν Ἑλλήνων*

Οἱ Ἕλληνες, ἐπεὶ παρτήρησαν, ὅτι ἐπερχόμενος ὁ βασιλεὺς ἐβάδιζεν ἔξω τοῦ κέρατος τοῦ στρατοῦ των, φοβηθέντες μὴ περικυκλωθοῦν, ἀναπτύσσουσιν τὴν παρατάξιν των καὶ λαμβάνουν τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ ἔχουν τὸν ποταμὸν Εὐφράτην ὄχι πλέον εἰς τὰ πλάγια ἀλλ' ὀπισθέν των. Ἡ μεταβληθεῖσα αὕτη παρατάξις τῶν Ἑλλήνων ἀναγκάζει τὸν βασιλέα νὰ ἀντιπαρατάξῃ κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὸν στρατὸν του εἰς τὸ ἴδιον σχῆμα, ὅπως κατ' ἀρχὰς ἐπῆρχετο, ἵνα πολεμήσῃ. Ἄλλ' οἱ Πέρσαι φεύγουν ἐκ νέου καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μέχρι κώμης τινός (τῶν Κουνάξων) κειμένης εἰς τοὺς πρόποδας λόφου τινός.

1 λόγος	1 ἐνωμ.
	2 ἐνωμ.
	3 ἐνωμ.
	4 ἐνωμ.
2 λόγος	1 ἐνωμ.
	2 ἐνωμ.
	3 ἐνωμ.
	4 ἐνωμ.
3 λόγος	1 ἐνωμ.
	2 ἐνωμ.
	3 ἐνωμ.
	4 ἐνωμ.
4 λόγος	1 ἐνωμ.
	2 ἐνωμ.
	3 ἐνωμ.
	4 ἐνωμ.

κ. τ. λ.

Σχηματισμὸς ὁρθίων λόγων

1 λόγος	1 ἐνωμ.
	2 ἐνωμ.
	3 ἐνωμ.
	4 ἐνωμ.
2 λόγος	1 ἐνωμ.
	2 ἐνωμ.
	3 ἐνωμ.
	4 ἐνωμ.
3 λόγος	1 ἐνωμ.
	2 ἐνωμ.
	3 ἐνωμ.
	4 ἐνωμ.
4 λόγος	1 ἐνωμ.
	2 ἐνωμ.
	3 ἐνωμ.
	4 ἐνωμ.

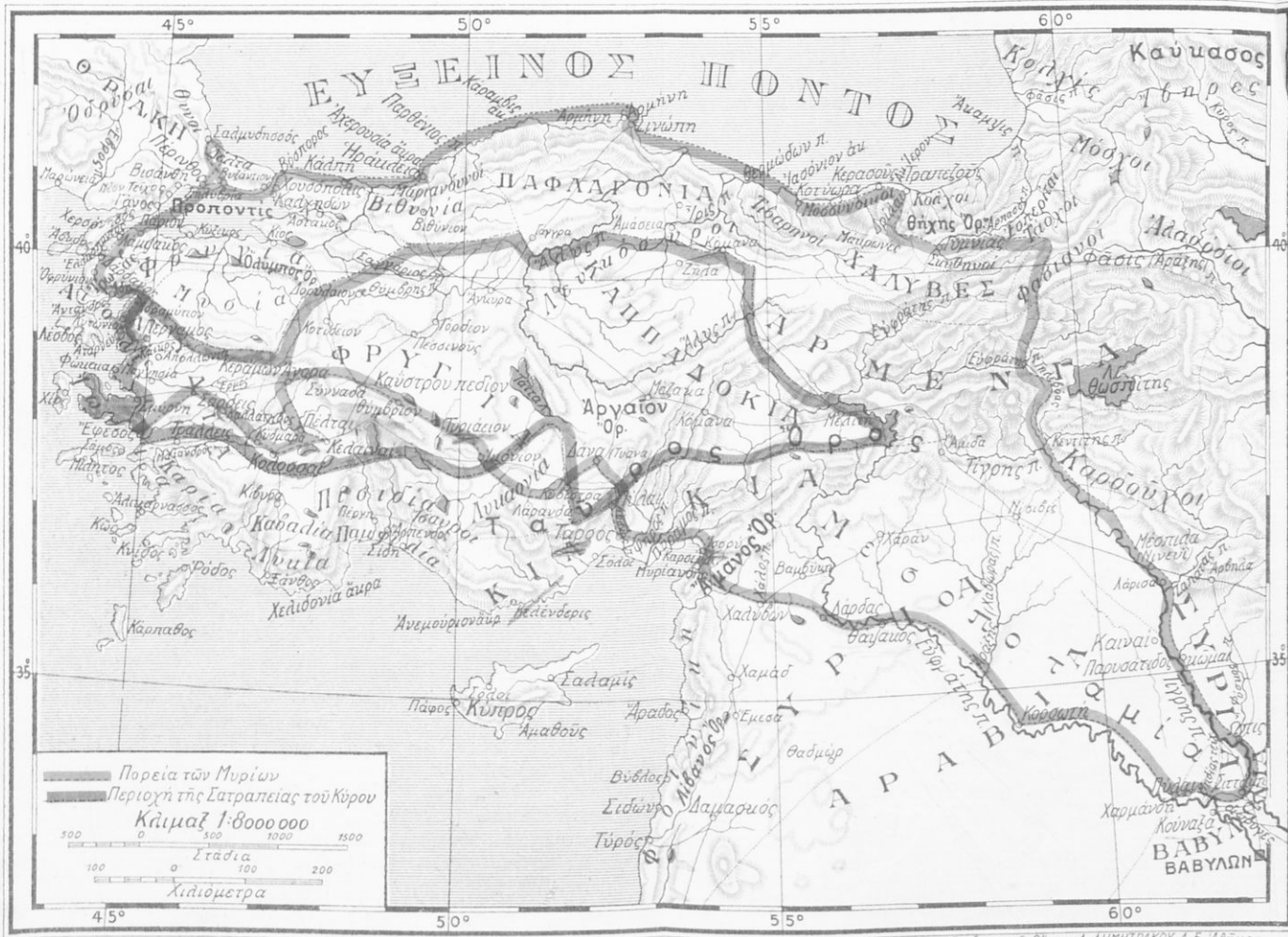
κ. τ. λ.

Πορεία κατὰ κέρας

Πλαίσιον ἐν τῷ στρατῷ
τῶν Μυρίων

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΒΑΣΙΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Λιθ. Ἀρχαίου Εὐδοτίμου ὁμίον Δ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. Ἀθῆναι.

[Faint, illegible handwritten text]

1944

919
910

18

ω. σ. γ. γ.

ΔΕΛΤΙΟ ΠΕΡΙΦ. ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟ ΥΠΕ

ΔΡΧ. 32.—

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΡΧ. 35.20